

Estructura socioeconòmica de la comarca del Maresme

**Explotació de l'Enquesta sobre condicions
de vida i hàbits de la població de la regió
de Barcelona 2000**

Antoni Ramon
Joan Miquel Piqué

Febrer de 2003

Estudi patrocinat pel Consell Comarcal del Maresme

Sumari

Pròleg

Introducció

1. CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ I DE LES LLARS

1.1 Població del Maresme

Evolució de la població

Estructura d'edats

Població dels municipis de la comarca

1.2 Característiques sociodemogràfiques de la població i de les llars

Característiques sociodemogràfiques del cap de família

Estat civil

Tipus d'emparellament

Tipologia de les llars

Nombre de fills

Dimensió de les llars

Origen familiar

1.3 Trets lingüístics

Llengua pròpia de les persones entrevistades

Llengua emprada a la llar

Nivell de coneixement del català

2. HABITATGE I MOBILITAT RESIDENCIAL

2.1 Residència principal

Tipus d'habitatge i règim de tinença

Característiques de l'habitatge

Instal·lacions de l'habitatge

Equipament domèstic

Nivell de satisfacció i preferències respecte a l'habitatge

2.2 Residència secundària

2.3 Mobilitat residencial

Temps de residència a l'habitatge, el barri i el municipi

Procedència dels canvis de residència

Motius dels canvis de residència i previsions de canvis en el futur

3. TREBALL

3.1 Situació en relació amb el mercat de treball

Nivells d'activitat, ocupació i atur
Situació laboral segons edat i gènere
Situació laboral de les llars

3.2 Nivell d'estudis de la població

Estructura de la població de la comarca
Tipus d'estudis cursats
Estudis en curs

3.3 Població ocupada

Població ocupada per gènere i edat
Tipus d'empresa i sector d'activitat on treballen els ocupats
Dimensió de les empreses on treballen els ocupats
Categoria socioprofessional de la població ocupada
Localització del lloc de treball i desplaçaments laborals
Obtenció del lloc de treball i temps a l'empresa
Jornada laboral
Nivell de salaris i tipus de contracte
Nivell de sindicació
Utilització de coneixements tècnics i possibilitats d'intervenció a la feina
Episodis d'atur
Percepció de la possibilitat de perdre la feina

3.4 Població inactiva

Magnitud i composició de la població inactiva
Característiques sociodemogràfiques de la població inactiva: gènere i edat
Relació amb el mercat de treball

3.5 Treball domèstic

Hores dedicades a les feines de la llar
Responsabilitat de les diverses feines domèstiques
Cura dels membres de la llar amb necessitats
Serveis remunerats

4. INGRESSOS

Tipus d'ingrés de les persones entrevistades
Nivell d'ingressos individuals
Nivell d'ingressos de la llar
Avaluació de la situació econòmica
Propietats i inversions
Assegurances contractades a la llar

5. CONSUM: DESPESES I HÀBITS DE COMPRA

5.1 Despeses

Despeses familiars

Despeses individuals

5.2 Dificultats econòmiques i reducció de despeses

5.3 Hàbits de compra

Localització geogràfica de les compres

Periodicitat de les compres

Tipus d'establiment on es realitzen les compres

Procediments de pagament utilitzats i modalitats de compra

5.4 Nivell de motorització

6. CULTURA I LLEURE

6.1 Temps lliure

Hàbits horaris

Activitats de lleure realitzades a la llar

Activitats de lleure fora de la llar

6.2 Hàbits culturals

Hàbits de lectura

Cinema, teatres, museus i exposicions

6.3 Pràctica esportiva

6.4 Vacances

6.5 Relacions personals

6.6 Associacionisme

6.7 Percepció de l'evolució social i política

6.8 Sentiment identitari

7. EQUIPAMENTS, MEDI AMBIENT I QUALITAT DE VIDA

7.1 Percepció de l'existència d'infraestructures, equipaments i serveis del barri

7.2 Percepció de l'estat d'infraestructures, equipaments i serveis del barri

7.3 Percepció dels problemes ambientals de l'entorn immediat

7.4 Qualitat de vida: el Maresme i Barcelona

Mobilitat no obligada

Comparació de la qualitat de vida: el Maresme i Barcelona

Conclusions

Resum executiu

Annex metodològic

Pròleg

Durant les dues darreres dècades, la comarca del Maresme ha experimentat transformacions de molta envergadura, tant a escala social com econòmica. Alguns d'aquests canvis són producte de l'expansió de nous sectors econòmics, sobretot del sector terciari; altres són conseqüència dels processos de canvi profund de sectors econòmics tradicionals molt arrelats a la comarca, com el tèxtil. Des del punt de vista social, les transformacions més importants han estat producte del procés de relocalització de la població que l'avenç de la metròpoli de Barcelona ha comportat; i els darrers anys, com és ben sabut, la comarca ha estat receptora d'intensos fluxos d'immigració extracomunitària, que també han originat canvis sense precedents en l'estructura social de la comarca.

Aquestes modificacions s'han produït, a més, en un context de canvi generalitzat a escala cultural i social: les noves formes de demanda, consum i lleure de la població, l'intens increment del nivell de renda, la penetració de les tecnologies informàtiques i les noves tecnologies de la informació i la comunicació, etc., han estat factors clau que, juntament amb la important millora de les infraestructures, han acompanyat els canvis esmentats.

La comarca s'ha anat adaptant a totes aquestes transformacions amb un èxit significatiu, però l'esforç que les institucions han de realitzar per mantenir la reconeguda qualitat de vida dels seus residents és progressivament més gran, i requereix de volums d'informació creixent per tal de conèixer la realitat i planificar decisions que cada vegada incorporin un nivell més elevat de complexitat.

En aquest context, l'*Enquesta sobre condicions de vida i hàbits de la població de la regió de Barcelona* (ERB), impulsada conjuntament per la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i la Diputació de Barcelona, constitueix una valuosa font d'informació, per la seva exhaustivitat i per la possibilitat d'analitzar l'evolució de les principals variables socioeconòmiques des de 1985, any en el qual es va realitzar la primera de les quatre edicions quinquennals que s'han dut a terme de l'ERB. Gràcies al seu disseny metodològic, que permet extreure resultats representatius de les comarques de la regió de Barcelona, en la present monografia s'analitzen les dades del Maresme corresponents a l'any 2000, comparades amb les de l'any 1995 i, quan és possible i rellevant, amb les de 1990, l'any en el qual el Maresme es va incloure per primera vegada en la realització de l'*Enquesta*.

El present volum s'emmarca en una sèrie extensa de publicacions referides als resultats de l'ERB 2000, les quals han de constituir referències bàsiques per a l'ampliació d'alguns aspectes, o per

aprofundir en la situació de col·lectius específics (gent gran, joves, condicions del mercat de treball, situacions de pobresa, etc.). Cal esperar que aquestes fonts d'informació, juntament amb les anàlisis i elaboracions que s'emprenen a escala local, puguin contribuir a augmentar, com dèiem, la reconeguda qualitat de vida de què gaudeixen els maresmencs.

Josep Jo i Munné
President del
Consell Comarcal del Maresme

Introducció

El present document aborda l'explotació i l'anàlisi de les dades de l'*Enquesta de la regió de Barcelona*, i en concret de les referides a la comarca del Maresme, amb l'objectiu de reflectir les principals característiques de l'estructura socioeconòmica de la comarca, així com identificar les tendències més significatives pel que fa a l'evolució i les perspectives d'aquestes variables.

Aquesta anàlisi neix amb la voluntat de constituir un document de referència en relació amb aquests aspectes, i a la vegada poder ser útil com a eina de consulta per a anàlisis més aprofundides. Tot i l'exhaustivitat de l'informe, no ha estat possible tractar tota la informació disponible, per la qual cosa aquesta vessant de consulta haurà de ser complementada amb la informació continguda a la sèrie *Dades Bàsiques de l'Enquesta de la Regió de Barcelona 2000*, i en concret al volum 2, corresponent a les *Dades estadístiques bàsiques 2000 Comarques de la província de Barcelona*.

La distribució temàtica de l'anàlisi respon essencialment a la pauta de presentació de la informació que es realitza en l'esmentada sèrie de dades bàsiques de l'*Enquesta*. Tot i així, d'acord amb les característiques de la informació disponible de les comarques i de les especificitats d'aquest territori, s'han realitzat alguns canvis en l'estructura de l'anàlisi. En primer lloc es presenten les característiques de la població i de les llars; a continuació s'analitzen les característiques dels habitatges on viu aquesta població, així com la mobilitat residencial observada al llarg dels darrers anys i la prevista en un futur proper; en tercer lloc s'aborden totes les qüestions relacionades amb les ocupacions de la població, tant les professionals com les que fan referència a la distribució de les tasques domèstiques entre els diferents membres de la llar; a continuació es presenten les pautes d'ingrés individual i familiar, en el cinquè capítol, per continuar en el sisè amb les pautes de despesa i consum; en el setè s'analitzen els hàbits culturals i de lleure, i finalment, en el vuitè, la percepció de la població pel que fa als equipaments i serveis públics, el medi ambient i la qualitat de vida.

Des del punt de vista metodològic, cal esmentar que la informació que es presenta en aquest estudi procedeix de la base de dades de l'*Enquesta de la regió de Barcelona*, amb la qual s'ha treballat amb la subpoblació de la comarca del Maresme. L'anàlisi està centrada en els resultats de l'edició de l'any 2000, però s'hi inclou la comparació amb els resultats de l'edició de 1995 amb l'objectiu de no limitar l'estudi només a la descripció de la situació actual i introduir-hi l'anàlisi de l'evolució dels diferents aspectes que s'hi tracten.

L'any 1995 la mostra de la regió metropolitana de Barcelona fou de 5.263 persones entrevistades, 352 de les quals residien a la comarca del Maresme. L'any 2000 es van

entrevistar al conjunt de la província de Barcelona 6.830 persones, de les quals 520 pertanyien a la comarca del Maresme. En tots dos casos, s'ha recollit informació de la població de 18 i més anys. El nivell d'error relatiu assumit per a la submostra de la comarca es troba al voltant del 3,28% per a l'edició de 2000.

L'informe ha estat elaborat entre novembre de 2002 i febrer de 2003 per Antoni Ramon, geògraf, i Joan Miquel Piqué, economista, i ha comptat igualment amb el suport de Jaume Clapés i José Luis Flores, geògrafs de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans i tècnics de l'equip de treball de l'Enquesta de la regió de Barcelona.

1. Característiques de la població i de les llars

En aquest primer capítol s'analitzen les qüestions sociodemogràfiques de la població comarcal. Primer es tracten els temes pròpiament demogràfics, i concretament s'estudia l'evolució de la població comarcal, la seva estructura per edats i alguns aspectes del poblament, és a dir, de la distribució de la població entre els municipis de la comarca. En el segon punt, el dedicat a l'anàlisi de les llars i de les famílies de la comarca, s'estudien les característiques sociodemogràfiques dels caps de família, la grandària i la tipologia de les llars, a més de la situació d'emparellament i els aspectes relacionats amb la descendència de les persones entrevistades.

1.1 Població del Maresme

Evolució de la població

El Maresme ha estat una comarca demogràficament força dinàmica durant les dècades de 1980 i 1990. La població absoluta va passar de 253.527 habitants el 1981 a 293.103 habitants el 1991, i al llarg dels primers anys noranta va superar la xifra de 300.000 habitants, fins arribar als 355.714 habitants l'any 2001. És destacable, a més, que el procés d'increment de la població s'ha anat accelerant al llarg del període considerat ja que la comarca va augmentar els seus efectius a un ritme de l'1,56% anual entre 1981 i 1991, va arribar a l'1,76% entre 1991 i 1996, fins a situar-se en el 2,31% en el període 1996-2001.

Aquesta evolució clarament positiva de la població comarcal contrasta amb la que s'observa al marc metropolità. Mentre que el Maresme ha viscut un creixement demogràfic constant des de 1981, la Regió va sofrir un període d'estancament els anys vuitanta (0,06% de creixement anual) i un decreixement entre 1991 i 1996 (-0,17%). El darrer període, però, el comprès entre 1996 i 2001, la població metropolitana ha experimentat una evolució positiva força significativa (0,76%), tot i que molt inferior a la del Maresme.

Taula 1. Evolució de la població del Maresme

Any	Habitants Maresme	Increment anual brut (%)	Habitants Regió Metropolitana	Increment anual brut (%)
1981	253.527		4.238.876	
1991	293.103	1,56	4.264.422	0,06
1996	318.891	1,76	4.228.048	-0,17
2001	355.714	2,31	4.390.390	0,76

IDESCAT.

Estructura d'edats

L'estructura per edats del Maresme denota un procés d'envelliment que pren força a la dècada de 1980 i prossegueix durant el decenni següent. Així, la població infantil se situava el 1996 en el 16,3% de la població total, mentre que en representava una quarta part l'any 1981. En canvi, la proporció de gent gran augmenta en aquest període del 9,9% fins al 13,9%. Tot i això, a la comarca, la població infantil encara supera la gent gran, al contrari del que succeeix al conjunt de la Regió Metropolitana, on l'any 1996 els nens suposaven el 14,4% de la població i la gent gran els superava, arribant al 15,6% del total. Així doncs, el Maresme, tot i el procés d'envelliment que sofreix, disposa d'una estructura per edats lleugerament més jove que la mitjana metropolitana, situació que no és nova, sinó que es manté des dels anys vuitanta.

Taula 2. Evolució de la població per edats del Maresme (%)

Edats/Anys	Maresme			Regió metropolitana
	1981	1991	1996	1996
De 0 a 14 anys	26,9	19,9	16,3	14,4
De 15 a 64 anys	63,1	67,8	69,8	70,0
DE 65 anys i més	9,9	12,3	13,9	15,6
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

IDESCAT.

Població dels municipis de la comarca

La distribució de la població entre els municipis de la comarca presenta una alta concentració en els de dimensions demogràfiques més grans: en primer lloc, a la capital, que agrupa gairebé una tercera part dels habitants del Maresme i, d'altra banda, a les poblacions d'entre 10.001 i 25.000 habitants (35,6% de la població total), entre les quals figuren nou municipis. En canvi, els municipis de menys de 10.000 habitants –que representen dues terceres parts dels 30 que té la comarca– concentren únicament l'altre terç de la població comarcal.

Taula 3. Població del Maresme segons la grandària dels municipis

Municipi	Població	%
	2001	
Menys de 5.000 habitants	37.623	10,58
De 5.000 a 10.000 habitants	84.100	23,64
De 10.001 a 25.000 habitants	126.800	35,65
Mataró	107.191	30,13
Maresme	355.714	100,00

IDESCAT.

L'evolució de la població dels municipis de la comarca entre 1996 i 2001 no ha estat homogènia, sinó que hom pot observar situacions molt diverses. El fet més rellevant que es detecta és que els ritmes de creixement dels municipis han estat inversament proporcionals a la seva població. Així, el creixement dels municipis de menys de 5.000 habitants ha estat realment destacable en el període considerat, ja que ha assolit el 6,03% anual. Els municipis de majors dimensions també han augmentat força la seva població, però menys que els esmentats. Així, les poblacions d'entre 5.000 i 10.000 habitants incrementen la seva població en un 2,66% anual, mentre que els de 10.001 a 25.000 habitants ho fan en un 2,30%. La capital –Mataró–, tot i que augmenta menys la seva població que la resta de municipis de la comarca, ho fa a un ritme sostingut de l'1,01%, magnitud que s'ha de considerar important per a una ciutat que supera els 100.000 habitants.

Taula 4. Evolució de la població dels municipis del Maresme

Municipi	1996	2001	% Increment 1996-2001	% Increment anual	% població comarcal 2001
Alella	7.696	8.614	11,93	2,39	2,42
Arenys de Mar	11.827	12.819	8,39	1,68	3,60
Arenys de Munt	5.483	6.512	18,77	3,75	1,83
Argentona	8.676	9.791	12,85	2,57	2,75
Cabrera de Mar	3.417	3.795	11,06	2,21	1,07
Cabrils	3.756	4.985	32,72	6,54	1,40
Caldes d'Estrac	1.751	2.028	15,82	3,16	0,57
Calella	11.687	13.814	18,20	3,64	3,88
Canet de Mar	9.455	10.585	11,95	2,39	2,98
Dosrius	2.269	3.050	34,42	6,88	0,86
El Masnou	20.387	21.121	3,60	0,72	5,94
Malgrat de Mar	12.707	14.246	12,11	2,42	4,00
Mataró	102.018	107.191	5,07	1,01	30,13
Montgat	7.659	8.423	9,98	2,00	2,37
Òrrius	420	397	-5,48	-1,10	0,11
Palafolls	4.069	5.638	38,56	7,71	1,58
Pineda de Mar	17.884	20.871	16,70	3,34	5,87
Premià de Dalt	7.774	9.146	17,65	3,53	2,57
Premià de Mar	24.420	26.555	8,74	1,75	7,47
St. Andreu de Llavaneres	6.194	7.466	20,54	4,11	2,10
St. Cebrià de Vallalta	1.322	1.904	44,02	8,80	0,54
St. Iscle de Vallalta	712	894	25,56	5,11	0,25
St. Pol de Mar	2.819	3.821	35,54	7,11	1,07
St. Vicenç de Montalt	2.248	3.709	64,99	13,00	1,04
Sta. Susanna	1.453	1.996	37,37	7,47	0,56
Teià	4.669	5.406	15,78	3,16	1,52
Tiana	5.172	5.972	15,47	3,09	1,68
Tordera	8.918	10.105	13,31	2,66	2,84
Vilassar de Dalt	7.208	7.486	3,86	0,77	2,10
Vilassar de Mar	14.821	17.374	17,23	3,45	4,88
Maresme	318.891	355.714	11,55	2,31	100,00

IDESCAT.

Taula 5. Evolució de la població del Maresme segons la grandària dels municipis

Municipi	1996	2001	% Increment 1996-2001	% Increment anual
Menys de 5.000 habitants	28.905	37.623	30,16	6,03
De 5.000 a 10.000 habitants	74.235	84.100	13,29	2,66
De 10.001 a 25.000 habitants	113.733	126.800	11,49	2,30
Mataró	102.018	107.191	5,07	1,01
Maresme	318.891	355.714	11,55	2,31

IDESCAT.

1.2 Característiques sociodemogràfiques de la població i de les llars

Característiques sociodemogràfiques del cap de família

En relació amb el gènere del cap de família de les llars entrevistades s'observa que hi ha una clara majoria d'homes (77,7%), fet que reflecteix que, de forma massiva, entre les famílies de la comarca encara s'atorga a l'element principal masculí l'encapçalament de la llar.

Ara bé, si es compara la informació de l'any 2000 amb la que derivava de les edicions de l'*Enquesta* de 1990 i 1995 es detecta un increment de les llars encapçalades per dones. Aquesta tendència s'observa en el conjunt de la regió metropolitana i la província, però és especialment acusada al Maresme, on pràcticament es triplica la proporció de dones cap de família en els deu anys estudiats (del 7,6% al 22,3%) i esdevé la comarca de la província amb percentatges més elevats. Aquest increment cal cercar-lo principalment en el procés d'envelliment de la població ja que entre el grup de gent gran la viduïtat femenina és progressiva a mesura que avança l'edat, la qual cosa implica que aquestes dones passen a ser caps de família. Un altre grup de dones cap de família és el format per solteres, separades i divorciades, que, com s'observarà més endavant, són col·lectius que tendeixen a augmentar el seu pes sobre la població comarcal. D'altra banda, també succeeix que en força famílies en les quals els dos membres principals treballen, la figura tradicional de cap de família es desdibuixa i això pot donar lloc a l'existència de caps de família femenins en casos de parelles.

Taula 6. Gènere del cap de família de la llar (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Home	88,9	88,4	77,7	84,3	84,5
Dona	7,6	11,6	22,3	15,7	15,5
NS/NC	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

En relació amb les edats, els caps de família del Maresme es concentren en el segment de població adulta. Concretament, gairebé la meitat (48,9%) se situa entre els 40 i els 59 anys; els majors percentatges es donen entre els 45 i 54 anys. La presència de caps de família disminueix en les edats més avançades i també en els segments joves: només el 6,1% dels caps de família del Maresme tenen menys de 30 anys i el 17,1% del total té entre 30 i 39 anys, mentre que els caps de 65 anys i més representen el 20,2% del total.

Estat civil

Entre la població de la comarca predomina la que està casada, seguida a força distància de la població soltera. Aquests dos col·lectius, però, mantenen unes evolucions contrastades. Mentre que entre 1990 i 2000 la població soltera ha augmentat força (del 15,5% al 26,5%), encara que es manté pràcticament estancada entre 1995 i 2000, la població casada ha perdut pes progressivament entre la població de la comarca (del 75,9% al 59,0%). Pel que fa a la resta de grups, que són molt minoritaris, actualment les persones divorciades i separades superen conjuntament a la població vídua –majoritàriament femenina–, fet que no succeïa encara l'any 1995. Això es produeix perquè entre 1995 i l'any 2000 s'observa un increment important de població separada i, especialment, de la divorciada –entre la qual predominen clarament les dones–, que supera la proporció existent a la regió metropolitana i la província.

Taula 7. Estat civil (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Solter/a	15,5	27,5	26,5	28,7	28,4
Casat/da	75,9	60,3	59,0	59,0	59,4
Separat/da	2,3	2,9	3,7	2,4	2,3
Divorciat/da	0,2	0,2	4,2	1,3	1,2
Vidu/a	6,2	9,1	6,5	8,6	8,6
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Tipus d'emparellament

La major part de la població del Maresme que viu en parella ho fa mitjançant el matrimoni (90,0%), mentre que la cohabitació és minoritària (10,0%). Tot i aquestes proporcions tan desiguals, al nostre país s'ha produït un increment de la cohabitació, increment que ha estat especialment intens al Maresme, fins al punt que s'ha constituït com a la comarca de la província on aquest tipus de convivència és més elevat actualment. La cohabitació va guanyant terreny entre la població jove –i en certs casos entre la població separada o divorciada–, en gran part com una fase de transició cap al matrimoni. Tot i això, en termes generals, les diferències entre ambdós tipus de convivència –matrimoni i cohabitació– sembla que es van diluint i, per tant, la cohabitació esdevé cada vegada més una situació de convivència plenament estable. En el cas de comarca del Maresme destaca la implantació d'aquesta tipologia convivencial emergent, que s'afegeix als tipus de llar de característiques també emergents que ja s'han esmentat (llars unipersonals, parelles soles, població separada o divorciada). Per tant, la comarca es caracteritza per presentar un important dinamisme no només en els indicadors demogràfics, sinó també en les estructures familiars que es van obrint pas en l'organització de la societat.

Taula 8. Tipus d'emparellament (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Cohabitació	3,6	10,0	5,4	5,3
Matrimoni	96,4	90,0	94,6	94,7
	(220)	(341)	(3.583)	(3.919)

Submostra formada per la població que viu en parella.

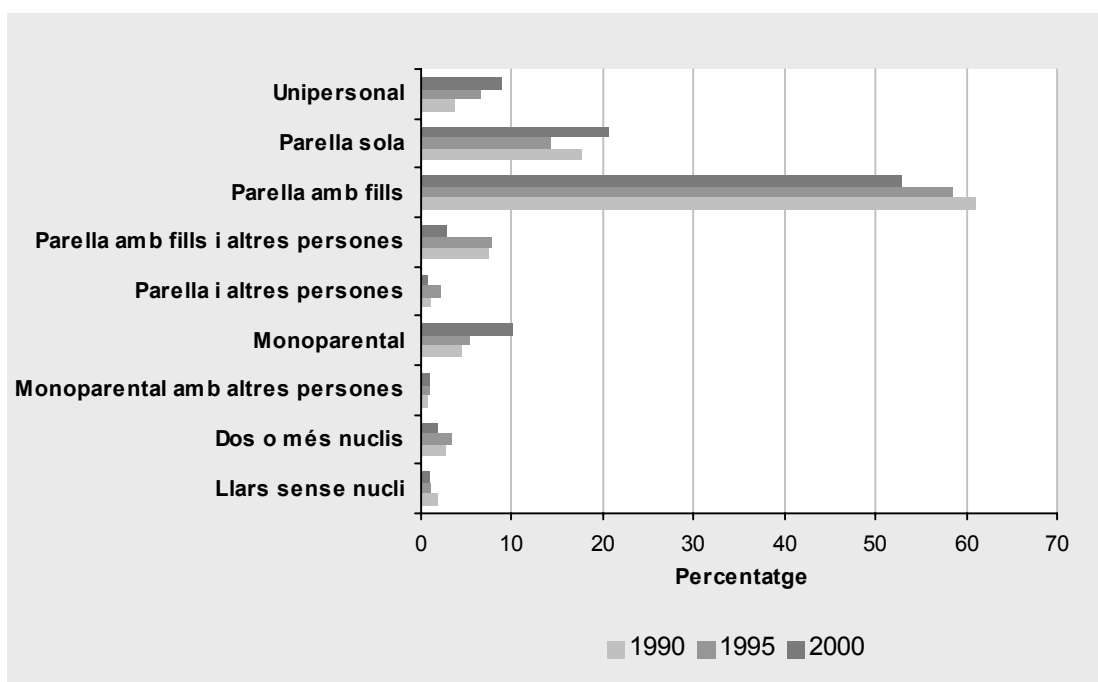
Tipologia de les llars

La llar estàndard del Maresme, com la de totes les comarques de la regió metropolitana i la província, és la composta per una parella amb fills (52,9%). Aquesta és la composició familiar dominant a casa nostra des de ja fa dècades, concretament des del moment que la família extensa –en la qual es convivia amb els avis o oncles– va veure minvar la seva importància

El segon tipus de llar és el format per parelles soles (20,8%) i –aquest és un fet força destacable– el tercer el constitueixen les famílies monoparentals (10,2%), seguides molt de prop per les llars unipersonals (8,8%). En conjunt, doncs, aquestes tres tipologies no majoritàries reuneixen pràcticament el 40% de les llars de la comarca.

La resta de tipologies de la llar són molt minoritàries. Les parelles, amb fills o sense, i famílies monoparentals que viuen amb alguna altra persona (una àvia, un avi, una tia, un oncle, etc.) assoleixen només el 4,7% de les llars, però encara és més minoritària la presència de llars compostes per dos nuclis (família amb avis), els quals representen l'1,7% del total. Finalment, les llars sense parentiu, és a dir, les constituïdes per pisos compartits, són també molt minoritàries (1,0%).

Figura 1. Tipologia de les llars. Maresme, 1990-1995-2000

Comparant la informació de l'any 2000 amb les de 1995 i de 1990 s'observa que el Maresme avança cap a una estructura social on augmenten les llars unipersonals (del 3,7% al 8,8% entre 1990 i 2000) i les formades per parelles sense fills (del 17,5% al 20,8%) –que presenten majors proporcions que a la resta de la regió i a la província-, mentre que perden pes les parelles amb fills (del 61,0% al 52,9%).

Els canvis en aquestes tipologies estan relacionats amb diversos fenòmens en els quals està immersa la societat comarcal. En primer lloc, un factor clau per explicar les tendències en la composició de les llars és el procés d'envelliment de la societat, la qual cosa implica que hi hagi més viduïtat i, per tant, més població que viu sola. De fet, la majoria de les llars unipersonals estan formades per gent gran, tot i que, en el marc de les llars unipersonals de la comarca, i com s'observarà més endavant, també augmenta la població soltera i es produeix un increment progressiu de la població separada i divorciada.

L'increment de les parelles sense fills cal cercar-lo en dues causes: primer, parelles adultes-grans que han tingut fills, els quals, però, ja s'han emancipat, i segon, parelles joves que formen una nova família però que retarden l'edat de la maternitat.

Les parelles amb fills perden pes relatiu en l'estructura social de la comarca però, a banda d'això, no s'ha de suposar que aquest tipus d'estructura es manté inamovible al llarg del temps. Més enllà de la composició en base a la parella amb fills, que apareix estable, les funcions que desenvolupen els membres d'aquestes famílies han variat en major o menor mesura ja que, com és prou sabut, ha disminuït l'esquema “dona mestressa de casa i home generador d'ingressos” i ha augmentat l'ocupació plena dels dos membres de la llar.

A banda dels casos que s'han comentat fins ara, un dels increments més significatius entre 1990 i 2000 s'ha produït en les llars monoparentals, que passen de representar el 4,4% al 10,2% del total. Cal destacar, en primer lloc, que entre aquestes llars hi ha una majoria de dones com a membre principal i, en segon lloc, que l'increment d'aquesta tipologia està relacionat principalment amb la viduïtat femenina en les edats adultes o grans, que dóna lloc a llars formades per una mare amb fills solters. Igualment, l'increment dels divorcis i les separacions també origina una major presència de llars monoparentals a la comarca mentre que, en canvi, és escassa la presència de llars monoparentals procedents de naixements de mares soles.

D'altra banda, com ja s'ha esmentat, a la comarca s'han reduït en una proporció important les llars formades per parelles amb fills o sense que conviuen amb altres persones (avis, oncles...), que passen del 8,4% al 3,7%, i les llars formades per dos o

més nuclis (del 2,6% a l'1,7%). És clar que les formes de convivència actuals han portat a la reducció dràstica de les famílies extenses i a una concentració de les llars basades en la família nuclear. Actualment, la tendència predominant és que la gent gran visqui a la llar pròpia mentre sigui possible i només passa a viure amb els fills en edats molt avançades o quan té problemes d'autonomia personal.

Finalment, al Maresme tampoc no s'han incrementat les llars sense parentiu –els habitatges compartits– (de l'1,8% a l'1,0%). Cal assenyalar que aquest tipus de llar està format principalment per membres d'una mateixa família (germans, avis i fills o sogres o gendres, oncles i nebots, etc.) i que l'emancipació de joves que comparteixen pis en constitueix només una part minoritària. Actualment, però, les llars sense parentiu també inclouen altres formes de convivència, com la de població immigrada en pisos compartits, bé que aquest fenomen no queda prou reflectit en l'*Enquesta*, pel fet de basar-se en un univers mostral procedent de fonts censals.

En comparació amb la comarca i la província, el Maresme es caracteritza per tenir una proporció lleugerament superior de llars unipersonals, de parelles soles i de llars unipersonals. Cal retenir que aquestes tres tipologies són les que es consideren emergents en la nostra societat. Contràriament, a la comarca són una mica menys freqüents les parelles amb fills i el que es consideren llars extenses (dos o més nuclis o famílies nuclears amb altres persones).

Taula 9. Tipologia de les llars, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Unipersonal	8,8	7,4	7,3
Parella sola	20,8	18,6	18,8
Parella amb fills	52,9	53,9	53,6
Parella amb fills i altres persones	2,9	5,3	5,5
Parella i altres persones (no fills)	0,8	2,2	2,2
Monoparental (progenitor i fills)	10,2	7,6	7,3
Monoparental amb altres persones	1,0	1,1	1,1
Dos o més nuclis	1,7	2,6	2,6
Llar sense parentiu	1,0	1,5	1,5
	(520)	(5.742)	(6.250)

Nombre de fills

La mitjana de fills tinguts per les persones entrevistades al Maresme és d'1,6, valor que es repeteix a la majoria de les comarques metropolitanes. Gairebé una tercera part dels entrevistats no ha tingut cap fill, bé que cal considerar que entre aquests hi figuren els joves, la majoria dels quals encara estan o bé estudiant o bé en procés d'inserció laboral i, per tant, no han arribat a la situació de tenir descendència. Si es contempla només la població que ha tingut fills, la descendència mitjana se situa en 2,2 fills.

Entre la població que té fills, predomina qui n'ha tingut dos (30,2%), seguida de la que té fills únics. En canvi, entre la població del Maresme ja és infreqüent la descendència formada per tres fills, quatre o més.

Existeix un cert desfasament entre el nombre de fills que té la població entrevistada i els que li agradaria tenir, en tant que els desitjos superen la realitat. Al Maresme, la població desitjaria tenir 2,3 fills de mitjana, mentre que el nombre de fills tinguts per part de la població entrevistada està en 1,6, tot i que en aquest cas s'ha de tenir en compte també que s'hi inclou el grup de joves que encara no tenen fills. La meitat de la població entrevistada desitjaria tenir-ne dos, a la que segueix qui voldria tenir-ne tres (17,9%) i dels que en voldrien tenir un (10,4%).

Taula 10. Nombre de fills. Maresme, 2000 (%)

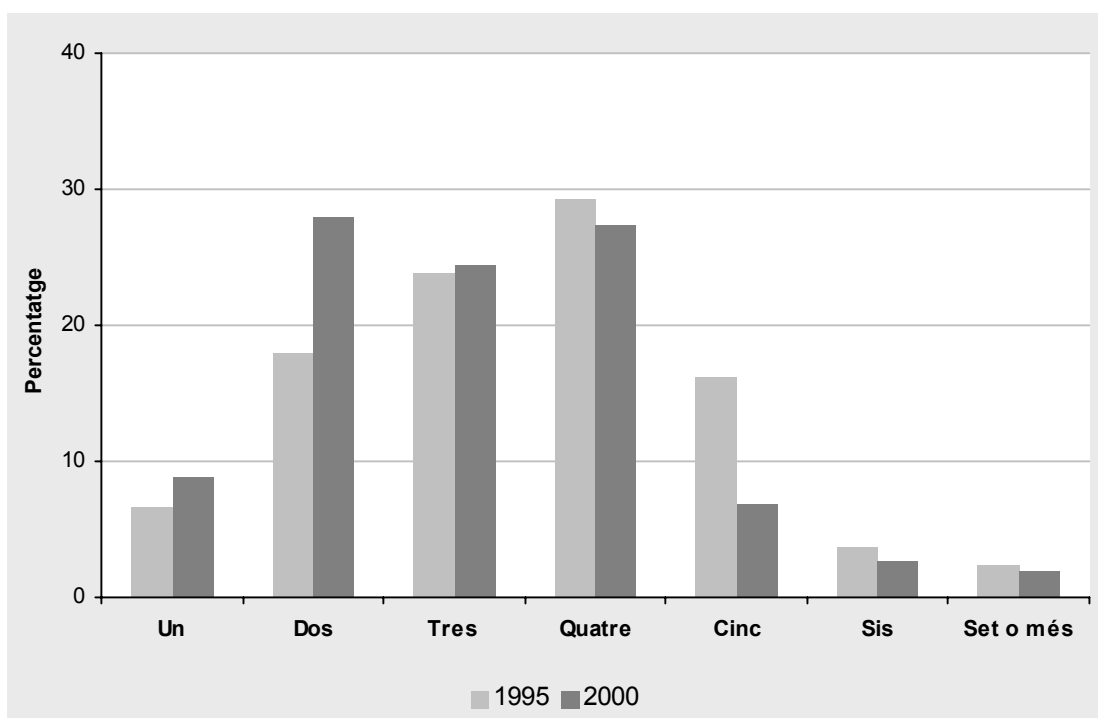
	Nombre total de fills de les persones entrevistades	Nombre de fills del cap de família que viuen a la llar
Cap fill	31,5	34,8
Un fill	19,0	26,0
Dos fills	30,2	29,2
Tres fills	9,2	6,5
Quatre fills	5,4	2,7
Cinc fills	2,7	0,6
Sis fills	0,8	0,0
Més de sis fills	1,2	0,2
	(520)	(520)
Mitjana	1,6	1,2

Dimensió de les llars

A partir de les característiques exposades fins ara, s'entén que la dimensió mitjana de la llar del Maresme se situï en 3,1 membres, el que representa un clar descens respecte 1995, any en què la dimensió mitjana era de 3,5 membres, xifra que ja reflectia una lleugera reducció respecte 1990 (3,6 membres). Aquesta disminució s'ha produït al conjunt de la regió metropolitana (de 3,5 a 3,2 membres), però el Maresme és la comarca que ha arribat a assolir una dimensió de la llar més reduïda. La reducció s'explica, en gran part, pels canvis exposats en les tipologies de la llar: increment de població que viu sola, de les parelles sense fills i pèrdua de pes de les llars formades per parelles amb fills.

Les dimensions més freqüents a la comarca se situen entre els dos i els quatre membres per llar, dimensions en les quals s'aplega el 79,6% de les llars de la comarca. A partir de les quatre persones per llar es produeix una caiguda brusca de freqüències ja que les llars de cinc membres són relativament escasses (6,9%) –menys nombroses que les unipersonals (8,8%)–, i encara ho són més les de sis membres o més.

Figura 2. Nombre de membres de la llar. Maresme 1995-2000

Aquesta informació permet interpretar les dimensions que assolixen les diverses tipologies familiars. La grandària mitjana de les llars formades per parella i fills és de 3,9 membres, la qual cosa equival aproximadament a parella amb dos fills –aquest és el nombre de fills més habitual, com ja s’ha observat anteriorment–, mentre que les llars monoparentals ofereixen una mitjana de 2,5 membres per llar, és a dir, la llar monoparental estàndard està formada per mare –en algun cas pare– amb un o dos fills. Les llars de majors dimensions cal cercar-les en les que acullen dos o més nuclis –que presenten una mitjana de 6,4 membres– i, en menor mesura, les formades per parella, fills i altres persones, que arriben als 4,9 membres.

Origen familiar

La població entrevistada del Maresme es caracteritza per ser nascuda a Catalunya (69,0%) en una proporció superior a la mitjana de la regió metropolitana (62,4%) i la província (63,8%). La població nascuda al Principat s’ha anat incrementant progressivament a la comarca ja que aquesta suposava el 61,0% el 1990 i el 64,1% el 1995. L’aturada de les grans migracions extraregionals espanyoles des de principis dels anys vuitanta expliquen l’augment de pes del substrat català entre la població del Maresme.

Entre la població que no és nascuda a Catalunya la més nombrosa és la procedent d’Andalusia (14,2% dels entrevistats), seguida a distància per la d’Extremadura (4,2%) i Aragó (2,3%). Com a tota la província, el moment en què es van produir majors fluxos d’arribada va ser el període comprès entre 1950 i 1980, especialment la dècada de 1961 a 1970.

Taula 11. Origen geogràfic combinat de tots els membres de la llar (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Tots de Catalunya	42,3	52,1	38,3	40,4
Parella de Catalunya + altres membres de fora de Catalunya/mixtos	1,4	2,1	2,1	2,1
Parella mixta	4,0	4,8	3,7	3,7
Parella mixta + altres membres de Catalunya	13,4	15,0	15,4	15,1
Parella mixta + altres membres de fora de Catalunya/mixtos	1,7	1,3	1,8	1,8

Parella de fora de Catalunya + altres membres de Catalunya	22,2	12,9	21,1	20,1
Parella de fora de Catalunya + altres membres mixtos	4,0	2,3	3,7	3,6
Tots de fora de Catalunya	11,1	9,2	13,8	13,2
NS/NC	0,0	0,2	0,1	0,1
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

S'han considerat totes les persones que conviuen a la llar.

Quan el cap de família no té cònjuge s'ha considerat l'origen geogràfic d'aquest com el de la parella.

Parella mixta: un membre de la parella nascut a Catalunya i l'altre fora.

Membres mixtos: membres de la llar nascuts a Catalunya i d'altres nascuts fora.

Atenent a l'origen combinat de tots els membres de la llar, a la meitat de les llars (52,1%) del Maresme tots els membres són nascuts a Catalunya. Aquesta proporció està molt per sobre de la que es detecta a la regió –entre les seves comarques, només és superada per l'Alt Penedès– i a la província.

La segona tipologia segons l'origen familiar és la formada per una parella mixta amb altres membres –fonamentalment fills– nascuts a Catalunya (15,0%), que presenten una freqüència molt similar a la de parelles en què els dos membres són nascuts a fora de Catalunya, però els altres membres van néixer al Principat. L'altra combinació familiar que presenta proporcions destacables, encara que menors que les anteriors, és aquella en què tots els membres són nascuts a fora de Catalunya.

En resum, considerant l'origen dels diferents components de la llar, el Maresme es caracteritza per tenir un substrat majoritari d'origen català i uns segments minoritaris de caràcter mixt i d'origen no català.

S'ha de recordar en aquest punt dedicat a l'origen de la població que a l'*Enquesta*, pel fet de basar-se en un univers mostral procedent de fonts censals, no queda reflectit amb prou nitidesa el fenomen de la immigració estrangera, que té un pes minoritari però significatiu al Maresme.

1.3 Trets lingüístics

Llengua pròpia de les persones entrevistades

El Maresme és una comarca que, en els trets lingüístics, es diferencia força de la mitjana metropolitana tant pel que fa a la consideració de llengua pròpia per part de la població que com a l'ús social que se'n fa.

Més de la meitat de la població del Maresme manifesta l'any 2000 que el català és la seva llengua, proporció molt per sobre de la mitjana de la regió i la província. El castellà és la llengua pròpia del 38,8% de la població (53,9% a la regió i 51,4% a la província), mentre que una minoria (8,1%) considera que ambdues llengües li són pròpies.

En el període 1990-2000 s'adverteix un lleuger avenç –en el marc de la llengua que la població considera com a pròpia– dels catalanoparlants mentre que es redueix el col·lectiu castellanoparlant i es manté pràcticament estabilitzada la proporció de qui es considera bilingüe. Cal destacar que aquesta evolució és pràcticament la inversa que es produeix a la regió metropolitana, en la qual disminueixen els efectius catalanoparlants, s'estabilitzen els castellanoparlants i augmenta la població bilingüe.

Taula 12. Llengua pròpia declarada (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Català	46,7	50,9	52,7	33,2	36,1
Castellà	42,8	43,6	38,8	53,9	51,4
Ambdues igual	9,3	5,2	8,1	12,4	12,0
Altres llengües	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Llengua emprada a la llar

Les proporcions exposades es mantenen, a grans trets, pel que fa a la llengua emprada a la llar per les persones entrevistades. Deixant de banda el 8,8% de població de la comarca que viu sola, poc menys de la meitat dels habitants del Maresme parlen català en l'àmbit familiar (45,2%), més de la tercera part (35,4%) empren el castellà i el

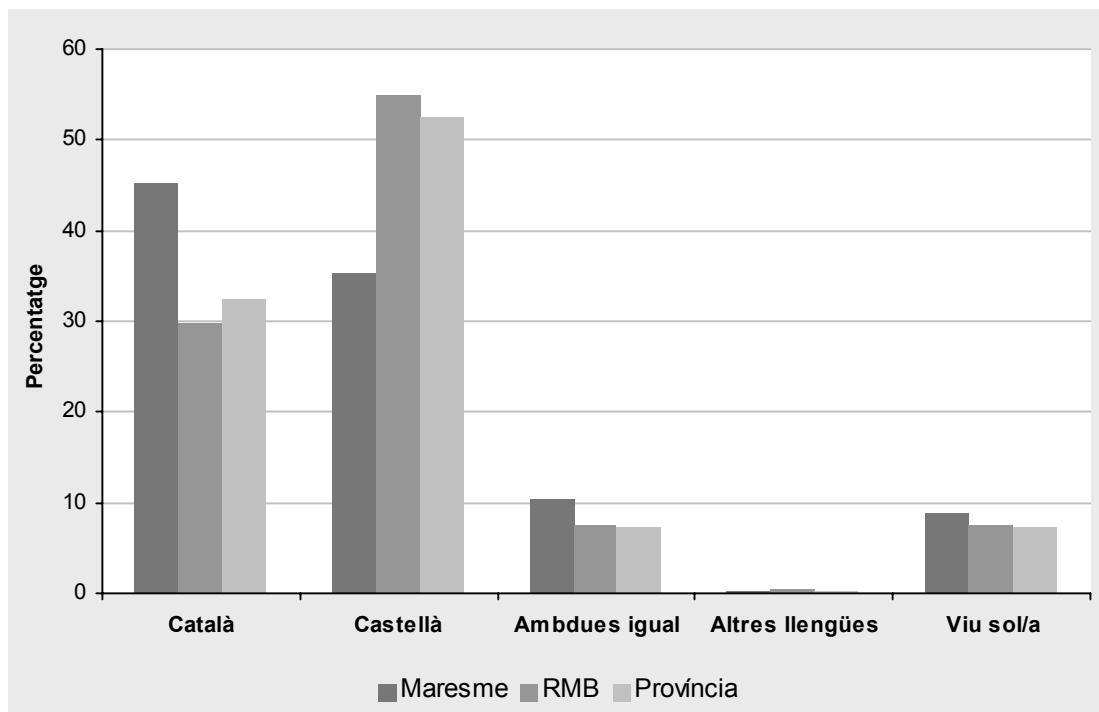
10,4% utilitza ambdues llengües en proporcions similars. També en aquest cas la situació del Maresme és radicalment diferent de la que s'observa a la regió i al conjunt de la província, on la meitat de les persones entrevistades utilitzen el castellà a casa, no arriben a una tercera part les que usen el català, mentre que és reduït el col·lectiu que fa servir les dues llengües per igual.

La llengua que empren o empraven els entrevistats del Maresme amb el seu pare i la seva mare ens permet realitzar una aproximació força interessant a la qüestió. Són més els habitants de la comarca que parlen o parlaven castellà amb els seus pares (aproximadament la meitat) que els que ho fan o ho feien en català (entorn del 45-46%) mentre que l'ús de les dues llengües per igual és o era pràcticament inexistent.

En canvi, entre les persones que tenen fills, el 54,8% usen el català amb aquests, el 38,5% empren el castellà i el 6,7% fa servir les dues llengües.

Aquesta informació demostra que una certa part de població castellanoparlant a casa dels seus pares ha passat a considerar el català com a llengua pròpia i com a llengua que utilitza amb els seus fills, tot i que també s'ha incrementat força la població bilingüe en l'ús domèstic.

Figura 3. Llengua emprada a la llar. Maresme-RMB-Província, 2000

Taula 13. Llengua pròpia i llengua emprada. Maresme, 2000 (%)

	Emprada amb el pare	Emprada amb la mare	Emprada amb els fills*
Català	46,2	45,6	54,8
Castellà	51,5	51,5	38,5
Ambdues igual	1,2	2,1	6,7
Altres llengües	1,0	0,8	0,0
NS/NC	0,2	0,0	0,0
	(520)	(520)	(356)

* Submostra formada per la població amb fills.

Nivell de coneixement del català

El nivell de coneixement del català al Maresme s'incrementa progressivament amb el pas dels anys i supera la mitjana metropolitana i provincial, com també s'ha observat que succeïa amb l'ús d'aquesta llengua. El 57,1% de la població de la comarca manifesta que parla i escriu el català, un percentatge que està vint punts per sobre del que es registrava en 1990 i onze punts per sobre del que es dona actualment a la regió i la província. Al mateix temps, la població que parla el català però que no l'escriu equival a poc més de la quarta part dels habitants majors de 18 anys.

Entre els grups no catalanoparlants, s'ha reduït molt el col·lectiu que entén el català però no el parla (del 26,6% al 15,6% entre 1990 i 2000), així com la població que no l'entén, que ja era molt escassa a l'inici de la dècada. Els percentatges de no catalanoparlants són, en tots els casos, força menors a la comarca que als àmbits territorials superiors.

En resum, doncs, s'aprecia un increment de la població comarcal que sap parlar el català, que assoleix el 83,3%, i també un increment del nivell de coneixement de la llengua ja que s'incrementa el col·lectiu que el sap escriure.

Taula 14. Nivell de coneixement del català (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
El parla i l'escriu	37,4	48,4	57,1	46,6	47,7
El parla però no l'escriu	33,7	26,0	26,2	26,5	26,8
L'entén però no el parla	26,6	22,8	15,6	23,0	21,9
No l'entén	2,3	2,8	1,2	3,8	3,6
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

2. Habitatge i mobilitat residencial

En el capítol dedicat a l'habitatge s'evidencia que la comarca del Maresme presenta moltes particularitats pel que fa al conjunt de la regió metropolitana i la província. En conjunt, la comarca experimenta un gran creixement residencial i disposa d'elevades proporcions d'habitatges nous, grans i ben equipats. És clar que tots aquests indicadors residencials palesen un elevat nivell de qualitat de vida, almenys d'una part important de la població de la comarca.

Aquest capítol està dividit en tres parts. En la primera s'estudia, d'una banda, el tipus d'habitatge en el qual resideix la població de la comarca i el règim de tinença d'aquest i, seguidament, s'analitzen les característiques dels habitatges –dimensió i antiguitat–, a més de les instal·lacions i els equipaments de què disposen, com ara el nombre de banys, la disponibilitat d'aparcament, les característiques de la calefacció, etc. També s'estudien en aquesta primera part el nivell de satisfacció i les preferències que la població entrevistada expressa respecte el seu habitatge. Finalment, es du a terme una incursió sobre la disponibilitat de residència secundària de la població del Maresme.

En la darrera part del capítol es tracta la qüestió de la mobilitat residencial; és a dir, el temps de residència a l'habitatge i al municipi, la procedència dels desplaçaments intermunicipals i les previsions de futurs canvis. Finalment, s'analitza la disponibilitat d'equipaments domèstics, que reflecteix la situació de les llars, però també està relacionada estretament amb el nivell de renda de la població.

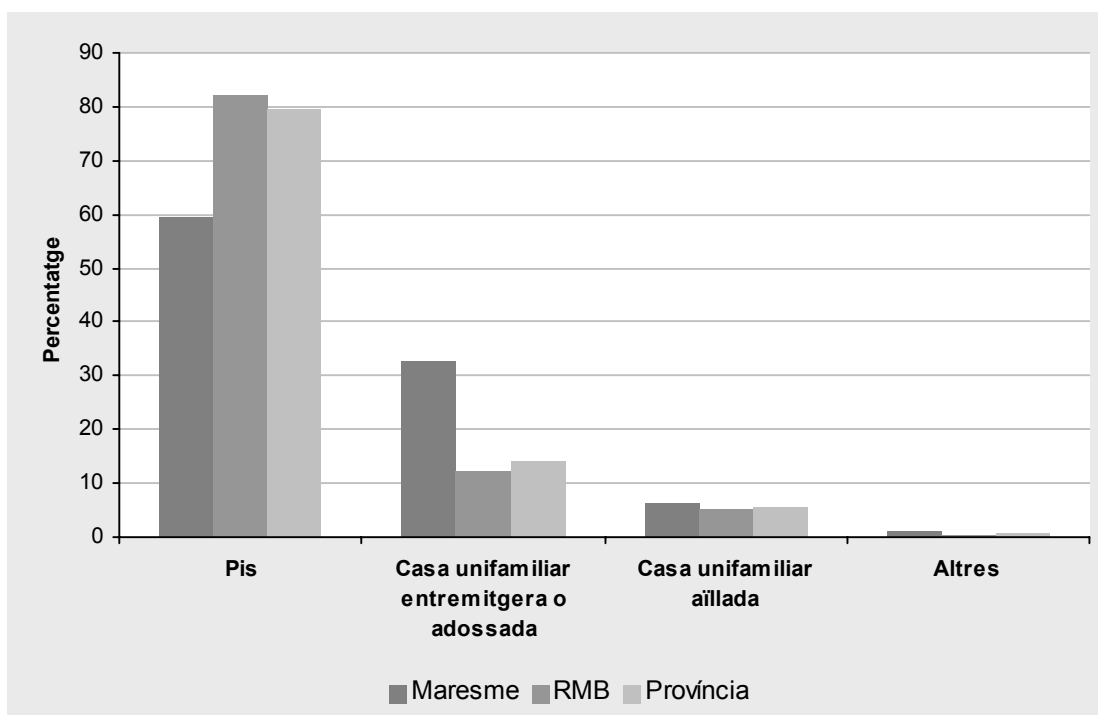
2.1 Residència principal

Tipus d'habitatge i règim de tinença

Tot i que al Maresme la majoria de la població té com a residència principal un pis (59,4%), el que caracteritza aquesta comarca respecte del conjunt de la regió metropolitana és la proporció de població que resideix en cases unifamiliars entremitgeres o adossades, que arriba a una tercera part del total, proporció que és més del doble de la mitjana metropolitana. De fet, el Maresme és la comarca de la regió metropolitana amb més presència d'habitatges unifamiliars d'aquest tipus. S'ha de comptar que a la tradicional casa de “cos” característica dels nuclis antics de les

principals poblacions del Maresme se li ha afegit la recent construcció d'habitatges adossats al llarg dels anys vuitanta i noranta, que han modificat significativament el paisatge residencial de la comarca. La proporció de cases unifamiliars aïllades al Maresme és també significativa (6,3%), una mica per sobre de la mitjana metropolitana però força per sota de les comarques més externes de la regió (Alt Penedès i Vallès Oriental) i les de la resta de la província.

Figura 4. Tipus d'habitatge. Maresme-RMB-Província, 2000

La distribució de les tipologies residencials s'ha mantingut força estable entre 1990 i l'any 2000. Això significa que, en aquests anys, al Maresme, la construcció de cases unifamiliars –entremitgeres i aïllades– ha seguit una evolució similar a l'edificació de pisos, que també ha estat important, com es demostra, per exemple, a la ciutat de Mataró.

Taula 15. Tipus d'habitatge (%)

	Maresme		
	1990	1995	2000
Pis	60,6	58,3	59,4
Casa unifamiliar entremitgera o adossada	33,1	30,7	32,9
Casa unifamiliar aïllada	5,5	9,1	6,3
Altres	0,8	1,9	1,3
	(339)	(352)	(520)

Com al conjunt del país, al Maresme predomina el règim de l'habitatge en propietat (88,5%), mentre que el de lloguer té una presència molt limitada (8,5%). La tendència entre 1990 i l'any 2000 apunta, a més, a un increment progressiu dels habitatges de propietat i a una reducció dels de lloguer. D'altra banda, en comparació amb el conjunt de la regió i la província, el Maresme presenta una proporció lleugerament més elevada d'habitatge de propietat i més reduïda del de lloguer.

En relació amb el tipus de contracte en els habitatges de lloguer, tot i que l'escassa presència d'aquests a la comarca implica que no hi hagi una mostra suficient com per dur a terme afirmacions rotundes, s'observa una tendència clara a la reducció dels contractes indefinits i a l'augment del lloguer amb contractes a termini, tendència que també es confirma a l'àmbit metropolità i provincial.

Taula 16. Règim de tinença de l'habitatge (%)

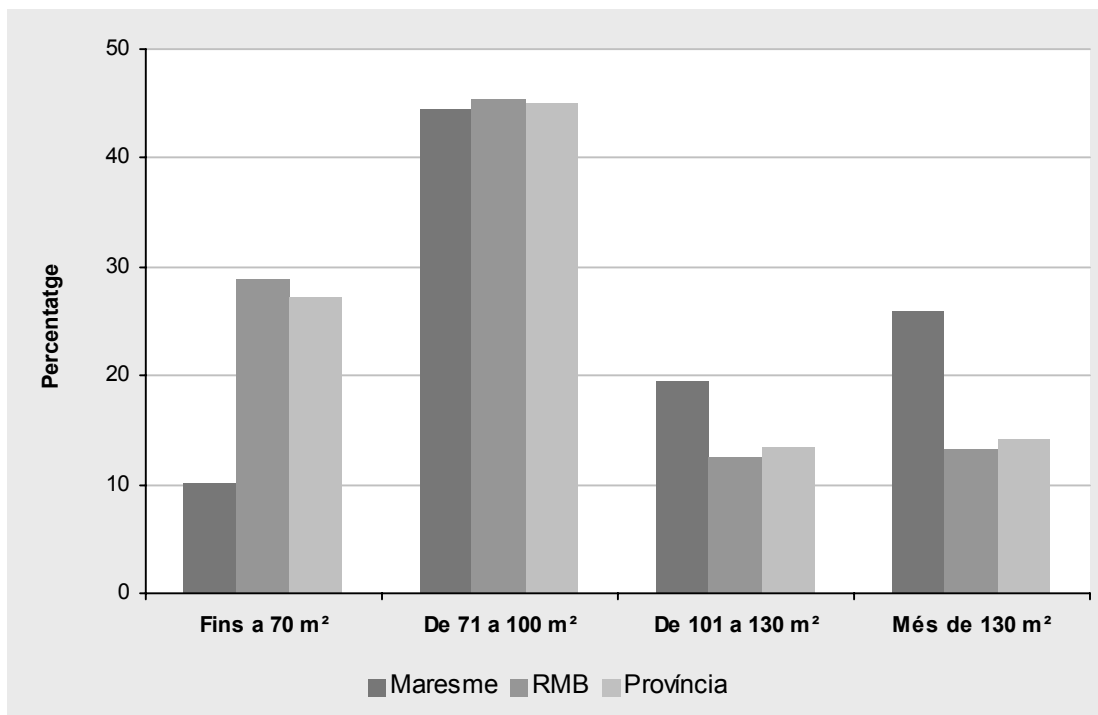
	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Propietat	79,7	84,2	88,5	84,5	84,4
Lloguer	12,8	12,3	8,5	13,2	13,3
Altres	7,3	3,5	3,1	2,1	2,1
NS/NC	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Característiques de l'habitatge

L'habitatge predominant al Maresme és el de dimensions mitjanes, concretament el comprès entre 71 i 100 m² (44,4%), com succeeix al conjunt de la regió i la província. Ara bé, a part d'això, en la resta de grandàries, s'observa que al Maresme hi ha una representació molt superior dels habitatges mitjans-grans i grans. Concretament, mentre que a la comarca el 19,4% dels habitatges tenen entre 101 i 130 m², a la regió aquests assoleixen només el 12,5% i a la província arriben al 13,4%. Les principals diferències, però, es detecten als habitatges de majors dimensions –els de més de 130 m²–, que són molts al Maresme, concretament sumen el 21,7%, per només el 10,5% al conjunt de la regió i l'11,0% a la província.

En el pol oposat, els habitatges de menors dimensions –els que tenen 70 m² i menys– representen el 10,2% al Maresme pel 28,9% a la regió metropolitana i el 27,2% a la província. En resum, doncs, és clar que en el camp residencial una característica clau del Maresme és la de disposar d'un parc d'habitatges de dimensions notòriament superiors al del conjunt metropolità i provincial.

Figura 5. Superfície de l'habitatge. Maresme-RMB-Província, 2000

D'altra banda, a la comarca, en el període 1990-2000, s'aprecia un augment progressiu dels segments d'habitatges de majors dimensions –els superiors a 130 m² passen del 13,8% al 21,7%– i una disminució dels més petits –els de menys de 70 m² han passat del 14,8% al 10,2%.

Taula 17. Evolució de la superfície de l'habitatge 1990-2000 (%)

	Maresme		
	1990	1995	2000
Fins a 50 m ²	1,4	1,2	0,8
De 51 a 70 m ²	13,1	14,2	9,4
De 71 a 100 m ²	39,7	38,0	44,4
De 101 a 130 m ²	11,7	20,8	19,4
De 131 a 150 m ²	13,8	4,8	6,7
De 151 a 200 m ²	*	6,2	6,3
Més de 200 m ²	*	7,3	8,7
NS/NC	20,3	7,6	4,2
	(339)	(352)	(520)

*Possibilitats de resposta inexistents en 1990.

Una altra variable de l'habitatge que en el cas del Maresme presenta unes característiques força peculiars és l'antiguitat. En conjunt, al Maresme hi ha força més habitatges de construcció recent –edificats les dues darreres dècades– que a la regió metropolitana. A la comarca predominen els habitatges construïts entre 1971 i 1980, que representen un terç del total, però d'habitatges que daten del període 1981-1990 n'hi ha el 20,8%, per només l'11,5% i l'11,9% a la regió i a la província respectivament, i els construïts al llarg dels anys noranta són l'11,4% al Maresme, pel 8,3% a la regió i el 8,5% a la província. Aquestes dades evidencien clarament l'expansió de la construcció que ha tingut lloc a la comarca, expansió que no ha estat, però, exclusiva d'aquest territori, sinó que s'ha produït també especialment en les comarques de l'anomenada segona corona metropolitana. En tot cas, és un fet que la comarca disposa d'un parc residencial força més renovat que el conjunt de l'àmbit metropolità i provincial on s'insereix.

Taula 18. Any de construcció de l'habitatge, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Abans de 1900	4,6	4,1	4,6
De 1901 a 1930	2,1	4,0	4,2
De 1931 a 1950	2,3	4,0	4,2
De 1951 a 1960	3,8	7,8	7,8
De 1961 a 1970	16,0	24,8	24,0
De 1971 a 1980	33,1	30,5	30,0
De 1981 a 1990	20,8	11,5	11,9
De 1991 a 1995	5,4	5,1	5,2
Després de 1995	6,0	3,2	3,3
NS/NC	6,0	4,8	4,8
	(520)	(5.742)	(6.250)

Instal·lacions de l'habitatge

Els habitatges del Maresme, a més de ser de majors dimensions i més nous que els de la regió metropolitana i la província, també disposen de millors instal·lacions. Prenent com a referència alguns dels indicadors bàsics de l'habitatge, a la comarca és força més freqüent que a la regió la disponibilitat de calefacció, de més d'una dutxa o bany a l'habitatge, de terrassa o patí, d'aparcament al mateix edifici de residència, de jardí, piscina o d'equipaments esportius. D'altra banda, s'observa una millora notòria de les

instal·lacions de l'habitatge a la comarca entre 1990 i el 2000 ja que es produeix una progressió significativa en pràcticament tots els indicadors esmentats.

Taula 19. Instal·lacions de l'habitatge

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Més d'una dutxa o bany	33,9	32,8	43,8	28,3	28,9
Calefacció	-	35,2	69,4	51,7	54,0
Cuina separada	-	94,0	97,1	91,9	92,2
Terrassa o pati	64,0	69,1	77,7	53,0	54,0
Jardí	24,5	30,4	36,9	16,3	17,3
Piscina o instal·lacions esportives	5,0	7,0	10,8	4,0	4,0
Plaça d'aparcament	32,1	30,6	39,0	25,9	28,3
Hort (a casa o a prop)	-	-	3,7	3,3	4,6

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

La calefacció és l'equipament de l'habitatge que ha sofert un creixement més acusat al Maresme entre 1995 i 2000 ja que en aquests cinc anys s'ha passat del 35,2% al 69,4% dels habitatges amb calefacció, és a dir, pràcticament s'ha duplicat la presència d'aquesta instal·lació a la comarca. D'altra banda, existeix un predomini absolut dels habitatges que disposen de calefacció individual, mentre que són una minoria els que tenen calefacció col·lectiva que presta servei a tot un edifici.

Es disposi o no de calefacció, el subministrament energètic més freqüent en l'escalfament de la casa és el gas natural (47,3% dels habitatges) –que supera la mitjana de la regió i la província (38,9% i 38,6% respectivament)–, seguit de l'electricitat (22,5%), el gas butà (20,4%) i, a força distància, els derivats del petroli, com el gas-oil (7,7%). L'ús de l'energia més tradicional, la llenya o el carbó, es redueix a l'1,7% del total dels habitatges de la comarca.

En el cas de l'aparcament, el 39,0% de les llars en disposen al mateix edifici, però, a més, hi ha el 13,3% dels entrevistats que tenen l'aparcament en un altre edifici. Per tant, en conjunt, més de la meitat de les llars (52,3%) disposen de plaça d'aparcament, mentre que l'any 1995 en disposava el 45,6%. En aquesta qüestió, la comarca evoluciona positivament ja que les polítiques públiques en matèria de mobilitat s'encaminen a la potenciació de l'aparcament privat i, per tant, a la reducció de l'aparcament al carrer.

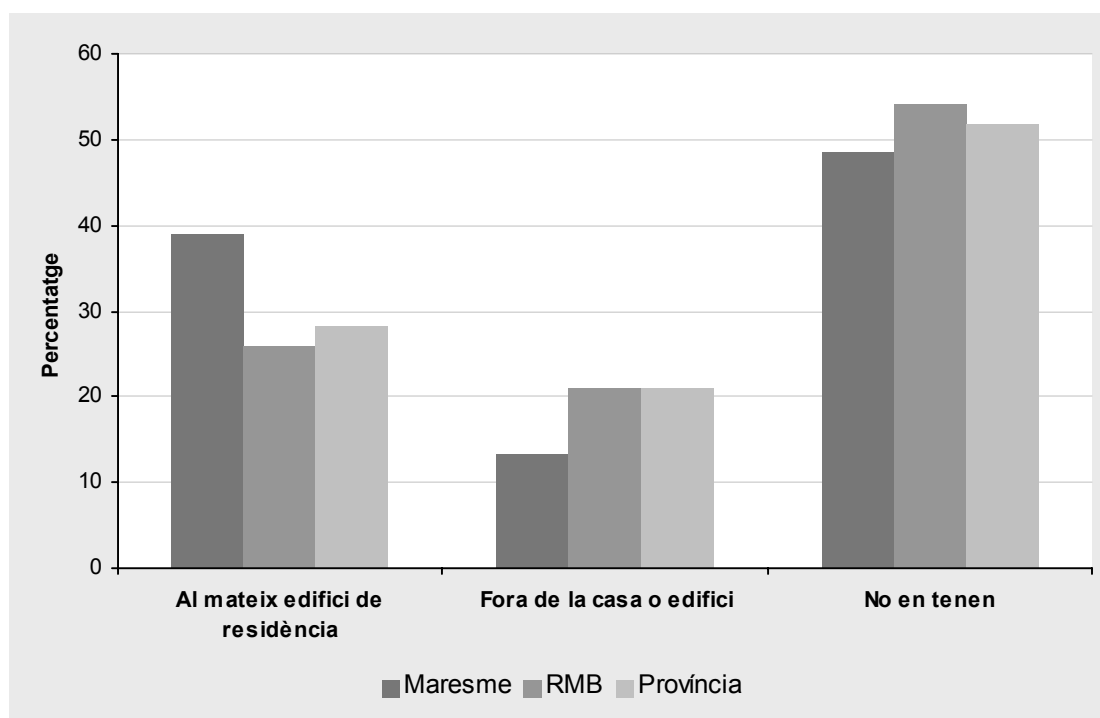

Figura 6. Disponibilitat de plaça d'aparcament. Maresme-RMB-Província, 2000

Equipament domèstic

L'equipament domèstic de la llar mostra una evolució positiva al llarg dels anys noranta ja que milloren de forma evident els nivells de dotació dels habitatges de la comarca i apareixen tipus d'equipaments que eren desconeguts ara fa deu anys (cuina vitroceràmica, assecadora...).

Tots els elements d'equipament domèstic han progressat en les llars del Maresme en el període 1990-2000, però els nivells de possessió són força diferents segons el tipus d'equipaments. Els majors nivells de possessió es produeixen en el telèfon (90,0%), vídeo reproductor (86,3%), cadena de música (72,9%), aspiradora (73,1%), congelador independent o "combi" (67,8%) i microones (66,5%). No es tracta aquí la possessió de televisor, sens dubte l'equipament més estès, ja que es calcula que és present en la pràctica totalitat de les llars. D'altra banda, el telèfon és l'únic equipament en el qual s'aprecia un descens en el nivell de possessió –un descens mínim, d'altra banda–, degut possiblement a l'extensió del telèfon mòbil que, en casos molt concrets, pot implicar la reducció de la instal·lació de línia, la qual suporta una quota fixa.

Amb una disponibilitat menor a la meitat de les llars hi figuren altres equipaments com rentaplats (47,1%), assecadora de roba (29,8%), cuina vitroceràmica (17,7%) i aire condicionat (7,5%). De televisió de pagament en disposen més d'una quarta part de les

llars del Maresme (28,5%). Aquí apareixen equipaments de la llar que encara disposen d'un marge de creixement molt important els propers anys, alguns dels quals eren pràcticament desconeguts en començar la dècada. Aquests tipus d'equipaments tendeixen a estar més presents a la comarca que a la regió i la província, exceptuant el cas de l'aire condicionat. Es pot suposar que la comarca, en tenir uns habitatges de construcció més recent que el conjunt del territori, disposa també d'equipaments més innovadors.

Taula 20. Taxes de possessió de diferents béns de consum a la llar

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Telèfon	85,3	93,6	90,0	95,5	95,4
Vídeo reproductor	66,9	76,8	86,3	83,6	83,4
Cadena de música	42,2	58,4	72,9	71,7	71,1
Congelador independent o "combi"	-	50,5	67,8	67,8	67,9
Microones	17,8	42,9	66,5	64,9	64,5
Aspiradora	45,0	54,4	73,1	60,4	60,7
Rentaplats	23,9	30,2	47,1	31,6	32,7
TV de pagament	-	-	28,5	23,0	22,9
Assecadora de roba	-	21,3	29,8	21,2	22,0
Aire condicionat	1,6	3,8	7,5	14,6	14,2
Càmera de vídeo	-	22,0	29,4	27,1	27,2
Telèfon mòbil	-	-	64,0	63,7	63,6
Ordinador personal	18,5	32,8	48,3	45,6	45,6
Connexió a Internet			24,2	19,0	19,1

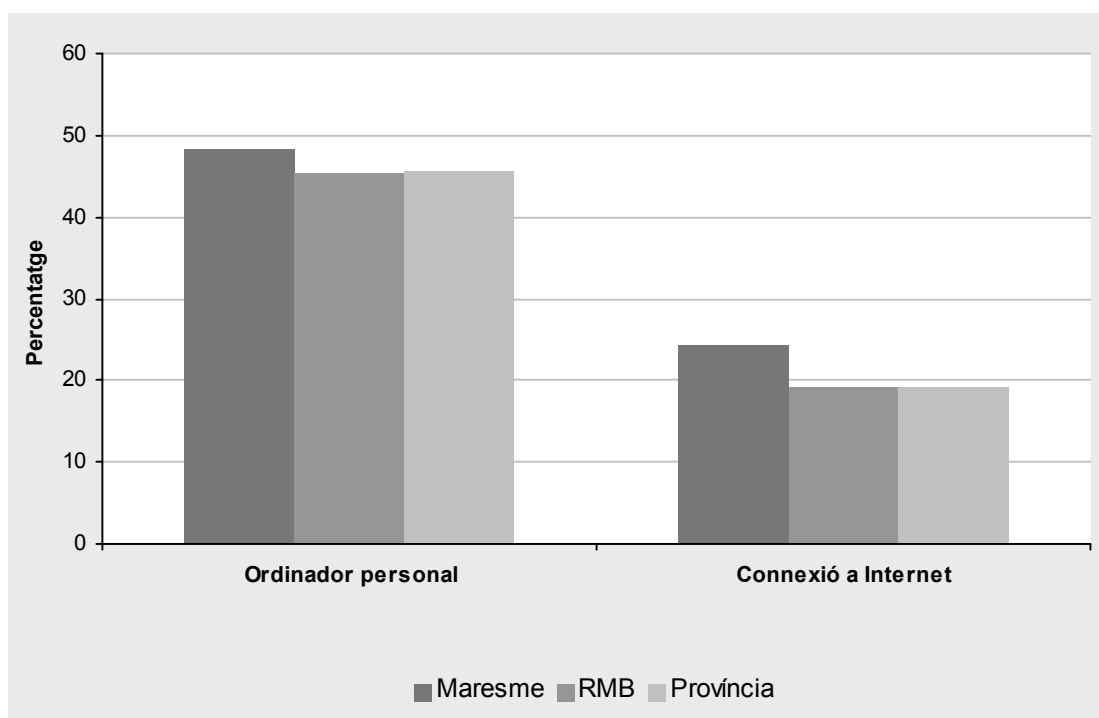
Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

En relació amb l'equipament de caràcter personal, pràcticament dues tercers parts de les llars de la comarca disposen de telèfon mòbil (64,0%), equipament que encara no es tenia en compte en l'edició de 1995 ja que no era un bé de consum habitual, mentre que de càmera de vídeo en disposa poc més d'una quarta part de les llars (29,8%).

Finalment, el nivell de possessió d'equips informàtics a les llars és més elevat al Maresme que a la regió metropolitana i a la província. Concretament, gairebé la meitat de les llars de la comarca disposen d'ordinador personal (48,3%) –amb un creixement acusat des de 1990 (18,5%)– i les llars amb connexió a Internet arriben a la quarta

part del total (24,2%), cinc punts per sobre de la mitjana metropolitana, amb la qual cosa el Maresme esdevé la comarca de la província amb un major percentatge de connexions.

Figura 7. Taxes de possessió d'ordinador personal i de connexió a Internet a la llar, 2000

Nivell de satisfacció i preferències respecte a l'habitatge

La població de la comarca es manifesta prou satisfeta de les condicions i les característiques de la seva residència ja que gairebé la meitat dels entrevistats no expressen cap inconvenient respecte a l'habitatge. Aquest valor –aquest nivell de satisfacció– està per sobre de la mitjana metropolitana, però és comparable al de les comarques de la segona corona metropolitana i de la resta de la província. Els inconvenients de l'habitatge més citats són la manca d'espai, la humitat, el soroll de veïns, el soroll del carrer i la manca d'ascensor.

Tot i la situació descrita, el percentatge d'habitatges que no presenten cap inconvenient s'ha reduït entre 1995 i l'any 2000 (del 54,9% al 48,7%) i ha augmentat la freqüència amb què es citen certs inconvenients, especialment els relacionats amb els sorolls. No hi ha dubte que l'increment del parc d'habitatges –i per tant, de residents– i la creixent motorització que comporta, tenen una influència en

determinades condicions de vida dels habitants de la comarca. L'augment de la contaminació acústica és un dels resultats de les fortes dinàmiques demogràfiques i territorials que es produeixen al Maresme.

Taula 21. Principal inconvenient de l'habitatge (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No té cap inconvenient	54,9	48,7	39,0	40,0
Manca d'espai	11,5	10,0	14,6	14,0
Manca d'ascensor	2,6	6,5	9,0	8,7
Soroll del carrer	3,5	6,5	6,3	6,3
Humitat/fred	5,6	7,3	4,9	4,8
Manca de sol o llum	2,6	2,5	4,7	4,5
Soroll de veïns	2,0	7,1	3,9	3,9
Acabats deficients	1,7	2,1	3,4	3,4
Altres inconvenients	15,7	8,5	13,1	13,4
NS/NC	0,0	0,8	1,1	1,1
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Les preferències en matèria d'habitatge de la població del Maresme presenten alguns trets diferencials respecte del que expressen els residents a la regió i la província. A la comarca la primera preferència és la casa unifamiliar aïllada (43,8%) –com en els altres territoris esmentats–, però a diferència del que succeeix a la regió, en segon lloc se situa la casa unifamiliar entremitgera o adossada –és la comarca on més es manifesta aquesta preferència– i és força minoritària la preferència per un pis que, en canvi, al conjunt de la regió assoleix gairebé una tercera part de les respostes. Per tant, les prioritats dels habitants de la comarca estan més per les formes suburbanes de residència que al conjunt de la regió, fet que no és sorprenent ja que aquestes són formes força esteses i que caracteritzen bona part del territori del Maresme. És significatiu, però, d'altra banda, observar que entre 1990 i l'any 2000 han augmentat les preferències per la residència en un pis, a més de les opcions de casa entremitgera, i ha disminuït la població que s'inclina per una casa unifamiliar aïllada. És possible que els elevats preus assolits per aquest darrer tipus d'habitatge conduïxin al fet que la població ja el descarti d'entrada de les seves preferències.

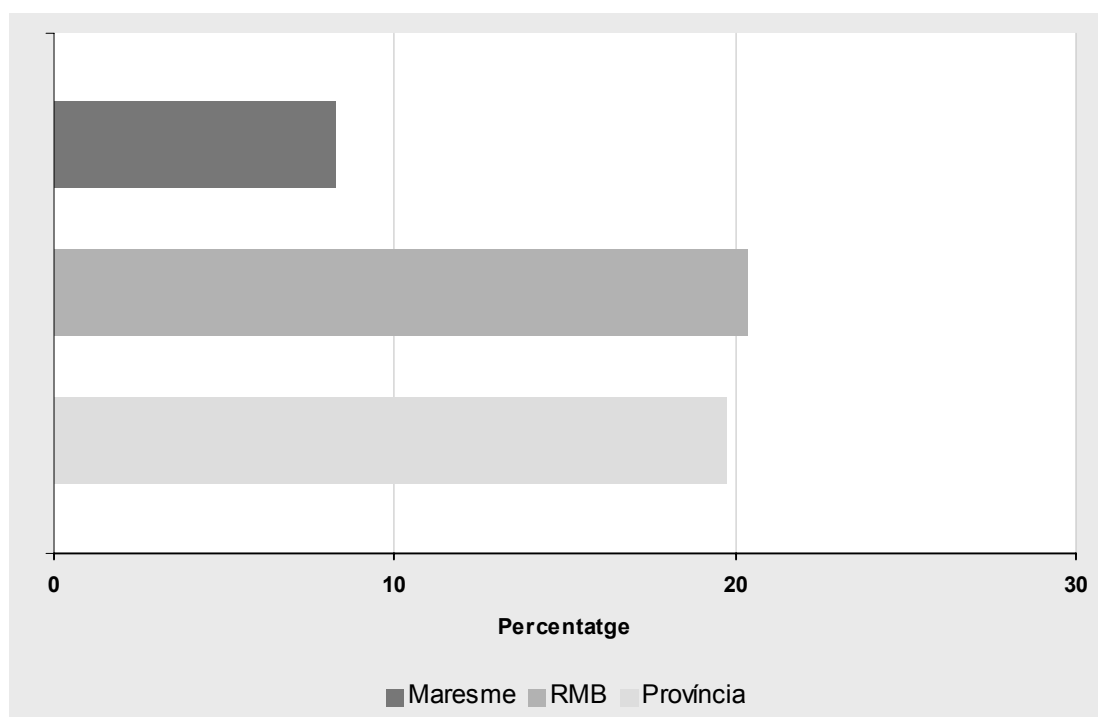
Taula 22. Opinió sobre el tipus d'habitatge preferit (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
No té preferències	6,0	0,8	2,1	2,2	2,1
Pis	7,3	11,8	16,3	31,7	30,8
Casa unifamiliar entremetgera/adossada	29,2	31,1	36,9	20,5	20,9
Casa unifamiliar aïllada	56,3	54,3	43,8	44,7	45,2
Altres	1,3	1,8	0,8	0,9	0,9
NS/NC	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

2.2 Residència secundària

El nivell de possessió de residència secundària al Maresme és molt baix (8,3% de la població entrevistada) en comparació amb la mitjana de la regió metropolitana (20,4%) i la província (19,7%). De fet, el Maresme és la comarca de la província que presenta una menor disponibilitat de segona residència i, fins i tot, el nivell de possessió s'ha reduït entre 1995 i 2000 (del 12,0% al 8,3%). La tinença d'una residència secundària entre els habitants de la comarca acostuma a ser, en la immensa majoria dels casos, en règim de propietat.

Figura 8. Disponibilitat de segona residència. Maresme-RMB-Província, 2000

L'escàs pes de l'habitatge secundari entre els residents a la comarca es pot explicar per les característiques del parc d'habitatges del Maresme, en el qual, com ja s'ha analitzat, hi tenen una gran presència les cases unifamiliars entremetgeres o adossades –moltes d'elles amb jardí o pati– i, en menor mesura, les cases unifamiliars aïllades. Per tant, aquests habitatges compleixen, al mateix temps, les funcions de primera residència –habitatges de qualitat ben comunicats amb el conjunt de la regió metropolitana– i de segona residència –habitatges amb jardí i propers al mar. Per tant, el diferencial de possessió de segona residència entre el Maresme i la regió metropolitana es justificaria perquè una part de la classe alta i mitjana de la comarca –que és la que disposa normalment de segona residència– no “té necessitat” d'un segon habitatge ja que la seva residència principal compleix les dues funcions: primera i segona residència.

Que la població comarcal disposi en proporcions reduïdes de residència secundària no significa que en el parc d'habitatges de la comarca hi hagi poques residències secundàries. Com és prou sabut, el Maresme ha estat una destinació tradicional d'estiueig i de cap de setmana, basada, entre d'altres, en segones residències. Així, en el Cens d'Habitatges de 1991, el 29,5% dels habitatges de la comarca –43.069 habitatges– estaven destinats a segona residència, bé que aquest ús tendeix a disminuir ja que es detecta un pas de segones residències a residències principals, a mesura que es produeix una integració econòmica, residencial i infraestructural del conjunt de la regió metropolitana.

2.3 Mobilitat residencial

Temps de residència a l'habitatge, el barri i el municipi

En termes generals, s'acostuma a afirmar que la població del nostre país presenta poca mobilitat residencial, conseqüència de les característiques del mercat de treball –també amb molt poca mobilitat geogràfica– i de la pròpia estructura social, amb importants llaços familiars i de relació al territori proper. Aquest és un tret bastant característic de les societats del sud d'Europa, en contrast amb el que succeeix, especialment, a les anglosaxones.

En certa mesura, al Maresme s'observen aquestes constants ja que, per exemple, gairebé una tercera part de la població (31,7%) entrevistada no ha canviat mai de municipi de residència, el 15,0% no ha residit més enllà del seu barri i, finalment, gairebé una desena part ha viscut sempre al mateix habitatge.

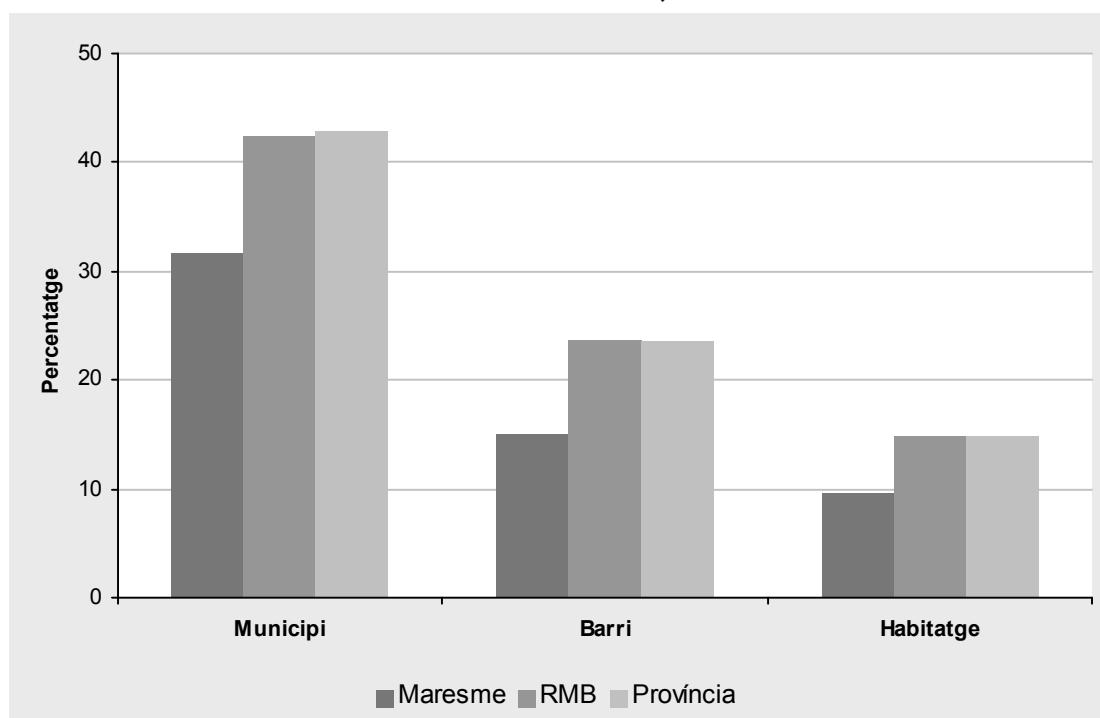
Aquesta tendència a l'estabilitat residencial es pot constatar també per la important presència entre les persones entrevistades de les que no han canviat de residència les darreres dècades: la població que no ha canviat de municipi els últims vint anys – després de 1980– representa el 67,7% del total, la que no ha canviat de barri suposa el 47,9% mentre que la que no ha canviat d'habitatge en aquest temps arriba al 41,0%.

Taula 23. Any d'arribada al municipi, al barri i a l'habitatge. Maresme, 2000 (%)

	Municipi	Barri	Habitatge
Hi ha nascut	31,7	15,0	9,6
Abans de l'any 1941	1,9	0,8	0,6
Entre 1941 i 1950	1,5	0,6	0,6
Entre 1951 i 1960	5,2	3,3	2,7
Entre 1961 i 1970	10,6	10,6	8,7
Entre 1971 i 1980	16,7	17,7	18,8
Entre 1981 i 1990	15,6	24,6	27,9
Entre 1991 i 1995	7,3	11,3	12,3
Entre 1996 i 2000	9,4	16,2	18,8
NS/NC	0,0	0,0	0,0
	(520)	(520)	(520)

Tot i el que s'acaba d'exposar, s'observa que el Maresme ha estat objecte d'una major mobilitat residencial –d'uns majors fluxos residencials– que la majoria de territoris del seu entorn: el percentatge de nascuts al municipi, al barri i al mateix habitatge és inferior a la comarca que a la regió metropolitana i a la província.

Figura 9. Percentatge de nascuts al municipi, al barri i a l'habitatge on viuen actualment. Maresme-RMB-Província, 2000

De fet, no hi ha dubte que, en el marc del territori metropolità, el Maresme ha estat objecte d'una important mobilitat residencial com a conseqüència, primer, dels fluxos intracomarcals, que han generat força canvis urbanístics i de tota índole dins dels municipis, i en segon lloc, la comarca ha estat objecte d'un important flux immigratori de caràcter metropolità –més enllà de l'àmbit comarcal–, producte del seu atractiu residencial.

Això es constata en observar que al Maresme gairebé una tercera part dels residents (31,1%) ha arribat al seu habitatge al llarg de la dècada de 1990 i el 27,9% ho havia fet a la de 1980. Els desplaçaments intermunicipals en el període esmentat són lògicament més reduïts però, tot i això, són dels més elevats que han tingut lloc al conjunt de la regió i la província. Així, el 16,7% de la població que viu actualment al Maresme ha canviat de municipi de residència a la dècada de 1990, i el 15,6% ho va fer a la de 1980. Aquests són valors que superen de molt la mitjana metropolitana (8,6% de desplaçaments els anys noranta i 8,1% els vuitanta) i la provincial (8,5% i 8,0%).

Cal destacar també que al Maresme hi ha més població que ha arribat al municipi de residència a les dècades de 1980 i 1990 que la que ho havia fet en el període 1960-1980 (27,3%). Per tant, es pot concloure que aquest és un territori que ha estat objecte d'importants fluxos de mobilitat residencial les dècades més recents, el que suposa un canvi clar de tendència respecte al comportament tradicional d'estabilitat

residencial i, a més, el caracteritza, dins del territori metropolità, com un àmbit molt dinàmic des d'aquest punt de vista.

Cal descobrir, però, si els importants canvis de municipi que s'han produït en l'àmbit residencial provenen en major o menor mesura de desplaçaments intracomarcals o bé són moviment de més abast territorial.

Taula 24. Any d'arribada al municipi, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Hi ha nascut	31,7	42,4	42,9
Abans de l'any 1941	1,9	2,5	2,6
Entre 1941 i 1950	1,5	2,8	3,0
Entre 1951 i 1960	5,2	6,7	6,7
Entre 1961 i 1970	10,6	15,6	15,1
Entre 1971 i 1980	16,7	13,3	13,2
Entre 1981 i 1990	15,6	8,1	8,0
Entre 1991 i 1995	7,3	4,5	4,5
Entre 1996 i 2000	9,4	4,1	4,0
NS/NC	0,0	0,1	0,1
	(520)	(5.742)	(6.250)

Procedència dels canvis de residència

Del total de població resident actualment als municipis de la comarca, l'11,9% prové de desplaçaments dins del Maresme, per tant de migracions intracomarcals, mentre que, i aquest és un fet especialment destacable, una cinquena part de les famílies residents (21,9%) vivien abans al Barcelonès. Cal assenyalar, a més, que l'any 1995 només era l'11,7% la població comarcal que havia tingut com a residència anterior el Barcelonès. De fet, l'any 2000 el Maresme és la comarca metropolitana en la qual hi ha un major percentatge de població que prové del centre de la metròpoli. És clar que el Maresme ha estat un territori cobejat pels barcelonins –i també pels habitants de la resta del Barcelonès– a l'hora d'escollir una nova residència. Com ja s'ha comentat, una bona part d'aquests fluxos s'han produït a les dècades recents.

Els desplaçaments actuals des d'altres comarques metropolitanes i de la resta de Catalunya cap al Maresme són limitats, així com els de la resta d'Espanya (2,7%), el que confirma una de les interpretacions clau sobre les dinàmiques metropolitanes

actuals: els principals moviments de població que s'estan produint ara no provenen de fluxos externs –de caràcter interregional–, sinó dels desplaçaments intrametropolitans. El cas del Maresme exemplifica molt clarament els desplaçaments des del centre de la metròpoli a les corones metropolitanes exteriors.

Taula 25. Lloc de residència anterior a l'actual, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Ha viscut sempre al mateix habitatge	9,6	14,9	14,8
Un altre habitatge del mateix barri	17,7	27,3	26,6
Altres barris del municipi	31,9	30,7	31,8
Alt Penedès	0,0	0,3	0,3
Baix Llobregat	0,8	2,7	2,5
Barcelonès	21,9	11,6	10,8
Garraf	0,0	0,3	0,3
Maresme	11,9	1,0	0,9
Vallès Occidental	0,8	2,6	2,4
Vallès Oriental	0,0	1,4	1,3
Anoia	0,0	0,2	0,4
Bages + Berguedà	0,2	0,2	0,7
Osona	0,2	0,1	0,6
Resta de Catalunya	1,3	1,0	1,0
Resta d'Espanya	2,7	4,5	4,3
Altres països	0,8	0,7	0,6
NS/NC	0,2	0,6	0,6
	(520)	(5.742)	(6.250)

Motius dels canvis de residència i previsions de canvis en el futur

En relació amb els motius dels canvis de residència que s'han produït a la comarca, de la informació disponible es dedueix que la major part provenen de població que ja disposava d'una residència i s'ha desplaçat per millorar d'habitatge (31,3%) –aquesta és la primera motivació l'any 2000 i la que ha sofert un major creixement des de 1995–, per millorar l'entorn –és a dir, es prové d'un entorn menys atractiu– i per millorar el règim de tinença de l'habitatge, fonamentalment el pas de lloguer a propietat. La millora de l'entorn, especialment, i la millora de l'habitatge són motivacions significativament més freqüents al Maresme que a la regió i la província,

la qual cosa representa que la comarca tendeix a acollir en major mesura llars que ja estaven constituïdes prèviament.

D'altra banda, el canvi de residència per constitució d'una parella –el que equivaldria al primer habitatge propi– afecta el 28,1% dels desplaçaments i passa a ser la segona motivació de canvi de residència –quan l'any 1995 era la primera–, mentre que només el 0,4% canvia per independitzar-se i l'1,7% ho fa per la reducció del nombre de membres de la llar –gent gran que enviuda, població divorciada–, en el que constitueix una motivació poc habitual a casa nostra. L'ampliació del nombre de membres de la família té una importància limitada (3,7%), però pot suposar-se que aquesta causa pot estar inclosa en la millora de l'habitatge en general.

Les raons associades a la mobilitat obligada semblen tenir poc pes a l'hora de decidir un canvi de residència. Així, només el 4,7% dels entrevistats esmenten un canvi de residència per raons de proximitat al treball o al centre d'estudis i són menys els que ho fan pel trasllat forçós de la feina o els que motiven el seu trasllat en el fet que així disposarà de més oportunitats de feina. El preu de l'habitatge per si mateix tampoc no sembla ser un motiu que justifiqui gaire desplaçaments, bé que totes les altres causes de canvi de residència inclouen, evidentment, una valoració de preu, grandària i qualitat de l'habitatge.

Taula 26. Motiu del darrer canvi de residència (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Constitució d'una parella	26,6	28,1	28,2	27,9
Ampliació del nombre de membres de la llar	4,3	3,6	4,5	4,4
Reducció del nombre de membres de la llar	1,7	1,7	1,4	1,5
Independitzar-se	0,7	0,4	1,0	1,0
Millorar l'habitatge	20,9	31,3	25,6	26,2
Millorar el règim de tinença de l'habitatge	17,1	8,7	14,6	14,9
Millorar l'entorn	11,7	12,6	5,4	5,3
Enderrocament de l'antic habitatge o no renovació del contracte de lloguer	0,6	0,9	2,1	2,0
Accedir a un habitatge més barat	0,7	0,4	1,4	1,4
Raons de proximitat al treball o centre d'estudis	3,3	4,7	4,7	4,6
Tenir més oportunitats de feina	4,3	1,3	2,5	2,4
Trasllat forçat de la feina	1,4	2,8	1,8	1,7
Altres motius	5,6	2,6	4,5	4,5
NS/NC	1,0	1,1	2,4	2,3
	(298)	(470)	(4.889)	(5.327)

En relació amb les previsions de futur, gairebé una cinquena part (18,7%) de les persones entrevistades residents al Maresme preveuen canviar de residència els propers cinc anys, una proporció similar a la que es detectava l'any 1995. Les causes pel canvi previst reproduïxen les esmentades anteriorment –millorar l'habitatge, constitució d'una parella, millorar l'entorn i millorar el règim de tinença–, però en aquest cas destaca la presència força significativa de qui preveu un canvi per independitzar-se. Aquesta elevada previsió d'emancipació ja s'observava en l'Enquesta de 1995, però sembla més aviat l'expressió d'una il·lusió que una realitat ja que aquesta emancipació es materialitza escassament, com s'ha pogut comprovar en referència amb el motiu del darrer canvi de residència. La població resident al Maresme que manifesta una previsió de canvi d'habitatge espera fer-ho principalment dins del mateix barri o en altres barris del mateix municipi, seguit dels desplaçaments entre municipis de la comarca i, en el cas dels desplaçaments extracomarcals, hi figura el Barcelonès.

En un altre ordre de coses, la població del Maresme es presenta prou satisfeta de la localització de la seva residència ja que, davant de la qüestió d'on desitjarien viure, el 60,0% volen fer-ho al mateix barri on resideixen actualment i el 16,2% voldrien que fos al mateix municipi. Per tant, són només una quarta part els entrevistats que preferirien viure en un altre lloc, fonamentalment en municipis de la comarca i, en menor mesura, del Barcelonès, de la resta de Catalunya i de fora de Catalunya.

Taula 27. Lloc on els agradaria viure, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Mateix barri	60,0	59,2	59,9
Altres barris del municipi	16,2	13,8	13,7
Alt Penedès	0,0	0,2	0,2
Baix Llobregat	0,0	2,3	2,1
Barcelonès	3,8	3,0	2,9
Garraf	0,2	0,8	0,8
Maresme	7,7	2,0	1,8
Vallès Occidental	0,2	3,1	2,9
Vallès Oriental	0,4	1,4	1,3
Anoia	0,0	0,1	0,2
Bages + Berguedà	0,2	0,3	0,4
Osona	0,4	0,2	0,5
Resta de Catalunya	2,7	3,2	3,2
Fora de Catalunya	3,9	4,1	4,0
Sense preferències	3,3	4,0	3,7
NS/NC	1,2	2,4	2,4
	(520)	(5.742)	(6.250)

3. Treball

En aquest capítol s'analitza la informació de l'*Enquesta* sobre el treball realitzat per la població. S'estudien, en primer lloc, la situació de la població en relació amb el mercat de treball i els índexs bàsics per descriure-la: activitat, ocupació i atur, així com el nivell de formació d'aquesta població. Es detallen més endavant les característiques de la població ocupada a partir de tot un seguit de variables que permeten aprofundir força en el coneixement dels habitants de la comarca que disposen d'una feina. A continuació s'aborda l'anàlisi de les característiques de la població inactiva, i finalment es tracten les característiques i la distribució del treball domèstic.

3.1 Situació en relació amb el mercat de treball

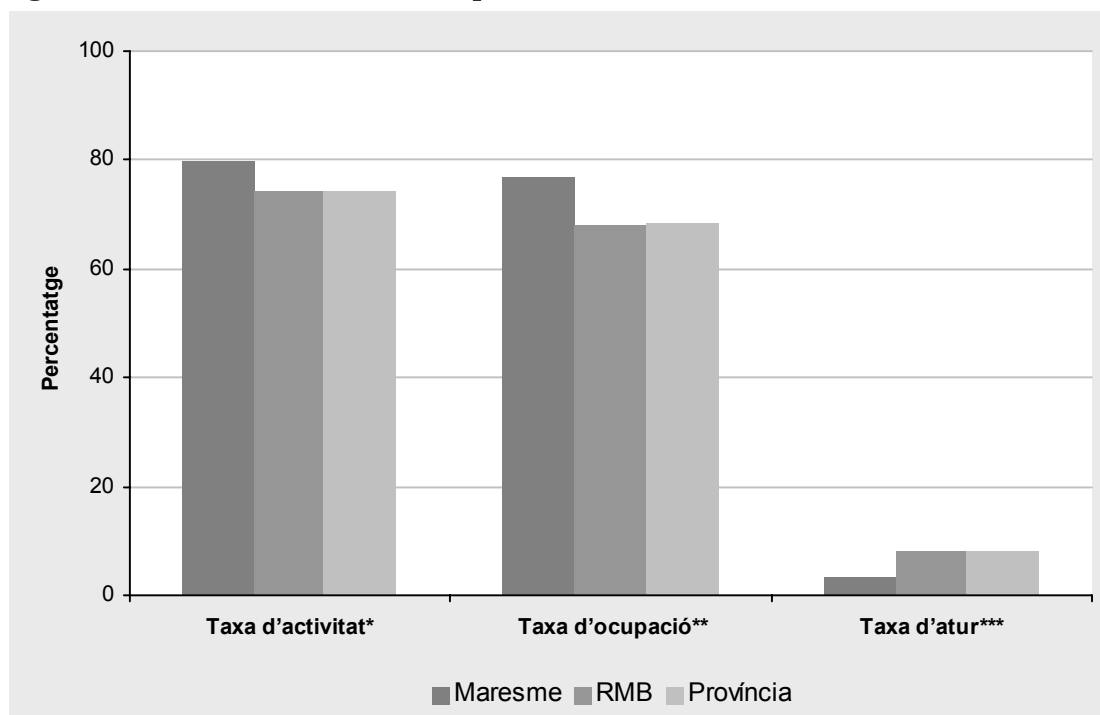
Nivells d'activitat, ocupació i atur

El nivell d'activitat laboral de la població de la comarca és elevat, fet que denota que aquest territori disposa d'un mercat de treball força dinàmic. Si es considera l'indicador d'activitat, que preveu la proporció d'actius sobre la població potencialment activa (població entre 18 i 64 anys), es detecta que són actives 79,8 de cada 100 persones que estan en edat de ser-ho. Aquest indicador és més elevat a la comarca que a la regió (74,1%) i a la província (74,4%).

A més d'unes majors taxes d'activitat, el Maresme també presenta uns nivells d'ocupació superiors als metropolitans i provincials. Si es considera la taxa d'ocupació –ocupats respecte a la població potencialment activa (de 18 a 64 anys)–, de cada 100 residents n'hi ha 77 que tenen feina.

En el pol oposat, el Maresme és la comarca a la qual hi ha una menor proporció d'aturats. La taxa d'atur de la comarca és del 3,5%, que la situa per sota de la meitat de la que es registra a la regió (8,2%) i a la província (8,0%).

Figura 10. Taxes d'activitat, d'ocupació i d'atur, 2000.

*Taxa d'activitat = [Població activa (població ocupada + població aturada) / Població potencialment activa (de 18 a 64 anys) (la de 16 i 17 anys no entra en l'univers de l'Enquesta)] x 100.

** Taxa d'ocupació = [Població ocupada de 18 a 64 anys / Població potencialment activa (de 18 a 64 anys)] x 100.

*** Taxa d'atur = [Població aturada / Població activa] x 100.

Per tant, d'acord amb el que s'ha observat fins ara, és clar que la situació laboral de la població del Maresme destaca positivament respecte al seu entorn, tant pel que fa a la quantitat de població que està incorporada al mercat de treball –població activa– com per les elevades taxes d'ocupació que presenta i els nivells reduïts d'atur que s'han assolit.

El panorama descrit fa referència a l'any 2000 i, com s'observarà seguidament, és molt diferent –gairebé contraposat– al que es detectava en l'edició anterior de l'Enquesta, l'any 1995. Algunes xifres mostren eloqüentment el canvi sofert: el 1995 la taxa d'activitat no assolía el llindar del 70%, mentre que la taxa d'ocupació superava de poc el 50%. L'aspecte més dramàtic d'aquella situació es manifesta en el fet que la taxa d'atur era sis vegades superior a l'actual, ja que arribava al 21,9% de la població activa, la qual cosa comportava que el Maresme fos una de les comarques de la regió metropolitana amb un nivell d'atur més elevat.

Considerant les qüestions exposades, és clar que en el període 1995-2000 s'ha produït una millora evident de la situació del mercat de treball, millora que s'aprecia en el conjunt de la regió metropolitana, però que és especialment acusada al Maresme ja que aquesta comarca ha passat a ser la demarcació que presenta uns indicadors

laborals més favorables. És obvi que aquesta millora és producte d'un canvi dràstic de conjuntura econòmica en el període estudiat. A més, hom pot pressuposar que la informació de l'any 1995 reflectia el moment més crític del mercat de treball en un període recessiu, mentre que les dades de l'any 2000 pertanyen al moment més àlgid d'un cicle expansiu. D'altra banda, possiblement el canvi de conjuntura no és suficient per explicar la progressió extremament positiva de la comarca, sinó que cal atribuir bona part de la millora a la capacitat endògena –al teixit social i econòmic– del Maresme, que ha estat capaç d'impulsar les variables previstes.

Per tal de disposar d'una visió a més llarg termini i, per tant, menys sotmesa als canvis cíclics de conjuntura, és aconsellable comparar la informació de 1990 amb la de l'any 2000. En aquest cas, els canvis ja no apareixen tant sobtats com els del període 1995-2000, sinó que s'observa una millora significativa però progressiva en els deu anys en qüestió: un increment de la taxa d'activitat, de la d'ocupació i una reducció decidida de la taxa d'atur.

Taula 28. Taxes d'activitat, d'ocupació i d'atur (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Taxa d'activitat*	72,1	68,5	79,8	74,1	74,4
Taxa d'ocupació**	66,6	53,2	77,0	68,0	68,4
Taxa d'atur***	9,8	21,9	3,5	8,2	8,0

* Indicador d'activitat = [Població activa (població ocupada + població aturada) / Població potencialment activa (en el cas de l'Enquesta aquesta població comprèn els entrevistats de 18 a 64 anys)] x 100.

** Taxa d'ocupació = [Població ocupada de 18 a 64 anys / Població potencialment activa (de 18 a 64 anys)] x 100.

*** Taxa d'atur = [Població aturada / Població activa] x 100.

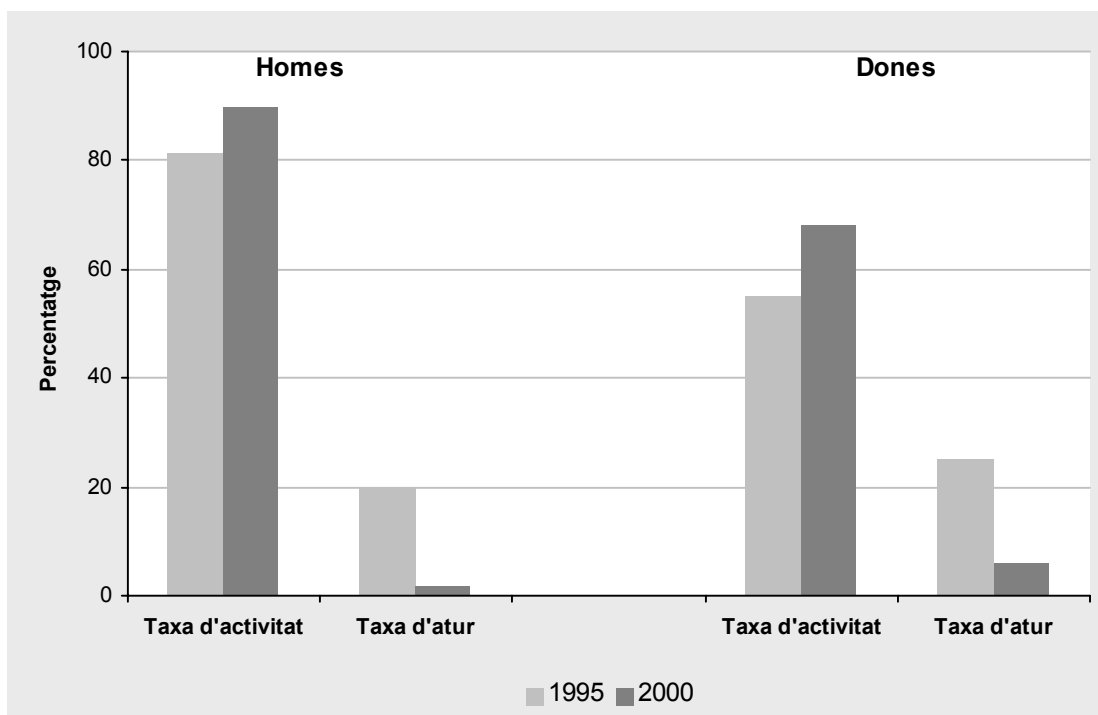
Situació laboral segons edat i gènere

Malgrat la millora observada els anys recents, la situació del mercat de treball de la comarca presenta, com a la resta de la província, una forta desigualtat basada en el gènere, que es concreta en dues qüestions clau. Primer, el nivell d'incorporació dels homes al mercat de treball entre els 18 i els 64 anys –la taxa d'activitat– supera àmpliament el de les dones (89,7% i 68,0%). Aquest diferencial s'explica per diverses causes: perquè hi ha un col·lectiu important de mestresses de casa i perquè encara es produeix certa retirada del mercat de treball en el moment de la maternitat.

En segon lloc, l'altre gran diferencial basat en el gènere s'estableix respecte a la taxa d'atur. Tot i que la comarca ha assolit unes taxes molt reduïdes en ambdós casos, l'atur entre les dones triplica el que s'observa entre els homes (6,0% per 1,9%).

Per tant, l'accés al món laboral i l'assoliment d'una ocupació continuen sent força més difícils per a les dones que per als homes. Ara bé, en ambdós casos s'aprecia una millora dels indicadors existents entre 1995 i 2000. La taxa d'activitat augmenta del 81,4% al 89,7% en el cas de la població masculina i encara ho fa amb més intensitat entre les dones (del 55,2% al 68,0%). D'altra banda, la taxa d'atur s'ha reduït enormement tant entre els homes (del 19,8% a l'1,9%) com entre les dones (25,0% al 6,0%).

Figura 11. Taxa d'activitat i taxa d'atur segons el gènere, Maresme 1995-2000

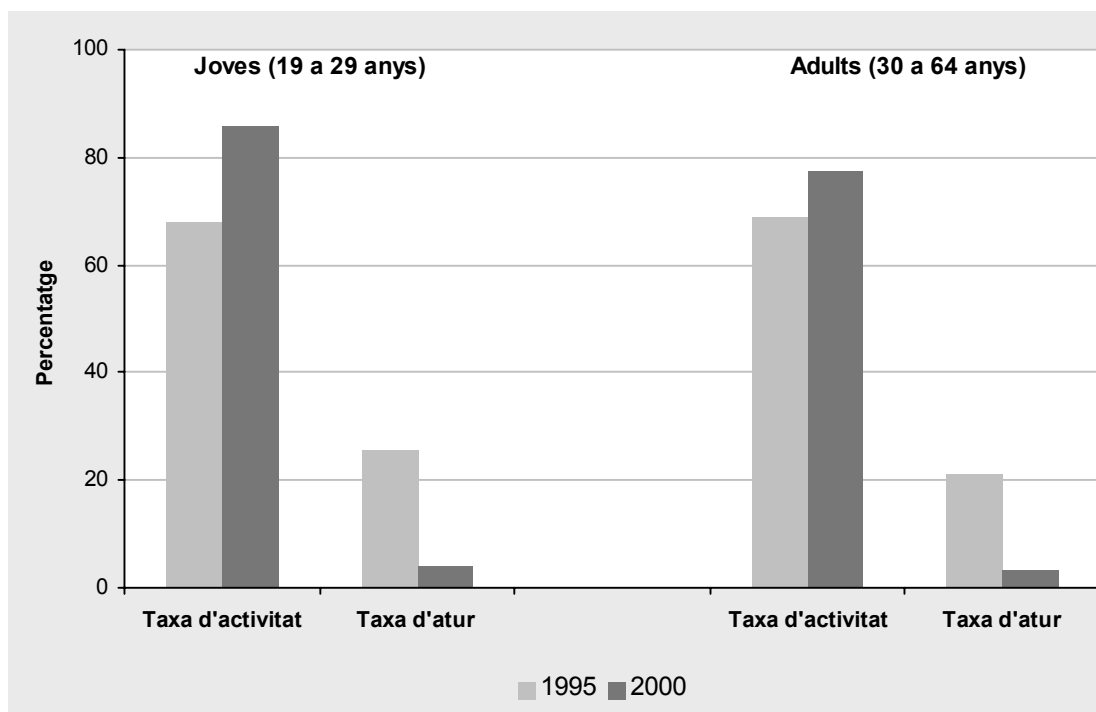
És destacable, d'altra banda, que tant la població masculina com la femenina del Maresme presenten una millor inserció en el mercat de treball que el conjunt metropolità i provincial. Com es pot observar a la taula següent, a la comarca, les taxes d'activitat i d'ocupació són notòriament superiors a les existents als altres àmbits territorials tant pel que fa als homes com a les dones.

**Taula 29. Taxes d'activitat, d'ocupació i d'atur per gènere i àmbits territorials
2000 (%)**

	Homes			Dones		
	Maresme	Regió	Província	Maresme	Regió	Província
Taxa d'activitat	89,7	85,2	85,3	68,0	63,1	63,6
Taxa d'ocupació	88,0	79,7	80,0	64,0	56,5	57,0
Taxa d'atur	1,9	6,6	6,3	6,0	10,4	10,4

La millora del mercat de treball en el període 1995-2000 també es deixa notar en els diferents grups d'edat: joves i adults. Tot indica, però, que la millora ha afectat d'una forma més acusada als joves que a la població adulta. La taxa d'activitat dels joves, que era similar a la dels adults el 1995, ha passat del 68,1% al 86,0%, superant clarament la dels adults (del 68,7% al 77,5%). Amb l'atur no ha passat el mateix i, com ha estat tradicional, hi ha una major taxa d'atur juvenil que adulta. Ara bé, la reducció de l'atur ha estat molt intensa en els dos grups d'edat, però especialment entre els joves (del 25,8% al 4,1%), i l'any 2000 la taxa d'atur dels adults només és 0,8 dècimes inferior a la dels joves.

Figura 12. Taxes d'activitat i d'atur segons l'edat, Maresme.

Com succeïa en el cas del gènere, la comarca presenta, en relació amb el seu entorn – regió i província–, uns majors nivells d'activitat i d'ocupació i una taxa d'atur més reduïda tant entre la població jove com entre l'adulta. És especialment destacable que la taxa d'activitat de la població jove de la comarca està 10 punts per sobre de la que correspon a la regió i la província, mentre que també és molt gran el diferencial en les taxes d'atur juvenil (4,1% a la comarca per 11,3% i 11,1% a la regió i la província respectivament). Aquest diferencial no s'observava de forma tant clara en l'*Enquesta* de 1995. Per tant, cal suposar que l'expansió econòmica del període 1995-2000 ha afavorit especialment la situació laboral dels joves de la comarca.

La millora del panorama laboral dels joves influeix en altres variables socioeconòmiques, com ara el nivell d'estudis. El dinamisme econòmic afavoreix que els joves redueixin el temps de la seva formació, i això pot acabar perjudicant a la comarca, que podria acabar amb una estructura socioprofessional poc qualificada.

Situació laboral de les llars

Per dur a terme una aproximació a la situació laboral en la que estan immerses les llars del Maresme, s'analitza seguidament el cas de la parella principal –o del cap de família quan no hi ha parella– i, en segon lloc, es repassa la situació laboral de tots els membres de la llar.

La situació més freqüent a la comarca és la de les llars en què ambdós membres principals estan ocupats (33,7%), i això es produeix en una proporció lleugerament més elevada que a la regió i la província. Les altres dues tipologies més nombroses de situació laboral són les de parelles en què un membre és ocupat i l'altre inactiu –principalment mestresses de casa– i aquelles en què els dos membres són inactius – bàsicament població jubilada. En el cas de caps de família sense parella, aquests es divideixen entre els que són ocupats i els inactius.

Respecte a l'any 1995 s'observen tres canvis significatius. S'observa, primer, un increment de les llars en què els dos membres principals treballen i, segon, una reducció de la combinació més clàssica –que era la més freqüent el 1995– d'un ocupat i un inactiu. L'expansió del mercat de treball en aquests anys i la major incorporació de la dona al treball estan en la base de l'evolució descrita. Finalment, també han augmentat força, coincidint amb els canvis en les tipologies familiars, els caps de família ocupats sense parella, que coincideixen amb una part de les llars monoparentals.

En tots els casos descrits fins ara, l'atur no és present en la situació de la parella principal de la llar, bé que pot ser la situació d'altres membres, com els fills. Les situacions a les que s'ha de suposar una major precarietat econòmica en l'àmbit familiar comencen a aparèixer precisament quan algun dels dos membres de la parella principal està a l'atur. Val a dir, però, que aquests són casos molt minoritaris en el panorama laboral del Maresme: en el 0,2% de les llars els dos membres principals estan aturats, en un altre 0,2% un membre està a l'atur i l'altre és inactiu, mentre que hi ha el 0,4% de casos en què hi ha un cap de família sense parella que està aturat. És obvi que totes aquestes situacions són especialment crítiques des d'un punt de vista laboral i econòmic. És molt important assenyalar, però, que els casos esmentats, que il·lustren les situacions de més precarietat econòmica de les famílies i que ara, en conjunt, afecten el 0,8% de llars de la comarca, en colpien el 6,3% l'any 1995. D'aquí es pot deduir que en aquest període la població en risc d'exclusió social –en risc pobresa– per qüestions relacionades amb la situació laboral ha disminuït notòriament.

Taula 30. Situació d'activitat de la parella principal de la llar (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Ocupat + ocupat	31,0	27,6	33,7	29,5	30,0
Ocupat + aturat	6,8	6,6	2,9	3,7	3,7
Ocupat + inactiu	32,3	29,2	25,8	26,3	25,9
Aturat + aturat	1,3	2,2	0,2	0,2	0,2
Aturat + inactiu	2,4	3,0	0,2	0,8	0,8
Inactiu + inactiu	16,3	16,5	16,0	20,9	21,2
CF ocupat (sense parella)	3,5	3,7	11,2	7,2	7,0
CF aturat (sense parella)	1,1	1,1	0,4	0,5	0,5
CF inactiu (sense parella)	5,3	10,1	9,8	10,8	10,7
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

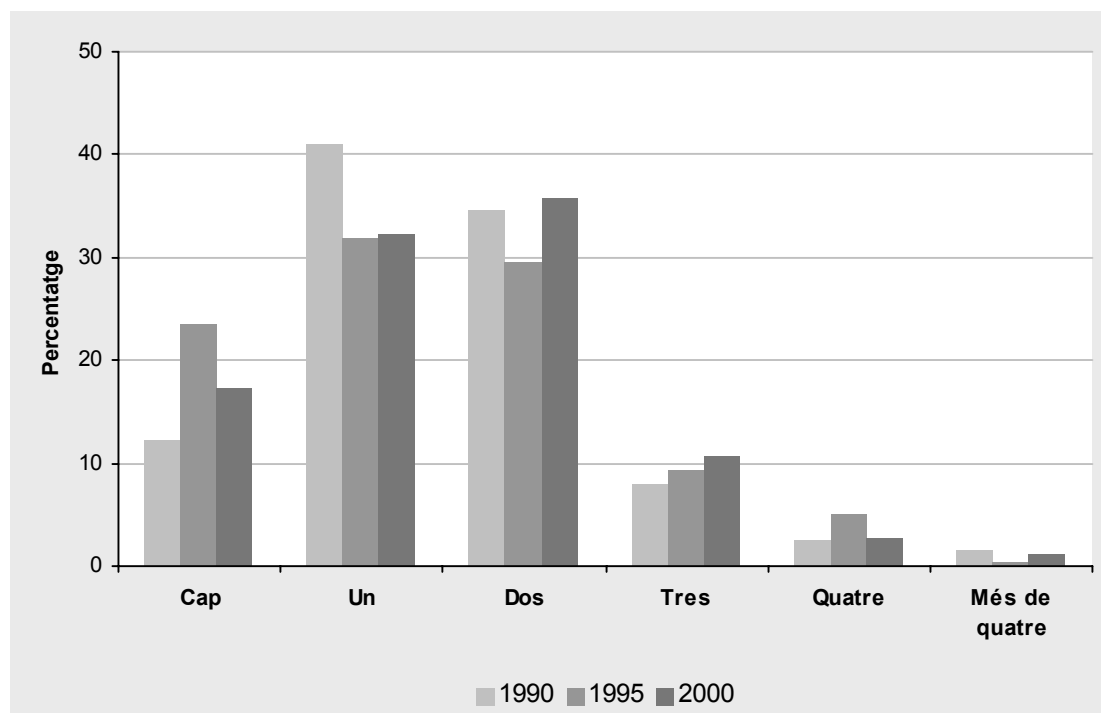
Si en comptes de considerar els membres principals de la parella es tracta el conjunt de la llar –tots els membres–, s'observa que el grup més nombrós és el que combina ocupats i inactius (58,1%), en correspondència amb un predomini de llars formades per una parella amb fills. Els altres dos grans grups presents en l'estructura laboral de les famílies del Maresme són aquells en què tots els membres estan ocupats –situació que està una mica per sobre de la mitjana metropolitana i provincial i que ha augmentat molt respecte a 1995– i els de les llars d'inactius.

Com a resum de la situació laboral de les llars de la comarca, es pot prendre com a referència el nombre d'ocupats i aturats que acullen els nuclis familiars. El fet més habitual és que hi hagi dues persones ocupades a la llar (35,8%) o bé que n'hi hagi una (32,3%). Els casos de tres persones ocupades són minoritaris però significatius i certament escasses són les llars amb més de tres membres treballant. Respecte 1995, l'expansió econòmica ha afavorit que els canvis principals es produeixin en l'increment de les llars amb dos membres que treballen i, a pesar del procés d'envelliment demogràfic, en la reducció de les llars sense cap persona treballant.

Taula 31. Situació d'activitat de tots els membres de la llar (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Tots ocupats	9,3	7,2	16,9	12,5	12,5
Ocupats + aturats	2,0	3,2	2,1	2,0	2,0
Ocupats + aturats + inactius	12,6	14,0	5,6	7,8	7,6
Ocupats + inactius	63,9	52,0	58,1	57,3	57,3
Tots aturats	0,0	1,3	0,2	0,2	0,2
Aturats + inactius	2,4	6,1	1,5	2,2	2,0
Tots inactius	9,8	16,2	15,6	18,0	18,4
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Figura 13. Nombre d'ocupats a la llar

Respecte a la situació d'atur, les llars del Maresme han viscut una modificació substancial en el període contemplat. Actualment, al 90,6% de les llars de la comarca no hi ha cap membre a l'atur, mentre que fa cinc anys el percentatge era només del 75,4%. És a dir, el 1995, en una quarta part de les llars de la comarca hi havia algun membre a l'atur. A les llars en què l'any 2000 hi ha algun cas d'atur el més habitual és que només un membre es trobi en aquesta situació.

En les dues qüestions analitzades ara –nombre d'ocupats i d'aturats a les llars– el comportament de la comarca és força semblant al de la regió i la província.

Taula 32. Nombre d'aturats a la llar (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Cap	83,1	75,4	90,6	87,8	88,2
Un	14,1	18,4	8,3	10,5	10,3
Dos	2,3	4,8	1,0	1,4	1,3
Més de dos	0,5	1,4	0,2	0,2	0,2
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

3.2 Nivell d'estudis de la població

Estructura de la població de la comarca

En un principi, de la informació disponible es podria dir que la població del Maresme presenta un nivell d'estudis lleugerament superior a la mitjana metropolitana i provincial. Ara bé, aquest diferencial no s'observa en el cas de la població amb estudis universitaris, la qual presenta freqüències similars als tres àmbits territorials, i s'aprecia de forma escassa entre qui ha acabat estudis secundaris. Tot i això, si es compara per demarcacions comarcals, el Maresme és el segon territori en proporció de titulats universitaris, darrere del Barcelonès, i també està entre les comarques capdavanteres en població amb estudis secundaris. Però on es produeixen les diferències més acusades és entre la població amb estudis primaris, que és força més nombrosa a la comarca que a la regió o la província, i en la població sense estudis, que gairebé és el doble a la regió i la província que al Maresme. En aquest cas, el fet

més destacable és que la població comarcal és –en el marc del conjunt provincial– la que compta actualment amb menys persones sense estudis.

Taula 33. Nivell d'estudis acabats (agrupat), 2000 (%)

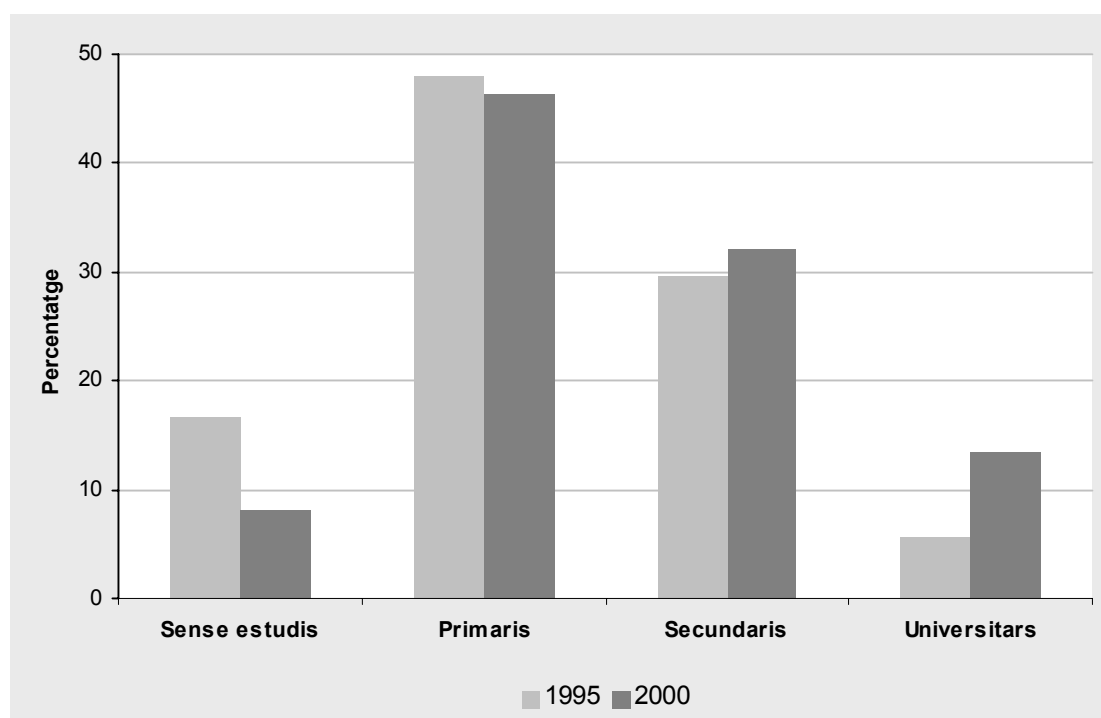
	Maresme	RMB	Província
Sense estudis*	8,0	15,7	15,9
Estudis primaris	46,3	40,3	40,5
Estudis secundaris	32,1	30,7	30,7
Estudis universitaris	13,5	13,3	13,0
	(520)	(5.742)	(6.250)

* Inclou tant les persones que no han cursat estudis però saben llegir i escriure com els analfabets (no saben llegir ni escriure).

L'evolució de l'estoc educatiu de la comarca en el període 1990-2000 denota un canvi molt important en la línia de millora del nivell d'estudis de la població que, sens dubte, està causat per la progressió dels joves en aquest àmbit, bé que també pot tenir certa significació l'entrada de població procedent del centre de la regió metropolitana que disposa d'alts nivells d'estudis.

El cas és que el nivell d'estudis de la població comarcal ha augmentat molt durant la dècada dels noranta. En primer lloc, entre 1990 i l'any 2000, la proporció de població sense estudis s'ha reduït a més de la meitat (del 20,8% al 8,0%). L'altre fenomen especialment destacable és que la presència de titulats universitaris gairebé s'ha duplicat, i ha passat del 7,4% al 13,5%.

Figura 14. Nivell d'estudis acabats. Maresme 1995-2000

Tipus d'estudis cursats

Atenent al tipus d'estudi concret que ha seguit la població de la comarca, en els nivells més baixos s'observa la situació gairebé residual de l'analfabetisme, que ha passat del 3,9% el 1990 a l'1,5% l'any 2000, i també s'ha reduït molt la proporció de persones que havien cursat estudis primaris però no els havien acabat (primaris incomplets: del 16,9% al 6,5%). El pes dels dos col·lectius esmentats, que estan formats fonamentalment per gent gran, és actualment força inferior a la comarca que al conjunt de la regió. La població amb estudis primaris finalitzats arriba, com ja s'ha esmentat, gairebé a la meitat de les persones entrevistades.

Taula 34. Nivell d'estudis acabats, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Analfabet	1,5	2,8	2,8
Primària incompleta	6,5	12,8	13,0
Primària completa, EGB	46,3	40,3	40,5
BUP	6,2	4,8	4,7
COU	9,2	9,6	9,2
FPI	5,8	6,8	7,0
FIP	8,7	7,9	8,0
ESO	0,6	0,5	0,5
Cicles formatius mitjans	1,3	0,4	0,4
Cicles formatius superiors	0,2	0,5	0,4
Batxillerat pla nou	0,2	0,3	0,3
Estudis universitaris de grau mitjà	5,2	5,0	5,0
Estudis universitaris de grau superior	8,3	8,3	8,0
Educació especial	0,0	0,1	0,1
	(520)	(5.742)	(6.250)

L'evolució de la població amb estudis secundaris és difícil d'analitzar ja que aquest nivell d'ensenyament ha sofert canvis importants els darrers anys. Tot i això, en el moment de realitzar l'*Enquesta* encara era escassa la població que havia finalitzat estudis del nou pla, que inclou l'ESO, el batxillerat i els cicles formatius i, en canvi, era majoria qui havia cursat estudis del pla anterior. En tot cas, entre qui ha seguit el pla d'estudis anterior, predomina la via de l'ensenyament secundari orientat cap a la universitat –BUP i COU–, mentre que l'orientació cap als oficis –FP–, tot i representar

un percentatge notori, se situava lleugerament per sota de la primera via. Els percentatges comarcals en aquest nivell d'ensenyament difereixen poc dels de la regió metropolitana i la província i, d'altra banda, no s'observen canvis significatius en l'evolució del Maresme entre 1995 i 2000. Al marge dels casos esmentats fins ara, l'any 2000 ja apareixen alguns efectius molt reduïts que han cursat el nou pla d'estudis: ESO, batxillerat i cicles formatius mitjans o superiors.

Ja s'ha comentat més amunt que la població amb estudis universitaris ha augmentat força durant els deu anys considerats. L'increment, però, és acusat en el cas de la població amb estudis superiors, que gairebé ha duplicat la seva presència a la comarca entre 1990 i 2000 (del 4,5% al 8,3%) i que supera la que ha optat pels estudis universitaris mitjans, bé que aquests també han augmentat força (del 2,9% al 5,2%).

Pel que fa a les titulacions universitàries específiques predominen els estudis de ciències socials i jurídiques i els ensenyaments tècnics, a més de les humanitats i les ciències de la salut. Tot sembla indicar, bé que cal prendre aquesta qüestió amb certa prudència donades les limitacions mostrals, que a la comarca hi ha una tendència notòria als estudis tècnics, tant en el cas de les titulacions mitjanes com de les superiors. Cal tenir en compte que aquestes són les titulacions més demandades pel mercat laboral i, a més, les que acostumen a possibilitar una categoria professional més elevada. Segons aquestes dades, l'especialització tècnica en els estudis universitaris és un punt fort de la població de la comarca.

El nivell d'estudis de la població comarcal, com també succeeix al conjunt del país, presenta grans diferències basades en el gènere i l'edat. En primer lloc, la població femenina del Maresme disposa d'un estoc educatiu força menor que la masculina. Segon, el nivell d'estudis augmenta en disminuir l'edat. Així, la població jove disposa de força més estudis que la població adulta, i aquesta que la gent gran. Cal assenyalar, però, que el progrés en el nivell d'estudis ha afectat a l'edat i també al gènere, de manera que actualment no existeixen diferències en l'estoc educatiu dels homes i dones joves.

Estudis en curs

Només una part reduïda de la població del Maresme està encara estudiant. En el cas dels estudis reglats, hi ha una proporció significativa de població que segueix estudis universitaris (4,6% dels entrevistats) i molt poca de qui en cursa de secundaris (1,0%).

Cal recordar, en aquest sentit, que l'*Enquesta* es porta a terme només amb població de 18 anys i més.

Hi ha, en canvi, més persones que cursen estudis no reglats, bé que segueixen sent una minoria respecte la població total. En aquest cas, el 19,0% està seguint algun curs no reglat, percentatge força superior al que s'observava cinc anys enrere (12,2%). Aquest increment donaria compte, d'una banda, de la necessitat cada vegada més punyent en la societat actual de reciclar-se laboralment de forma contínua. Així, el 5,0% de la població entrevistada segueix cursos de reciclatge, mentre que el 6,3% en cursa d'instrumentals (idiomes, tècniques...). D'altra banda, però, l'ensenyament no reglat ofereix també un vessant de formació més relacionada amb el lleure de la població, com l'artesania, cursos esportius o de cura del cos i altres cursos.

3.3 Població ocupada

Població ocupada per gènere i edat

De cada 100 habitants del Maresme que treballen 62 són homes i 38 dones. Aquesta relació es manté gairebé constant els darrers cinc anys, bé que respecte a 1990 s'observa un lleuger increment de la presència de dones en l'àmbit de l'ocupació.

Taula 35. Gènere de la població ocupada (%)

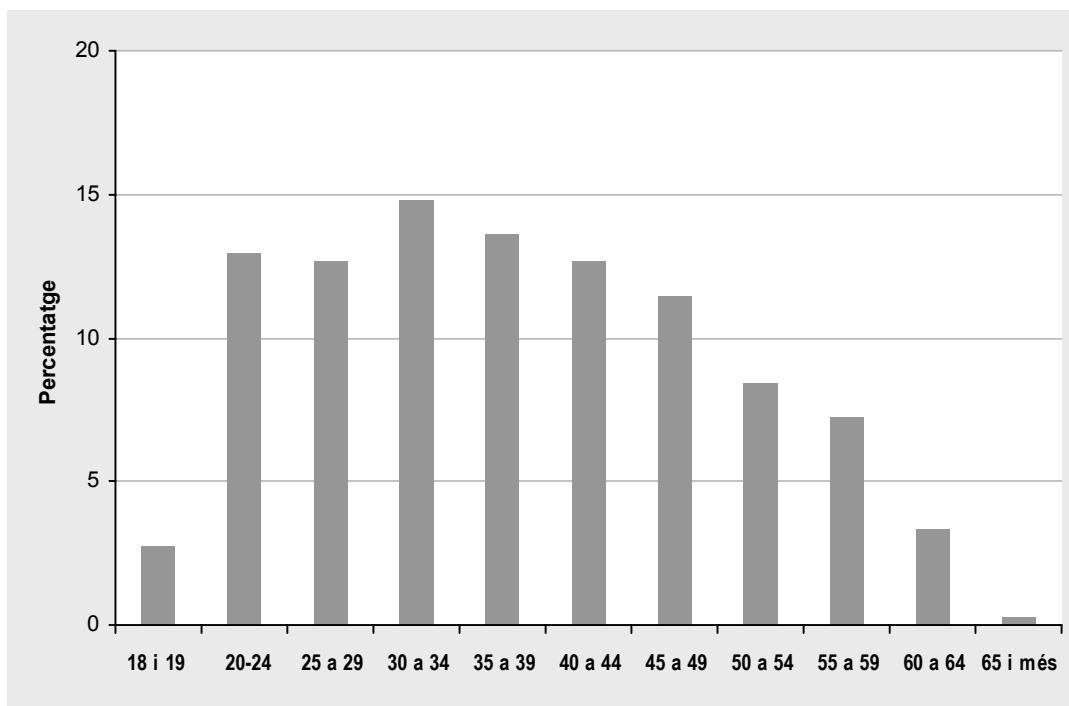
	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Home	64,5	61,7	62,0	58,1	58,2
Dona	35,5	38,3	38,0	41,9	41,8
	(194)	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Submostra formada per la població ocupada.

Per edats, els principals nivells d'ocupació es produeixen entre els 20 i els 49 anys i, a partir d'aquí, comencen a descendir de forma notòria en el segment de 50 a 60 anys, i especialment després dels 60 anys, que constitueixen les edats que han estat més afectades pels processos de prejubilació i de jubilació avançada. És de destacar que en

el segment dels joves, els ocupats de 18 i 19 anys tenen poc pes en el conjunt de la població ocupada (2,7%) però, en canvi, el segment de 20 a 24 anys, així com el de 25 a 29 anys, té un pes en l'ocupació tan elevat com els grups d'adults. Per tant, el mercat de treball de la comarca es nodreix d'adults, però també de forma important de joves, que han vist millorada la seva participació en el món laboral de la comarca els darrers anys, com ja s'ha esmentat anteriorment.

Figura 15. Edat de la població ocupada

Tipus d'empresa i sector d'activitat on treballen els ocupats

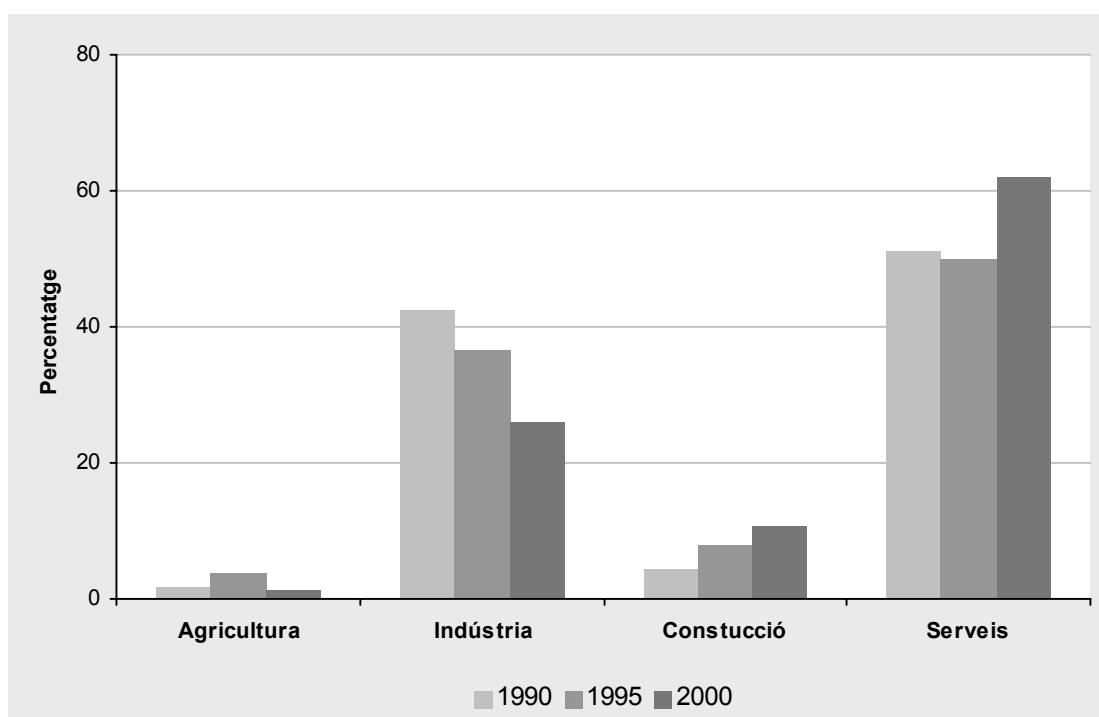
En relació amb la titularitat de l'empresa, al Maresme el 88,3% dels ocupats treballen en empreses privades, un valor que s'ha mantingut estable al llarg dels deu darrers anys i que és similar al que s'observa a la regió i a la província. No s'aprecia, doncs, un creixement relatiu de l'ocupació en el sector públic en el període estudiat, creixement que possiblement s'observaria en la informació dels anys vuitanta.

Pel que fa al sector d'activitat, el procés de terciarització en el que està immersa l'evolució de l'economia ha avançat clarament al llarg dels anys. L'any 2000, el 62,0% dels ocupats de la comarca es dediquen als serveis, per una quarta part que ho feia a la indústria. Aquests dos sectors han seguit processos inversos al llarg dels anys

noranta: mentre que l'ocupació en els serveis s'ha incrementat, la indústria ha perdut pes progressivament. Per la seva banda, el pes de la construcció, que aplega el 10,5% de l'ocupació l'any 2000, ha augmentat també de forma significativa, és de suposar que coincidint amb el gran desenvolupament residencial que ha viscut la comarca.

El sector agrari ocupa una part molt reduïda de la població comarcal, però té significació –pel valor estratègic i territorial que suposa el manteniment d'aquesta activitat– i se situa en valors comparables als de les comarques externes de la regió metropolitana.

Figura 16. Sector d'activitat de la població ocupada

L'estructura de l'ocupació per sectors de la comarca no és molt diferent de la que s'observa als àmbits territorials més amplis. Tot i això, el conjunt de les activitats industrials tenen un pes lleugerament inferior al Maresme que a la regió i la província, al contrari del que succeeix amb la construcció, mentre que els serveis estan en els mateixos nivells als tres territoris.

En aquesta qüestió cal tenir en compte que l'estructura econòmica de la comarca és força diversificada, amb un sector turístic considerable, una activitat immobiliària emergent i una indústria de llarga tradició. També caldria plantejar en la distribució dels ocupats per sectors dues qüestions importants. Primer, la influència de l'economia submergida, que té una certa significació al Maresme, i segon, una part no

menyspreable de la població comarcal treballa al Barcelonès i ho fa principalment en ocupacions terciàries.

Taula 36. Sector d'activitat de l'empresa on treballa la població ocupada (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Agricultura	1,9	3,9	1,2	0,3	0,5
Indústria	42,4	36,6	25,9	28,5	29,6
Construcció	4,4	7,9	10,5	7,8	7,8
Serveis	51,3	49,9	62,0	63,2	61,8
NS/NC	0,0	1,6	0,3	0,3	0,3
	(194)	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Submostra formada per la població ocupada.

Examinant les activitats dels ocupats amb més detall, d'acord amb els subsectors econòmics, s'aprecien tres punts clau de l'ocupació comarcal. En la indústria, emergeix de forma diàfana l'especialització del Maresme en el subsector del tèxtil, la confecció i el cuir, a més de la construcció, com ja s'ha esmentat. En el camp del terciari destaquen dues activitats: primer, el comerç i les reparacions –que constitueix el subsector amb més ocupats–, i en segon lloc, els serveis a les empreses, les institucions financeres i les assegurances. Els quatre subsectors esmentats fins ara apleguen aproximadament la meitat de l'ocupació comarcal. Cal assenyalar que els tres primers –als quals es podria afegir l'hostaleria lligada al turisme– estan força més representats al Maresme que a la regió metropolitana i la província, i constitueixen, per tant, especialitzacions comarcals en el marc metropolità. En canvi, els serveis a empreses, les institucions financeres i les assegurances presenten proporcions més reduïdes al Maresme ja que el principal centre terciari de la província es localitza al Barcelonès.

Altres subsectors d'activitat importants al Maresme, bé que amb un menor nombre d'ocupats que els esmentats fins ara, són la indústria química i la metal·lúrgia, maquinària, material elèctric i instruments de precisió, en l'àmbit industrial, i la restauració i l'hostaleria, els transports, l'administració, la sanitat i l'educació, pel que fa al sector terciari.

Quan s'observa l'evolució del pes dels diferents subsectors d'activitat dins de l'ocupació comarcal es confirma el que ja s'ha apuntat anteriorment, en el sentit d'una reducció de la importància ocupacional de la indústria –pràcticament tots els

subsectors industrials redueixen la seva aportació percentual– i un increment del terciari –la majoria de subsectors dels serveis incrementen la seva proporció sobre l’ocupació total de la comarca.

Taula 37. Subsector d'activitat de l'empresa on treballa la població ocupada (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Agricultura, ramaderia i pesca	3,9	1,2	0,3	0,5
Energia i aigua	0,8	0,6	0,3	0,3
Extracció i transformació de minerals no energètics	1,0	0,9	0,9	1,1
Indústria química	4,1	3,0	3,6	3,5
Metal·lúrgia, maquinària, material elèctric i instruments de precisió	5,9	4,8	7,4	8,0
Material de transport	2,5	0,3	3,5	3,4
Indústria alimentària	2,5	1,2	2,5	2,6
Indústria tèxtil, confecció i cuir	16,2	12,3	4,9	5,5
Indústria de la fusta, suro i mobles	0,5	1,8	0,9	0,9
Indústria del paper, arts gràfiques i edició	1,9	0,6	3,3	3,3
Altres indústries manufactureres	1,2	0,3	1,0	1,1
Construcció	7,9	10,5	7,8	7,8
Comerç i reparacions	14,1	17,5	14,2	14,1
Restaurants, cafès i hostaleria	4,0	4,8	4,1	3,9
Transports	2,0	3,9	5,3	5,1
Comunicacions	0,4	1,5	1,5	1,4
Serveis prestats a les empreses. Institucions financeres i assegurances	10,1	10,8	14,2	13,9
Administració pública, defensa nacional i Seguretat Social	3,7	6,0	4,5	4,3
Educació i investigació	4,2	6,0	6,7	6,5
Sanitat i assistència social	5,7	5,7	5,7	5,5
Servei domèstic	1,3	1,2	2,3	2,2
Altres serveis	4,4	4,5	4,9	4,9
NS/NC	1,6	0,3	0,3	0,3
	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Submostra formada per la població ocupada.

Dimensió de les empreses on treballen els ocupats

En relació amb la dimensió de les empreses, la comarca del Maresme es caracteritza, amb força diferències respecte a la regió i la província, per la reduïda dimensió dels establiments on treballen els seus ocupats. Gairebé la meitat de la població ocupada de la comarca treballa en empreses de menys de 10 treballadors –que generalment es consideren microempreses–, per només una tercera part a la regió i la província. En empreses d’11 a 50 treballadors hi desenvolupen les seves activitats el 22,3% dels ocupats de la comarca per només el 12,0% en establiments de 51 a 500 treballadors. Finalment, en grans empreses –de més de 500 treballadors–, a la comarca hi treballa el 19,9% dels ocupats per més d’una quarta part dels de la regió i la província.

Tot fa pressuposar que el Maresme es caracteritza per disposar d’una xarxa empresarial basada en organitzacions de dimensió reduïda –amb molts autònoms– que, com s’ha observat en el present capítol, genera un mercat de treball dinàmic. Ara bé, tot sembla indicar que aquesta estructura empresarial té dificultats per expandir-se –per créixer– i no es tradueix a mig i llarg termini en una xarxa diversificada, en la que les empreses autòctones mitjanes i les grans vertebrin l’economia comarcal.

Taula 38. Nombre d'empleats de l'empresa on treballa la població ocupada (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
D’1 a 10 treballadors	47,0	45,5	33,1	33,7
D’11 a 50 treballadors	23,3	22,3	20,6	20,7
De 51 a 500 treballadors*	28,7	12,0	17,3	17,5
Més de 500 treballadors	-	19,9	28,4	27,6
NS/NC	1,0	0,3	0,6	0,5
	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Submostra formada per la població ocupada.

* L’any 1995 aquesta categoria recollia els empleats ocupats en empreses de més de 50 treballadors.

Atenent al centre de treball en concret –a la unitat de producció i no a la grandària de l’empresa on es desenvolupen les activitats–, al Maresme s’aprecien les mateixes constants que s’acaben d’exposar: predomini de les unitats de dimensions reduïdes i escassa presència relativa d’unitats de grans dimensions. Destaca que al Maresme és molt elevada la proporció de població que treballa sola (17,5%), molt per sobre de la

que s'observa a la regió (12,0) i la província (11,8%), i la comarca també supera lleugerament els altres dos àmbits territorials en ocupació en centres molt petits (20,5% de 2 a 5 treballadors) i petits (31,0% de 6 a 25 treballadors). En el pol oposat, en centres de més de 100 treballadors hi estan localitzats el 9,6% dels ocupats del Maresme pel 18,2% dels de la regió i el 18,0% dels de la província.

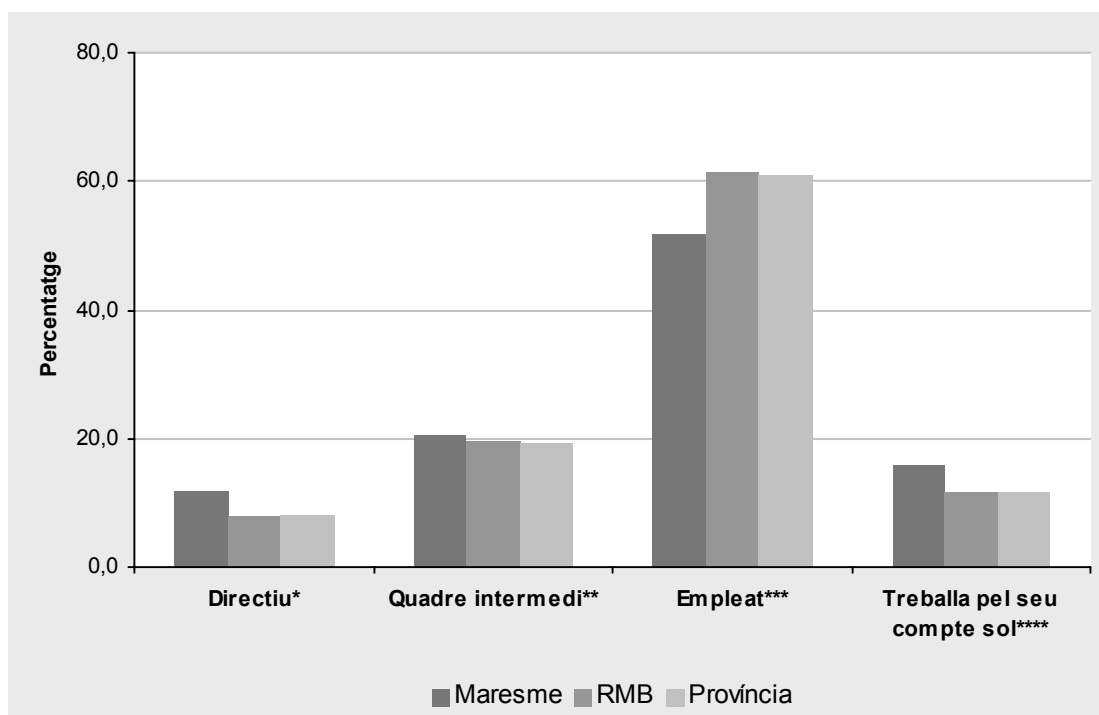
Categoria socioprofessional de la població ocupada

En termes generals, es pot afirmar que la categoria socioprofessional de la població del Maresme és elevada: el que es consideren categories altes i intermèdies són més freqüents al Maresme que als àmbits territorials més amplis.

Partint d'una classificació de les categories socioprofessionals per grans grups, es confirma plenament el que s'acaba d'exposar: a la comarca són més freqüents els càrrecs directius (11,7%) que a la regió i la província. Cal tenir en compte, però, que una part d'aquesta població no treballa a la comarca, sinó que ho fa al Barcelonès, com s'observarà més endavant. Per tant, la major presència de directius en l'estructura professional no implica necessàriament que el teixit empresarial sigui especialment dinàmic a la comarca.

Al Maresme també hi ha més població que treballa pel seu compte (16,0%) que a la regió i a la província i, en canvi, hi ha menys empleats, categoria que se situa aproximadament deu punts per sota en el cas del Maresme (51,8%). Les categories intermèdies, finalment, presenten valors bastant similars als dos territoris.

Figura 17. Posició de la població ocupada a l'empresa on treballa, 2000

* No té caps immediatament per sobre, però té la responsabilitat del treball d'altres.

** Té algun cap immediatament per sobre i té la responsabilitat del treball d'altres.

*** Té algun cap immediatament per sobre, però no té la responsabilitat del treball d'altres.

**** No té caps per sobre i no té la responsabilitat d'altres treballadors.

Atenent a les categories socioprofessionals específiques –que estan formades per 16 grups–, els col·lectius més nombrosos al Maresme estan representats, d'una banda, pels obrers qualificats (17,5%), el personal administratiu o comercial i els treballadors dels serveis, i d'una altra, pels autònoms, els tècnics mitjans i els empresaris amb assalariats.

La distribució de les categories socioprofessionals al Maresme i a la regió metropolitana presenta, però, diferències força significatives. Les dues categories amb diferencials més amplis són les d'empresaris amb assalariats (9,0% a la comarca per 5,5% a la regió) i d'autònoms sense assalariats (10,5% per 5,9%), tot i que els empresaris sense assalariats també són més freqüents al Maresme (3,6% per 2,8%).

Taula 39. Categoria socioprofessional de la població ocupada, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Empresari amb assalariats	9,0	5,5	5,7
Empresari sense assalariats	3,6	2,8	2,9
Autònom amb assalariats	1,2	1,2	1,3
Autònom sense assalariats	10,5	5,9	6,2
Professional liberal	1,5	1,5	1,5
Director o gerent	1,2	1,9	1,8
Tècnic superior	6,3	7,0	6,7
Tècnic mitjà	9,9	11,4	11,3
Personal administratiu o comercial	15,7	18,3	18,3
Contramestre o capatàs	4,5	4,3	4,3
Obrer qualificat	17,5	17,7	17,8
Obrer no qualificat	4,5	6,4	6,7
Treballador de serveis	12,0	15,2	14,6
Treballador agrari	0,6	0,1	0,2
Forces armades i CSE	1,8	0,7	0,7
No classificable	0,0	0,0	0,0
	<i>(332)</i>	<i>(3.094)</i>	<i>(3.373)</i>

Submostra formada per la població ocupada.

En conjunt, doncs, la comarca es caracteritza per disposar d'una elevada proporció –la més elevada d'entre les comarques de la província– de la categoria socioprofessional que es considera més alta –la d'empresaris amb assalariats–, mentre que el grup d'autònoms engloba situacions molt diverses i de classificació menys clara, que poden escaure en qualsevol categoria socioprofessional. Aquests diferencials a favor de la comarca denoten una important capacitat emprenedora dels seus habitants, la qual cosa esdevé un potencial de desenvolupament endogen. També s'ha de tenir en compte, però, com ja s'ha esmentat, que aquestes iniciatives molt rarament superen el llindar de la microempresa i, per tant, difícilment aconseguen el procés d'expansió que seria desitjable.

On s'aprecien, en canvi, diferències més significatives a favor de la regió és en les categories de tècnics mitjans, en el personal administratiu o comercial i en les categories que normalment es consideren més baixes: els obrers no qualificats i els treballadors dels serveis. En aquest cas, doncs, les categories menys qualificades estan menys representades al Maresme.

Localització del lloc de treball i desplaçaments laborals

El lloc de treball de la població ocupada del Maresme es distribueix pràcticament a parts iguals entre qui treballa al mateix municipi i qui ho fa fora d'aquest.

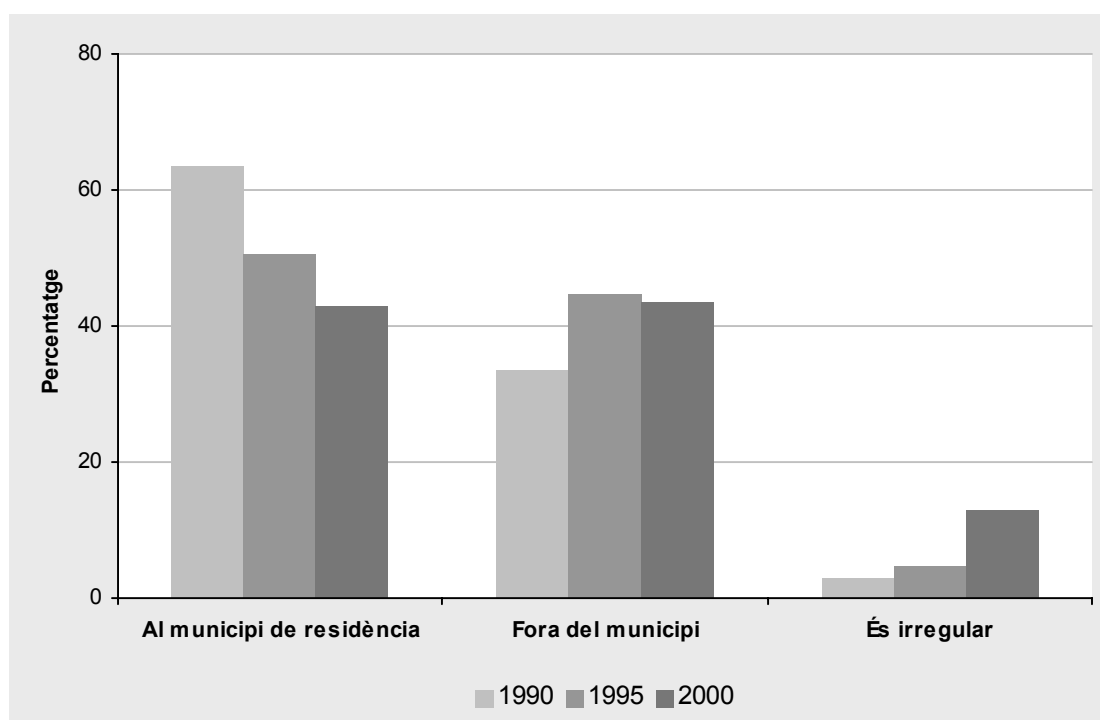
Entre qui treballa al municipi hi ha una part minoritària (5,1%) –però que duplica la mitjana metropolitana i provincial– que ho fa al propi domicili, mentre que en altres centres de treball del municipi de residència s'hi localitzen el 38,0% dels ocupats comarcals. En conjunt, però, la proporció de població que treballa fora del municipi és lleugerament superior a la comarca (43,7%) que als àmbits territorials superiors (40,6% a la regió i 40,4% a la província).

És de destacar que a la comarca existeix un grup de població amb un pes notori que està constituït pels ocupats que no disposen d'un emplaçament específic de treball, sinó que la seva localització és irregular. Aquest grup equival al 13,0% dels ocupats –és la comarca amb una major proporció de localització irregular–, mentre que a la regió i a la comarca se situa molt per sota (6,4% i 6,3%) respectivament.

Respecte a les edicions anteriors de l'*Enquesta* s'observa que la població que treballa al municipi tendeix a disminuir progressivament (del 63,5% el 1990 al 43,1% el 2000), mentre que s'apunta una tendència a l'increment de l'ocupació fora del municipi (del 33,6% el 1990 al 43,7% el 2000). També d'una forma clara augmenta la població amb un lloc de treball de localització irregular (del 2,9% el 1990 al 13,0% el 2000). Aquesta

evolució reflecteix el procés d'integració del mercat de treball metropolità –que comporta una major mobilitat geogràfica, una pèrdua de pes de l'ocupació en l'àmbit municipal i un increment dels fluxos laborals intermunicipals–, procés en el qual s'ha inserit plenament la comarca del Maresme.

Figura 18. Localització del lloc de treball de la població ocupada. Maresme

Atenent a la població que treballa fora del municipi, hom pot identificar clarament dos destinacions clau. D'una banda, destaca l'ocupació de proximitat, el pes elevat de la població que treballa a la mateixa comarca però en municipis diferents del de residència (19,4% del total d'ocupats), i d'altra banda, apareix amb una gran presència el Barcelonès, amb una proporció de llocs de treball localitzats que gairebé iguala la de la comarca (17,8%). De fet, després del Baix Llobregat, el Maresme és la comarca de la província que té una major proporció de llocs de treball localitzats al Barcelonès. Aquest fet demostra l'estreta relació –laboral però que afecta també a molts altres àmbits– entre la comarca i la capital del país. De fet, aquesta relació adopta, en certs casos, una situació de dependència del Maresme envers Barcelona que pot frenar el desenvolupament d'iniciatives comarcals.

A banda dels dos casos esmentats, la resta de destinacions tenen poca importància relativa en termes globals, encara que poden tenir un pes considerable en determinats

àmbits locals, és a dir, en l'ocupació de certs municipis. Concretament, entre la resta de les comarques de Catalunya que ofereixen ocupació a la població del Maresme destaquen el Vallès Occidental (1,9%), el Baix Llobregat (1,6%) i el Vallès Oriental (1,3%), mentre que a la resta de Catalunya s'hi localitza el 3,5% dels llocs de treball. Per tant, els lligams del Maresme són intensos amb la capital del país però, en canvi, esdevenen reduïts respecte a les comarques del seu entorn.

La majoria de la població ocupada del Maresme utilitza el transport privat (59,0%) per desplaçar-se al seu lloc de treball. Els grans diferencials de la comarca respecte als àmbits territorials superiors, però, no estan en l'ús del vehicle privat, sinó, primer, en l'elevat nivell de desplaçaments a peu (29,2% a la comarca per 21,1% a la regió), afavorits pel factor proximitat als desplaçaments intramunicipals, i pel pes reduït de l'ús del transport públic (7,6% a la comarca per 20,6% a la regió). Tot i això, convé considerar que les pautes de mobilitat del Barcelonès, caracteritzades per un pes elevat del transport públic, dominen els resultats de la regió. Tenint en compte això, i deixant de banda el Barcelonès, el Maresme no destaca especialment de la resta de demarcacions, sinó que, en termes generals, està dintre de les pautes generals i, fins i tot, destaca per ser la comarca de la província on es produeixen més desplaçaments a peu.

Taula 40. Mitjà de transport utilitzat per la població ocupada en els desplaçaments al treball (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Privat	55,8	64,3	59,0	53,5	54,9
Públic	6,1	7,2	7,6	20,6	19,0
A peu	36,5	24,4	29,2	21,1	21,4
Altres respostes	51,3	4,2	3,5	4,2	4,1
NS/NC	1,6	0,0	0,6	0,6	0,7
	(185)	(148)	(315)	(3.019)	(3.287)

Submostra formada per la població ocupada que treballa fora del seu domicili.

Els temps mitjà de desplaçament al treball per part de la població del Maresme és de 21,9 minuts (només anada), que representa un valor intermedi en el marc de les comarques de la província. Aquest temps ha augmentat considerablement entre 1995 i l'any 2000 (16,7 minuts), i el Maresme constitueix la demarcació metropolitana en què l'increment ha estat més acusat. De fet, en el conjunt de la regió el temps de

desplaçament s'ha estabilitzat en el període considerat. L'increment dels desplaçaments intermunicipals i els efectes de la congestió estarien afectant de forma més aguda al Maresme que als altres territoris metropolitans.

Tot i això, el més habitual per a la població ocupada de la comarca són els desplaçaments de molt curta durada: el 40,6% dels ocupats esmercen menys de 15 minuts per arribar al seu lloc de treball, mentre que a la regió i a la província són més freqüents els desplaçaments de 15 a 30 minuts. La població que esmerça de 31 a 45 minuts per arribar a la feina també és superior a la regió (9,5%) que a la comarca (3,8%) però, en canvi, al Maresme hi ha un col·lectiu no menyspreable de població que precisa més de 45 minuts de desplaçaments (9,5% per 7,2% a la regió). En aquest cas cal suposar que hi entren fonamentalment desplaçaments al Barcelonès i a d'altres indrets de la província.

Tal com succeïa amb la localització del lloc de treball, també hi ha un col·lectiu significatiu d'ocupats de la comarca que tenen un temps de desplaçament irregular (14,3%) i que és molt superior que a la regió i la província.

Taula 41. Temps de desplaçament al treball (només l'anada) de la població ocupada (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Menys de 15 minuts	48,0	40,6	33,4	35,6
De 15 a 30 minuts	35,2	31,1	40,8	39,6
De 31 a 45 minuts	4,6	3,8	9,5	8,9
Més de 45 minuts	4,7	9,5	7,2	6,8
És irregular	5,9	14,3	8,1	7,9
NS/NC	1,6	0,6	1,0	1,0
	(148)	(315)	(3.019)	(3.287)
Temps mitjà (en minuts)	16,7	19,7	21,9	21,2

Submostra formada per la població ocupada que treballa fora del seu domicili.

Obtenció del lloc de treball i temps a l'empresa

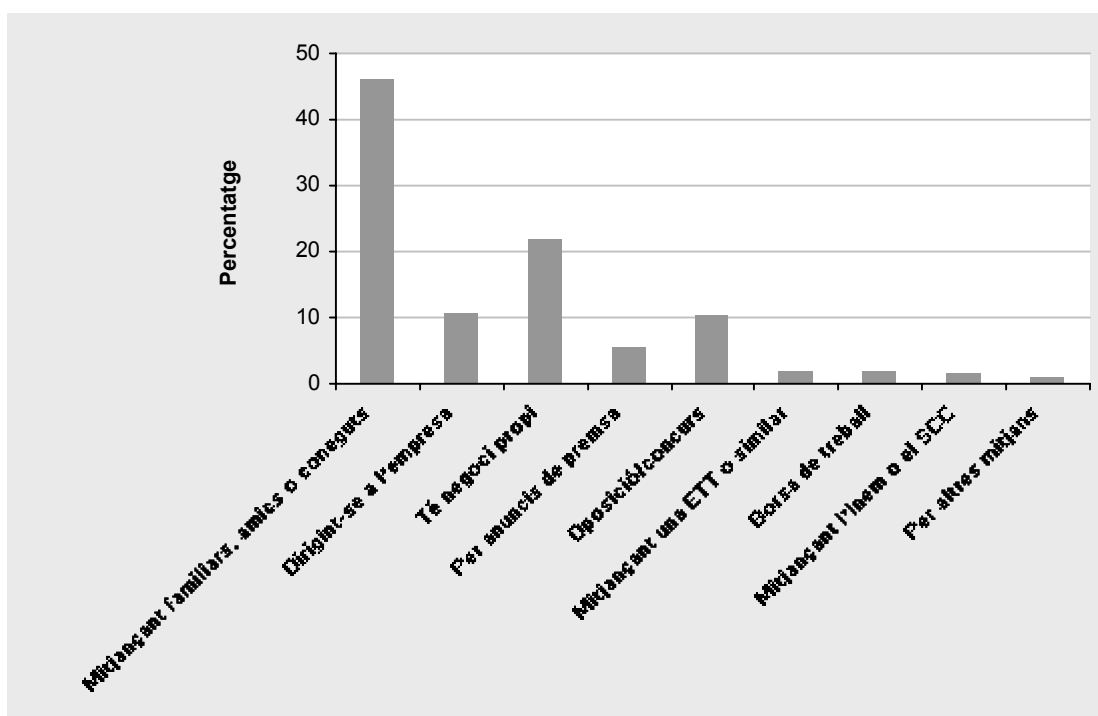
Tradicionalment, i aquesta és una tendència que encara es manté actualment, la població accedeix al lloc de treball a partir de les seves relacions personals. El Maresme no és una excepció, sinó que, al contrari, és la comarca de la província on aquesta via té un pes major: gairebé la meitat (46,1%) de la població que tenia una

feina l'any 2000 havia arribat al seu lloc de treball mitjançant familiars, amics o coneguts.

També hi ha un grup important dels ocupats que han creat el seu propi lloc de treball ja que, com s'ha exposat anteriorment, manifesten disposar de negoci propi. Entre aquest col·lectiu, que assoleix la cinquena part dels ocupats (21,7%), una proporció força superior a la que es registra a la regió i a la província, bé que en el cas de la comarca no ha crescut entre 1995 i 2000, s'hi inclouen els empresaris i els autònoms, amb o sense assalariats.

Les altres vies d'obtenció d'ocupació que mantenen una presència significativa entre la població del Maresme són les de dirigir-se a l'empresa directament (10,5%), l'oposició o concurs (10,2%) –evidentment, entre qui accedeix a una ocupació en el sector públic– i, en menor mesura, per anuncis a la premsa (5,4%). Finalment, són canals d'obtenció de treball amb un pes inferior al 2% dels ocupats les ETT, les borses de treball, l'Inem o el SCC i altres mitjans.

Figura 19. Via d'obtenció del lloc de treball actual de la població ocupada

Els ocupats de la comarca porten treballant a la mateixa empresa una mitjana de 10,8 anys, un valor que està a prop de la mitjana metropolitana (10,1 anys) i provincial (10,2 anys) i que ha augmentat mínimament entre 1995 i 2000 (de 10,3 a 10,8 anys).

Quatre de cada deu ocupats de la comarca (40,1%) treballen a la mateixa empresa des de fa més de 10 anys, mentre que gairebé dos dels 10 (19,6%) porten entre 5 i 10 anys de treball a la mateixa organització. Fins aquí, a grans trets, i donades les característiques actuals del mercat de treball, estaria compresa l'ocupació de llarga durada. Una situació intermèdia correspondria al 13,3% de la població que treballa a la mateixa empresa per un període comprès entre 2 i 5 anys.

Al mateix temps que s'ha de considerar el pes elevat de l'ocupació de llarga durada és destacable també que més d'una quarta part (26,8%) de la població del Maresme fa menys de 2 anys que treballa a l'empresa i dins d'aquest col·lectiu és notori el percentatge (10,2%) que hi porta menys de 6 mesos. Cal notar, doncs, que a la comarca es produeix un considerable nivell de rotació laboral, tot i que en l'ocupació de curta durada s'hi inclouen diferents situacions: joves que acaben d'incorporar-se al mercat de treball, població que ha canviat voluntàriament de feina i, certament també, col·lectius que estan sotmesos a situacions d'especial temporalitat i precarietat laboral, qüestions que reflecteixen les dificultats d'inserció en el mercat de treball d'aquesta població. En tot cas, però, el Maresme no constitueix una excepció en el marc metropolità, sinó que les característiques esmentades fins ara per a la comarca són equiparables a les que es produeixen a la regió i a la província.

Taula 42. Temps que la població ocupada porta a l'empresa actual (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Menys de 6 mesos	10,9	10,2	8,9	8,6
De 6 mesos a 2 anys	19,2	16,6	19,5	19,6
De més de 2 anys a 5 anys	15,9	13,3	16,2	16,1
De més de 5 anys a 10 anys	15,3	19,6	18,5	18,6
De més de 10 anys a 15 anys	12,0	13,9	12,3	12,3
Més de 15 anys	26,7	26,2	24,3	24,6
NS/NC	0,0	0,3	0,3	0,3
	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)
Antiguitat mitjana (en anys)	10,3	10,8	10,1	10,2

Submostra formada per la població ocupada.

Jornada laboral

La jornada a temps parcial no progressa entre la població ocupada del Maresme, sinó que es manté un clar predomini de la dedicació laboral a temps complet. Concretament, a la comarca, el 89,5% dels ocupats realitzen una jornada completa, mentre que la jornada parcial només afecta a un de cada deu ocupats. D'altra banda, tot indica que entre 1995 i 2000 s'ha tendit a reduir la dedicació parcial, tal com també ha succeït als àmbits territorials superiors. Per tant, la dedicació parcial, que en un moment donat semblava un tipus de dedicació laboral en expansió a casa nostra –en la línia del que s'observa en altres països europeus– no s'ha consolidat al llarg dels anys, sinó tot al contrari.

Taula 43. Tipus de jornada realitzada per la població ocupada (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Jornada completa	87,8	89,5	88,7	89,0
Jornada parcial	12,2	10,2	10,9	10,7
NS/NC	0,0	0,3	0,4	0,3
	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Quan es pregunta a la població el motiu pel qual es fa jornada a temps parcial s'exposen tant motivacions voluntàries (perquè és la jornada que li interessa, pels estudis, perquè té tasques domèstiques o familiars) com no voluntàries (és el tipus d'horari que ha trobat).

Com és de suposar, tenint en compte que la població realitza principalment una jornada a temps complet, s'acostuma a treballar cinc dies a la setmana (64,2%) –concretament, la mitjana s'estableix en 5,3 dies setmanals–, però també és prou important la població que ho fa sis dies (21,7%), bàsicament població ocupada en el comerç i en determinats serveis. De la resta de tipus de dedicacions són d'esmentar els ocupats que treballen set dies a la setmana (6,6%) i els que ho fan quatre dies (4,2%).

Respecte al nombre d'hores treballades per setmana, predomina la dedicació de 40 hores (45,8% dels ocupats) però, a banda d'això, també és nombrosa la població que treballa més de 50 hores setmanals (12,0%) i la que ho fa entre 35 i 39 hores (11,7%).

En conjunt, la mitjana d'hores treballades pels ocupats del Maresme és de 41,3, molt a prop de les mitjanes regional i provincial (40,9 hores i 41,1 hores setmanals). Tot indica, però, que a la comarca la dedicació laboral ha tendit a disminuir decididament (de 44,2 a 41,3 hores) mentre que a la regió s'ha estabilitzat en el període 1995-2000.

Nivell de salaris i tipus de contracte

El nivell de salaris de la població ocupada és considerablement inferior a la comarca que als àmbits metropolità i provincial. Al Maresme treballen a sou o salari el 71,1% dels ocupats pel 80,2% a la regió i el 79,7% a la província. Això comporta que la població que no treballa a sou o salari a la comarca superi la quarta part dels ocupats –xifra idèntica a la que es registrava l'any 1995–, i se situa gairebé 10 punts per sobre dels altres àmbits territorials considerats. Aquest diferencial tan significatiu s'ha d'atribuir al percentatge elevat d'autònoms i empresaris que existeix al Maresme.

Respecte el sistema de remuneració en concret que rep la població, tot i que al Maresme predomina, com arreu, la retribució salarial –un salari fix (60,5%)–, el més característic és l'alta proporció de població que disposa de remuneració variable o no preestablerta (26,3% per 17,9% a la regió), que és atribuïble, com l'escàs nombre de persones subjectes a un salari, a l'elevat nombre d'autònoms i empresaris a la comarca.

Taula 44. Sistema de remuneració de la població ocupada, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Salari fix	60,5	69,5	68,7
Salari fix + incentius	13,3	12,0	12,5
Totalment variable	12,7	7,5	7,9
No rep remuneració preestablerta	13,6	10,4	10,5
No percep res	0,0	0,1	0,1
Altres	0,0	0,2	0,1
NS/NC	0,0	0,2	0,2
	<i>(332)</i>	<i>(3.094)</i>	<i>(3.373)</i>

Submostra formada per la població ocupada.

En relació amb el tipus de contractació, és de destacar que gairebé tres quartes parts de la població que treballa a sou o salari disposa d'un contracte indefinit (72,5%), mentre que una cinquena part ho fa amb un contracte temporal (20,3%). En termes generals, a la regió metropolitana –i el Maresme no constitueix una excepció–, la tendència del període 1995-2000 apunta a un increment molt accentuat de la contractació indefinida (a la comarca passa del 55,8% al 72,5%) i a una reducció de l'ocupació temporal. Per tant, l'expansió econòmica dels cinc anys considerats, ha generat més activitat i més ocupació –com s'ha observat en punts anteriors–, però a més, aquesta ocupació ha estat força estable, per la qual cosa es diferencia del període 1990-1995 –de caràcter recessiu–, en el qual s'havia incrementat la temporalitat de la contractació.

Un tret característic de la comarca és el que fa referència a la població que treballa sense contracte. Al Maresme, la població que es troba en aquesta situació (6,8%) duplica la que s'aprecia al conjunt de la regió i la província (sengles 3,2%). No hi ha dubte que en aquesta qüestió hi té una influència considerable alguna de les especialitzacions econòmiques comarcals, com ara determinades activitats del tèxtil, així com el treball domèstic.

Taula 45. Tipus de relació contractual de la població assalariada amb l'empresa o institució on treballa (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Indefinida	64,4	55,8	72,5	72,9	73,4
Temporal	29,3	31,1	20,3	23,5	23,1
Sense contracte	6,1	12,3	6,8	3,2	3,2
Una altra relació	0,0	0,8	0,4	0,2	0,1
NS/NC	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
	(136)	(111)	(236)	(2.481)	(2.690)

Submostra formada per la població ocupada que treballa a sou o salari.

Nivell de sindicació

La implantació sindical a la comarca és baixa i se situa considerablement per sota de les mitjanes metropolitana i provincial. La meitat de la població ocupada entrevistada a la comarca no té representació sindical a l'empresa on treballa, a la qual s'ha d'afegir

el 14,5% dels ocupats que treballen pel seu compte. Per tant, la població ocupada amb representació sindical a l'empresa no arriba a la tercera part (32,5%) del total. Entre aquesta destaca la que és representada per delegats sindicals (24,7%), mentre que és minoritària la disponibilitat de comitè d'empreses (7,8%). Aquest tipus de representació, en canvi, és el predominant a la regió i la província (24,4% i 24,1%, respectivament). De ben segur, aquest diferencial entre la comarca i els àmbits territorials esmentats es deu a la major presència de petites empreses al Maresme.

Utilització de coneixements tècnics i possibilitats d'intervenció a la feina

En l'*Enquesta* es plantegen dues qüestions relacionades amb l'evolució de les funcions i tasques que desenvolupen els ocupats als seus llocs de treball. En primer lloc, es tracta la variació en la utilització de coneixements tècnics a la feina, assumpte en el qual la immensa majoria de les respostes es distribueixen entre qui utilitza més coneixements els últims cinc anys (45,8%) i qui n'utilitza un nivell similar (41,6%). En canvi, és pràcticament inexistent la població que té un menor nivell d'exigència que fa cinc anys (3,0%) en el camp dels coneixements. Aquest conjunt de respostes dona compte d'un mercat de treball que és cada vegada més exigent en el camp de coneixements, exigència que afecta, en termes generals, tots els nivells socioprofessionals.

La possibilitat d'intervenció a la feina els últims cinc anys –la segona qüestió a la que es fa referència– ha variat en la mateixa direcció que l'exigència de coneixements, bé que en aquest cas predomina qui pot intervenir a la feina igual que abans (49,4%), ja que està per sobre de qui té més possibilitats d'intervenció (38,9%).

Taula 46. Variació en les possibilitats d'intervenció i d'utilització de coneixements tècnics a la feina els últims 5 anys al Maresme, 2000 (%)

	Possibilitats d'intervenció	Utilització de coneixements tècnics
Més	38,9	45,8
Igual	49,4	41,6
Menys	2,1	3,0
Fa 5 anys no treballava	8,7	8,7
NS/NC	0,9	0,9
	(332)	(332)

Submostra formada per la població ocupada.

Episodis d'atur

La major part (84,0%) de la població ocupada de la comarca no ha sofert cap episodi d'atur els darrers cinc anys, el que suposa un nivell de rotació laboral menor que el que s'enregistra a la regió metropolitana i, a més, reflecteix la millora del mercat de treball –en la línia d'una major estabilització de l'ocupació–, ja que l'any 1995 la població del Maresme que no havia estat aturada cap vegada els cinc anys anteriors era del 78,3%.

Entre la població que ha estat en algun moment a l'atur els darrers cinc anys, el més habitual és que hi hagi estat només una vegada i majoritàriament per un període inferior a sis mesos o entre sis mesos i un any. En conjunt, doncs, no es pot dir que a la comarca hi hagi, en el moment actual, un ampli col·lectiu de població que es troba a cavall entre l'atur i l'ocupació, sinó que la població que ha accedit a un lloc de treball els últims anys ho ha fet de forma bastant estable.

Tot i això, les xifres disponibles també donen compte de l'existència d'un col·lectiu certament precari pel que fa a l'estabilitat en la seva incorporació al mercat de treball. Aquest col·lectiu és força reduït en xifres i se situaria entorn del 4-5% dels ocupats que han estat dues o més vegades a l'atur els darrers cinc anys o que hi han estat per un període superior a l'any. La presència de població amb aquestes característiques precàries d'inserció laboral era superior en el període 1990-1995, especialment pel que fa a població que havia estat a l'atur de llarga durada.

Taula 47. Nombre de vegades que la població ocupada s'ha trobat a l'atur els últims 5 anys (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Cap vegada	79,6	78,3	84,0	78,2	78,6
Una vegada	13,3	12,3	8,7	14,2	13,9
Dues o tres vegades	5,3	5,2	3,9	4,9	4,8
Quatre o cinc vegades	0,3	1,8	1,5	1,4	1,4
Més de cinc vegades	1,5	0,7	0,9	0,8	0,8
NS/NC	0,0	1,7	0,9	0,5	0,6
	(194)	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Submostra formada per la població ocupada.

Percepció sobre la possibilitat de perdre la feina

L'Enquesta també indaga diverses qüestions relacionades amb l'opinió i les possibilitats de pèrdua de feina per part de la població ocupada. L'any 2000, al Maresme, la població se sent bastant segura al seu lloc de treball. Així, només el 7,5% dels entrevistats creuen que corren el perill de perdre la feina, la proporció més baixa entre les comarques de la província (al conjunt de la província, el 13,0% creu que existeix aquest perill). A més, la millora de la situació econòmica entre 1995 i 2000 ha afavorit la reducció de la població de la comarca que percep l'esmentat perill (del 19,5% al 7,5%).

D'altra banda, el mateix factor d'estabilitat laboral influeix en el fet que sigui escassa la població que, tenint feina, n'està buscant o n'ha buscat una altra els darrers mesos (7,8%), i la que està pluriocupada (el 5,5% ha tingut una segona feina durant el darrer mes).

Taula 48. Opinió de la població ocupada sobre el perill de pèrdua del seu lloc de treball actual (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Hi ha perill	19,6	19,5	7,5	13,2	13,0
Ni hi ha perill	76,4	79,1	91,6	86,6	86,7
NS/NC	4,0	1,4	0,9	0,2	0,3
	(194)	(156)	(332)	(3.094)	(3.373)

Submostra formada per la població ocupada.

3.4 Població inactiva

Magnitud i composició de la població inactiva

La part negativa dels indicadors relacionats amb l'activitat l'ofereix la població inactiva. En aquest punt es parteix de l'anàlisi de la població inactiva compresa entre

els 18 i els 64 anys, és a dir, la que, tot i no estar incorporada al mercat de treball, és susceptible de formar-ne part ja que és potencialment activa.

L'any 2000 la població inactiva constituïa el 20,2% del total d'habitants de 18 a 64 anys, una proporció menor que l'existent a la regió i a la província (25,9% i 25,6% respectivament). Ja s'ha comentat anteriorment, en aquest sentit, l'elevat nivell d'activitat laboral de la comarca.

L'evolució del pes de la població inactiva entre 1990 i 2000 presenta fluctuacions segons la situació del cicle econòmic. La proporció d'inactius l'any 1990 se situava en el 26,2%, però va incrementar-se fins al 31,5% l'any 1995. L'empitjorament de la situació del mercat de treball en un període determinat comporta que hi hagi col·lectius que retardin la seva incorporació o que es retirin d'aquest mercat ja que davant l'atur elevat desisteixen de buscar feina, allarguen el període d'estudis, etc.

Entre 1995 i 2000, amb la reactivació del mercat de treball que ha viscut el nostre país, la població inactiva va reduir-se en gran mesura, i va passar del 31,5% al 20,2%, tot situant-se per sota del nivell de 1990, en el qual suposa una evolució lògica ja que la tendència a llarg termini en les societats occidentals apunta a una reducció del pes de la població inactiva.

Taula 49. Situació davant l'activitat laboral de la població de 18 a 64 anys (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Treballa	66,6	53,2	77,0	68,0	68,4
Busca feina	7,2	15,3	2,8	6,1	6,0
Mestressa de casa	14,8	14,9	10,2	12,7	12,4
Jubilat	3,7	2,8	3,7	3,4	3,6
Estudiant	3,0	7,5	3,5	6,3	6,2
Incapacitat	4,4	4,6	2,8	2,9	2,9
No treballa i no busca feina	0,2	1,5	0,0	0,5	0,5
Servei militar	0,0	0,3	0,0	0,1	0,1
	(290)	(289)	(430)	(4.523)	(4.900)

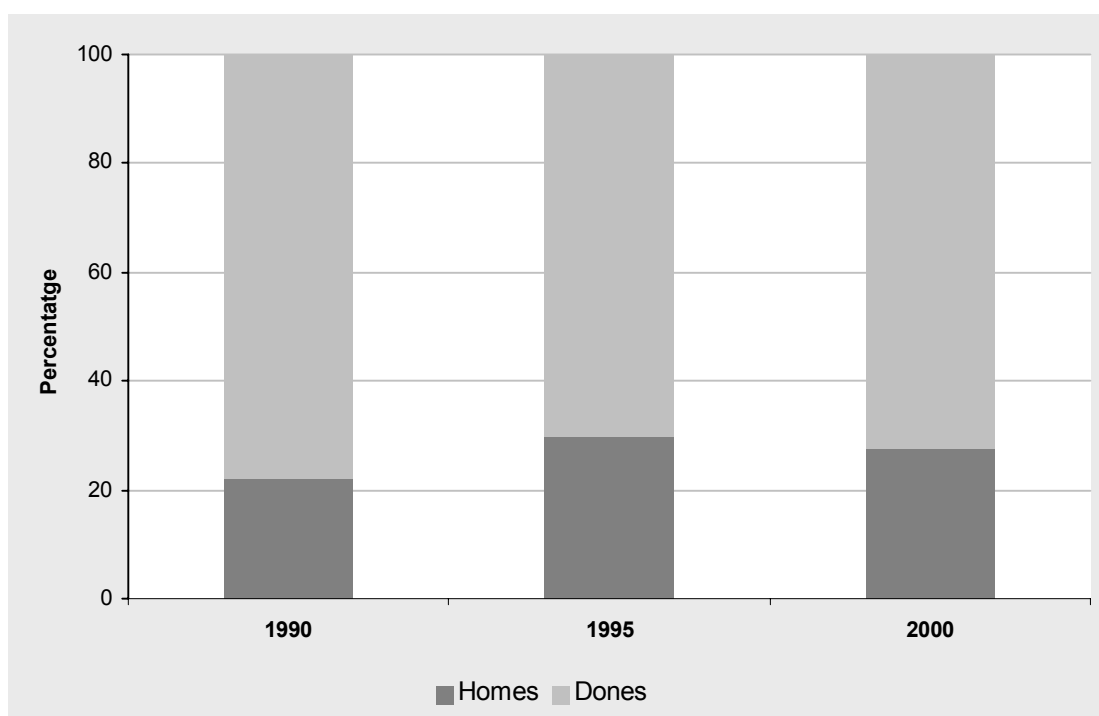
El grup inactiu més nombrós del Maresme entre la població de 18 a 64 anys és el de les mestresses de casa, seguides pels estudiants i els jubilats, en proporcions similars, i finalment, per la població incapacitada. D'aquests grups, els que són susceptibles d'incorporar-se al mercat de treball són les mestresses de casa i els estudiants.

Tot i que la proporció de mestresses de casa s'ha reduït els darrers cinc anys (del 14,9% al 10,2% de la població total) i és inferior a la de la regió i la província (12,7% i 12,4%, respectivament), les dones que es dediquen a les feines de la llar constitueixen el principal estoc de mà d'obra de la comarca. En canvi, els estudiants només representen el 3,5% de la població del Maresme. S'ha de destacar, a més, que el dinamisme laboral en el període 1995-2000 ha portat a una reducció important dels estudiants a la comarca (7,5% el 1995), els quals, ara, són menys que a la regió i la província (6,3% i 6,2%, respectivament).

Característiques sociodemogràfiques de la població inactiva: gènere i edat

La distribució segons el gènere de la població inactiva comarcal és la inversa a la que s'observava en la població activa. Entre els inactius predominen les dones, mentre que la població masculina supera de poc la quarta part del total. D'altra banda, si es compara l'evolució des de 1990, es comprova que la presència femenina entre la població inactiva tendeix a disminuir per la major incorporació de les dones al món del treball.

Figura 20. Gènere de la població inactiva de 18 a 64 anys. Maresme

Taula 50. Edat de la població inactiva de 18 a 64 anys (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
18 i 19 anys	5,0	10,5	4,6	9,4	9,4
De 20 a 24 anys	9,5	18,9	12,6	14,0	13,8
De 25 a 29 anys	1,7	3,2	1,1	3,8	3,9
De 30 a 34 anys	7,2	7,4	4,6	4,5	4,5
De 35 a 39 anys	6,6	5,8	8,0	6,7	6,5
De 40 a 44 anys	14,1	5,0	5,7	5,6	5,6
De 45 a 49 anys	9,7	10,3	8,0	8,3	8,4
De 50 a 54 anys	8,4	9,6	14,9	12,1	11,9
De 55 a 59 anys	18,3	11,0	19,5	15,6	15,5
De 60 a 64 anys	19,5	18,3	20,7	19,9	20,5
	(76)	(91)	(87)	(1.170)	(1.253)

Submostra formada per la població inactiva de 18 a 64 anys.

Pel que fa a l'edat, en termes generals, hi ha dos moments contrastats en què la població inactiva té més pes. D'una banda, especialment, arran dels processos de prejubilació i jubilació anticipada, que adquireixen importància progressiva a partir dels 50 anys i, en segon lloc, entre la població més jove, que encara està estudiant.

Relació amb el mercat de treball

Entre la població inactiva del Maresme es produeix un gran predomini de qui ha treballat anteriorment (79,3%), una proporció que està per sobre de la mitjana metropolitana i provincial (74,2% i 74,3%, respectivament), fruit de la major taxa d'activitat de la comarca al llarg dels anys.

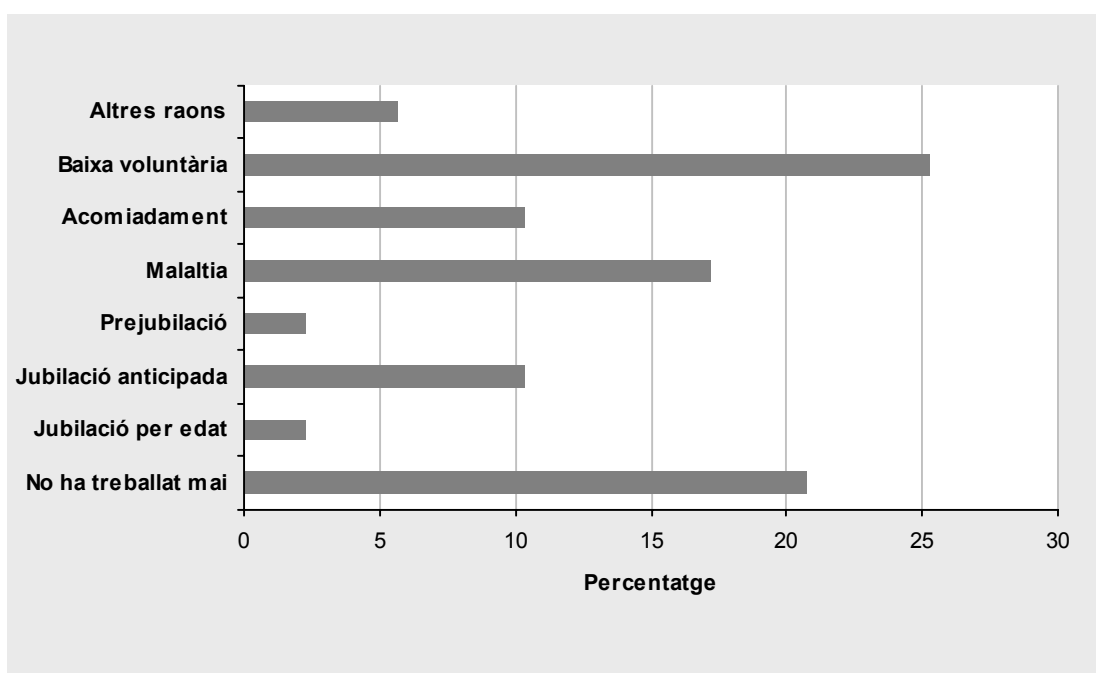
Pel temps que es porta sense treballar, aquesta població es pot dividir entre la que fa poc que va retirar-se del mercat laboral (el 16,1% fa un any o menys i el 10,3% fa entre 1 i 2 anys) –cal tenir en compte que aquí hi ha els que han realitzat treballs esporàdics, de temporada, etc.– i la que ja fa força anys que no treballa (11,5% entre 5 i 10 anys i 12,6% entre 10 i 20 anys).

Taula 51. Temps que porta sense treballar la població inactiva de 18 a 64 anys (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No ha treballat mai	23,6	20,7	25,8	25,7
Un any o menys	17,1	16,1	15,4	15,1
De més d'un any a 2 anys	4,7	10,3	7,2	7,3
De més de 2 anys a 3 anys	10,8	2,3	3,4	3,4
De més de 3 anys a 5 anys	12,6	8,0	7,3	7,6
De més de 5 anys a 10 anys	6,1	11,5	11,9	12,0
De més de 10 anys a 20 anys	13,3	12,6	10,1	10,1
De més de 20 anys a 30 anys	9,9	8,0	8,8	8,7
Més de 30 anys	0,9	4,6	6,8	6,6
NS/NC	1,1	5,7	3,4	3,4
	(91)	(87)	(1.170)	(1.253)

La població inactiva que ha treballat alguna vegada va deixar de fer-ho per causes diverses. En primer lloc, per baixa voluntària; segon, per malaltia; tercer, per jubilació, i en quart lloc, per acomiadament. Queda clar, doncs, que l'acomiadament com a causa d'entrada a la població inactiva és relativament limitat; en tot cas, molt menor que els altres casos esmentats.

Figura 21. Principal raó per la qual la població inactiva de 18 a 64 anys va deixar de treballar, Maresme, 2000

De l'Enquesta emanen també algunes qüestions relacionades amb la proximitat de la població inactiva respecte al mercat de treball: població que realitza alguna feina, que en busca o a la que li agradaria treballar. La realització de treballs esporàdics per part de la població inactiva és molt inhabitual (9,2%) i també és molt escassa la població que busca feina (9,2%). Aquesta darrera qüestió ha variat molt respecte de 1995, quan la població inactiva que buscava feina era més nombrosa a causa de la situació crítica del mercat de treball en aquell moment.

Ara bé, quan es pregunta a la població inactiva si desitjaria treballar, hi ha aproximadament una tercera part de persones que responen afirmativament. Això pressuposa que hi ha un col·lectiu d'inactius amb certa predisposició d'incorporar-se al mercat de treball, per bé que en determinades condicions, ja que només una petita part està buscant feina o realitza treballs esporàdics. En general, aquesta població diu que accedirà al mercat de treball quan trobi una feina interessant, quan acabi els estudis i, en menor mesura, quan els fills creixin.

Taula 52. Realització de treballs esporàdics per part de la població inactiva de 18 a 64 anys durant els darrers dos mesos (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Sí	13,4	9,2	10,4	10,9
No	86,6	90,8	89,5	89,0
NS/NC	0,0	0,0	0,1	0,1
	(91)	(87)	(1.170)	(1.253)

Taula 53. Recerca de feina per part de la població inactiva de 18 a 64 anys (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Sí	26,1	9,2	17,1	17,1
No	40,4	24,1	26,0	25,7
No vol treballar/està incapacitat	33,5	66,7	56,5	56,9
NS/NC	0,0	0,0	0,4	0,4
	(91)	(87)	(1.170)	(1.253)

Taula 54. Desig de treballar per part de la població inactiva de 18 a 64 anys (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Sí	66,5	33,3	42,9	472,9
No	20,5	48,3	43,9	44,2
Està incapacitat	13,0	18,4	12,6	12,7
NS/NC	0,0	0,0	0,6	0,6
	(91)	(87)	(1.170)	(1.253)

3.5 Treball domèstic

Hores dedicades a les feines de la llar

La dedicació mitjana a les feines de la llar per part de la població del Maresme és de 2 hores diàries i s'ha anat reduint des de 1995, moment en què la mitjana se situava en 2,3 hores diàries. El cas és que actualment la dedicació comarcal a les feines domèstiques està lleugerament per sota de les mitjanes metropolitana i provincial (2,2), i el Maresme constitueix la demarcació amb una dedicació més baixa, conjuntament amb el Vallès Occidental.

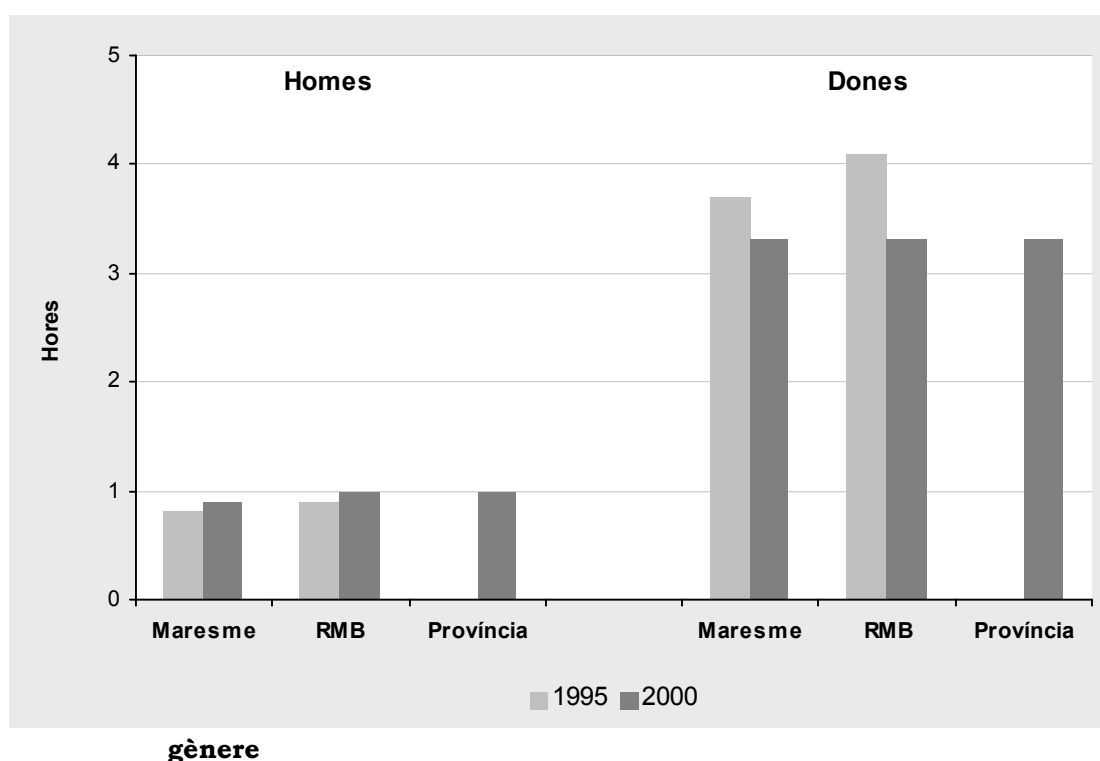
Taula 55. Hores diàries dedicades a les tasques de la llar (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Cap hora	17,9	10,8	14,6	14,9
Una hora o menys	25,4	33,8	28,0	27,8
De més d'1 a 2 hores	14,2	18,3	15,5	15,4
De més de 2 a 3 hores	10,0	12,9	13,3	13,6
De més de 3 a 6 hores	22,8	21,0	21,0	20,8
De més de 6 a 10 hores	5,8	1,7	4,9	4,8
Més de 10 hores	0,5	0,2	0,5	0,4
NS/NC	3,5	1,3	2,3	2,2
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)
Nombre mitjà d'hores	2,3	2,0	2,2	2,2

Però com es pot pressuposar, existeix una gran diferència basada en el gènere en la dedicació a les feines domèstiques. Mentre que la mitjana femenina assoleix les 3,3

hores, la masculina no arriba a una hora de dedicació diària (0,9) i, fins i tot, els experts presumeixen que aquesta està sobrevalorada per les respostes dels propis homes. Val a dir, però, que la situació del Maresme no és excepcional en el seu entorn, sinó que segueix, a grans trets, les pautes dominants a la regió i la província.

Figura 22. Mitjana d'hores diàries dedicades a les tasques de la llar segons el

La dedicació a les feines de la llar més habitual entre la població femenina és entre 3 i 6 hores diàries (42,7% de les entrevistades), tot i que també és freqüent la dedicació compresa entre 1 i 3 hores (38,6%). Però actualment les dones tenen una dedicació a la llar menor que la que s'observava el 1995 (de 3,7 a 3,3 hores diàries). En aquest període s'observa un increment de la dedicació d'1 a 3 hores a costa de la reducció de les grans dedicacions domèstiques, de més de 6 hores, que passen de l'11,7% al 4,1%.

Taula 56. Hores diàries que la població femenina dedica a les tasques de la llar (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Cap hora	2,2	3,3	4,5	4,6
Una hora o menys	11,1	9,3	16,0	15,5
De més d'1 a 2 hores	16,7	18,7	13,9	13,7
De més de 2 a 3 hores	14,4	19,9	17,5	18,3
De més de 3 a 6 hores	40,6	42,7	35,3	35,2
De més de 6 a 10 hores	11,1	3,7	9,0	8,7
Més de 10 hores	0,6	0,4	0,9	0,9
NS/NC	3,3	2,0	3,1	3,0
	(180)	(246)	(3.015)	(3.272)
Nombre mitjà d'hores	3,7	3,3	3,3	3,3

Submostra formada per la població femenina.

El col·lectiu que està en la situació laboral de mestressa de casa –per tant, no incorporat al mercat de treball– esmerça força més hores a les tasques domèstiques que la resta de la població femenina. Mentre que la dedicació mitjana del total de dones és de 3,3 hores, les mestresses de casa hi esmercen 4,9 hores. És destacable, però, que aquest és el col·lectiu que proporcionalment ha reduït més la seva dedicació, ja que l'any 1995 destinava 6,0 hores diàries a les feines domèstiques.

Entre els homes del Maresme, el més freqüent (55,8% dels entrevistats) és la dedicació d'una hora o menys a la llar, encara que també hi ha certa presència dels que dediquen entre una i dues hores diàries (17,9%). És destacable, però, que una proporció notable dels homes reconeixen que no realitzen cap feina domèstica (17,5%), si bé aquest percentatge és inferior al de la regió i la província (25,8% i 26,3%). Ara bé, també s'observa, en el que suposa un dels trets més positius de l'evolució en el període 1995-2000, que aquest darrer grup de població –els que no realitzen cap feina domèstica– s'ha reduït a la meitat al Maresme (del 34,3% al 17,5%). En conjunt, però, la dedicació masculina en el seu conjunt ha sofert un mínim increment (0,8 a 0,9 hores diàries), la qual cosa no denota un canvi excepcional del comportament a l'hora d'afrontar la realització de treballs domèstics, sinó que, més aviat, es podria parlar d'una situació d'estabilització.

Per tant, la reducció de certa importància de la dedicació femenina a la llar no ha estat compensada per un major treball masculí, sinó que ha conduït fonamentalment a una reducció del nombre d'hores totals que s'esmercen en les tasques de la llar.

Taula 57. Hores diàries que la població masculina dedica a les tasques de la llar (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Cap hora	34,3	17,5	25,8	26,3
Una hora o menys	40,1	55,8	41,3	41,3
De més d'1 a 2 hores	11,6	17,9	17,1	17,2
De més de 2 a 3 hores	5,8	6,6	8,6	8,4
De més de 3 a 6 hores	4,1	1,5	5,3	5,0
De més de 6 a 10 hores	0,0	0,0	0,4	0,4
Més de 10 hores	0,6	0,0	0,0	0,0
NS/NC	3,5	0,7	1,4	1,4
	(172)	(274)	(2.727)	(2.978)
Nombre mitjà d'hores	0,8	0,9	1,0	1,0

Submostra formada per la població masculina.

Responsabilitat de les diverses feines domèstiques

En el conjunt de tasques domèstiques, la pràctica totalitat corre a compte fonamentalment de la persona principal femenina: la neteja de la casa (61,5% de les llars), la neteja i cura de la roba (75,2%), la neteja de la cuina (64,8%), cuinar (69,2%) i la compra d'aliments (49,4%).

La persona principal masculina només s'encarrega de forma predominant de les reparacions de la llar (53,3%) i, en molta menor mesura, de l'administració dels diners. En la resta de tasques, l'assumpció per part de la persona principal masculina no assoleix, en cap cas, el 10% de llars.

L'assumpció de tasques conjuntament entre els dos membres principals de la llar també és molt minoritària, bé que es dona amb més freqüència que l'assumpció només per part dels homes. Hi ha dos casos, però, en què la dedicació conjunta assoleix proporcions notòries: primer, l'administració dels diners (40,2% de les llars), i en segon lloc, la compra d'aliments (29,0%).

Finalment, la realització de tasques domèstiques per part d'una persona remunerada és també molt limitada, i destaquen únicament els casos de les reparacions domèstiques (29,2%) i de la neteja de la casa (9,2%).

L'evolució en la responsabilitat de les tasques domèstiques ha portat a poques variacions entre 1995 i 2000. En general, en la majoria de les tasques domèstiques, s'ha reduït modestament la seva assumpció per part de les dones, mentre que ha augmentat lleugerament la responsabilitat conjunta i, molt escassament, la masculina. Els canvis de més entitat s'han advertit en la compra d'aliments com a tasca que s'assumeix conjuntament. Però globalment no es pot deduir que s'estigui produint un canvi notori en els patrons de repartiment per gèneres de les feines domèstiques en les llars del Maresme, que segueix, val a dir-ho, les pautes dominants que s'observen a la regió i la província.

Un element que cal notar és que la reducció global del temps que la població comarcal dedica a les feines de la llar, reducció que ja s'ha esmentat, deriva en un lleuger increment de les tasques que realitzen persones remunerades.

Taula 58. Persona de la llar encarregada de realitzar diferents activitats domèstiques, Maresme (%)

	Persona principal masculina		Persona principal femenina		Ambdues conjuntament	
	1995	2000	1995	2000	1995	2000
Neteja i manteniment de la casa	3,4	4,4	65,5	61,5	8,7	12,3
Neteja i cura de la roba	2,5	4,2	79,5	75,2	4,2	8,5
Neteja de la cuina	5,7	5,8	68,9	64,8	9,1	13,1
Cuinar	5,2	6,9	77,3	69,2	7,7	13,7
Compra d'aliments	6,2	8,5	64,0	49,4	20,7	29,0
Reparacions generals	47,5	53,3	7,4	6,9	4,3	5,2
Administració dels diners	12,2	14,8	48,0	39,4	35,5	40,2

Cura dels membres de la llar amb necessitats

Quan es tracta de tenir cura de les persones de la llar que requereixen una atenció especial, les pautes descrites fins ara no varien. Quan s'ha de tenir cura de persones ancianes, malaltes o discapacitades, la feina l'assumeix fonamentalment la persona principal femenina i, ocasionalment, una persona remunerada –amb percentatges que superen els de la regió i la província–, mentre que la resta de possibilitats són citades molt escassament.

Quan es fa referència a la cura dels infants (menors de 10 anys), la mare apareix com la persona que se'n fa càrrec principalment (48,5% de les llars), tot i que gairebé

assoleix el mateix número de respostes la responsabilitat dels menors a càrrec del pare i la mare conjuntament. És sorprenent, però, que només en el 3,0% dels casos s'esmenta el pare com la persona que es fa càrrec principalment de la cura dels infants.

Taula 59. Persona que es fa càrrec principalment dels membres de la llar ancians, malalts i/o discapacitats, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Persona principal masculina	1,5	7,2	7,2
Persona principal femenina	47,8	53,9	55,1
Ambdues conjuntament	9,0	11,4	11,2
Altres persones de la llar	6,0	17,6	17,1
Persona de fora de la llar no remunerada	7,5	3,9	3,5
Persona remunerada	14,9	3,9	3,8
NS/NC	13,4	2,2	2,1
	(67)	(650)	(708)

Submostra formada per les llars amb ancians, malalts i/o discapacitats.

Serveis remunerats

Com s'ha fet referència més amunt, els darrers cinc anys s'apunta a un lleuger increment de la disponibilitat de personal remunerat a les llars del Maresme, que està afavorit pel cicle de creixement econòmic i per la major incorporació dels membres principals de les llars al món del treball. A més, el Maresme supera lleugerament la regió metropolitana i la província en serveis remunerats presents a les llars. El servei remunerat més freqüent és el d'assistenta per hores (19,0% de les llars), mentre que les altres tipologies són molt poc nombroses.

Taula 60. Serveis remunerats presents a les llars (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Assistentia interina (no es queda a dormir)	1,5	1,7	1,2	1,2
Assistentia per hores	15,2	19,0	16,2	16,3
Cangur per als nens	0,5	2,5	1,3	1,3
Personal per a la cura de malalts o persones grans	No es preguntava	2,1	0,7	0,7
Professor particular	3,5	3,1	1,3	1,4

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

4. Ingressos

Aquest capítol es dedica a analitzar la capacitat econòmica de la població comarcal, a partir de l'estudi del nivell d'ingressos individuals i de la llar i, en segon lloc, del patrimoni de què aquesta disposa, així com de les inversions que ha dut a terme.

Tipus d'ingrés de les persones entrevistades

La població del Maresme té tres tipus d'ingressos principals. Primer, destacadament sobre la resta, els ingressos per treball per compte d'altri (46,5% dels entrevistats), és a dir, fonamentalment els de tipus salarial. Les altres dues fonts d'ingressos són les que provenen del treball per compte propi (17,3%) i de les pensions per jubilació (15,8%). El pes del treball per compte propi és molt més freqüent al Maresme que al seu entorn i esdevé la comarca de la província amb majors proporcions d'aquest tipus d'ingrés.

Els altres tipus d'ingrés tenen una presència molt reduïda entre la població de la comarca: els més destacables són la pensió de viduïtat i la pensió d'invalidesa.

Del total de població entrevistada n'hi ha l'11,3% que no disposa d'ingressos – estudiants i mestresses de casa fonamentalment –, però aquesta proporció és molt més reduïda que la que es registra a la regió (18,8%) i a la província (18,1%). L'existència d'aquest diferencial rau principalment en el dinamisme del mercat de treball del Maresme que suposa l'existència de majors taxes d'activitat.

En l'evolució al llarg dels anys noranta del tipus d'ingrés percebut per la població comarcal, es detecten unes tendències bastant clares. Entre 1990 i l'any 2000 ha disminuït la població sense ingressos (del 18,0% a l'11,3%), mentre que ha augmentat significativament la proporció de perceptors de pensions de jubilació (del 10,6% al 15,8%) i ho han fet de forma moderada les rendes per treball per compte d'altri (42,7% al 46,5%) i per compte propi (del 16,1% al 17,3%). Cal apuntar, però, que l'evolució descrita no ha estat lineal, sinó que l'any 1995 marca uns mínims en la percepció d'ingressos provinents del treball –per compte propi o d'altri– i un màxim pel que fa a població que no percep ingressos, que va arribar al 26,6% dels entrevistats, mentre que rebia el subsidi d'atur el 4,8% de la població. En canvi, el període 1995-2000, marcat pel creixement econòmic, ha fet incrementar els perceptors de rendes per tot tipus de treball i ha portat a una reducció dràstica de la població sense ingressos.

Taula 61. Tipus d'ingrés principal (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
No té ingressos	18,0	26,6	11,3	18,8	18,1
De treball per compte d'altri	42,7	31,4	46,5	43,8	43,6
De treball per compte propi	16,1	12,2	17,3	9,9	10,2
De treballs esporàdics	0,2	1,7	1,7	1,5	1,5
Rendes del capital	0,2	0,7	0,4	0,2	0,2
Pensió de jubilació	10,6	14,5	15,8	15,5	16,1
Pensió per invalidesa	5,8	3,6	2,9	3,0	3,0
Pensió de viduïtat	2,6	3,0	3,1	4,2	4,1
Subsidi d'atur	2,9	4,8	0,8	1,6	1,6
Altres	0,9	1,6	0,2	1,7	1,7
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Quan es fa referència al tipus d'ingrés, en aquest cas del cap de família l'any 2000, es redueix al mínim la població sense ingressos (2,7%), es manté la proporció de qui té ingressos per compte d'altri (43,3%) i augmenta en força mesura el pes del treball per compte propi, que arriba a una quarta part dels caps de família (24,8%), i els perceptors de pensions (20,2%).

Un altre punt de vista que permet realitzar una observació interessant entorn de les fonts retributives a la comarca és el tipus d'ingrés de la parella principal de la llar o, en el cas de llars monoparentals, només del cap de família. En aquest cas, del total de llars entrevistades, les que no disposen d'ingressos per part dels seus membres principals són un percentatge exigü (0,6%), però que tradueix l'existència de certs grups potencialment exposats a una situació de pobresa aguda. Al marge d'això, són gairebé una tercera part del total (30,3%) les llars en les quals hi ha un membre de la parella amb ingressos i l'altre sense, que representa l'estructura familiar clàssica "dona mestressa de casa i home ocupat". En la resta de casos, que representen més de dues terceres parts de les llars, els dos membres de la parella, o el cap de família en el cas de les llars monoparentals, disposen d'ingressos, bé sigui de retribucions per treball per compte propi o aliè, bé sigui de pensions.

Nivell d'ingressos individuals

Per analitzar el nivell d'ingressos nets mensuals –sense comptar ingressos extres– que percep la població de la comarca es treballa amb quatre grans trams d'ingrés, a més de la població que no disposa d'ingressos (11,2%) i la que no respon a la pregunta, que assoleix una proporció de certa entitat (8,8%).

Partint d'aquesta classificació, es constata que la població comarcal presenta una distribució de rendes considerablement diversificada. El menor nivell d'ingressos se situa per sota de les 90.001 pessetes mensuals i afecta el 21,7% dels entrevistats. Dins d'aquest grup s'hi identifica, fins i tot, un col·lectiu important de població amb retribucions per sota de les 60.000 pessetes mensuals (9,8%). Cal suposar que en aquest tram d'ingressos s'hi inclouen força grups de jubilats i pensionistes (pensions de viduïtat, d'invalidesa, no contributives), els assalariats de menor categoria socio-professional (treballadors no qualificats de la indústria i els serveis), així com la població que realitza treballs a temps parcial o bé esporàdics. En tot cas, el substrat de menor poder adquisitiu de la comarca no és insignificant, sinó que aplega a un de cada cinc residents al Maresme.

Un segon tram d'ingressos que s'escau encara en les retribucions baixes-mitjanes és el comprès entre les 90.001 i les 140.000 pessetes mensuals, que aplega a una quarta part de la població comarcal. En conjunt, doncs, considerant també la importància del primer tram ja descrit, gairebé la meitat de la població comarcal (46,1%) se situa en un nivell d'ingressos inferior a les 140.000 pessetes mensuals.

En un segment de majors ingressos s'hi escauen les retribucions compreses entre 140.001 i 300.000 pessetes mensuals, a les quals accedeix també una quarta part de la població comarcal. Finalment, el tram d'ingressos elevats –per sobre de les 300.000 pessetes– agrupa ja una part molt minoritària de la població comarcal, concretament només el 4,7% dels entrevistats.

L'evolució dels ingressos de la població comarcal entre 1995 i l'any 2000 ha estat clarament positiva, amb una reducció molt significativa dels trams d'ingressos baixos i un increment considerable del pes de la població que percep rendes mitjanes i elevades, bé que aquesta apreciació no té en compte l'efecte de la inflació que, evidentment, moderaria l'efecte del creixement dels ingressos.

Les diferències en els ingressos de la població del Maresme respecte de la regió i la província no són molt accentuades, encara que es pot afirmar que la població comarcal disposa d'un major nivell de renda que els altres dos àmbits. S'observa clarament que a la comarca hi tenen un pes més reduït el tram d'ingressos baixos i la població sense ingressos i hi són més representats els trams d'ingressos mitjans i

elevats. En termes generals, la major presència de categories socioprofessionals mitjanes i elevades a la comarca (empresaris, directius, etc.) i el dinamisme del seu mercat de treball es tradueixen en aquest nivell que resulta superior al de la regió i la província.

Taula 62. Nivell d'ingressos nets mensuals (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Cap ingrès	17,9	23,5	11,2	16,1	15,5
Menys de 90.001 pessetes/mes	46,1	34,8	21,7	24,7	25,1
De 90.001 a 140.000 pessetes	15,4	16,2	24,4	22,9	23,5
De 140.001 a 300.000 pessetes	6,6	10,3	26,3	24,5	24,4
Més de 300.000 pessetes	0,4	2,5	4,6	3,6	3,6
Ingrés no mensual	No es preguntava	7,3	2,9	2,2	2,2
NS/NC	13,3	5,4	8,8	6,0	5,7
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Quan es contempla únicament la població ocupada i, per tant, s'avaluen les retribucions pel treball –sigui per compte d'altri o per compte propi–, s'adverteixen uns majors nivells d'ingressos que els observats en referència a la població total. Això és lògic ja que en aquest cas no s'hi inclouen els ingressos en concepte de pensions, els quals, com és prou sabut, tendeixen a ser més baixos que els que provenen del treball. Concretament, entre la població ocupada del Maresme, el grup majoritari és el que ingressa entre 140.001 a 200.000 pessetes mensuals (23,2%), seguit del tram d'entre 90.001 a 120.000 pessetes (17,2%), però destaca especialment que el segment de 200.001 a 300.000 pessetes arriba al 14,5% dels ocupats.

Nivell d'ingressos de la llar

El nombre de membres amb ingressos propis a les llars del Maresme acostuma a ser de dos (49,8%) i, en menor proporció, d'un (27,3%), tot i que també hi ha una presència significativa de llars amb ingressos per part de tres (15,2%) o més membres

(7,7%). Aquesta distribució s'ha mantingut relativament estable els darrers deu anys i difereix poc de la que presenten la regió i la província.

Taula 63. Nombre de membres a la llar amb ingressos propis (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Cap membre amb ingressos	0,2	0,5	0,0	0,1	0,1
Un membre	25,4	30,2	27,3	26,8	26,0
Dos membres	50,6	43,3	49,8	44,1	44,3
Tres membres	15,5	15,5	15,2	18,4	18,6
Més de tres membres	8,4	10,5	7,7	10,5	10,9
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Els ingressos de la llar poden donar una idea més acurada de la situació econòmica de les famílies del Maresme. S'ha de tenir en compte, però, que hi ha una part important de la població entrevistada (19,4%) que no sap o no respon a aquesta qüestió.

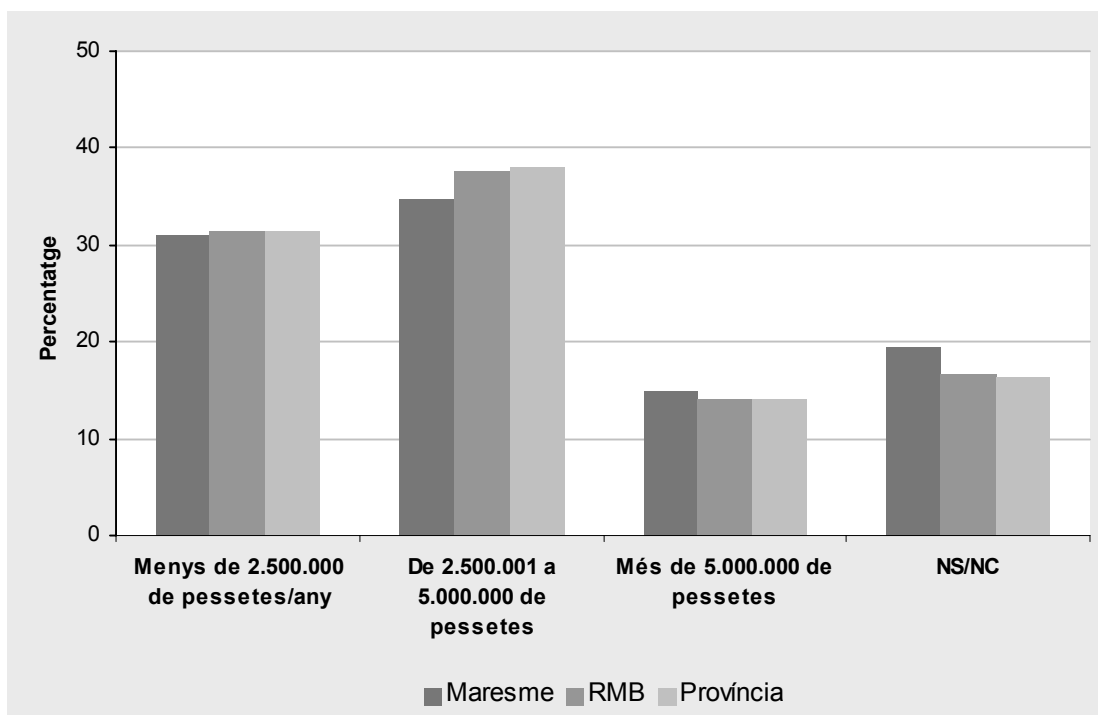
Si es divideixen els ingressos de les llars en tres grans trams que es poden categoritzar com a nivells baix, mitjà i alt, la comarca presenta aproximadament una tercera part de les llars (31,0%) amb entrades per sota dels 2,5 milions anuals de pessetes, tram que inclouria el nivell d'ingressos baixos. S'ha de destacar, però, que dins d'aquest grup hi ha col·lectius prou nombrosos que presenten ingressos molt reduïts: el 3,5% de les llars ingressen menys d'un milió de pessetes, i el 7,5% d'aquestes n'ingressen entre 1 i 1,5 milions. S'ha de tenir en compte que, de ben segur, entre aquestes llars hi predominen les de persones jubilades i, entre aquestes, l'esglaió amb menor poder adquisitiu el constitueixen les dones que perceben pensions de viduïtat i que, en molts casos, formen llars unipersonals.

Una altra tercera part de la població comarcal se situa en el tram d'ingressos mitjans, comprès entre 2,5 i 5 milions de pessetes, mentre que un grup més reduït (14,8% de les llars) ingressa més de 5 milions de pessetes anuals i se situa, d'acord amb això, en el tram d'ingressos elevats.

Amb la informació disponible es fa difícil dur a terme comparacions temporals i entre territoris, ja que la població que no respon a la pregunta és elevada i, a més, és desigual en les diferents observacions. Tenint en compte, doncs, aquest fet, s'intueix que l'evolució dels ingressos a la comarca en el període 1990-2000 ha estat positiva, amb un increment generalitzat de les rendes familiars. D'altra banda, comparant el Maresme amb la regió i la província no s'aprecien diferències significatives, bé que s'ha

de tenir en compte que el percentatge de no respostes és més alt a la comarca i les negatives es donen amb majors proporcions entre la població de rendes altes.

Figura 23. Nivell d'ingressos nets anuals de tots els membres de la llar i per tots els conceptes

Taula 64. Nivell d'ingressos nets mensuals (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Menys de 2.500.000 pessetes/any	43,6	46,3	31,0	31,5	31,4
De 2.500.001 a 5.000.000 de pessetes	10,0	17,9	34,8	37,7	38,0
Més de 5.000.000 de pessetes	1,8	5,4	14,8	14,0	14,0
NS/NC	34,6	30,4	19,4	16,8	16,4
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Avaluació de la situació econòmica

A l'Enquesta s'hi inclouen tot un seguit de qüestions que fan referència, en conjunt, a la situació econòmica de la població, com ara la relació entre els ingressos i les despeses, l'avaluació per part dels entrevistats del seu nivell d'ingressos i del seu nivell de vida actual, així com les previsions de futur.

La primera qüestió prevista fa referència a les possibilitats d'arribar a final de mes amb els ingressos disponibles a la llar. El Maresme presenta un predomini de llars que arriben suficientment a finals de mes (54,0%) i un grup prou notori que hi arriba folgadament (11,7%). Però també hi ha força població per a la qual els ingressos que perceben són justos respecte al nivell de despesa de la llar: una quarta part d'aquestes (26,7%) arriben a final de mes amb alguna dificultat, mentre que la situació econòmica més precària afecta al 7,5% de les llars, que hi arriben amb moltes dificultats. Aquesta distribució és similar a la de l'entorn metropolità i provincial, però cal destacar que al Maresme és lleugerament menor la població que passa per moltes dificultats i superior la que té una situació econòmica folgada.

Taula 65. Opinió sobre les possibilitats d'arribar a final de mes amb els ingressos de la llar, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Hi arriben amb moltes dificultats	7,5	9,5	9,1
Hi arriben amb alguna dificultat	26,7	27,4	26,9
Hi arriben suficientment	54,0	54,4	55,3
Hi arriben folgadament	11,7	8,5	8,4
NS/NC	0,0	0,2	0,3
	(520)	(5.742)	(6.250)

En relació amb el que s'acaba d'exposar, el 41,5% de les llars del Maresme manifesten que han pogut estalviar durant el darrer any, una proporció que supera la que s'observava en 1995 i que està per sobre de la regió metropolitana i la província. Cal advertir que a partir d'aquest indicador es posa de manifest que la comarca ha estat travessant un període d'expansió molt significatiu els darrers anys, però que encara és força superior la població que no pot estalviar.

Taula 66. Població que ha pogut estalviar durant el darrer any (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Ha pogut estalviar	30,9	37,1	41,5	36,1	37,2
No ha pogut	66,7	60,7	57,3	61,2	60,1
NS/NC	2,5	2,2	1,2	2,7	2,8
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

La població entrevistada també valora el seu nivell d'ingressos en relació amb les expectatives que tenia fa un any. Les majors proporcions s'assoleixen entre els col·lectius que creuen que la situació és tal com s'esperaven (39,0%) i entre els que opinen que aquesta ha evolucionat positivament (31,2% millor i 4,0% molt millor). Malgrat tot, per a una quarta part dels entrevistats el seu nivell d'ingressos no ha complert les expectatives que tenien un any abans. Ara bé, aquest grup era molt superior l'any 1995, en què superava amb escreix la tercera part de les respostes.

Taula 67. Avaluació que les persones entrevistades fan sobre el seu nivell d'ingressos actual en relació amb les expectatives (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Molt millor	0,9	4,0	3,0	2,9
Millor	30,5	31,2	29,2	29,4
Tal com esperava	31,5	39,0	36,8	37,2
Pitjor	33,5	23,5	25,2	24,9
Molt pitjor	2,8	1,9	4,7	4,5
NS/NC	0,7	0,4	1,1	1,1
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

En relació amb el seu nivell de vida actual respecte del que tenia l'any anterior, el més habitual és que aquest s'hagi mantingut igual (71,3%) però, a més, hi ha una proporció pràcticament idèntica de població que ha millorat el seu nivell de vida i de la que l'ha vist empitjorar. Certament, però, com en el cas anterior, aquestes respostes difereixen de les que s'obtenien l'any 1995, fonamentalment perquè llavors era molt superior la població que havia vist empitjorar el seu nivell de vida i era molt menor la que l'havia millorat.

Aquesta avaluació i la que s'ha exposat anteriorment denoten una percepció de la situació econòmica dels residents a la comarca lleugerament més positiva que a la regió i la província, tot i que les diferències no són molt remarcables.

D'altra banda, malgrat que els progressos entre 1995 i l'any 2000 són reflex de l'evolució econòmica positiva que ha viscut la comarca, això no evita que hi hagi col·lectius significatius que passin per dificultats econòmiques i d'altres per als quals els nivells d'ingressos i de vida han empitjorat quan avaluen l'evolució recent.

Taula 68. Avaluació que les persones entrevistades fan sobre l'evolució del nivell de vida de la seva llar durant el darrer any (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Ha millorat	12,3	7,4	14,2	12,1	12,1
S'ha mantingut igual	74,8	71,6	71,3	75,0	74,9
Ha empitjorat	11,7	20,8	14,4	12,9	12,9
NS/NC	1,1	0,2	0,0	0,1	0,1
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

En la mateixa bateria de preguntes, en l'*Enquesta* també s'avaluen les previsions sobre el nivell de vida futur de la llar dels entrevistats i de la societat en general. En tots els casos s'apunten unes previsions futures moderadament optimistes. Més de la meitat de la població entrevistada creu que el nivell de vida de la seva llar es mantindrà, per gairebé una tercera part que opina que aquest millorarà, i és més reduït el grup que espera una involució. Les respostes obtingudes denoten una visió lleugerament més optimista de la població del Maresme que de la que viu a la regió i a la comarca i, d'altra banda, també una mica més positiva que la de l'any 1995.

Taula 69. Previsió que les persones entrevistades fan sobre l'evolució del nivell de vida de la llar l'any vinent (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Millorarà	21,8	26,3	29,8	24,5	24,3
Es mantindrà	47,0	51,1	54,0	59,0	59,5
Empitjorarà	18,4	17,8	15,4	14,1	13,9
NS/NC	12,8	4,9	0,8	2,4	2,3
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Pel que fa a les previsions per al conjunt de la societat, també l'opinió més estesa se situa en el fet que el nivell de vida es mantindrà o millorarà en el proper any. Tot i això, en aquesta qüestió, respecte de l'anterior, augmenten les opinions que expressen que el nivell de vida empitjorarà (21,7%). Com es va observant al llarg de tota aquesta bateria de preguntes, la previsió és més optimista al Maresme que als àmbits territorials superiors i, en el marc comarcal, la previsió és més optimista l'any 2000 que el 1995.

Taula 70. Previsió que les persones entrevistades fan sobre l'evolució del nivell de vida de la societat en general l'any vinent (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Millorarà	18,0	26,8	31,5	23,9	24,0
Es mantindrà	24,6	34,8	45,8	51,9	52,1
Empitjorarà	32,2	30,1	21,7	19,8	19,7
NS/NC	25,3	8,3	1,0	4,3	4,2
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Propietats i inversions

En aquest apartat s'estudien quatre qüestions: primera, la possessió de negocis per part de les llars ; segona, la de béns immobles ; tercera, les inversions efectuades per les llars i, finalment, els serveis d'assegurança contractats per aquestes.

En termes generals el patrimoni empresarial de la població del Maresme és superior al que es registra al seu entorn. La proporció de llars que posseeixen una empresa arriba al 16,0%, mentre que a la regió metropolitana és de l'11%. Respecte a 1990, any en què la comarca ja superava a la regió en aquest assumpte, s'aprecia un lleuger increment de la disponibilitat de patrimonis empresarials (del 12,1% al 16,0%). D'altra banda, el diferencial entre comarca i regió es reproduïx al llarg de tota la dècada estudiada.

La possessió de botiga –entenent per botiga el negoci comercial o de serveis– ha disminuït des del 8,5% fins al 4,8% i se situa ara en nivells similars als del conjunt de la regió metropolitana. La crisi del comerç més tradicional, que s'ha materialitzat especialment els anys noranta, queda reflectida en la tendència a la disminució d'activitats comercials de dimensions reduïdes, mentre que, paral·lelament, en aquest

període s'han imposat en força àmbits les noves formes comercials, associades als establiments de grans dimensions i a grans organitzacions empresarials.

Pel que fa al patrimoni immobiliari, com es pot suposar, el més estès és la possessió d'un habitatge que s'utilitza habitualment –que pot ser de primera o segona residència–, del qual en disposen gairebé nou de cada deu llars dels Maresme, proporció que està poc per sobre de les mitjanes regional i provincial i del nivell de possessió que registrava la comarca l'any 1995.

Taula 71. Possessió de negocis* a les llars on viuen les persones entrevistades (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Botiga	8,5	7,9	4,8	4,6	4,7
Empresa	12,1	19,4	16,0	11,0	11,4
Explotació agrària, ramadera o forestal	No es preguntava	No es preguntava	1,3	1,0	1,4

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

* Els locals o terrenys on es localitzen els negocis poden ser o no en propietat.

La disponibilitat d'altres habitatges o finques urbanes òbviament no és tan intensa com la d'habitatges habituals, però ateny pràcticament una quarta part de les llars del Maresme. Finalment, la possessió de finques rústiques és molt menys habitual que la d'habitatges urbans, bé que al Maresme el nivell de possessió és força inferior l'any 2000 al que s'observava el 1995, possiblement com a reflex del retrocés de les activitats rurals i l'expansió de la urbanització.

Taula 72. Possessió de béns immobles* a les llars on viuen les persones entrevistades (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Habitatge habitual	84,2	88,5	84,6	84,4
Altres habitatges o finques urbanes	25,9	23,8	22,8	22,6
Finca de conreu (amb beneficis)	4,5	1,7	1,3	1,6
Altres finques rústiques	11,6	3,5	7,2	7,3

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

* Inclou els habitatges o terrenys que s'estan pagant en l'actualitat.

El nivell d'inversions dutes a terme a les llars del Maresme el darrer any (1999) supera al que es registrava en anteriors edicions de l'*Enquesta*. La modalitat inversora que ha conegut un desenvolupament més extens al llarg dels anys noranta ha estat la compra d'accions. Certament, ha estat en aquest període quan a casa nostra s'ha popularitzat la inversió en Borsa. Així, el 18,3% de llars de la comarca havien invertit en Borsa l'any esmentat, un percentatge molt superior al que es registrava el 1995 (3,6%) i el 1990 (1,2%) i també força més elevat que l'existent a la regió metropolitana (10,8%) i a la província (11,2%). Certament, també cal tenir en compte que les dades exposades són anteriors a la crisi borsària, que ha afavorit certa retirada de les inversions en accions.

La resta de fórmules d'inversió són molt menys freqüents que les accions i, entre elles, hi figuren el deute públic, el compte d'habitatge i altres plans d'estalvi, com els plans de jubilació, mentre que la compra d'obres d'art està certament poc arrelada. Entre les inversions realitzades també figura la compra de propietats immobiliàries (de primera residència, residència secundària, o altres), que han portat a terme el 8,5% de les llars i que no representa una novetat –com la inversió en Borsa–, sinó que ha estat una fórmula tradicional, tit i que per grups reduïts de població.

En termes generals, tots aquests tipus d'inversions són superiors al Maresme que a la regió metropolitana i a la província, la qual cosa indica una situació econòmica més acomodada, globalment, de les llars de la comarca. Igualment, en el marc del Maresme també s'aprecia un increment patrimonial considerable entre 1990 i 2000, que és reflex de la millora de les condicions econòmiques de la població.

Taula 73. Inversions realitzades durant el darrer any a les llars on viuen les persones entrevistades (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Accions	1,2	3,6	18,3	10,8	11,2
Deute públic	1,5	2,2	5,8	2,9	3,1
Béns immobiliaris	5,7	10,5	8,5	5,5	5,4
Obres d'art	0,0	0,9	0,8	0,6	0,6

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

Assegurances contractades a la llar

Com en la majoria d'assumpes relacionats amb les qüestions patrimonials, el nivell de contractació d'assegurances al Maresme supera a bastament el conjunt metropolità i provincial. De fet, el Maresme és la comarca de la província amb una major proporció de llars que tenen contractades les diverses assegurances.

Una tercera part de les llars de la comarca disposen d'una mútua sanitària privada, mentre que la meitat tenen contractada una assegurança de vida i més de vuit de cada deu llars tenen assegurat el seu habitatge. En la dècada de 1990 s'observa un increment notori dels tres tipus d'assegurança enumerats, increment que es produeix fonamentalment, però, en el període 1995-2000, ja que en el primer quinquenni de la dècada es detecta una certa estabilització. L'evolució descrita reflecteix la influència del cicle econòmic –recessiu entre 1990 i 1995, expansiu entre 1995 i 2000– en l'àmbit de la cobertura per assegurances, tot i que la tendència en les societats occidentals avança clarament –al marge de les situacions conjunturals– cap a una major disponibilitat d'aquest tipus de serveis.

L'assegurança d'enterrament, al contrari dels altres tipus que s'han descrit fins ara, no ha progressat entre 1990 i 2000, sinó que, fins i tot, s'observa un cert retrocés en la seva contractació a la comarca. Igualment, l'any 2000 els conjunts metropolità i provincial superen el Maresme en la disponibilitat d'assegurança d'enterrament. S'ha de considerar, en aquest sentit, que així com hi ha tipus d'assegurances que progressen amb l'increment del nivell de renda de la societat, l'assegurança d'enterrament no segueix aquesta pauta, sinó que més aviat perd arrelament social en les societats desenvolupades, i la major contractació es concentra en la gent gran.

Taula 74. Inversions realitzades durant el darrer any a les llars on viuen les persones entrevistades (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Mútua sanitària voluntària	27,4	26,3	34,2	27,5	27,0
Assegurança de vida	20,7	27,3	50,6	37,1	37,1
Assegurança d'habitatge	53,6	54,6	85,0	77,8	77,8
Assegurança d'enterrament	44,9	44,5	42,1	52,2	51,3

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

5. Consum: despeses i hàbits de compra

És prou sabut que el consum és un dels àmbits que caracteritzen més les societats occidentals en aquest inici del segle XXI, fins al punt que per a molts autors és el tret més definitori del sistema social i econòmic actual. Per aquest motiu, en l'*Enquesta* es dedica un capítol específic a les qüestions relacionades amb aquest assumpte.

El capítol està format per quatre apartats, en els quals s'analitzen les despeses familiars i individuals, els episodis de dificultat econòmica que suporta la població, els hàbits de compra i, finalment, el nivell de motorització de la societat del Maresme.

5.1 Despeses

Despeses familiars

L'anàlisi de les despeses que s'efectuen a la llar fa referència a tres capítols bàsics de les economies familiars. En primer lloc s'estudien les despeses en alimentació i begudes; segon, els diversos costos associats a l'habitatge i, en tercer lloc, els que deriven de l'escolarització dels fills, quan n'hi ha.

Les despeses d'alimentació són un capítol clau dels pressupostos familiars de la comarca, fins al punt que en força llars aquesta constitueix la despesa principal que es du a terme. Allò més habitual és que les llars del Maresme, com les del conjunt de la província, dediquin entre 56.001 i 100.000 pessetes a l'alimentació (36,7%), seguides de les llars que hi destinen entre 36.001 i 56.000 pessetes, que també són molt nombroses (28,1%). També hi ha proporcions significatives, però, de llars que assumeixen costos alimentaris força més reduïts (15,4% entre 16.000 i 36.000 pessetes) o bé molt elevats (14,8% més de 100.000 pessetes).

És destacable que l'evolució d'aquest tipus de despeses entre 1995 i 2000 al Maresme presenta una lleugera tendència a l'increment, però no es produeixen grans canvis; fins i tot, si es compara amb la informació de 1990. Aquest fet –un limitat creixement de les despeses d'alimentació– podria interpretar-se com el reflex del pas, al llarg dels anys noranta, cap a una societat comarcal més desenvolupada, en la qual s'estabilitzen les despeses més primàries –com l'alimentària– i augmenten les lligades a necessitats secundàries, com l'oci o la cultura.

Taula 75. Despesa mensual en aliments i begudes a la llar (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Menys de 16.000 pessetes	3,3	3,6	2,9	3,0	3,1
De 16.001 a 36.000 pessetes	9,1	12,9	15,4	11,5	11,6
De 36.001 a 56.000 pessetes	26,3	24,5	28,1	23,6	23,5
De 56.001 a 100.000 pessetes	46,5	37,1	36,7	38,5	38,5
Més de 100.000 pessetes	No es preguntava	9,3	14,8	17,3	17,2
NS/NC	14,8	12,6	2,1	6,3	6,2
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Pel que fa a l'habitatge, la qüestió més remarcable és que gairebé dues terceres parts de les llars del Maresme no tenen despeses de pagament per la seva residència, la qual cosa significa que aquesta ja està pagada o que es tracta d'un habitatge heretat o cedit per algun familiar. Entre la població que té despeses –tant si l'habitatge és de propietat com si és de lloguer–, la més nombrosa (13,7%) és la que suporta un pagament d'entre 56.001 i 100.000 pessetes mensuals, seguida del grup que paga entre 36.001 i 50.000 pessetes (9,4%), tot i que també hi ha un reduït percentatge (4,6%) de població que paga més de 100.000 pessetes mensuals pel seu habitatge.

Taula 76. Despesa mensual a la llar per pagament de l'habitatge* (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
No té despeses	58,9	70,2	64,2	63,3	63,5
Menys de 7.500 pessetes	3,7	2,6	0,6	1,4	1,6
De 7.500 a 16.000 pessetes	9,4	3,4	1,3	2,8	2,9
De 16.001 a 36.000 pessetes	16,7	6,9	5,6	6,5	6,5
De 36.001 a 56.000 pessetes	3,7	5,2	9,4	8,9	8,9
De 56.001 a 100.000 pessetes	4,2	5,6	13,7	11,8	11,4
Més de 100.000 pessetes	No es preguntava	3,3	4,6	3,5	3,5
NS/NC	14,8	2,8	0,6	1,8	1,7
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

* S'inclouen tant les despeses de lloguer com les de compra.

Un factor important que s'ha de destacar és que el nivell de despesa que destinen les famílies del Maresme al pagament de l'habitatge ha augmentat els darrers cinc anys i, no cal dir-ho, encara molt més si es compara amb les dades de 1990. En primer lloc, entre 1995 i 2000 s'han reduït les llars que no tenen despeses d'habitatge (del 79,6% al 69,1%), i segon, han augmentat les que destinen més de 56.000 pessetes mensuals al pagament de l'habitatge (del 10,2% al 18,7%). Òbviament, aquest fet és conseqüència de l'evolució dels preus del mercat immobiliari a la comarca –que han sofert un augment acusat– i també a la millora de les condicions i equipaments dels habitatges ja que aquestes millores tenen, per suposat, un cost a l'hora de l'adquisició. No hi ha dubte, d'altra banda, que en períodes econòmicament expansius, com el de 1995-2000, es produeix una reactivació del mercat immobiliari ja que milloren les expectatives de la població, i això influeix també en l'increment dels preus dels habitatges.

En comparar la comarca amb la regió i la província, es comprova que els habitants de la primera suporten un major nivell de despesa per l'habitatge ja que el Maresme supera a la regió i a la província pel que fa a llars que paguen entre 56.001 i 100.000 pessetes i més de 100.000 pessetes. El fet que a la comarca hi hagi habitatges més grans, més nous i més ben equipats explica que el seu cost sigui més elevat que als territoris esmentats. D'altra banda, moltes zones de la comarca han esdevingut àrees residencials de cert *standing*, cosa que explica també l'elevat preu de l'habitatge.

Respecte a l'elevada importància de la població sense despeses per al pagament del seu habitatge, s'ha de tenir en compte que aquesta dada fa referència al conjunt de la població, i una bona part de la gent gran i de la població adulta ja té pagat el seu habitatge. Si es tinguessin en compte només les llars formades per joves, en derivaria que aquestes han de realitzar un major esforç econòmic per finançar la seva residència principal. No hi ha dubte que l'accés a l'habitatge és el primer problema dels joves i un dels grans problemes que actualment té plantejats la nostra societat.

Aquesta qüestió s'observa, en certa mesura, si s'analitzen només les llars que encara no han acabat de pagar l'habitatge de propietat, les quals són, en bona part, llars de població jove o adulta-jove. En aquest cas, les xifres contrasten completament respecte de les exposades fins ara. Entre qui encara està pagant la seva residència, gairebé la meitat (44,4%) suporta un cost d'entre 56.001 i 100.000 pessetes al mes i el 16,2% ha de pagar més de 100.000 pessetes mensuals. En aquest cas també, el cost de l'habitatge a la comarca és lleugerament superior al de la regió i la província.

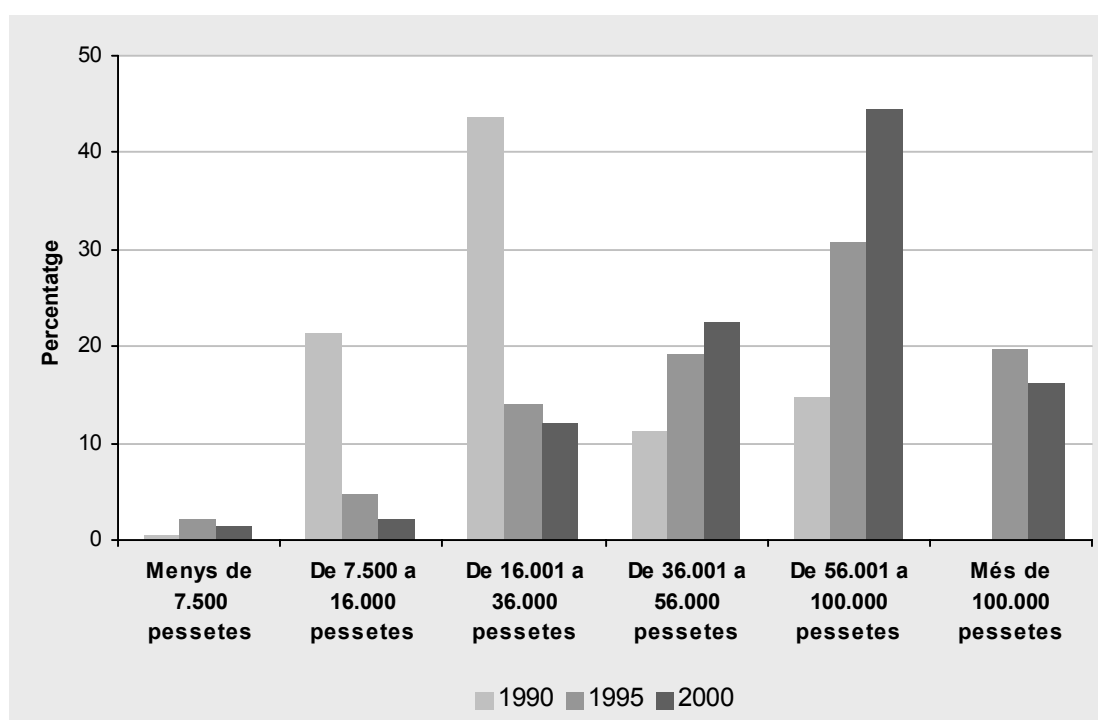
D'altra banda, l'evolució al llarg de la dècada dels noranta evidencia de forma diàfana l'increment del cost que han de suportar les llars que encara estan pagant l'habitatge ja que van guanyant pes progressivament els trams de despesa superior i desapareixen pràcticament els trams més reduïts.

Taula 77. Despesa mensual a la llar per al pagament de l'habitatge de propietat (sobre el total de propietaris que no han acabat de pagar el seu habitatge) (%)

	Maresme	RMB	Província
Menys de 7.500 pessetes	1,4	1,7	1,7
De 7.500 a 16.000 pessetes	2,1	2,8	2,8
De 16.001 a 36.000 pessetes	12,0	11,6	11,7
De 36.001 a 56.000 pessetes	22,5	23,5	23,8
De 56.001 a 100.000 pessetes	44,4	43,0	42,4
Més de 100.000 pessetes	16,2	13,2	13,4
NS/NC	1,4	4,2	4,2
	(142)	(1.336)	(1.436)

Submostra formada per la població que resideix en un habitatge de propietat i que continua pagant actualment el seu habitatge.

Figura 24. Despesa mensual a la llar per al pagament de l'habitatge de propietat (sobre el total de propietaris que no han acabat de pagar el seu habitatge), Maresme

L'escassa presència d'habitatges de lloguer impedeix formular aproximacions al seu preu en l'àmbit comarcal ja que no es disposa d'una mostra de suficient entitat. Per aquest fet, ens hi aproximem a partir de les dades provincials. Hi ha dos segments de despesa destinada al lloguer de l'habitatge que predominen: els compresos entre

16.001 i 36.000 pessetes (28,8%) i els que es troben entre 36.001 i 56.000 pessetes (25,4%). Cal considerar que entre aquests lloguers n'hi ha força que corresponen a contractes antics, que evidentment tenen un cost inferior als que s'han formalitzat més recentment, els quals possiblement se situarien més a prop del cost de compra. També s'adverteix de forma clara l'increment de lloguers entre 1995 i l'any 2000 ja que guanyen pes els segments de cost més elevat.

Entre les despeses associades a l'habitatge n'hi ha que no corresponen al seu pagament, sinó que són despeses fixes de consums (llum, aigua, gas...) o de comunitat. En aquest cas, tres quartes part de les llars de la comarca fan front a uns costos fixos d'habitatge considerables, d'entre 16.001 i 36.000 pessetes (40,0%) i d'entre 7.500 i 16.000 pessetes mensuals (32,5%).

El tercer tipus de despesa de les llars que es considera en aquest apartat és el que correspon a l'escolarització dels fills. En les llars a les quals hi ha algun membre subjecte a l'ensenyament infantil, primari o secundari, el més freqüent (59,3%) és que la família no tingui despeses directes per a l'escolarització, en tant que la xarxa de centres públics i, per tant, d'escolarització gratuïta arriba a tots els indrets del Maresme. A més, la proporció de llars sense despeses directes d'escolarització s'ha incrementat a la comarca entre 1995 i 2000, el que suposa, al contrari del que sovint l'opinió pública difon, que l'ensenyament públic guanya pes respecte al conjunt del sistema escolar. En les llars que suporten despeses d'escolarització, predominen els nivells compresos entre 16.001 i 36.000 pessetes (15,9% del total de llars comarcals) i entre 7.500 i 16.000 pessetes al mes (12,1%).

Taula 78. Despesa escolar mensual a les llars on hi ha nens estudiant (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No té despeses	44,0	59,3	52,2	52,5
Menys de 3.500 pessetes	3,3	1,1	0,4	0,5
De 3.500 a 7.500 pessetes	9,0	2,2	2,2	2,3
De 7.501 a 16.000 pessetes	16,0	12,1	11,8	12,0
De 16.001 a 36.000 pessetes	14,2	15,9	15,7	15,5
De 36.001 a 56.000 pessetes	1,4	3,8	6,7	6,4
De 56.001 a 100.000 pessetes	1,4	1,1	4,1	3,9
Més de 100.000 pessetes	1,3	0,5	1,2	1,2
NS/NC	9,4	3,8	5,6	5,6
	(160)	(182)	(1.844)	(2.008)

Submostra formada per la població que resideix en llars amb un o diversos membres que estiguin estudiant ensenyament infantil, primari o secundari.

En canvi, és més habitual que les famílies de la comarca que tenen fills estudiants hagin de costejar despeses per a la realització d'activitats extraescolars (50,6%). A més, les activitats extraescolars suposen un dispendi no gens menyspreable: el 18,7% de les llars del Maresme gasten de 7.501 a 16.000 pessetes i el 13,2% entre 16.001 i 36.000 pessetes. Pel que fa a l'evolució al llarg del temps, així com entre 1995 i l'any 2000 han augmentat les llars sense despeses directes per l'escolarització dels seus fills, ha succeït el contrari amb les activitats extraescolars, entre les quals, primer, han disminuït les llars sense despeses, i segon, ha augmentat el nivell de despeses entre les que en tenen. Això pot donar lloc a dos tipus d'interpretacions. D'una banda, ens trobaríem amb una expansió de les activitats que realitzen infants i adolescents, la qual cosa repercutirà en un enriquiment de la seva formació però, d'altra banda, s'ha de considerar que molt sovint les activitats extraescolars són simplement una prolongació de l'estada dels infants a l'escola mentre els pares acaben les seves jornades laborals.

Despeses individuals

En aquest punt es consideren dos tipus de despeses –oci i transport–, que són pròpiament personals i, per tant, no s'analitzen basant-se en les llars, sinó a partir de la població entrevistada.

Cal destacar que en aquestes dues variables hi ha diferències significatives entre la comarca i els àmbits regional i provincial en els quals s'emmarca. També és interessant observar que al Maresme el nivell de despeses en concepte de transport i d'oci són bastant similars.

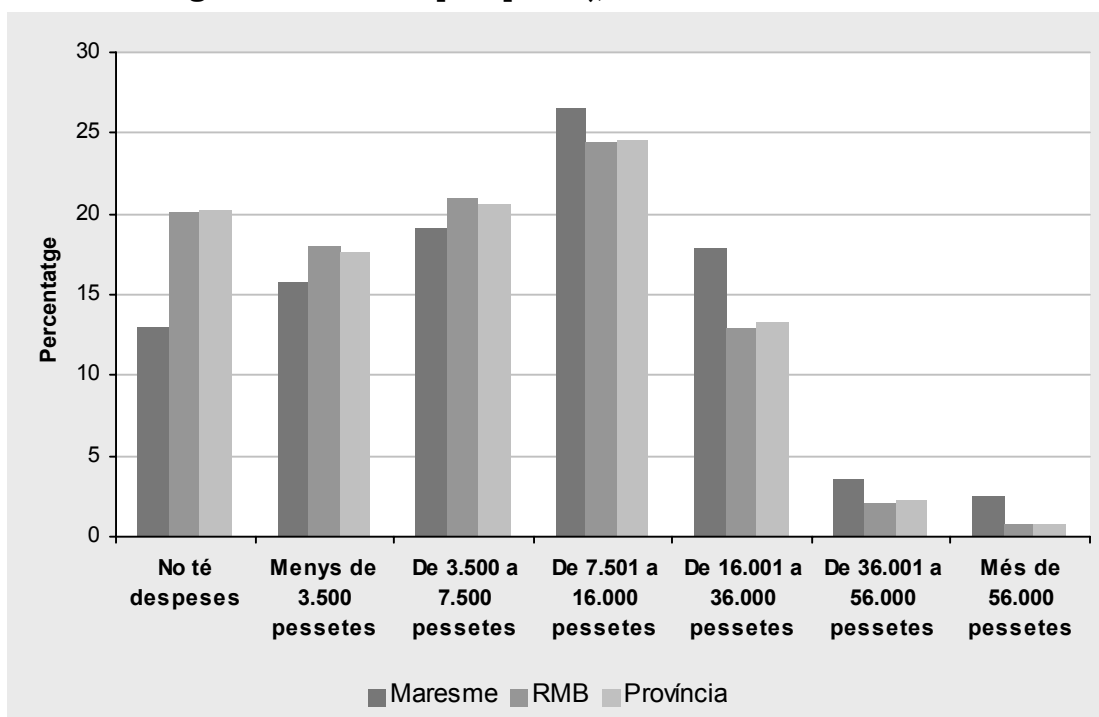
El fenomen de la mobilitat i dels costos que hi són associats han sofert fortes transformacions els anys noranta. Només hi ha el 13,1% de les persones entrevistades del Maresme que no tenen despeses de transport –de gasolina o transport públic–, mentre que l'any 1995 eren gairebé una tercera part (31,1%) i, a més, el nivell de despeses s'ha incrementat en aquest període. El nivell de despeses de transport més freqüent és el d'entre 7.501 i 16.000 pessetes al mes (26,5%) i, bé que hi ha grups amb un pes notori que gasten menys, també n'hi ha que gasten entre 16.001 i 36.000 pessetes (17,9%) i, fins i tot, més de 36.000 pessetes al mes (6,2%).

Existeixen diferències significatives entre les despeses de transport de la comarca i les que s'observen als conjunts regional i provincial. El Maresme és la comarca de la província amb menys població sense despeses de transport (13,1%), a força distància de la regió i la província (20,1% i 20,2% respectivament), i en segon lloc, tots els

segments de despesa superior a 7.500 pessetes mensuals són més nombrosos al Maresme, a l'inrevés del que passa amb els grups de despesa inferiors a l'esmentada.

Del que s'ha exposat, es pot concloure que a aquesta comarca les despeses de transport han augmentat de forma notòria els darrers anys, ja que la seva població està sotmesa a una major mobilitat que la de força altres territoris del seu entorn, la qual cosa s'explica, en gran part, pels majors nivells d'activitat laboral que es registren al Maresme, així com per les intenses relacions que la comarca manté amb el Barcelonès.

Figura 25. Despesa personal mensual en transport (inclou les despeses en gasolina i/o transport públic), 2000

Les despeses en activitats de lleure presenten una situació bastant similar a la descrita en el cas del transport. En primer lloc, s'observa que és escassa la població sense despeses destinades a aquestes activitats (10,4%), proporció que s'ha reduït acusadament entre 1995 i 2000. De fet, com en el cas del transport, actualment el Maresme és la comarca de la província en la qual hi ha una menor proporció de població sense despeses d'oci.

En segon lloc, el segment principal de despesa en oci està també entre les 7.501 i les 16.000 pessetes mensuals (25,6%), seguit dels compresos entre 3.500 i 7.500 pessetes (19,0%) i entre 16.001 i 36.000 pessetes (18,7%). Finalment, si es compara amb els àmbits territorials superiors, es detecta clarament que hi ha molta més població a la regió metropolitana i a la província que no gasta res en activitats d'oci (23,9% i 23,6%

respectivament), mentre que entre la població que en té, la del Maresme presenta uns majors nivells de despesa. Per tant, es conclou que la població de la comarca destina significatives despeses a les activitats d'oci, com correspon a una societat desenvolupada i, d'altra banda, amb nivells de renda notoris.

Taula 79. Despesa personal mensual en activitats de lleure (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No té despeses	31,3	10,4	23,9	23,6
Menys de 3.500 pessetes	13,7	17,3	14,9	14,8
De 3.500 a 7.500 pessetes	20,1	19,0	16,7	17,0
De 7.501 a 16.000 pessetes	16,1	25,6	20,4	20,4
De 16.001 a 36.000 pessetes	12,1	18,7	15,0	14,9
De 36.001 a 56.000 pessetes	2,2	6,7	5,6	5,7
Més de 56.000 pessetes	0,5	1,9	2,4	2,4
NS/NC	3,9	0,4	1,1	1,2
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

5.2 Dificultats econòmiques i reducció de despeses

Gairebé una quarta part de la població comarcal entrevistada (23,7%) ha sofert algun episodi de dificultat econòmica els darrers cinc anys, mentre que l'any 1995 era més de la meitat la població que havia estat en aquesta situació (55,1%). És obvi que el creixement econòmic i de l'ocupació al segon quinquenni de la dècada de 1990 ha suposat una millora dels pressupostos de la població del Maresme i, per tant, una reducció dels episodis de dificultat econòmica. S'ha de considerar, en aquest sentit, que el Maresme ha esdevingut la comarca de la província amb una menor proporció de població que ha travessat dificultats econòmiques.

Taula 80. Dificultats econòmiques en els darrers cinc anys (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Ha tingut dificultats	55,1	23,7	35,5	35,4
No n'ha tingut	44,7	76,3	64,2	64,4
NS/NC	0,2	0,0	0,3	0,3
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Quan la població ha de fer front a dificultats econòmiques opta principalment per reduir despeses i, en menor mesura, gastar estalvis. Així, una quarta part (25,2%) de la població comarcal manifesta que ha reduït despeses en algun moment dels darrers cinc anys, una proporció molt menor que la que ho havia hagut de fer l'any 1995 (58,7%) i que la que es registra l'any 2000 a la regió i la província (36,7% i 36,8% respectivament). En el cas d'haver hagut de reduir despeses, la població del Maresme ha retallat preferentment dues partides –oci i vestit i calçat–, i amb menys freqüència equipament de la llar i alimentació.

5.3 Hàbits de compra

Seguidament s'analitza el conjunt de variables relacionades amb els hàbits de compra de la població de la comarca. Concretament, es tracten els temes clau que influeixen en la determinació d'aquests hàbits: localització geogràfica de les compres, periodicitat, tipus d'establiment on es realitzen, procediment de pagament i modalitats de compra.

Localització geogràfica de les compres

Pel que fa al lloc on es duen a terme les compres, es consideren dos tipus de productes bàsics. D'una banda, es tracten les compres més quotidianes prenent com a referència els aliments envasats. En segon lloc, s'analitza la localització de les compres del vestit i el calçat, que constitueixen un bon exemple del comportament de la població a l'hora d'adquirir productes no quotidians.

Respecte als aliments envasats, s'observa que aquests s'adquireixen principalment en un àmbit de proximitat, fonamentalment al barri (43,1%), o bé a la resta del municipi de residència, sigui al seu centre (9,2%) o en d'altres barris (13,1%). Per tant, es dedueix que al mateix municipi la població troba habitualment una oferta comercial suficient per a la compra d'aquests tipus de productes.

Taula 81. Lloc on compren habitualment els aliments envasats, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Mateix barri	43,1	68,5	66,0
Centre del municipi	9,2	7,2	8,2
Altres barris del municipi	13,1	8,9	9,7
Barcelona*	1,5	0,6	0,6
Ciutats madures**	1,7	1,9	2,9
Altres municipis	23,8	7,9	7,8
Indistintament	7,3	4,6	4,4
NS/NC	0,2	0,3	0,3
	(520)	(5.742)	(6.250)

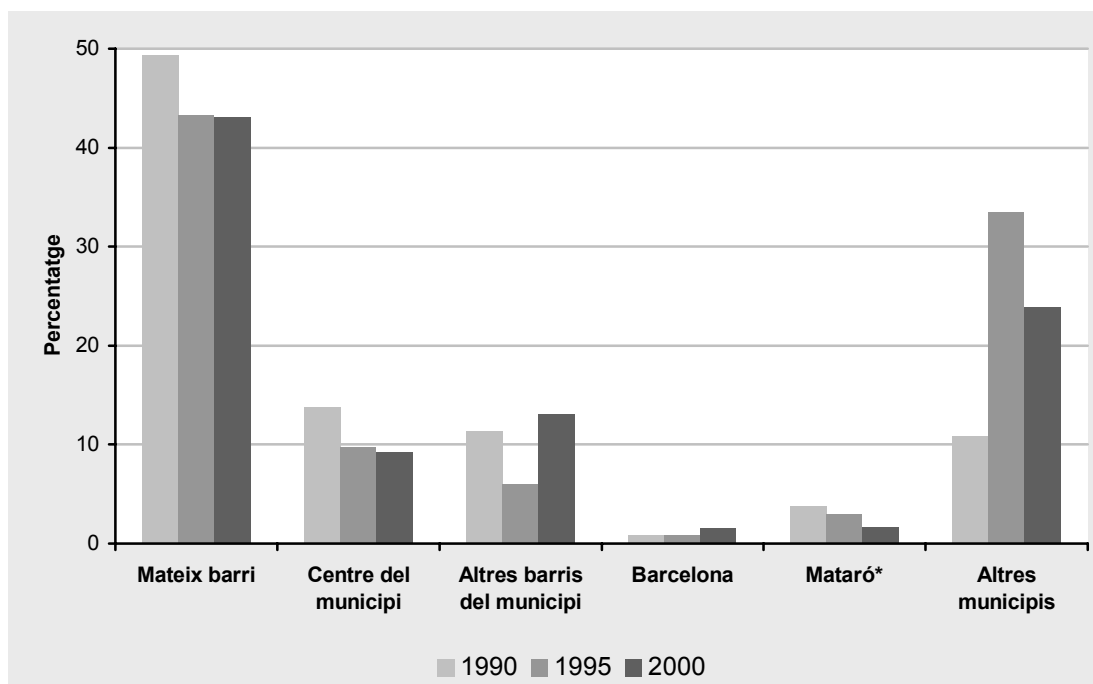
* No inclosos els residents a la ciutat de Barcelona, la resposta dels quals es distribueix entre les altres categories.

** No inclosos els desplaçaments intramunicipals dels residents a les ciutats madures (Berga, Granollers, Igualada, Manresa, Mataró, Sabadell, Terrassa, Vic, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú), la resposta dels quals es distribueix entre les altres categories.

Malgrat el que s'acaba d'exposar, però, el Maresme destaca respecte de la resta de comarques de la província per l'elevada proporció de les compres que s'efectuen en altres municipis, que realitzen una quarta part de les llars comarcals (23,8%), mentre que a la regió metropolitana i a la província se situen en el 7,9% i 7,8% de les llars respectivament. Aquest tret diferencial de la comarca, que ja s'observava l'any 1995, s'explica, primer, per l'estructura territorial del Maresme amb nombroses poblacions de petites dimensions en el vessant muntanyenc de la comarca, on s'originen fugues comercials cap a altres municipis. D'altra banda, la localització de grans superfícies en termes propers a Mataró pot ser que ocasioni també desplaçaments de residents a la capital cap aquests termes municipals.

Una segona observació interessant és que mentre que les compres d'aliments envasats fora del municipi havien augmentat entre 1990 i 1995, en el període 1995-2000 tendeixen a disminuir, tant a la comarca com a la regió metropolitana. Així, al Maresme, si en 1995 aquestes compres fora del municipi de residència arribaven al 41,0% de les llars, l'any 2000 s'havien reduït al 34,4%. A la regió, en aquest període, les mateixes compres van passar del 19,8% de les llars al 15,0%. De ben segur, en aquesta modificació dels hàbits de compra hi ha tingut influència l'expansió d'autoserveis de dimensions petites o mitjanes per bona part de la comarca i la regió, fet que permet comprar els productes envasats a prop de l'habitatge.

Figura 26. Lloc on compren habitualment els aliments envasats els residents al Maresme

* No inclou els residents a la ciutat de Mataró, la resposta dels quals es distribueix entre les altres categories.

La localització de les compres de vestit i calçat presenta un panorama força diferent del que s'ha exposat fins ara. En l'àmbit municipal, el vestit i el calçat es compra menys al barri (21,0% de les llars) que els aliments envasats i, en canvi, guanya pes la compra d'aquests productes al centre de les poblacions (20,4%). Aquests fets no són sorprenents ja que el vestit i el calçat constitueixen compres no quotidianes –per tant, esporàdiques– per les quals la població està disposada a buscar més i a desplaçar-se més per adquirir els productes. En el cas del Maresme, entre les compres que es realitzen fora del municipi destaquen especialment les que es duen a terme a la ciutat de Barcelona (15,2%), que estan molt per sobre de les que es registren a la majoria de comarques de la província; això confirma una altra vegada la relació estreta entre la comarca i la capital del país, tant en termes de treball com també de consum.

Tot i el que s'acaba de comentar, però, una bona part de la població comarcal (22,7%) no expressa una destinació fixa en les compres de vestit i calçat, sinó que les realitzen indistintament. Entre 1995 i l'any 2000 s'observa un increment de les compres que es duen a terme indistintament (del 9,8% al 22,7%) i una reducció de les compres al mateix barri (del 29,6% al 21,0%). Aquesta informació reflecteix la major exigència de la població a l'hora d'adquirir productes no quotidians –es busca i es compara més–, i

també denota que s'ha produït una diversificació de l'oferta comercial al territori, que permet que les compres puguin realitzar-se en diverses localitzacions.

Taula 82. Lloc on es compren habitualment els vestits i el calçat (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Mateix barri	21,0	29,6	21,0	35,9	34,3
Centre del municipi	20,5	20,2	20,4	22,1	22,9
Altres barris del municipi	5,2	4,0	5,6	7,0	7,0
Barcelona*	8,6	15,9	15,2	9,5	9,1
Ciutats madures**	5,8	10,3	5,8	4,0	6,2
Altres municipis	8,3	9,9	9,4	3,7	3,6
Indistintament	26,7	9,8	22,7	17,4	16,4
NS/NC	3,9	0,4	0,0	0,5	0,5
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

* No inclosos els residents a la ciutat de Barcelona, la resposta dels quals es distribueix entre les altres categories.

** No inclosos els desplaçaments intramunicipals dels residents a les ciutats madures (Berga, Granollers, Igualada, Manresa, Mataró, Sabadell, Terrassa, Vic, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú), la resposta dels quals es distribueix entre les altres categories.

Periodicitat de les compres

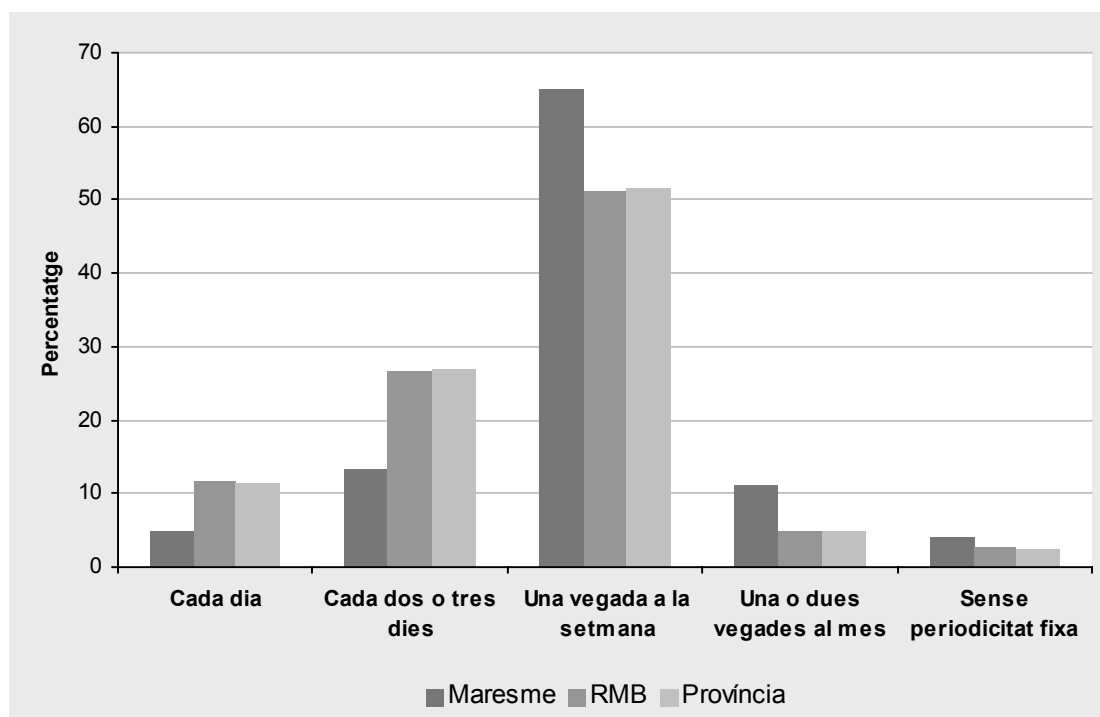
Dues terceres parts de les llars de la comarca realitzen la compra principal d'aliments una vegada a la setmana i la resta es distribueix en parts iguals entre qui les du a terme més espaiadament (per exemple, l'11,2% ho fa una o dues vegades al mes) i les llars que ho realitzen amb més freqüència (el 13,3% cada dos o tres dies). Cal tenir en compte que aquí s'està parlant de la compra principal, al marge que hi puguin haver compres concretes més freqüents, com per exemple el pa i altres productes frescos.

Entorn d'aquest assumpte hi ha dues qüestions que afecten de forma singular el Maresme i que convé destacar. En primer lloc, el Maresme és la comarca de la província on es registren unes compres més espaiades. Sobresurt especialment que són molt menors que a la resta les compres que es realitzen cada dos o tres dies i les compres diàries, i en canvi, són molt més freqüents les que es duen a terme una o dues vegades al mes.

En segon lloc, es constata amb claredat que al llarg de tota la dècada de 1990 les compres principals s'han anat espaiant cada vegada més, tot i que ja el 1990

predominava la compra setmanal, encara que també eren molt habituals les compres més freqüents.

Figura 27. Periodicitat en la compra principal d'aliments a la llar, 2000

Tipus d'establiment on es realitzen les compres

L'anàlisi del tipus d'establiment on es realitzen les compres es du a terme a partir de dos productes: els aliments frescos i els envasats. Al Maresme, els aliments frescos es compren fonamentalment en tres tipus d'establiments de caràcter molt diferenciat. En primer lloc, hi destaquen les botigues tradicionals (33,7% de les llars), que conserven encara la seva preeminència en aquestes compres més quotidianes, a les quals segueixen els supermercats (23,5%) i els mercats municipals (19,8%). A força distància, els mercats ambulants també apleguen un nivell de compres considerable (12,9%).

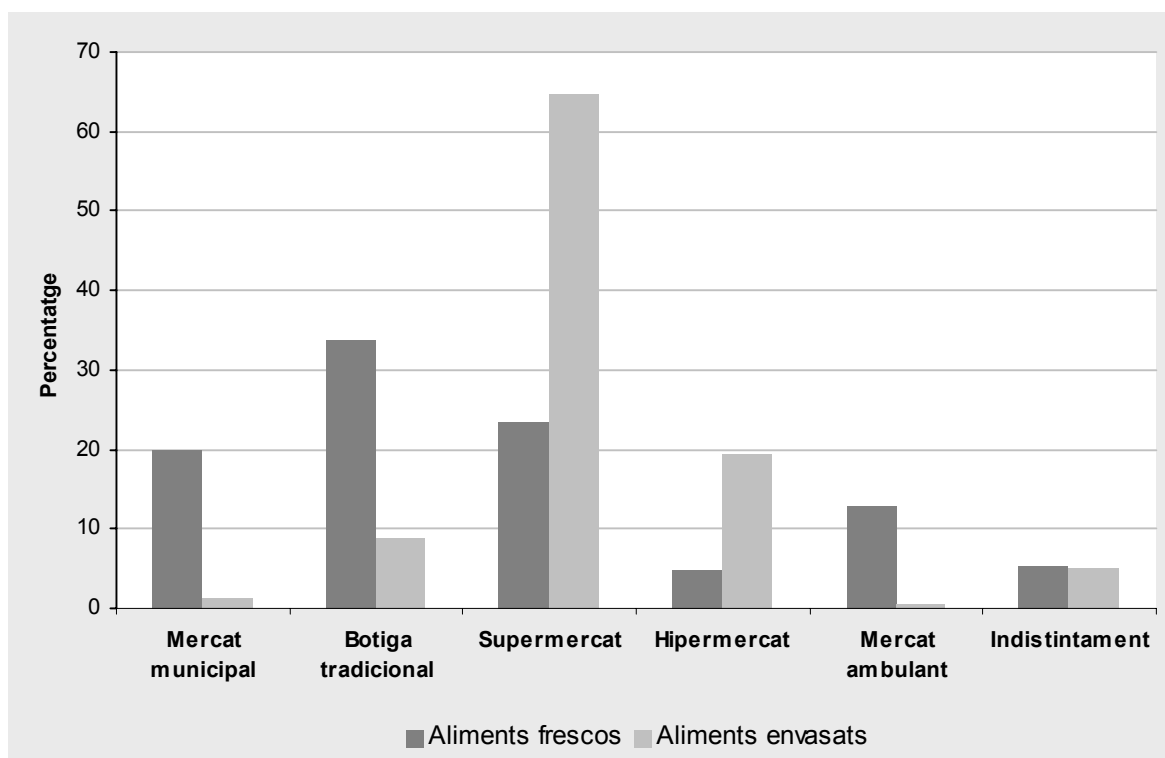
Els hàbits de compra d'aliments frescos pel que fa al tipus d'establiment han variat substancialment entre 1990 i 2000. El canvi principal –de força envergadura– ha estat la irrupció de les compres d'aliments frescos en supermercats, que eren molt

minoritàries a principis de la dècada de 1990 (7,8%) i que actualment ja atrauen una quarta part de les llars. Aquest creixement s'ha dut a terme especialment a partir de la reducció de les compres en mercats municipals i, en molta menor mesura, en les botigues tradicionals.

En l'evolució de les compres d'aliments frescos s'aprecien també altres qüestions significatives que s'han esdevingut al Maresme en aquests anys. Destaca, d'una banda, que els hipermercats no han aconseguit consolidar-se com a centres importants de compra d'aquests productes i, de fet, actualment tenen menys pes que en anys anteriors.

Un altre assumpte significatiu és la importància que han assolit les compres en mercats ambulants. De ben segur, la inexistència de mercats municipals en moltes de les poblacions de menor dimensió de la comarca ha afavorit l'expansió de les compres en aquests tipus de mercats, normalment de caràcter setmanal.

Figura 28. Tipus d'establiment on els habitants del Maresme compren habitualment els aliments frescos i els envasats. 2000

Si es compara la realització de compres a la comarca i a la resta de la regió metropolitana, s'observa que al Maresme tenen més importància les compres en botigues tradicionals, en mercats ambulants i, en menor mesura, en supermercats. En canvi, al conjunt de la regió destaca el gran pes que hi tenen els mercats municipals, que són el primer tipus d'establiment on es realitzen les compres més quotidianes. S'ha de considerar, però, que el predomini dels mercats municipals es produeix fonamentalment a les comarques més centrals de la regió (Barcelonès, Baix Llobregat), mentre que a les comarques externes –com el Vallès Oriental i l'Alt Penedès, així com les de la resta de la província– hi predominen les compres en botigues tradicionals, com al Maresme.

Els aliments envasats presenten unes pautes de consum molt diferents que els aliments frescos. En aquest cas, el pes del comerç tradicional (8,8% en botigues) i dels mercats (1,7% en mercats municipals i ambulants) és molt reduït i les compres es realitzen fonamentalment en establiments en règim d'autoservei. Així, destaca que gairebé dues terceres parts de les llars compren els aliments envasats en supermercats molt per sobre de les que ho fan en hipermercats (19,4%).

Taula 83. Tipus d'establiment on es compren habitualment els aliments frescos (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Mercat municipal	41,6	26,1	19,8	44,9	42,0
Botiga tradicional	36,2	36,2	33,7	23,1	25,1
Supermercat	7,8	16,6	23,5	19,5	20,0
Hipermercat	6,3	7,2	4,8	5,1	5,3
Mercat ambulant	2,0	8,5	12,9	3,0	3,1
Indistintament	4,7	5,0	5,2	4,3	4,2
NS/NC	1,4	0,4	0,2	0,2	0,2
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Entre 1995 i l'any 2000 s'observa una pèrdua de pes dels establiments tradicionals i dels mercats –que ja eren minoritaris en les compres d'aliments envasats l'any 1995–, però allò més sorprenent és la important reducció de les llars que compren en hipermercats, les quals han passat a engrossir els compradors en supermercats. Hom ha de suposar que l'extensió dels supermercats pel territori la darrera dècada ha comportat que aquests passin a constituir una xarxa comercial de proximitat, però

que té els avantatges de l'autoservei i de permetre la compra de tota mena de productes en un temps relativament reduït. En canvi, en aquest període, les superfícies comercials més grans –els hipermercats–, que estan situades fora dels nuclis urbans i, per tant, requereixen l'ús de l'automòbil per realitzar les compres, han perdut quota de mercat respecte dels supermercats.

En conclusió, és clar que els hàbits de compra de la població són l'exponent d'una transformació profunda de les estructures comercials que ha tingut lloc les darreres dècades i que passa, primer, pel manteniment de la importància de les botigues tradicionals en la compra d'aliments frescos, i en segon lloc, pel predomini dels supermercats en l'alimentació envasada i l'augment de la importància d'aquests establiments en la compra d'aliments frescos. En canvi, l'expansió dels hipermercats s'atura i aquests tenen poca importància en la compra d'aliments frescos i perden pes en la d'aliments envasats.

Taula 84. Tipus d'establiment on es compren habitualment els aliments envasats (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Mercat municipal	1,7	1,3	3,5	3,3
Botiga tradicional	11,3	8,8	4,7	5,4
Supermercat	44,9	64,8	70,0	69,1
Hipermercat	37,0	19,4	16,9	17,3
Mercat ambulat	0,2	0,4	0,3	0,3
Indistintament	4,7	5,0	4,4	4,2
NS/NC	0,3	0,2	0,4	0,4
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Procediments de pagament utilitzats i modalitats de compra

En relació amb els procediments de pagament destaca la gran expansió que han experimentat les targetes de crèdit el darrer quinquenni, ja que han passat de ser utilitzades habitualment per un terç de la població (34,1%) el 1995 a més de la meitat (57,1%) el 2000. Destaca, en aquest sentit, que el Maresme és la comarca de la província on es detecta un ús major d'aquesta modalitat de pagament. En canvi, l'ús de targetes corporatives és molt menys habitual al Maresme i arreu.

Taula 85. Procediments de pagament utilitzats habitualment (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Targeta de crèdit o de pagament	34,1	57,1	51,5	51,4
Targeta corporativa	6,0	2,9	2,8	3,0

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

En referència a les modalitats de compra, segons la informació que deriva de l'*Enquesta*, el darrer any hi ha hagut el 16,5% de les llars de la comarca que han realitzat alguna compra per catàleg o per correu. Aquesta és una modalitat, doncs, encara poc estesa, però que s'ha incrementat progressivament des de 1990 i que actualment és força superior al Maresme que a la regió i a la província.

D'altra banda, la compra directa a pagesos conserva encara un pes notori al Maresme, ja que la realitzen una cinquena part de les famílies; finalment, hi ha l'11,3% de les llars que consumeixen productes no comprats, suposadament perquè tenen algun hort propi o d'algun familiar.

5.4. Nivell de motorització

El cotxe és una de les possessions més freqüents a les llars del Maresme (88,5%), comarca que assoleix uns nivells de motorització força més elevats que els conjunts metropolità i provincial. A més, la disponibilitat de cotxe ha augmentat progressivament des de 1990, bé que el creixement més accelerat s'ha produït els darrers cinc anys (del 79,4% al 88,5% entre 1995 i 2000).

Taula 86. Taxes de possessió de cotxe i moto a la llar, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
Cotxe	88,5	78,1	78,7
Moto	32,5	18,4	19,0

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

Un exponent clar del procés de motorització és l'increment del nombre de vehicles a la llar. Tot i que l'any 2000 –com el 1990 i 1995– predominen les llars amb un sol cotxe (47,7%) ja n'hi ha gairebé un terç que en disposen de dos (32,3%) i fins i tot el 8,5% de llars tenen més de dos cotxes. Cal considerar també que mentre que les llars amb més d'un cotxe són el 40,8% al Maresme, a la regió metropolitana i a la província representen només el 30,8% i el 32,3% respectivament.

Del procés de motorització en curs també n'és reflex el nivell de renovació del parc automobilístic existent. Així ho denota el que –tenint en compte el vehicle més nou de la llar– la meitat dels cotxes tenen menys de 3 anys d'antiguitat (50,2%).

Finalment, en la disponibilitat de vehicles hi destaca el terç de llars comarcals en les quals es compta amb moto o motocicleta, proporció que ha augmentat força entre 1995 i 2000 (del 26,7% al 32,5%) i que, a més, també està força per sobre de la mitjana metropolitana (18,4%) i provincial (19,0%).

En conjunt, doncs, el Maresme és un territori altament motoritzat, conseqüència, com ja s'ha observat en punts anteriors, d'una elevada mobilitat de la població i de l'ús molt freqüent del transport

Taula 87. Nombre de cotxes a la llar (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Cap	23,9	20,6	11,3	21,8	21,2
Un	63,2	42,1	47,7	47,3	46,4
Dos	10,2	29,4	32,3	23,6	24,4
Més de dos	2,1	7,9	8,5	7,2	7,9
NS/NC	0,6	0,0	0,2	0,1	0,1
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

6. Cultura i lleure

En el present capítol es tracten quatre aspectes temàtics diversos, però que tenen en comú el fet que són activitats que la població realitza en el temps lliure i, per tant, de forma voluntària. Aquestes activitats, que engloben els hàbits culturals, els de lleure, la pràctica esportiva i la realització de vacances, entre d'altres, constitueixen una esfera de la vida de les persones que contrasta amb l'altre gran àmbit quotidià, que és el món del treball.

El capítol també diferencia un conjunt d'activitats culturals, a les quals es dedica un apartat específic, malgrat que algunes d'elles tenen un gran component de lleure. Aquesta part s'inicia amb els hàbits de lectura –de llibres i de premsa–, als quals segueixen l'assistència al cinema, el teatre i els museus.

Finalment, també es tracten els diversos aspectes que influeixen en la pràctica esportiva –taxes de pràctica, tipus d'esports practicats i freqüència de la pràctica– i les vacances –població que fa vacances, localització d'aquestes i tipus d'allotjament emprat.

6.1 Temps lliure

Hàbits horaris

Els hàbits horaris de la població de la comarca estan molt delimitats. Pel que fa a l'hora d'anar-se'n a dormir, el més freqüent és retirar-se a les dotze de la nit –quatre de cada deu entrevistats–, bé que una tercera part ho fa abans d'aquesta hora, especialment a les onze, i una quarta part se'n va al llit després de les dotze, fonamentalment a la una de la nit. Pel que fa a l'hora de llevar-se, gairebé set de cada deu entrevistats s'aixequen a les set o les vuit del matí mentre que hi ha més població que ho fa després d'aquesta hora que abans.

Segons les dades que s'han exposat fins ara, gran part de la població del Maresme dorm entre set i vuit hores diàries. Amb el pas dels anys s'observen certs canvis, encara que molt modestos, que apuntarien a un endarreriment a l'hora d'anar a dormir –entre 1995 i 2000 passen del 20,0% al 25,4% els que es retiren a la una o més tard– i a una lleugera tendència a l'avançament de l'hora de llevar-se –del 39,1%

al 46,7% els que es lleven a les set del matí o abans-, la qual cosa suposaria que la població de la comarca tendeix a dormir menys hores a mesura que passen els anys.

Figura 29. Hora habitual d'anar a dormir els dies feiners. Maresme

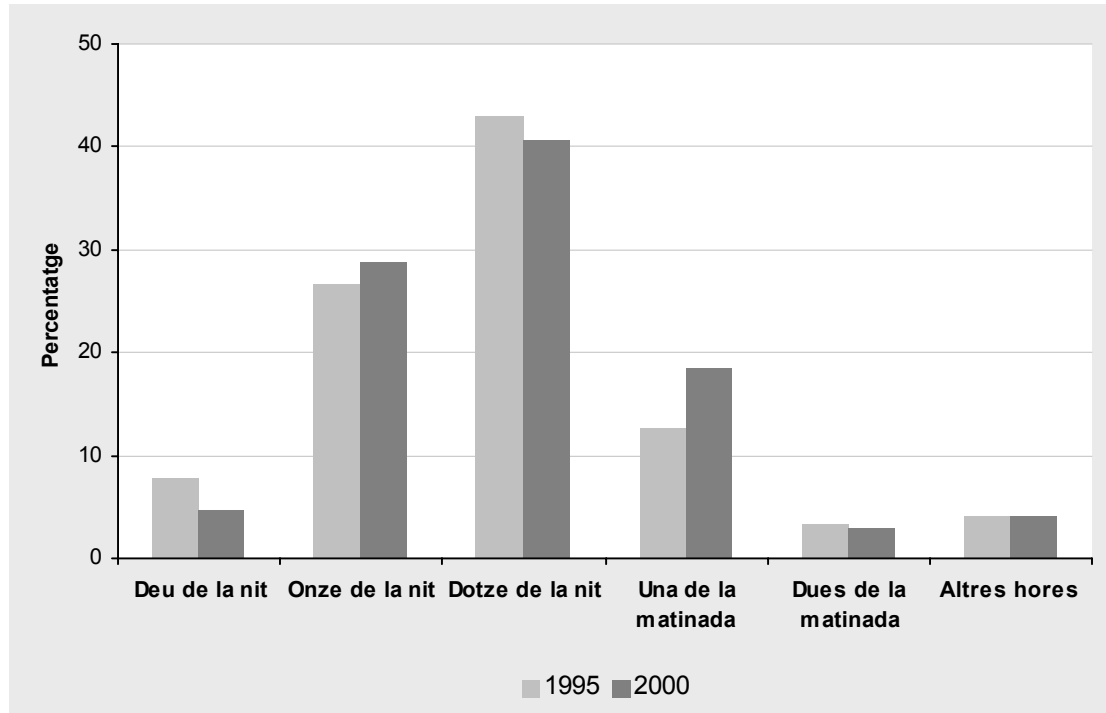
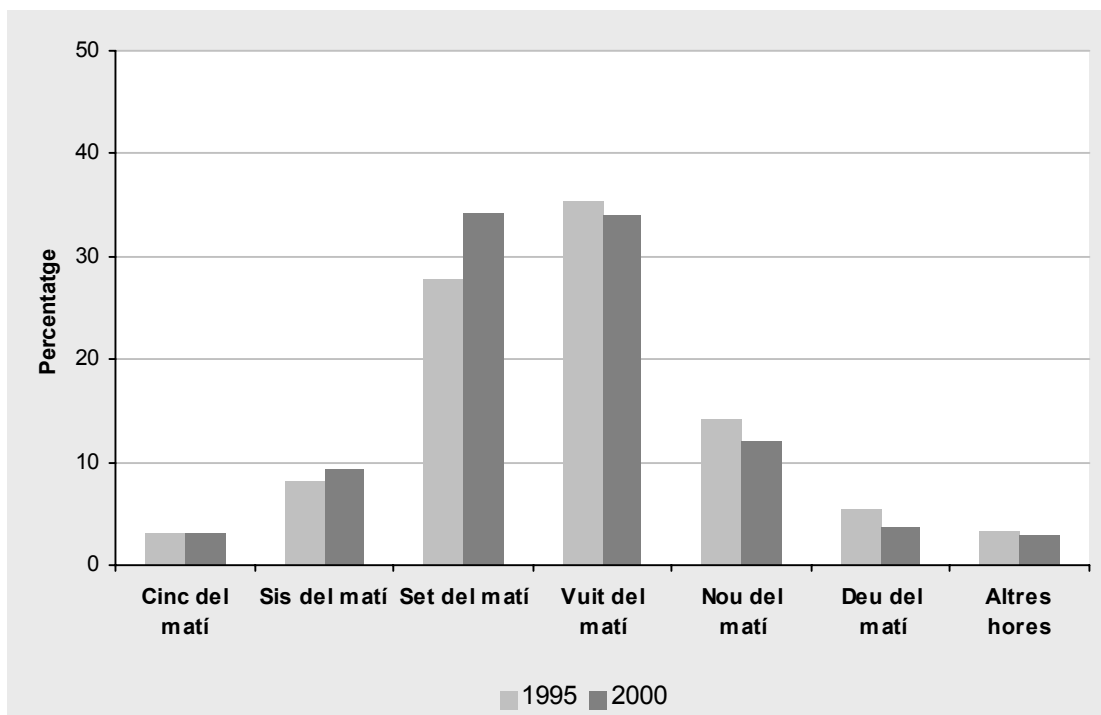

Figura 30. Hora habitual de llevar-se els dies feiners. Maresme

La qüestió dels hàbits horaris enllaça en certa mesura amb la percepció subjectiva del temps lliure que tenen els propis entrevistats. Una mica més d'una tercera part d'aquests manifesten tenir poc temps lliure, una proporció que és lleugerament superior a la que es manifestava l'any 1995. tot i això, és majoritària la població que disposa de bastant (37,9%) o de molt temps lliure (25,8%)

Taula 88. Opinió sobre la disponibilitat de temps lliure (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Molt	32,2	25,8	29,1	29,6
Bastant	34,6	37,9	34,5	34,1
Poc	32,5	35,6	35,9	35,8
NS/NC	0,7	0,8	0,5	0,5
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Activitats de lleure realitzades a la llar

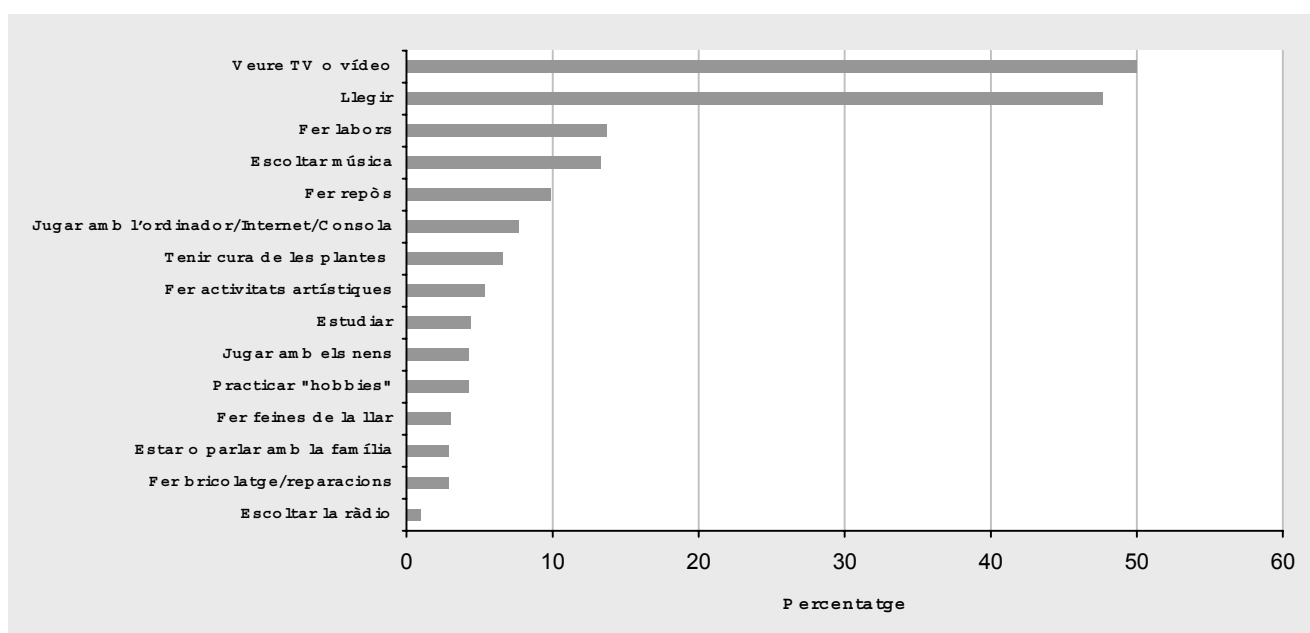
La major o menor disponibilitat de temps lliure condiciona la realització de les activitats d'oci que du a terme la població, tot i que també hi influeixen factors sociodemogràfics com l'edat, el gènere, i l'estatus social.

Les dues activitats que dominen el lleure de la població dins de casa són, primer, veure la televisió o el vídeo, i en segon lloc, llegir. La resta d'activitats es realitzen amb molta menys freqüència que aquestes dues, i entre elles hi destaquen escoltar música, fer labors, fer repòs, tenir cura de les plantes, fer activitats artístiques i estudiar. També hi ha un exemple d'incorporació de nous hàbits de lleure en l'àmbit domèstic, ja que apareix amb freqüència jugar amb l'ordinador, la consola o amb Internet, que constitueix l'activitat que més ha variat –augmentant– entre 1995 i 2000.

El més habitual és que la població comarcal realitzi dues de les activitats citades (45,4%), bé que també és molt nombrosa la població que en du a terme només una (35,2%). Segons aquestes dades i tenint en compte que mirar la tele és l'activitat més realitzada es dedueix que per a molta població de la comarca –i de la regió i la província– l'única activitat de lleure en l'àmbit domèstic és mirar la televisió.

La freqüència de realització de les activitats de lleure afegeix un perfil més acurat a la interpretació dels hàbits domèstics de la població en el seu temps lliure. La primera informació que destaca és que hi ha molt poca població que no miri mai o gairebé mai la televisió (11,2%), mentre que l'actitud més habitual és veure-la sovint (52,9%) o ocasionalment (35,8%). No són d'estranyar aquestes dades ja que està clar que la televisió monopolitza el lleure domèstic en la immensa majoria de les llars.

Figura 31. Taxes de les activitats de lleure realitzades dins de la llar*. Maresme, 2000

* Pregunta oberta: no s'ha suggerit cap activitat a les persones entrevistades.

S'han donat fins a cinc possibilitats de resposta a cada persona entrevistada: aquests percentatges es refereixen al total de respostes facilitades.

La ràdio té uns nivells d'audiència menors que la televisió però, tot i això, els oients de ràdio acostumen a ser molt fidels a aquest mitjà ja que és molt elevada la proporció de qui l'escolta sovint (53,3%) i la que ho fa ocasionalment (19,0%), mentre que només una quarta part de la població no l'escolta mai.

Per a l'edició de l'Enquesta de l'any 2000 es disposa d'informació sobre el seguiment general dels canals de televisió i de les emissores de ràdio. Els canals de televisió més vistos al Maresme –es pregunta només pel que fa a notícies– són, en primer lloc i destacadament, TV3 (55,8%), seguida de Tele 5 (16,3%) i, a certa distància d'aquesta, Antena 3 (11,3%) i TVE 1 (11,2%). Entre les emissores de ràdio –en aquest cas es

preguntava quina era l'emissora escoltada més freqüentment-, en primer lloc se situa també molt destacadament Catalunya Ràdio (23,3%) mentre que la resta de l'audiència sembla distribuir-se amb percentatges molt reduïts entre una gran quantitat d'emissores.

La principal diferència que s'observa pel que fa a les audiències entre el Maresme i la resta de la regió metropolitana és el major predomini a la comarca dels canals de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i, conseqüentment, de mitjans que s'expressen exclusivament en català. Aquesta tendència s'explica pel major percentatge de catalanoparlants entre la població comarcal, tal com s'ha observat en el capítol corresponent a aquest assumpte.

La freqüència amb què s'escolta música és també molt elevada ja que la meitat dels entrevistats duen a terme sovint aquesta activitat, mentre que poc més d'una quarta part no escolta mai música. Les preferències musicals de la població estan bastant distribuïdes en els diferents gèneres, però el que obté un nombre de seguidors més gran és la música pop (21,9%), seguida molt de prop per la música clàssica (18,7%) i la música lleugera (13,8%). En la resta de gèneres, que obtenen menys d'una desena part de les respostes cadascun, destaquen la cançó espanyola, la música rock i el flamenc/sevillanes.

Hi ha dues de les activitats domèstiques de lleure que es realitzen amb molta menys freqüència que les esmentades fins ara: els *hobbies* i les labors. Poc més d'una quarta part de la població practica sovint algun *hobby* a la llar, mentre que és força menor la població que fa labors i destaca, en aquest cas, que tres quartes parts de les persones entrevistades no porten mai a terme aquesta activitat.

Taula 89. Freqüència de realització d'activitats de lleure dins de la llar*, 2000 (%)

	Mirar la televisió	Escoltar la ràdio	Escoltar música	Fer labors	Dedicació als 'hobbies'
Sovint	52,9	53,3	50,6	15,6	29,2
Ocasionalment	35,8	19,0	21,2	10,8	18,7
Mai o gairebé mai	11,2	27,5	28,1	73,3	50,8
NS/NC	0,2	0,2	0,2	0,4	1,3
	(520)	(520)	(520)	(520)	(520)

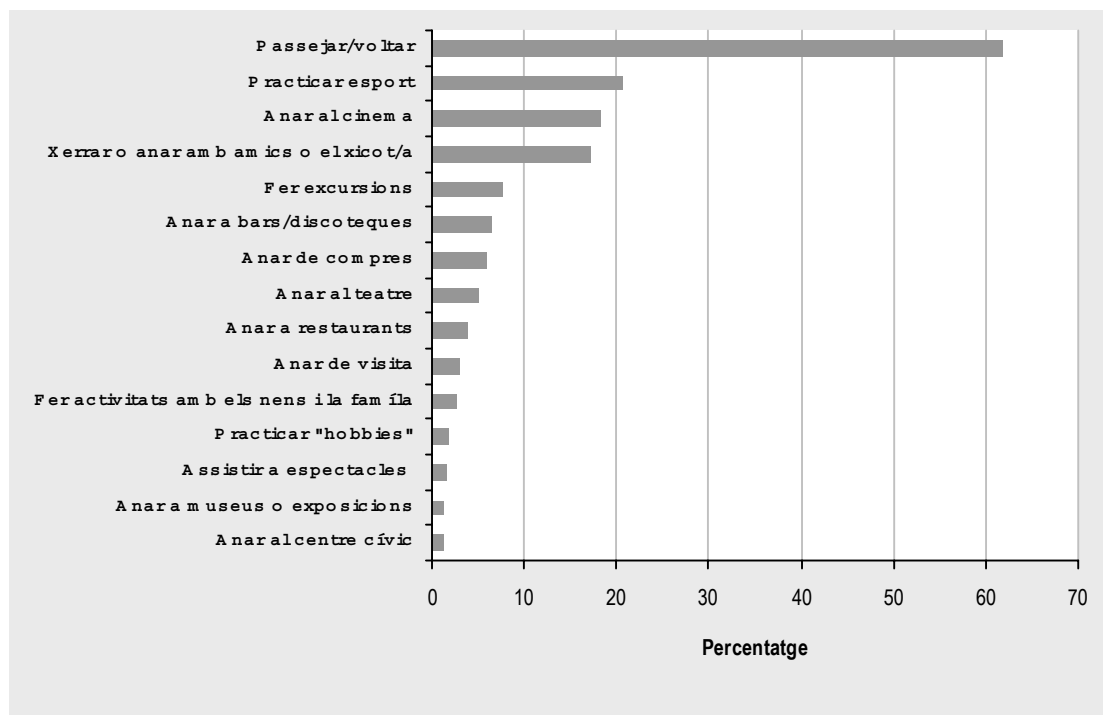
* Aquesta pregunta s'ha fet a totes les persones entrevistades, independentment de les activitats de lleure que hagin mencionat a la pregunta oberta que se'ls ha fet sobre aquestes activitats que realitzen dins de casa.

Activitats de lleure fora de la llar

L'oci de la població no només es limita a les activitats domèstiques, sinó que per a bona part de la població, especialment per a certs grups d'edat, com els joves, el lleure es du a terme fonamentalment fora de casa. L'activitat que més població realitza fora de l'àmbit domèstic és la de passejar, que de fet és una activitat que molt sovint s'associa o es complementa amb d'altres. La majoria de la població de la comarca du a terme l'activitat de passejar. A força distància se situa un segon grup d'activitats tan diverses com la pràctica esportiva, anar al cinema i trobar-se o xerrar amb amics o el xicot o la xicota. La resta d'activitats són citades amb menys freqüència –cap d'elles arriba al 10% de la població que la realitzi–, però entre elles sobresurten fer excursions, anar de bars i discoteques, anar de compres i anar al teatre.

Gairebé la meitat de la població de la comarca realitza només una de les activitats esmentades, bé que també és molt freqüent la realització de dues (35,2%) o tres activitats (13,1%). En termes generals, s'aprecia un increment del nivell d'activitats realitzades fora de la llar per part de la població del Maresme en el període 1995-2000, tant pel que fa al nombre d'activitats com a l'evolució específica de cadascuna d'elles en concret.

Figura 32. Taxes de les activitats de lleure realitzades fora de la llar*.

* Pregunta oberta: no s'ha suggerit cap activitat a les persones entrevistades.

S'han donat fins a cinc possibilitats de resposta a cada persona entrevistada: aquests percentatges es refereixen al total de respostes facilitades.

En aquest punt es tracta la freqüència i la localització de quatre de les activitats que es duen a terme fora de casa: d'una banda, anar a discoteques o pubs i restaurants; d'una altra, anar a la platja i fer excursions. Altres activitats que es duen a terme fora de la llar –cinema, teatre, visites a museus– s'analitzaran en parlar dels hàbits culturals, així com també es dedica un punt específic a la pràctica esportiva.

Una part significativa (14,4%) de la població del Maresme –per suposat, fonamentalment joves– va sovint a discoteques o pubs i una proporció similar hi va ocasionalment. Tot i això, la majoria de la població de la comarca no freqüenta mai aquest tipus d'establiments. El comportament comarcal, però, no difereix del que s'observa al seu entorn ja que els nivells de freqüentació són similars als que es registren a la regió metropolitana i, d'altra banda, han variat poc de 1995 al 2000.

Anar a restaurants és una activitat que es du a terme més freqüentment atès que no està tan acotada a determinats grups d'edat, sinó que acostuma a estar més o menys estesa al conjunt de la població. Gairebé una cinquena part de la població entrevistada va sovint a restaurants i més d'una tercera part els visita ocasionalment; això representa un nivell de freqüentació superior al de la mitjana metropolitana. Per tant, la població que no va mai o gairebé mai a restaurants és força menys de la meitat del total, al contrari del que succeïa amb els pubs i les discoteques.

La localització geogràfica de les activitats esmentades és bastant diferenciada ja que en el cas dels restaurants no domina una localització concreta, sinó que els entrevistats tendeixen a variar d'establiment. Això explica que la resposta més nombrosa és la localització indistinta (41,2% del total d'entrevistats), bé que l'assistència a restaurants del mateix municipi també és significativa (21,7%). En el cas de l'assistència a discoteques o pubs, hi té més pes la freqüentació d'establiments del propi municipi, encara que també són significatius els desplaçaments a fora d'aquest.

Taula 90. Freqüència de realització d'activitats de lleure fora de la llar*, 2000 (%)

	Anar a bars, discoteques o pubs	Anar a restaurants
Sovint	14,4	19,2
Ocasionalment	17,7	37,3
Gairebé mai	15,6	19,8
Mai	52,3	23,7
NS/NC	0,0	0,0
	(520)	(520)

* Aquesta pregunta s'ha fet a totes les persones entrevistades, independentment de les activitats de lleure que hagin mencionat a la pregunta oberta sobre aquestes activitats que realitzen fora de casa.

Anar a la platja és una de les activitats d'oci que du a terme amb més freqüència la població del Maresme ja que, en temporada –a l'estiu–, més de la meitat dels entrevistats van sovint a la platja i també és nombrosa la població que hi va ocasionalment. De fet, el Maresme es constitueix com la comarca de la província en què la població freqüenta més la platja i, per tant, aquesta és una especificitat del lleure comarcal. A més, com ja es pot suposar, la majoria dels desplaçaments es produeixen a platges de la mateixa comarca. Finalment, la realització d'excursions és menys freqüent però, tot i això, supera de llarg les mitjanes regional i provincial tenint en compte que gairebé la meitat dels entrevistats fan excursions sovint o ocasionalment.

Taula 91. Freqüència de realització d'activitats de lleure fora de la llar*, 2000 (%)

	Anar a la platja (en temporada)	Anar d'excursió
Sovint	57,1	24,2
Ocasionalment	19,2	21,5
Gairebé mai	6,5	12,9
Mai	17,1	29,0
NS/NC	0,0	12,3
	(520)	(520)

* Aquesta pregunta s'ha fet a totes les persones entrevistades, independentment de les activitats de lleure que hagin mencionat a la pregunta oberta sobre aquestes activitats que realitzen fora de casa

6.2 Hàbits culturals

Hàbits de lectura

L'hàbit cultural més característic en l'àmbit domèstic és la lectura. Prenent com a base els seus hàbits de lectura, la població de la comarca es pot dividir gairebé en dues meitats: els lectors habituals i els no lectors. Els lectors habituals són aproximadament quatre de cada deu entrevistats –llegeixen cada dia o alguns dies a la setmana. Dins d'aquest grup destaca el 20,6% de la població que llegeix diàriament.

Els no lectors són més nombrosos, ja que representen aproximadament la meitat de la població comarcal i entre aquests hi figura la població que llegeix esporàdicament –menys d'un dia a la setmana– i el col·lectiu de població que no llegeix mai, que se situa gairebé en la quarta part de la població comarcal de 18 anys i més.

Tot i les dades exposades, que no es poden catalogar com a positives, però que són molt semblants a les que es registren a la regió metropolitana i a la província, els hàbits de lectura de la població del Maresme han progressat al llarg dels anys. Els grans lectors –els lectors diaris– han passat de representar el 14,7% el 1990 al 20,6% l'any 2000, i els que llegeixen freqüentment –diversos dies a la setmana– eren el 13,7% i actualment arriben al 19,6%.

Taula 92. Freqüència de lectura de llibres (%)

	Maresme			RMB	Província
	1990	1995	2000	2000	2000
Cada dia	14,3	18,8	20,6	21,8	21,2
Alguns dies a la setmana	15,0	13,4	19,6	16,5	16,4
Un dia a la setmana	2,1	2,6	4,8	3,1	3,1
Esporàdicament	39,1	29,5	27,7	27,0	27,1
Mai	23,4	30,9	24,0	26,3	26,9
Té problemes de vista o no sap llegir	4,2	4,8	3,3	5,2	5,2
	(339)	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

En certa relació amb els hàbits que s'estan comentant, el més habitual és que les llars de la comarca disposin d'entre 101 i 500 llibres (41,7% dels entrevistats) o, en menor mesura, entre 26 i 100 (35,2%). Destaca igualment que hi ha el 8,5% de llars a les quals hi ha menys de 25 llibres.

La lectura de diaris és un hàbit més freqüent que la de llibres. En conjunt, més de la meitat de la població major d'edat del Maresme llegeix diaris cada dia o alguns dies a la setmana. Un tret que cal destacar és que també hi ha força persones que llegeixen el diari un dia a la setmana, fonamentalment el diumenge, que com és prou sabut es tracta del dia de major venda d'aquests tipus de premsa. Els no lectors de diaris es concentren fonamentalment en la població que no llegeix mai, que arriba a un de cada cinc habitants de la comarca. Com la lectura de llibres, també la de diaris ha augmentat al llarg dels anys, principalment pel que fa a la població que el llegeix un dia a la setmana i la que ho fa diversos dies.

Taula 93. Freqüència de lectura de diaris (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Cada dia	36,6	35,2	31,9	32,1
Alguns dies a la setmana	13,8	18,7	16,9	16,8
Un dia a la setmana	10,0	15,0	13,6	13,7
Esporàdicament	10,3	6,5	11,4	11,3
Mai	25,5	21,5	21,0	21,1
Té problemes de vista o no sap llegir	3,9	3,1	4,9	4,9
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

En un altre ordre de coses, però, no es detecten diferències significatives entre els nivells de lectura del Maresme i de la regió metropolitana i la província, bé que pel que fa a diaris la comarca està alguns punts per sobre. Així com en força altres temes la comarca destaca clarament del seu entorn, es pot dir que no succeeix el mateix amb l'hàbit cultural per excel·lència, que és la lectura.

Entre la població comarcal s'aprecien, però, diferències notòries en els hàbits de lectura segons les característiques sociodemogràfiques de la població. En termes generals, s'observa de forma nítida que les dones presenten uns hàbits de lectura de llibres força superiors als dels homes i que els joves llegeixen molt més sovint que la gent gran. La lectura de diaris, en canvi, presenta un panorama diferent: els homes són lectors molt més asidus de premsa diària, i per grups d'edat destaquen els adults.

Una apreciació similar es du a terme segons les categories socioprofessionals, ja que la categoria alta i la baixa constitueixen pols oposats, amb uns nivells de lectura elevats entre la primera i molt reduïts en el cas de la segona, tant pel que fa a llibres com a premsa.

Hom disposa d'informació per als anys 1995 i 2000 dels diaris que ha llegit la població comarcal la setmana anterior a la realització de l'*Enquesta*. Si se sumen les edicions catalana (16,2% del total d'entrevistats) i castellana (13,7%), el diari més llegit a la comarca és *El Periódico*, seguit de *La Vanguardia* (23,8%). Aquestes dues publicacions concentren la majoria dels lectors del Maresme. En la qüestió que s'està tractant existeixen uns trets diferencials significatius entre la comarca i la resta de la regió i la província. Concretament, a la primera hi té més presència la premsa escrita en català –la d'*El Periódico*, l'*Avui*. Com en el cas de la sintonització de canals de televisió i de

ràdio, aquesta tendència en la lectura de diaris coincideix amb els trets lingüístics de la població, en què la població catalanoparlant supera la mitjana de la regió.

Taula 94. Diaris llegits durant l'última setmana, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
No ha llegit diaris	19,0	22,2	22,1
<i>El Periódico</i> edició castellana	13,7	18,6	17,4
<i>El Periódico</i> edició catalana*	16,2	10,9	11,1
<i>La Vanguardia</i>	23,8	23,0	22,2
<i>El País</i>	5,4	4,7	4,5
<i>Avui</i>	4,4	3,0	3,0
Diaris esportius	6,5	7,2	7,2
Altres diaris	7,7	5,1	7,1
Té problemes de vista o no sap llegir	3,1	4,9	4,9
NS/NC	0,2	0,3	0,3
	(520)	(5.742)	(6.250)

Pel que fa a la lectura d'altres tipus de publicacions, al Maresme destaca clarament la premsa local o comarcal –que llegeixen gairebé dues terceres parts dels entrevistats–, que supera de molt la mitjana de la regió metropolitana i de la província i que ja tenia força importància l'any 1995. Cal considerar que en aquesta premsa s'hi inclouen publicacions força diverses, com la premsa independent local o comarcal –entre la qual destaca l'edició comarcal del *Punt Diari*–, molt activa a la comarca. Els altres tipus de premsa són seguits per menys d'una tercera part de la població, i entre aquests hi figuren les revistes d'informació general, les del cor, de moda, professionals, etc.

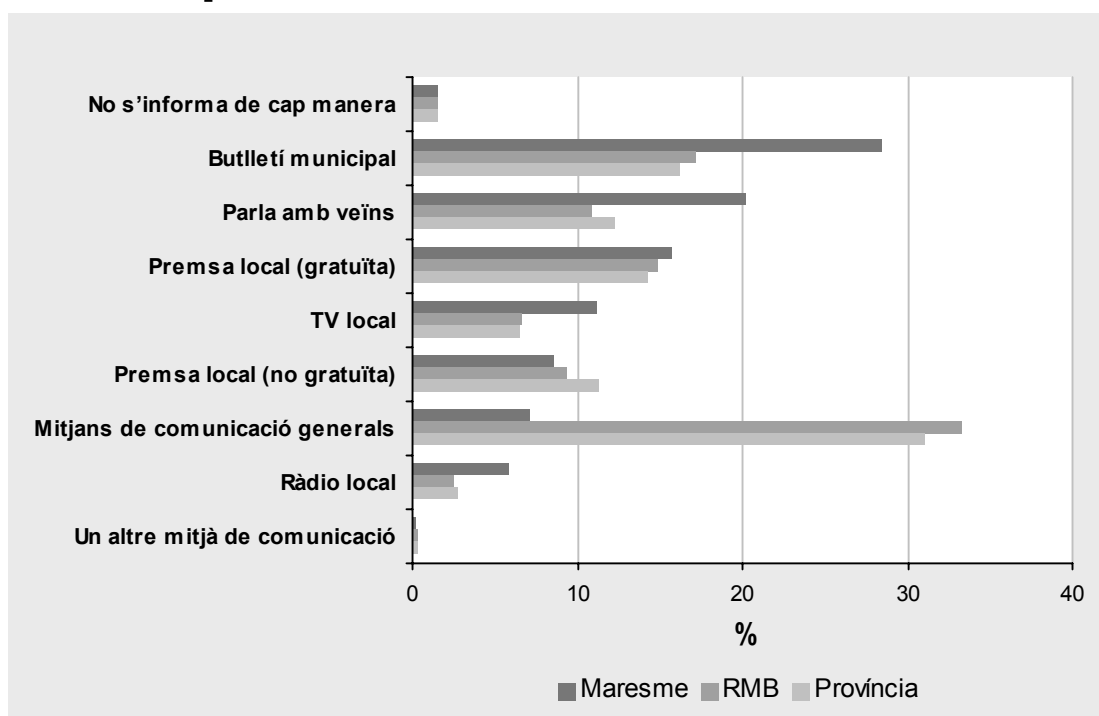
Taula 95. Lectura mensual de diferents tipus de publicacions, 2000

	Maresme	RMB	Província
Premsa de barri, local o comarcal	63,5	47,4	47,3
Revistes del cor	23,7	28,4	28,3
Revistes de la llar, moda o salut	29,8	26,3	26,0
Revistes professionals o científiques	28,7	23,8	23,6
Revistes d'informació general	29,6	22,2	21,9
Còmics	12,5	8,6	8,4
Revistes d'associacions, partits polítics o religioses	6,3	7,3	7,1
Fascicles	9,4	6,4	6,4

Percentatges referits al total de la població de cada àmbit territorial.

Pel que fa als mitjans de comunicació locals, quan la població ha d'informar-se sobre el seu propi municipi utilitza fonamentalment el butlletí municipal (28,5%), als quals segueixen a distància la premsa local gratuïta (15,8%) i la no gratuïta (8,7%). Ara bé, les televisions locals es manifesten ja com un mitjà essencial en l'àmbit de la informació municipal (11,2%) així com, amb menys seguiment, les ràdios locals (5,8%). Tot i això, una cinquena part de la població assegura que s'informa del que passa al seu municipi pels veïns, és a dir, pel tradicional boca-orella, i no per mitjans institucionalitzats.

Figura 33. Mitjà de comunicació emprat més freqüentment per informar-se sobre el seu municipi de residència

Cinema, teatre, museus i exposicions

Entre les activitats culturals que es realitzen fora de casa, el cinema és la que aplega uns nivells de freqüentació més elevats. Pràcticament la meitat dels entrevistats van al cinema sovint o ocasionalment mentre que la població que no hi va mai és només una

tercera part del total. És significatiu assenyalar que dins del conjunt de comarques de la província, el Maresme és una de les que presenta un major nivell d'assistència al cinema. Tot indica, d'altra banda, que l'any 2000 hi ha una major proporció de població que va al cinema que l'any 1995, fenomen que també es constata al conjunt de la regió i la província.

En relació amb les dades exposades s'ha de considerar que actualment el cinema constitueix una activitat d'oci de masses, de preu assequible i a la qual assisteix població de totes les edats. Cal tenir en compte, d'altra banda, que el caràcter cultural del cinema és actualment molt discutible i, en tot cas, es redueix a una part de la producció –una part minoritària, sovint dirigida a un públic minoritari–, mentre que el gruix de l'exhibició en sales es dedica purament al lleure i l'espectacle i que, molt sovint, no té el més mínim component cultural.

Taula 96. Freqüència de realització d'activitats de lleure fora de la llar: anar al cinema* (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Sovint	17,8	20,8	18,6	18,4
Ocasionalment	18,4	26,2	25,1	25,0
Gairebé mai	16,3	20,4	16,5	16,3
Mai	47,5	32,7	39,7	40,2
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

* Aquesta pregunta s'ha fet a totes les persones entrevistades, independentment de les activitats de lleure que hagin mencionat a la pregunta oberta sobre aquestes activitats que realitzen fora de casa.

La tendència general és que la població del Maresme surti del propi municipi per anar al cinema, fet que no és estrany ja que un gran nombre de les poblacions de la comarca no disposen d'aquest equipament, almenys amb una programació regular. Respecte al conjunt de la població entrevistada –en la qual hi ha una tercera part que no hi va mai–, el 24,8% de la població assisteix normalment a un cinema del seu municipi, mentre que el 31,2% surt del municipi per realitzar aquesta activitat; també hi ha una certa part de la població que es desplaça indistintament a un o altre lloc, segons les circumstàncies. Els desplaçaments a Barcelona també són significatius –però no assoleixen la desena part del total– i en els que es produeixen dins de la comarca hi ha la gran influència que exerceix Mataró. En aquest sentit, s'aprecia que entre 1995 i l'any 2000 s'han reduït els desplaçaments al centre del municipi i han augmentat els que es realitzen a d'altres barris, modificacions que estan lligades, en

bona part, als canvis de l'oferta a la capital de la comarca: creació de Mataró Park, desaparició momentània dels cinemes al centre de la ciutat, etc.).

L'assistència a teatres és una activitat cultural minoritària si ens atenem a les xifres de la població que manifesta assistir-hi sovint (4,8%) o ocasionalment (15,2%). En canvi, 6 de cada 10 entrevistats asseguren que no van mai al teatre. Tot i això, la població que va sovint al teatre és més nombrosa a la comarca que al conjunt de la regió metropolitana i la província i, d'altra banda, entre 1995 i 2000 s'ha mantingut l'assistència a aquesta activitat cultural entre la població comarcal. Cal reconèixer que la variable edat diferencia molt els nivells d'assistència al teatre. La població adulta i la gent gran acostumen a freqüentar més el teatre que els joves. Això pot ser degut a la major inclinació dels joves pels llenguatges comunicatius més nous –com el cinema i els ordinadors– que no pas pels codis teatrals. Tampoc no s'ha de menysprear, però, l'efecte del preu del teatre, desincentivador per a bona part dels joves, en comparació amb el preu del cinema.

Taula 97. Freqüència de realització d'activitats de lleure fora de la llar: anar al teatre* (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Sovint	4,1	4,8	2,7	2,7
Ocasionalment	18,0	15,2	16,2	16,1
Gairebé mai	12,6	19,4	16,7	16,6
Mai	65,3	60,6	64,2	64,5
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

* Aquesta pregunta s'ha fet a totes les persones entrevistades, independentment de les activitats de lleure que hagin mencionat a la pregunta oberta sobre aquestes activitats que realitzen fora de casa.

L'oferta de sales permanents condiciona enormement el comportament de la població pel que fa a l'assistència a teatres. Així, el més habitual és que la població comarcal es desplaci a Barcelona per anar al teatre, mentre que és molt inferior l'assistència al mateix municipi. Cal destacar, però, que s'observa un increment important de la satisfacció de la demanda teatral al propi municipi. El creixement de l'oferta teatral dins de la comarca, especialment a Mataró, explica aquesta evolució positiva.

L'assistència a museus o exposicions és comparable a la que es registra al teatre: només una quarta parts dels entrevistats hi van sovint o ocasionalment, mentre que gairebé 6 de cada 10 no hi van mai, proporcions bastant similars a les que es produïen l'any 1995 i que no difereixen de les que s'observen a la regió i la província.

Igualment, com en el cas del teatre, la població comarcal acostuma a desplaçar-se a Barcelona per visitar museus o exposicions, bé que també augmenta la importància de les visites a equipaments del municipi de residència, coincidint amb l'increment i la millora de l'oferta en aquest nivell.

Taula 98. Freqüència de realització d'activitats de lleure fora de la llar: anar a museus o exposicions* (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Sovint	7,3	6,9	5,4	5,3
Ocasionalment	19,1	18,5	17,9	17,8
Gairebé mai	15,0	18,1	15,3	15,3
Mai	58,5	56,5	61,2	61,4
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

* Aquesta pregunta s'ha fet a totes les persones entrevistades, independentment de les activitats de lleure que hagin mencionat a la pregunta oberta sobre aquestes activitats que realitzen fora de casa.

6.3 Pràctica esportiva

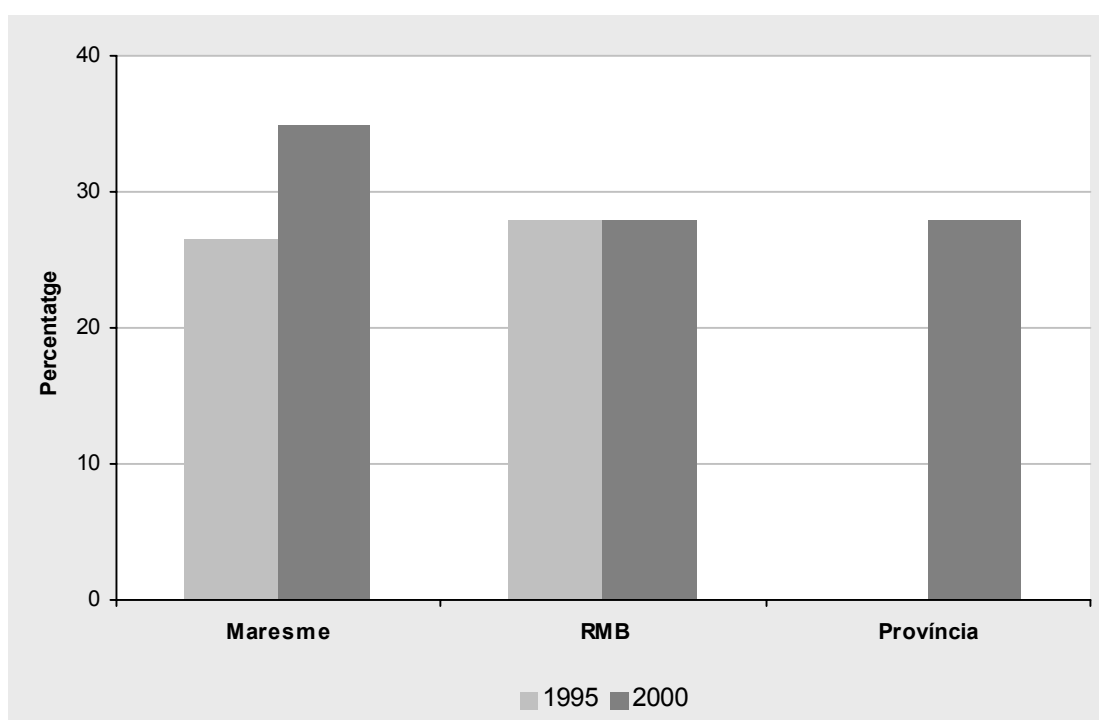
L'any 2000, una mica més d'una tercera part de la població del Maresme realitza alguna pràctica esportiva assíduament, la qual cosa representa una millora substancial respecte de les taxes observades en els anys 1990 i 1995, en què els practicants superaven de poc la quarta part de la població. S'ha de destacar també que el nivell de pràctica esportiva dels residents al Maresme està força per sobre del que es detecta a la regió i a la província. S'ha de recordar que normalment una alta taxa d'activitat esportiva s'associa a un entorn desenvolupat econòmicament i social. En aquest sentit, al Maresme coincideixen uns nivells socioprofessionals notablement més elevats de la mitjana regional i provincial, juntament amb unes taxes altes de pràctica esportiva.

Dins de la comarca s'aprecia també que els homes presenten uns nivells de pràctica esportiva superiors a les dones, així com els joves respecte els altres grups d'edat i la categoria socioprofessional alta en relació amb la població de categoria baixa.

La població que manifesta realitzar algun esport està constituïda per practicants força habituals ja que el més freqüent és fer esport dues vegades a la setmana (33,1%), als que segueixen els que porten a terme la pràctica de tres (26,0%) o més vegades a la setmana (15,5%). En canvi, són menys freqüents els que practiquen esport una

vegada a la setmana (19,9%) o menys (5,0%). La freqüència de la pràctica també és superior a la comarca que a la regió i la província i, a més, s'observa que ha augmentat entre 1995 i l'any 2000.

Figura 34. Població que practica algun esport

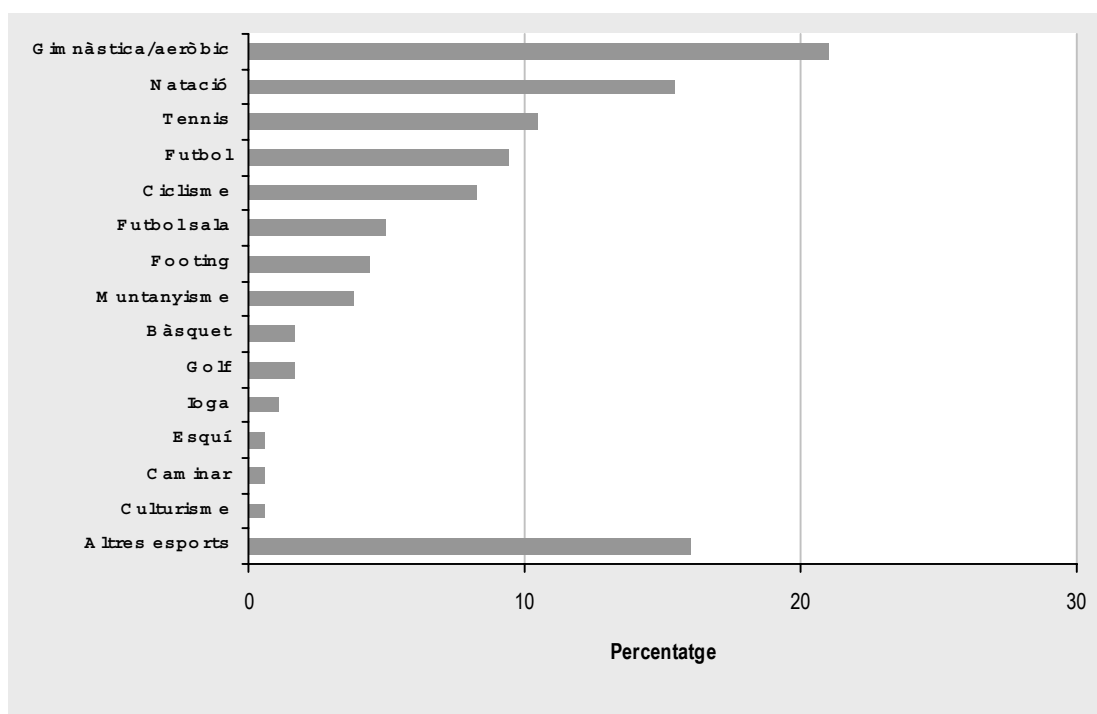
Taula 99. Freqüència setmanal de pràctica esportiva (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No practica cap esport	73,6	65,2	72,0	72,0
Menys d'una vegada/setmana	1,5	1,7	2,1	2,1
Una vegada/setmana	7,7	6,9	6,9	7,0
Dues vegades/setmana	3,4	11,5	8,0	7,9
Tres vegades/setmana	5,7	9,0	5,6	5,4
Més de tres vegades/setmana	7,5	5,4	5,3	5,3
NS/NC	0,5	0,2	0,2	0,2
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Els esports practicats més assíduament entre la població comarcal són la gimnàstica o l'aeròbic (21,0%), la natació (15,5%) i, a certa distància d'aquests, el tennis (10,5%), el futbol (9,4%) i el ciclisme (8,3%). La tendència general apunta, d'altra banda, a un increment en la majoria de tipologies esportives en el període 1995-2000. El més habitual, d'altra banda, és que la població practiqui un sol esport (75,7%) però, tot i això, és significativa la proporció de practicants de dos esports de forma habitual (18,8%) i, fins i tot, de tres (5,5%)

La pràctica esportiva es realitza majoritàriament al mateix municipi de residència (63,5%) o en d'altres de la comarca (19,3%).

Figura 35. Principal esport practicat. Maresme, 2000

6.4 Vacances

Gairebé tres de cada quatre residents al Maresme (71,3%) van fer vacances l'any anterior a la realització de l'Enquesta. Aquesta xifra és molt superior a la que es registrava l'any 1995 (53,8%), any en què el territori estava immers en una crisi

econòmica i això va provocar que hi hagués menys població que podia permetre's fer vacances (el 1990 era el 62,3%). D'altra banda, actualment s'observa que el Maresme és una de les comarques de la província on hi ha més població que fa vacances. La variable renda i el major pes a la comarca de categories socioprofessionals que es consideren altes explicarien aquest diferencial.

Com és previsible, el principal període de vacances és l'estiu, moment en què força més de la meitat de la població del Maresme disfruta d'un període de lleure, però és significatiu també que hi ha quatre de cada deu residents que també fan vacances per Setmana Santa i per Nadal.

En tots els períodes esmentats hi ha més població l'any 2000 que l'any 1995 que pot fruit de l'esbarjo, la qual cosa no significa que es disposi de més dies de vacances en el còmput total de l'any ja que hi pot haver casos en què es redueixin els dies lliures d'un període –per exemple, a l'estiu– i augmentin els de la resta de l'any. La proporció de població que ha realitzat vacances desestacionalitzades, és a dir, en períodes de l'any diferents dels esmentats fins ara, és també notori (12,1%) i ha augmentat lleugerament respecte l'any 1995.

La singularitat principal del Maresme pel que fa a la destinació de les vacances de més llarga durada de l'any és que hi ha una proporció molt elevada de població –més d'una quarta part dels entrevistats que fan vacances– que es queda al mateix municipi, és a dir, es queda a casa o bé es dedica a fer excursions per la rodalia del seu municipi. S'ha de notar que aquesta proporció dobla la que es registra a la regió i a la província i, a més, que aquesta tendència ja s'observava a les edicions de l'*Enquesta* de 1990 i 1995. Les característiques dels habitatges del Maresme, amb una elevada proporció de zones residencials de baixa densitat, amb jardí i properes al mar, expliquen que una part significativa de la població, quan fa vacances, resti al mateix municipi.

A pesar d'això, a la comarca és molt nombrosa la població que en els períodes de vacances es desplaça a la resta d'Espanya i la resta de Catalunya, bé que en proporcions més reduïdes que al conjunt de la regió metropolitana. En canvi, al Maresme és lleugerament superior el percentatge dels que surten a l'estranger (12,6%).

Taula 100. Lloc on van passar les vacances més llargues (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No ha sortit del seu municipi	26,1	28,2	14,3	14,0
Excursions per la rodalia del seu municipi	2,3	4,0	2,3	2,6
Resta de Catalunya	22,1	23,9	34,6	35,2

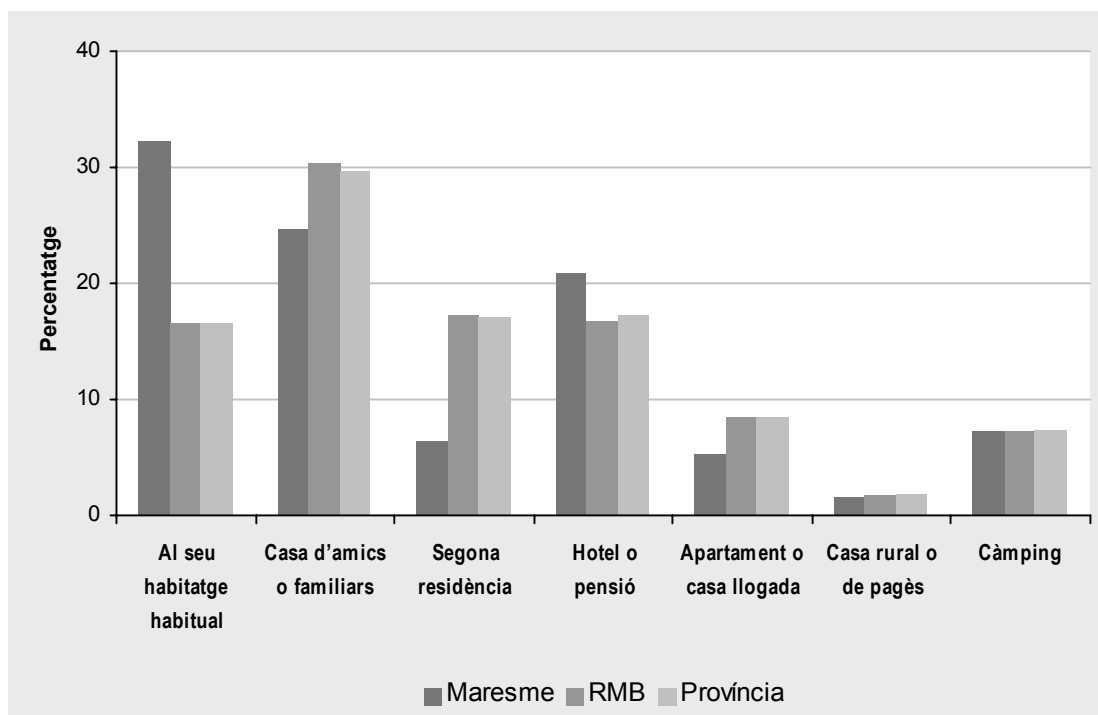
Resta d'Espanya	32,5	30,8	38,1	37,2
Fora d'Espanya	16,6	12,6	9,9	10,1
NS/NC	0,5	0,5	0,8	0,9
	(191)	(373)	(3.929)	(4.237)

Submostra formada per la població amb dues o més setmanes seguides de vacances durant l'any anterior al de la realització de l'Enquesta.

La informació referent al tipus d'allotjament utilitzat per passar les vacances més llargues confirma el que s'acaba d'exposar. Així, una tercera part de la població que fa vacances resta al seu habitatge habitual, mentre que en el conjunt de la província ho fa només el 16,6%. L'altre gran diferencial existent, relacionat estretament amb aquesta qüestió, és que al Maresme té molt menys pes la població que passa les vacances en una segona residència (6,4%) que a la província (17,3%). En el capítol dedicat a l'habitatge ja s'ha fet menció de la reduïda disponibilitat de residència secundària entre la població del Maresme pel fet que, en força parts de la comarca, la residència habitual ja supleix les qualitats de la secundària.

A banda d'això, però, hi ha força població que es desplaça a casa de familiars o amics (24,7%), en hotels o pensions (20,9%) i, amb molta menys freqüència, en càmtings (7,2%) i apartaments o cases llogades (5,4%).

Figura 36. Tipus d'allotjament emprat durant les vacances més llargues

6.5. Relacions personals

En aquest punt, s'analitzen les relacions personals que manté la població entrevistada, i es detallen les persones a les quals aquesta acudeix quan té necessitats d'índole diversa.

El món relacional de la població del Maresme –es fa referència aquí a les relacions amb persones no residents a la llar– es belluga en dues esferes: la familiar, d'una banda, i la de les amistats, d'una altra. Les persones no residents a la llar amb les quals els entrevistats es relacionen més sovint es distribueixen a parts iguals entre els familiars (41,9%) i els amics (41,2%), mentre que els veïns i els companys d'estudis o de feina constitueixen relacions menys freqüents o consolidades (6,3% i 4,4% respectivament).

L'evolució dels nivells relacionals entre 1995 i l'any 2000 presenta un canvi substancial –molt més acusat que el que es registrava en el període 1990-1995–, consistent en una pèrdua de pes de les relacions familiars i un increment de les relacions amb amics. Normalment, aquest tipus de canvi es produeix en les societats avançades ja que en aquestes se substitueixen les relacions que s'anomenen primàries –fonamentalment de familiars i veïns– per relacions secundàries –fonamentades en els lligams d'amistat. Cal notar que mentre que les primeres tendeixen a ser relacions no escollides, sinó dictades per l'entorn familiar i veïnal en el qual es conviu, les segones són relacions estrictament voluntàries i, per tant, que sorgeixen de la lliure elecció de les persones. Evidentment, amb aquest canvi dels nivells relacionals que viu la nostra societat, perden pes les xarxes tradicionals de suport social i personal, les xarxes basades en la família i en el veïnat, que tenen aspectes molt positius, bé que n'emergeixen d'altres d'innovadores, no vinculades a aquests lligams primaris.

Si es compara la informació del Maresme amb la de la regió metropolitana i de la província es conclou que el Maresme és una de les comarques en les quals les relacions amb amics són més elevades i, en canvi, es donen percentatges més reduïts de relacions familiars.

Pel que fa al lloc de residència, s'observa que la majoria de relacions es produeixen en un àmbit de proximitat geogràfica. Les relacions dels entrevistats es mantenen principalment dins del mateix municipi, amb un gran pes de les relacions dins del barri (23,5% dels entrevistats) i en altres barris del municipi (36,0%). És de destacar també que són significatives les relacions amb persones que resideixen a la resta de la comarca (8,5%), al Barcelonès (8,8%) –amb el que es constaten els lligams entre el Maresme i la capital del país, dels que en van apareixent exemples al llarg de l'estudi–

i, finalment, que la resposta indistintament assoleix proporcions molt elevades (17,9%).

Taula 101. Persones no residents a la llar amb les quals els habitants del Maresme es relacionen més sovint (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
No es relaciona amb ningú	0,7	0,8	1,3	1,2
Familiars	53,0	41,9	46,5	46,2
Amics	27,0	41,2	34,1	34,2
Veïns	6,2	6,3	6,2	6,3
Companys de feina o d'estudis	3,1	4,4	4,5	4,6
Altres persones	10,0	5,4	7,3	7,3
NS/NC	0,0	0,0	0,2	0,2
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

Taula 102. Lloc on resideixen les persones amb les quals els habitants del Maresme es relacionen més sovint, 2000 (%)

	Maresme	RMB	Província
No es relaciona amb ningú	0,8	1,3	1,2
Mateixa escala	2,3	3,9	3,8
Mateix barri	23,5	29,6	29,1
Altres barris del municipi	36,0	31,7	31,9
Alt Penedès	0,0	0,4	0,4
Baix Llobregat	0,0	2,4	2,2
Barcelonès	8,8	6,9	6,5
Garraf	0,0	0,3	0,3
Maresme	8,5	1,1	1,0
Vallès Occidental	0,6	2,5	2,3
Vallès Oriental	0,2	1,3	1,2
Anoia	0,0	0,1	0,3
Bages + Berguedà	0,0	0,1	0,5
Osona	0,0	0,1	0,5
Resta de Catalunya	0,8	0,8	0,8
Fora de Catalunya	0,8	0,5	0,5
Indistintament	17,9	16,6	16,9
NS/NC	0,0	0,5	0,5
	(352)	(5.742)	(6.250)

En casos de necessitat, les persones acudeixen a un tipus de relacions o un altre, segons quina sigui la qüestió que cal tractar. En cas de malaltia –el 91,0% de la població ha passat per aquesta situació– s’acudeix al cercle més proper, sigui la parella entre les persones casades (50,0%) o els pares en el cas dels més joves (21,3%), i també a d’altres familiars (14,6%). Quan es tracta de problemes derivats d’una manca de recursos econòmics, es reproduïx el mateix esquema –s’acudeix a la parella, als pares i altres familiars–, però a la comarca gairebé la meitat de la població no ha hagut d’afrontar aquest problema.

Davant de problemes personals també la família té un paper essencial, però en aquest cas apareix amb força també la consulta amb amics o companys de feina (10,4%). Està clar que davant determinats problemes personals o afectius –pels que han passat aproximadament sis de cada deu entrevistats– s’acudeix a amics perquè els problemes, precisament, poden venir de l’àmbit familiar. També sobta que hi ha població (6,0%) que davant d’aquestes qüestions no acudeix a ningú, el que representa, sovint, una feblesa de relacions interpersonals i de l’ajut que aquestes suposen. Les proporcions esmentades es reproduïxen en el cas de desavinences familiars i també quan la població ha de cercar feina, encara que en aquests dos casos més de la meitat de la població no ha tingut aquest problema.

Taula 103. A qui acudeixen prioritàriament els habitants del Maresme segons els diferents tipus de dificultats, 2000 (%)

	Malaltia	Problemes personals i/o afectius	Desavinences familiars	Manca de recursos econòmics	Recerca de feina
No ha tingut aquest problema	9,0	41,5	58,5	44,6	62,9
Parella	50,0	24,0	18,8	19,6	14,8
Pares	21,3	7,3	3,8	18,5	6,2
Altres familiars	14,6	9,6	7,5	11,2	2,5
Amics o companys de feina	1,5	10,4	6,9	1,2	8,8
Veïns	0,8	0,0	0,0	0,0	0,2
Professionals	*0,8	1,2	0,6	1,5	1,0
Ningú	1,9	6,0	3,8	3,5	2,9
NS/NC	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
	(520)	(520)	(520)	(520)	(520)

*No està inclòs el metge.

6.6 Associacionisme

La taxa d'associacionisme de la població del Maresme s'ha incrementat al llarg dels anys, passant de la situació de 1990, moment en què predominava la població no associada, fins al 2000, en què els entrevistats que pertanyen a una entitat associativa representen el 58,8% del total. Per tant, es pot afirmar que en aquest període de deu anys s'ha capgirat la situació associativa de la població comarcal, i aquest canvi s'ha produït fonamentalment els darrers cinc anys. Respecte a l'entorn metropolità i provincial, el Maresme presenta una taxa d'associacionisme notòriament més elevada que aquests territoris.

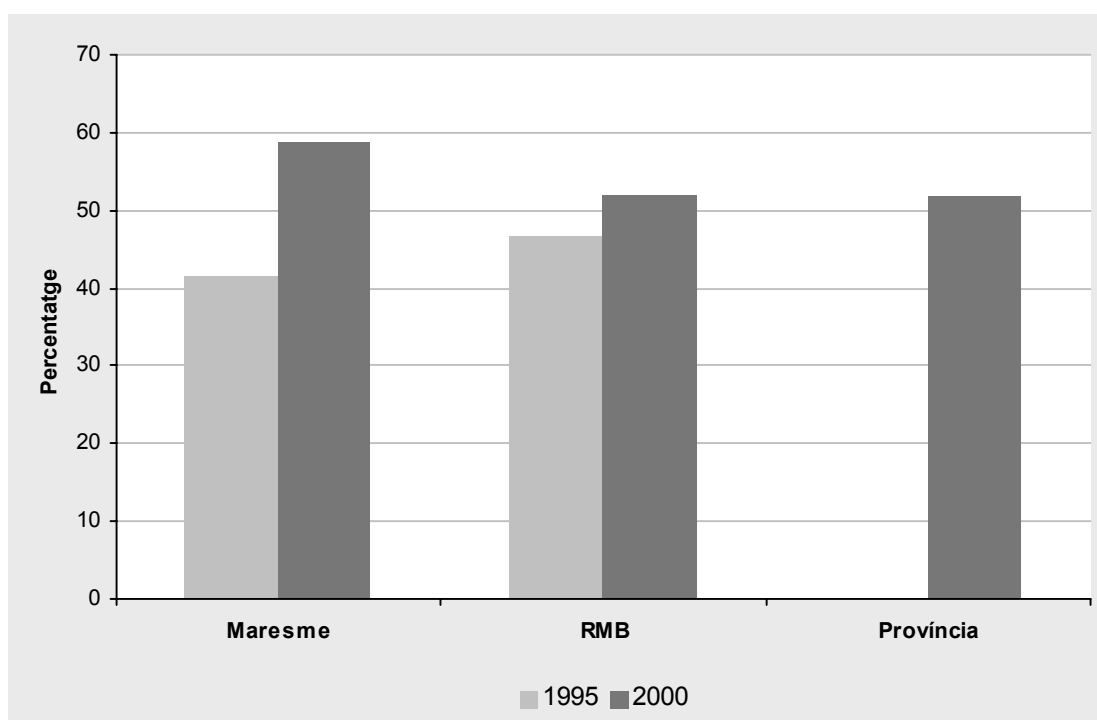

Figura 37. Taxa d'associacionisme (població que pertany a alguna associació)

La meitat de la població que pertany a alguna associació està vinculada només a una entitat, però també és molt significativa –entorn d'una quarta part– la població que pertany a dues entitats i, fins i tot, és significatiu el nombre de persones que són membres de tres i quatre associacions.

La pertinença a associacions es distribueix en un ventall molt ampli de tipologies, entre les que predominen, però, les entitats esportives (30,6% dels entrevistats), a les que segueix, formant un segon grup, la vinculació a associacions culturals (15,4%), veïnals (13,1%), entitats ecologistes i ONG (12,5%) i associacions professionals (11,9%). S'ha de tenir en compte que l'elevada associació a entitats esportives amaga situacions diverses, entre les quals hi ha un nombre important d'associats que són usuaris de serveis –socis de clubs– i no participants actius de l'entitat.

Respecte el conjunt metropolità i provincial, el Maresme presenta algunes particularitats pel que fa als tipus d'entitats als quals pertany la població. Concretament, a la comarca és més elevada la proporció de població que pertany a clubs esportius, associacions culturals, associacions professionals, entitats ecologistes i ONG i centres excursionistes, així com la pertinença a un partit polític. En canvi, és menor l'afiliació a associacions de veïns, sindicats i casals d'avis. Entre 1995 i 2000 la població comarcal ha incrementat la seva vinculació en la pràctica totalitat de les tipologies associatives, i ho ha fet de forma significativa.

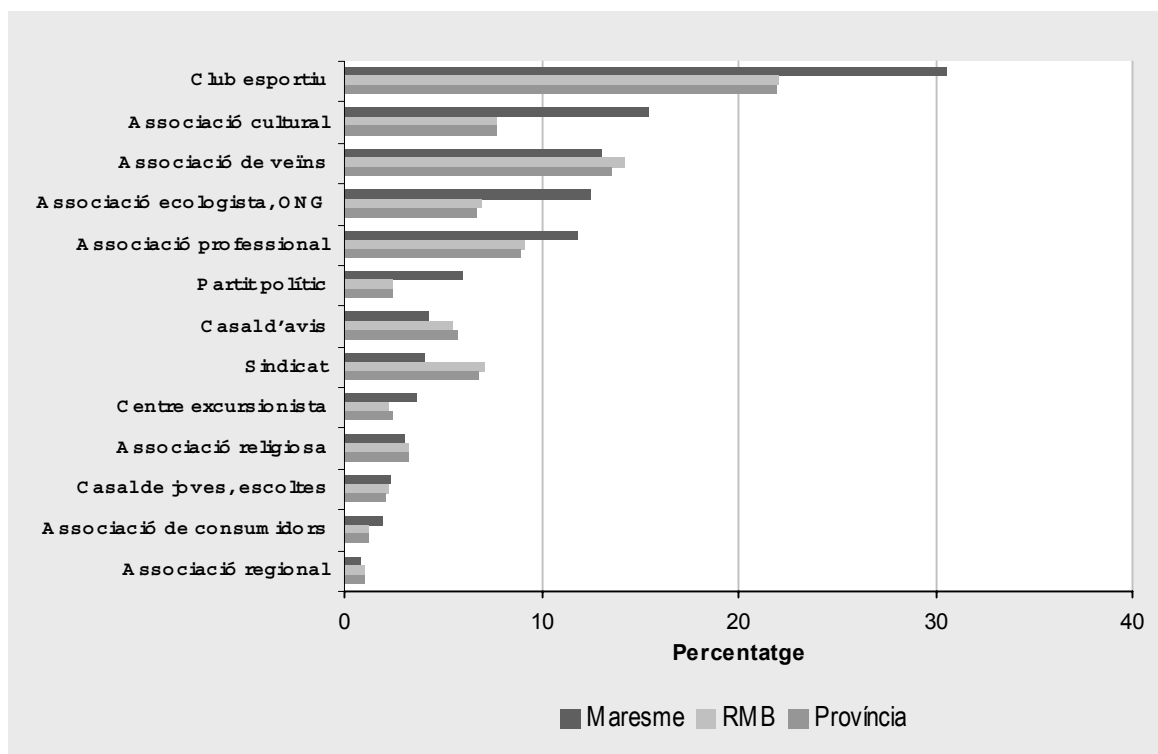

Figura 38. Nivell de pertinença a diferents entitats o associacions, 2000

Si es té en compte la vinculació de grups de població a entitats associatives específiques s'observa que el nivell d'afiliació sindical de la població ocupada és molt més baix al Maresme (5,7%) que al conjunt de la regió metropolitana (11,5%). A més, el nivell d'afiliació no ha progressat al llarg dels anys noranta.

Els equipaments adreçats a grups d'edat presenten un nivell de consolidació important pel que fa a casals d'avis, als qual hi pertany el 18,9% de la població comarcal de més de 65 anys –bé que tot indica que s'ha reduït entre 1990 i l'any 2000–, mentre que mostren menys arrelament els casals de joves, als quals hi està vinculat només el 7,9% de la població de 18 a 29 anys, la qual cosa suposa, però, un increment respecte a 1995.

6.7 Percepció de l'evolució social i política

En la percepció que les persones entrevistades tenen respecte a l'evolució social i política de Catalunya en relació amb les expectatives que tenien fa uns anys, s'observa que la resposta més habitual al Maresme és que aquesta evolució ha estat tal com s'esperava la població (44,8%). La resta dels entrevistats es distribueixen a parts iguals –entorn d'una quarta part dels entrevistats en cada cas– entre els que creuen que ha evolucionat més positivament i més negativament respecte a les expectatives existents.

Taula 104. Avaluació sobre l'evolució social i política de Catalunya en relació amb les expectatives que els habitants del Maresme tenien fa uns anys (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Molt millor	1,7	1,5	2,4	2,3
Millor	35,6	24,2	28,7	28,6
Tal com esperava	25,4	44,8	39,8	40,9
Pitjor	27,2	22,9	20,7	20,2
Molt pitjor	0,6	2,7	3,0	2,9
NS/NC	9,6	3,8	5,3	5,1
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

L'avaluació que les persones entrevistades fan sobre les seves relacions familiars en relació amb les expectatives que tenien fa uns anys és bastant positiva. Existeix un

equilibri entre l'opinió que les seves relacions familiars han estat tal com s'esperaven (45,8%) i la població que creu que són millors a o molt millors (45,9% en conjunt). Per tant, la població descontenta de l'evolució de les seves relacions familiars és molt minoritària (7,9%).

En una línia similar, tal com s'observa a la taula següent, es pondera l'evolució de la vida social dels entrevistats, tot i que, en aquest cas, és una mica més elevada la població que la valora tal com s'esperava (52,9%) i és lleugerament més reduïda la que creu que és millor o molt millor (42,1%), però continua sent mínima la proporció dels que consideren negativa l'evolució de la seva vida social (4,8%). En els dos casos esmentats –relacions familiars i vida social– l'avaluació que fan actualment els entrevistats és significativament més positiva que la que s'efectuava l'any 1995. Per tant, hom ha de suposar que la comarca ha viscut en aquests anys un període positiu en el marc de les relacions personals i, segons això, també en el si de la societat civil.

Taula 105. Avaluació del habitants del Maresme sobre la seva vida social en relació amb les expectatives que tenien fa uns anys

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Molt millor	1,7	9,0	4,7	4,5
Millor	27,5	33,1	31,5	32,0
Tal com esperava	64,7	52,9	57,4	57,2
Pitjor	5,7	4,4	5,5	5,3
Molt pitjor	0,0	0,4	0,3	0,3
NS/NC	0,4	0,2	0,6	0,6
	(352)	(520)	(5.742)	(6.250)

6.8 Sentiment identitari

Aquest capítol es clou amb una anàlisi sobre el sentiment identitari de la població comarcal, qüestió que es va incloure per primera vegada en l'edició de l'any 2000 de l'*Enquesta*. Al Maresme es distribueixen gairebé a parts iguals tres posicions identitàries: la població que se sent únicament catalana (25,8%), la que se sent més catalana que espanyola (26,3%) i la que se sent tant catalana com espanyola (28,3%). Són minoritaris, en canvi, els col·lectius que se situen en la línia identitària espanyola; és a dir, els que se senten més espanyols que catalans (9,8%) o únicament espanyols (6,2%). A la comarca, doncs, i considerant el conjunt de respostes obtingudes, predomina un sentiment identitari català i aquesta presa de posició és més acusada

que a la regió metropolitana, en el conjunt de la qual la resposta tant català com espanyol destaca per sobre de la resta.

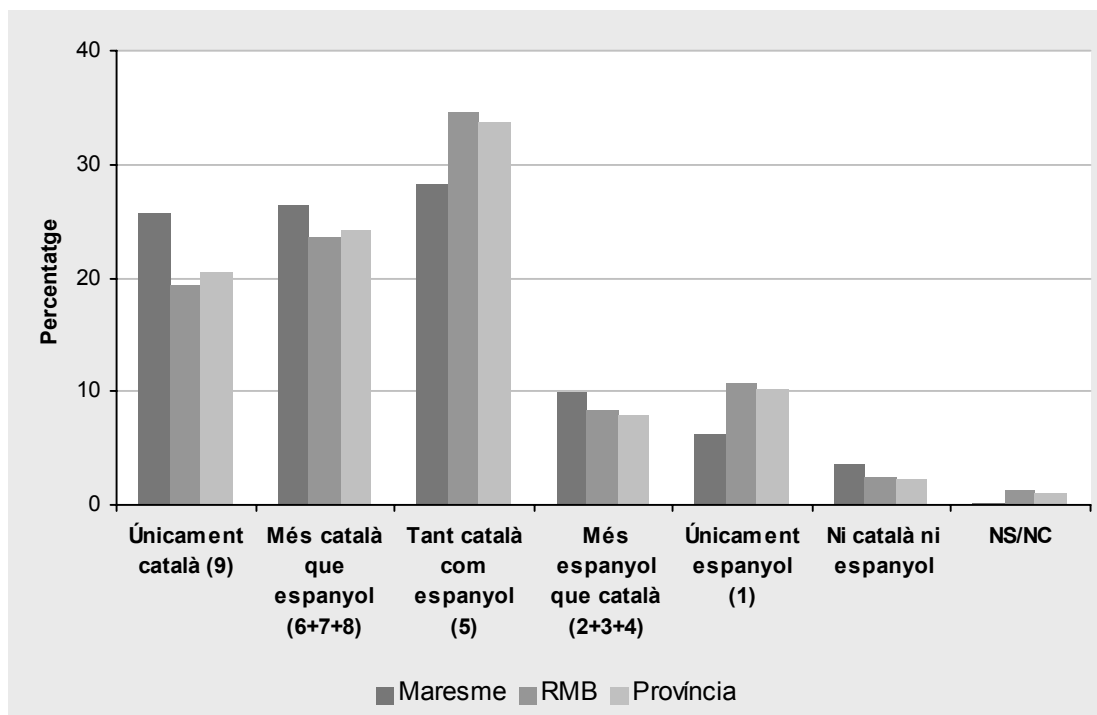

Figura 39. Sentiment de pertinença identitària dels habitants del Maresme, 2000

Les persones entrevistades s'havien de situar en una escala de l'1 al 9, on 1 = espanyol i 9 = català.

7. Equipaments, medi ambient i qualitat de vida

En el present capítol es tracten diversos assumptes que tenen força interès per a la gestió pública, com ara equipaments, infraestructures i serveis municipals en l'àmbit de barri, així com els problemes de l'entorn immediat. El capítol es basa fonamentalment en mesurar la percepció que els entrevistats tenen sobre aquestes qüestions i també en l'avaluació que en fan.

En el primer apartat s'analitza la percepció de l'existència d'aquests equipaments infraestructures i serveis, tot avaluant la seva existència o inexistència. En el segon apartat l'avaluació no és quantitativa, com en el cas anterior, sinó que els entrevistats realitzen una avaluació qualitativa de l'estat dels equipaments, infraestructures i serveis.

En el tercer punt es repassen els principals problemes del barri, fonamentalment els de tipus ambiental i, relacionat amb aquesta qüestió, el quart apartat es dedica a avaluar la qualitat de vida al barri i al municipi i se'ls compara amb la de la ciutat de Barcelona.

7.1 Percepció de l'existència d'infraestructures, equipaments i serveis del barri

La població entrevistada avalua l'existència de les infraestructures, els equipaments i els serveis del seu barri a partir de la consideració de si són suficients, insuficients o no n'hi ha.

En conjunt, la disponibilitat d'infraestructures urbanes és ben valorada a la comarca ja que els dos conceptes que es consideren en aquest àmbit reben ponderacions molt positives: enllumenat (79,0% de les respostes el consideren suficient) i asfaltat (74,8%). L'existència d'un altre dels serveis bàsics que presta l'administració municipal i comarcal –la neteja– també és considerada força positivament (68,5%).

En relació amb els equipaments, els que es consideren amb més suficiència són els col·legis de primària (74,2%), als que segueixen els casals d'avis. La resta d'equipaments considerats –zones verdes, parcs infantils, escoles bressol, instituts d'ensenyament, centres cívics, centres sanitaris i mercats municipals– assoleixen la consideració de suficient pel 50-60% de la població, excepte dos casos, en què les avaluacions de “insuficient” i “no n'hi ha” superen la meitat de les respostes. Aquestes

dues variables són els equipaments esportius i les biblioteques municipals. Els centres sanitaris estan en el límit entre la consideració positiva i la negativa ja que només el 50,4% dels entrevistats els consideren suficients.

S'ha de recordar, per a una bona ponderació de les respostes, que aquestes fan referència a l'àmbit de barri i s'ha de tenir en compte que certs equipaments tenen més aviat una lògica d'àmbit municipal i no de barri, almenys als municipis amb un nombre d'habitants relativament reduït.

Taula 106. Percepció de l'existència d'infraestructures, equipaments i serveis al barri. Maresme, 2000 (%)

	Suficient	Insuficient	No n'hi ha	NS/NC	TOTAL
Enllumenat	79,0	19,0	1,7	0,2	100,0
Asfaltat	74,8	22,9	2,3	0,0	100,0
Neteja municipal	68,5	28,8	2,7	0,0	100,0
Zones verdes	54,4	27,9	17,3	0,4	100,0
Parcs infantils	53,1	27,3	19,0	0,6	100,0
Equipaments esportius	42,5	28,1	27,9	1,5	100,0
Escoles bressol	59,6	12,9	21,3	6,2	100,0
Centres d'ensenyament infantil i primari (CEIP)	74,2	6,7	15,4	3,7	100,0
Instituts d'ensenyament secundari (IES)	57,9	9,8	28,7	3,7	100,0
Biblioteques públiques	44,6	15,8	37,3	2,3	100,0
Centres cívics	51,5	15,6	28,5	4,4	100,0
Casals d'avis	66,9	9,2	17,1	6,7	100,0
Centres sanitaris	50,4	24,0	25,0	0,6	100,0
Mercats municipals	54,0	16,2	28,7	1,2	100,0
Botigues	63,8	26,3	9,2	0,6	100,0
Transports intramunicipals	32,1	18,8	47,7	1,3	100,0
Transports intermunicipals	53,1	29,6	15,4	1,9	100,0

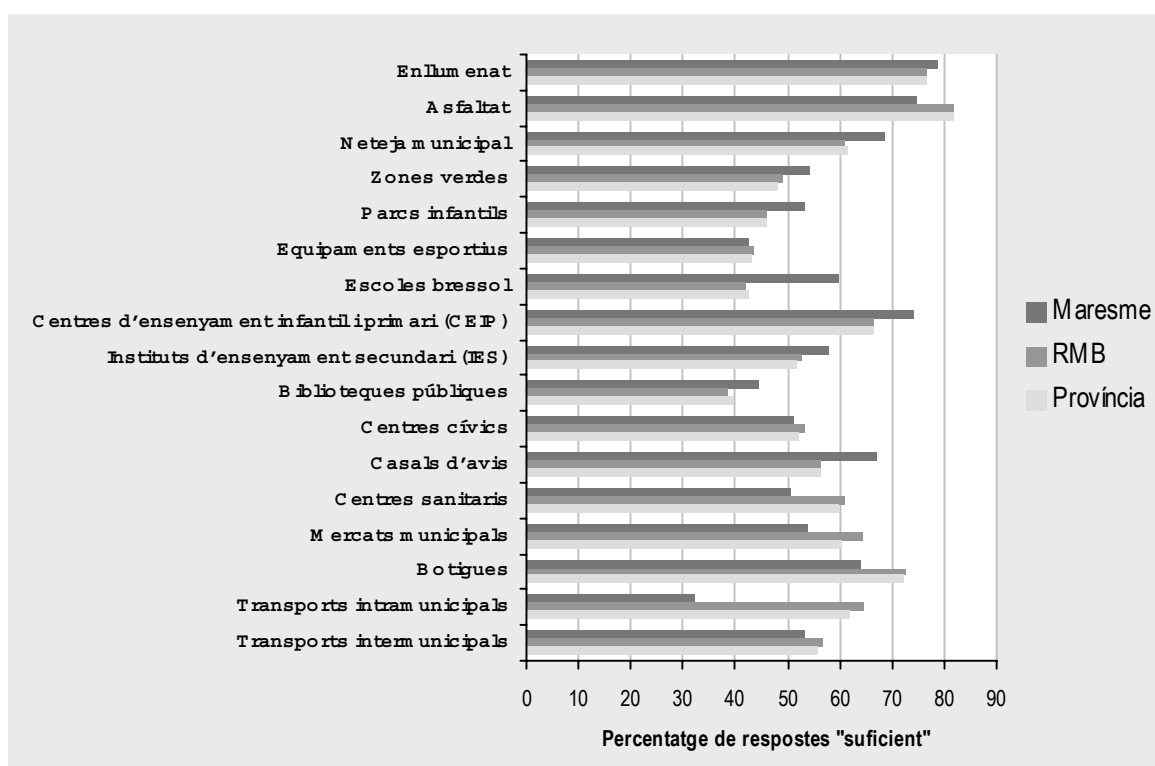
Fent referència a un altre tipus de dotació, les botigues del barri es consideren també suficients per més de dues tercers parts dels entrevistats. Finalment, els mitjans de transport constitueixen un servei que per les seves característiques precisa una consideració específica. En el cas del transport intramunicipal, la resposta majoritària és que no n'hi ha, que respon a una realitat òbvia ja que el gruix d'aquest tipus de transport a la comarca es localitza a la ciutat de Mataró. És evident que la majoria de poblacions comarcals no disposen d'aquest servei. La situació respecte al transport

intermunicipal és més positiva, ja que més de la meitat de la població consultada considera suficient el servei (53,1%), mentre que la resposta “no n’hi ha” es limita al 15,4%.

Quan la comarca es compara amb el conjunt de la regió metropolitana i la província es detecten situacions força diverses. Tot i que en la majoria de casos les diferències entre els dos territoris són poc destacables, predominen les dotacions en què la comarca assolix majors nivells de disponibilitat que la regió i la província, mentre que les situacions inverses es donen amb menor freqüència.

Les escoles bressol, principalment, i els casals d’avis, els col·legis de primària, els parcs infantils, les zones verdes, els instituts d’ensenyament secundari i les biblioteques municipals són els equipaments en què la ponderació de “suficient” és més elevada a la comarca que a la regió i la província. A banda dels equipaments, és de destacar que el servei de neteja municipal i l’enllumenat també reben aquest tipus de ponderació.

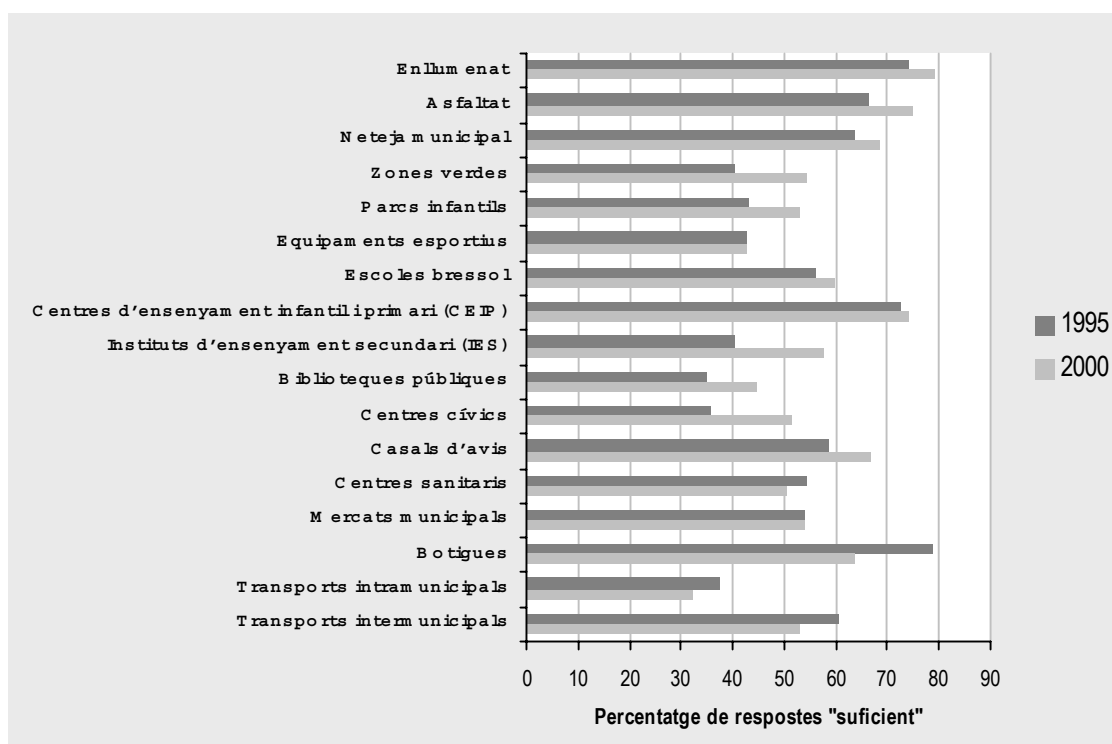
Figura 40. Percepció de suficiència en infraestructures d'equipament i serveis, 2000

En el pol oposat, la percepció de suficiència a la comarca és molt menor que a la regió i la província, primer, en el transport intramunicipal. Aquesta situació és explicable, com ja s'ha comentat anteriorment, per les dimensions de molts dels municipis del Maresme, en els quals, evidentment, no existeix aquest tipus de transport, mentre que a les zones de continu urbà –fonamentalment al Barcelonès–, la xarxa interna de transport públic és molt densa. També es consideren menys suficients els mercats municipals, les botigues i els centres sanitaris, hom pot suposar que per raons similars a les exposades ara mateix. Finalment, l'asfaltat també rep una avaluació de menor nivell de suficiència a la comarca, possiblement a causa de l'existència de força àrees de baixa densitat i tipus d'urbanització, les quals sempre acostumen a tenir uns nivells d'asfaltat més deficients que les àrees urbanes compactes.

Els dos casos d'equipaments que reben una avaluació de “suficient” prou similar a la comarca i a la regió són els equipaments esportius i els centres cívics.

Figura 41. Percepció de suficiència en infraestructures d'equipament i serveis. Maresme, comparació 1995-2000

L'evolució de la percepció de l'existència d'infraestructures, equipaments i serveis a la comarca del Maresme entre 1995 i l'any 2000 presenta, en la majoria d'ítems inclosos,

una millora ja que tendeix a augmentar el percentatge d'entrevistats que els consideren suficients, bé que els avenços són modestos. Els casos en què es produeix un salt molt significatiu en la valoració de disponibilitat suficient són les zones verdes, els parcs infantils, els instituts de secundària, els centres cívics i els casals d'avis. Val a dir que alguns d'aquests temes partien de valoracions bastant baixes, la qual cosa afavoreix que l'evolució hagi estat marcadament positiva en els cinc anys esmentats.

També hi ha serveis i equipaments que no han seguit l'evolució positiva general, sinó que la població en percep una menor disponibilitat. El transport públic –tant l'intermunicipal com l'intramunicipal– és avaluat com a menys que suficient entre 1995-2000. El mateix succeeix amb la disponibilitat de botigues. Aquesta darrera és possiblement una percepció força ajustada a la realitat ja que la crisi del petit comerç tradicional de barri és prou patent. Pel que fa a equipaments, els centres sanitaris són els únics que perden proporció de suficient i n'hi ha dos més que es mantenen estancats: equipaments esportius i mercats municipals.

7.2 Percepció de l'estat d'infraestructures, equipaments i serveis del barri

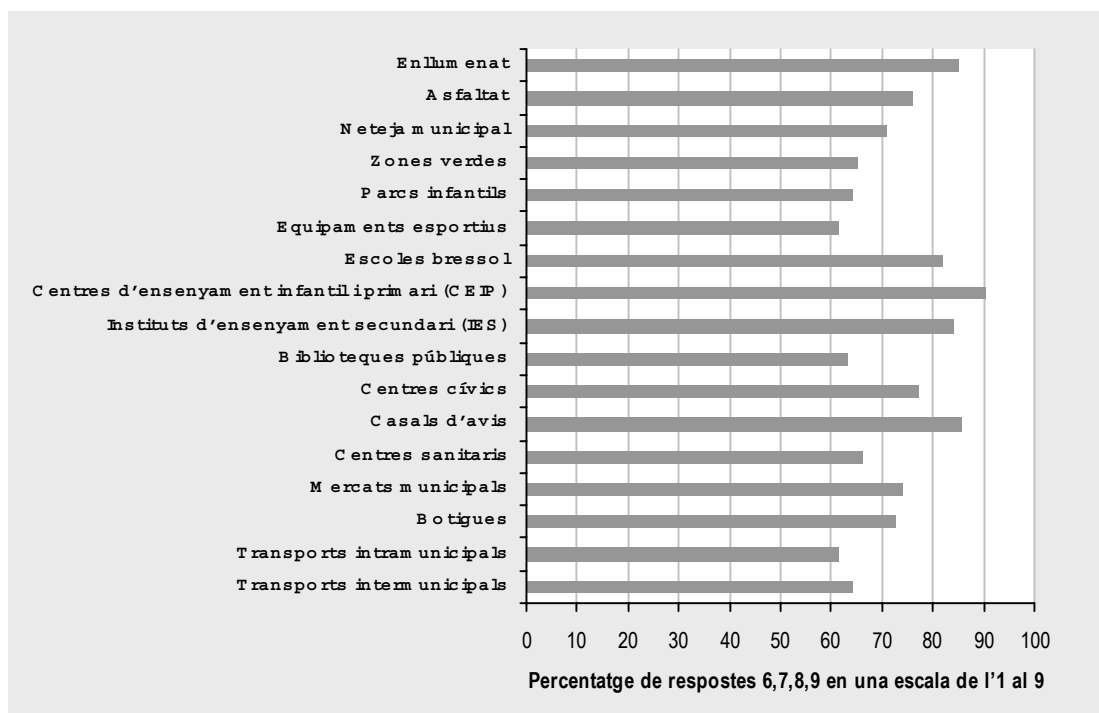
Fins ara s'ha analitzat la percepció que la població té de l'existència –suficient o no– de les infraestructures, equipaments i serveis del barri. Seguidament es tracta l'avaluació de l'estat d'aquestes variables. Per tant, en el primer punt s'avaluava la quantitat de les variables i ara s'estudia la seva qualitat.

En primer lloc, destaca que la consideració “en molt bon estat” i “en bon estat” supera el 60% de les respostes en totes les infraestructures, equipaments i serveis. És a dir, la població de la comarca té en bona consideració l'estat i la qualitat de les infraestructures existents. Les majors avaluacions les reben, en primer lloc, els centres d'ensenyament primari (90,6%), seguits pels altres centres educatius –escoles bressol (81,9%) i instituts de secundària (84,3%)–, així com els casals d'avis (86,5%). També reben avaluacions elevades –entre el 70% i el 80% de “molt bon estat” o “bon estat”– els centres cívics, els mercats municipals i el comerç de barri. Les infraestructures i els serveis urbans se situen també en nivells de prestació remarcables: enllumenat (85,0%), asfaltat (76,1%) i neteja municipal (71,0%).

Tot i que en termes generals reben avaluacions positives, hi ha un nombre de serveis i equipaments en els quals la qualificació “en mal estat” o “en molt mal estat” supera la tercera part de les respostes. En aquest grup hi figuren els equipaments esportius, els

centres sanitaris, les biblioteques municipals, els parcs infantils i les zones verdes, d'una banda, i d'una altra, els serveis de transport –tant l'intramunicipal com l'intermunicipal. S'ha de tenir en compte que aquesta avaluació és bastant coincident amb la del punt anterior, referida a l'existència de serveis i equipaments. La majoria d'aquestes variables eren qualificades amb els percentatges més baixos de disponibilitat "suficient". Per tant, es pot deduir que existeix una demanda comarcal dels serveis i els equipaments esmentats, tot i que, en la majoria dels municipis, aquests han augmentat força les darreres dècades. El cas dels parcs infantils i les zones verdes constitueixen un exemple respecte d'espais que, en termes generals, es consideren suficients però que la població percep que estan en un estat millorable. Cal considerar que l'exigència de la població respecte als parcs i les zones verdes és elevada ja que són els principals llocs d'esbarjo per a infants i gent gran.

Figura 42. Avaluació de l'estat de les infraestructures, els equipament i els serveis. Maresme, 2000

A més de la ponderació qualitativa que s'acaba d'analitzar, els entrevistats duien a terme una avaluació numèrica de l'estat de les infraestructures, els equipaments i els serveis, avaluació que l'any 2000 coincideix, a grans trets, amb la que s'acaba d'analitzar: la qualitativa.

Les diferències l'any 2000 en les avaluacions que realitzen els entrevistats de la comarca respecte de les del conjunt de la regió metropolitana i de la província són força lleus en la majoria d'assumpes, ja que se situen normalment alguna dècima per sobre o per sota de la mitjana dels territoris esmentats. Hi ha certs casos, però, en què la avaluació a la comarca està mig punt o més per sota que a la regió i la província. En aquesta situació es troben els equipaments esportius, els centres sanitaris, els mercats municipals, les botigues de barri i el transport públic intramunicipal i intermunicipal. Una vegada més s'identifiquen aquí un conjunt d'equipaments i de serveis que presentarien certes deficiències a la comarca i que es van repetint al llarg d'aquest apartat.

Taula 107. Avaluació* mitjana de l'estat de les diferents infraestructures, equipaments i serveis del barri al Maresme (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Enllumenat	6,6	6,5	6,5	6,5
Asfaltat	6,2	6,1	6,4	6,4
Neteja municipal	6,1	5,9	5,7	5,7
Zones verdes	5,9	5,9	5,8	5,8
Parcs infantils	5,6	5,7	5,6	5,6
Equipaments esportius	6,2	5,6	6,1	6,1
Escoles bressol	6,9	6,3	6,1	6,2
Centres d'ensenyament infantil i primari (CEIP)	7,1	6,8	6,6	6,6
Instituts d'ensenyament secundari (IES)	6,9	6,5	6,3	6,3
Biblioteques públiques	6,6	6,0	6,1	6,1
Centres cívics	6,2	6,2	6,4	6,4
Casals d'avis	6,9	6,7	6,6	6,7
Centres sanitaris	6,5	5,8	6,4	6,4
Mercats municipals	6,8	6,2	6,8	6,8
Botigues	6,9	6,1	6,8	6,8
Transports intramunicipals	6,4	5,6	6,6	6,7
Transports intermunicipals	6,5	5,6	6,3	6,3

* La avaluació mitjana s'ha obtingut a partir d'una escala de l'1 al 9.

7.3 Percepció dels problemes ambientals de l'entorn immediat

En el conjunt d'avaluacions que realitza la població entrevistada sobre assumptes de l'esfera col·lectiva hi figuren els que fan referència a problemes ambientals del barri.

Hi ha dues qüestions que sobresurten pel seu nivell de conflictivitat. Aquestes qüestions estan relacionades amb la motorització. La primera és l'aparcament, respecte el qual 6 de cada 10 entrevistats manifesten que perceben molts o bastants problemes –és l'únic assumpte en el qual la resposta “molts problemes” és la majoritària–, i en segon lloc, la circulació, per la qual estan molt o bastant afectats el 46,0% del total. Si es contempla l'avaluació quantitativa efectuada pels entrevistats (d'1 a 9, de poca a molta problemàtica), l'aparcament es puntuava amb el 5,6 de mitjana i la circulació amb el 4,8, les dues puntuacions més altes que s'han registrat.

Hi ha un altre assumpte relacionat amb la circulació –la insuficiència o mal estat de camins i carreteres– que es pondera menys però, tot i això, és considerat molt o bastant important per una cinquena part dels entrevistats i, en conjunt, es puntuava amb el 3,1.

Les dades esmentades donen compte de com els diversos aspectes relacionats amb la motorització dominen gran part de les preocupacions quotidianes de la població del Maresme. Val a dir també que aquests són els assumptes que es manifesten més problemàtics al conjunt de la regió i la província, fins i tot, en major nivell que a la comarca. Per tant, aquesta no és una preocupació exclusiva dels residents del Maresme, sinó que és generalitzada a la nostra societat.

La resta de les variables que s'analitzen es presenten molt menys problemàtiques. La seguretat ciutadana i la contaminació constitueixen un segon grup de variables que 3 de cada 10 entrevistats les perceben com a molt o bastant problemàtiques. Cal destacar que la seguretat ciutadana és puntuada amb el 3,9 de mitjana i la contaminació amb el 3,6. En tots dos casos, la puntuació que s'atorga a la comarca és força inferior a la de la regió i la província, el que pressuposa que aquests assumptes preocupen menys al Maresme.

La resta de qüestions estudiades es consideren molt poc problemàtiques. Respecte a la degradació dels boscos, dues terceres parts dels entrevistats consideren que aquest és un assumpte no gens problemàtic i la població de la comarca encara manifesta menys preocupació per la contaminació de rius i rieres i per l'existència d'indústries insalubres o sorolloses. En aquests dos casos, més del 80% de la població considera que aquestes són qüestions no gens problemàtiques i tenen puntuacions d'1,3 i 1,4 sobre 9.

L'avaluació del conjunt de qüestions analitzades ha variat poc entre 1995 i l'any 2000, el que suposa que la població de la comarca no percep un increment dels problemes ambientals i de circulació, però cal destacar també que en aquesta evolució tampoc no s'aprecia un descens de les problemàtiques en qüestió.

En canvi, respecte al conjunt metropolità, en la pràctica totalitat dels assumptes es perceben més problemes a la regió i la província que a la comarca. Segons això, la població comarcal viuria més positivament el seu entorn que els altres territoris.

Taula 108. Percepció de problemes de l'entorn immediat*. Maresme, 2000 (%)

	Molts	Bastants	Pocs	Gens	Avaluació mitjana
Contaminació	15,0	15,2	16,2	53,4	3,6
Circulació i trànsit	29,9	16,1	17,1	37,3	4,8
Aparcament	46,2	13,0	11,8	28,7	5,6
Seguretat ciutadana	12,1	17,5	30,4	39,7	3,9
Indústries insalubres i/o sorolloses	4,4	2,0	10,5	82,5	1,3
Contaminació de rius i/o rieres	2,2	6,4	9,2	81,4	1,4
Degradació de boscos	5,5	13,3	14,1	66,1	2,3
Insuficiència o mal estat de carreteres o camins d'accés	7,9	13,0	17,2	60,5	3,1

* L'avaluació s'ha obtingut a partir d'una escala del 0 al 9: molts (8,9), bastants (6,7), pocs (3,4), gens (0,1,2).

Taula 109. Avaluació* mitjana sobre la percepció de problemes de l'entorn immediat al Maresme (%)

	Maresme		RMB	Província
	1995	2000	2000	2000
Contaminació	4,1	3,6	5,2	5,1
Circulació i trànsit	4,8	4,8	5,6	5,5
Aparcament	5,6	5,6	7,1	6,9
Seguretat ciutadana	No es preguntava	3,9	4,7	4,6
Indústries insalubres i/o sorolloses	1,3	1,3	0,9	0,9
Contaminació de rius i/o rieres	1,1	1,4	0,9	1,0
Degradació de boscos	2,3	2,3	1,0	1,1
Insuficiència o mal estat de carreteres o camins d'accés	No es preguntava	3,1	2,5	2,5

* L'avaluació mitjana s'ha obtingut a partir d'una escala de l'0 al 9.

7.4 Qualitat de vida: el Maresme i Barcelona

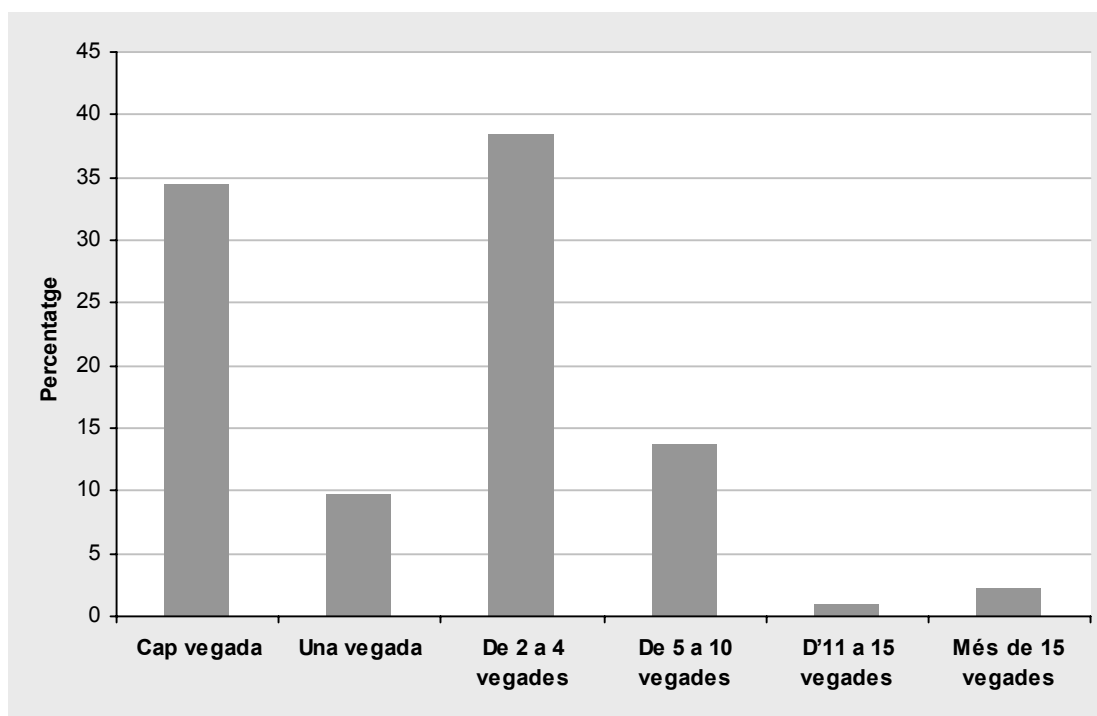
La relació del Maresme amb Barcelona és intensa, com ja s'ha observat en altres parts d'aquest estudi: a Barcelona es localitzen molts llocs de treball dels ocupats de la comarca, part de la població del Maresme que ha arribat els últims anys prové de la capital, els habitants de la comarca que van al teatre o a museus acudeixen principalment a Barcelona, etc. En aquest apartat s'analitzen dues qüestions més que relacionen el Maresme i Barcelona: la mobilitat no obligada i la comparació de la qualitat de vida als dos territoris.

Mobilitat no obligada

Els fluxos de mobilitat no obligada –la que no inclou ni treball ni estudis– confirmen les intenses relacions amb la capital. Tot i que els desplaçaments cap a Barcelona són molt elevats a totes les comarques de la província, els que es produeixen al Maresme només són comparables amb els que es detecten al Baix Llobregat. Només el 34,4% dels entrevistats de la comarca no han anat cap vegada a Barcelona durant el mes anterior a la realització de l'*Enquesta*. Aquest és el percentatge més reduït de les comarques provincials o, el que és el mateix, el Maresme és la comarca on més població s'ha desplaçat a la capital.

El més habitual és que els entrevistats hagin anat a la capital entre dues i quatre vegades (38,5%), la qual cosa significa una freqüència d'entre una vegada a la setmana i cada quinze dies, mentre que el 17,0% hi va amb més freqüència que la setmanal; això representa un nivell de mobilitat molt elevat, tenint en compte que es tracta de desplaçaments no obligats.

Figura 43. Mobilitat no obligada. Nombre de vegades que els residents al Maresme han anat a Barcelona durant l'últim mes, 2000

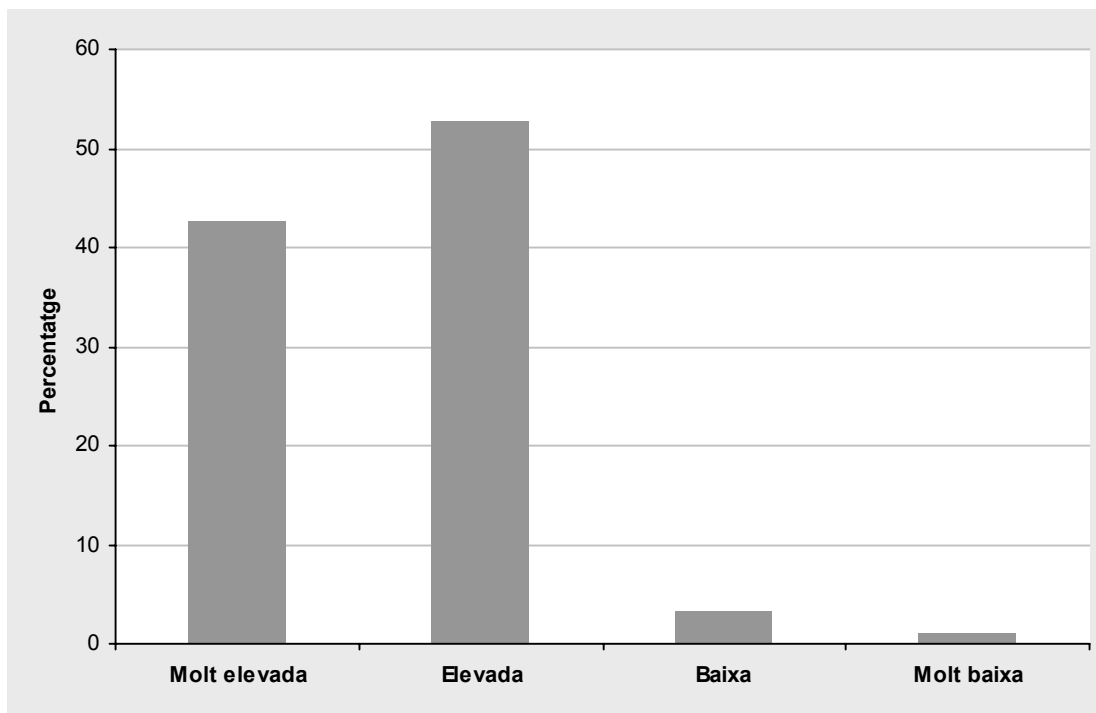
Els motius pels quals la població es desplaça a Barcelona són molt diversos, tot i que el més freqüent és el de passejar o fer un volt. Darrere d'aquesta motivació, que sovint es complementa amb la realització d'altres activitats en el mateix desplaçament, hi figuren les compres, seguides de les visites a amics o familiars, consultes a metges, assistir a activitats culturals i fer gestions personals i professionals.

Comparació de la qualitat de vida: el Maresme i Barcelona

La població comarcal considera molt positiva la qualitat de vida al seu municipi. Concretament, el 95,3% dels entrevistats opinen que al seu municipi la qualitat de vida és elevada o molt elevada i, per tant, els que es podrien qualificar de "descontents" no arriben al 5% del total. L'avaluació quantitativa d'aquesta variable assoleix el 7,1 sobre 9 i, per tant, també és molt positiva.

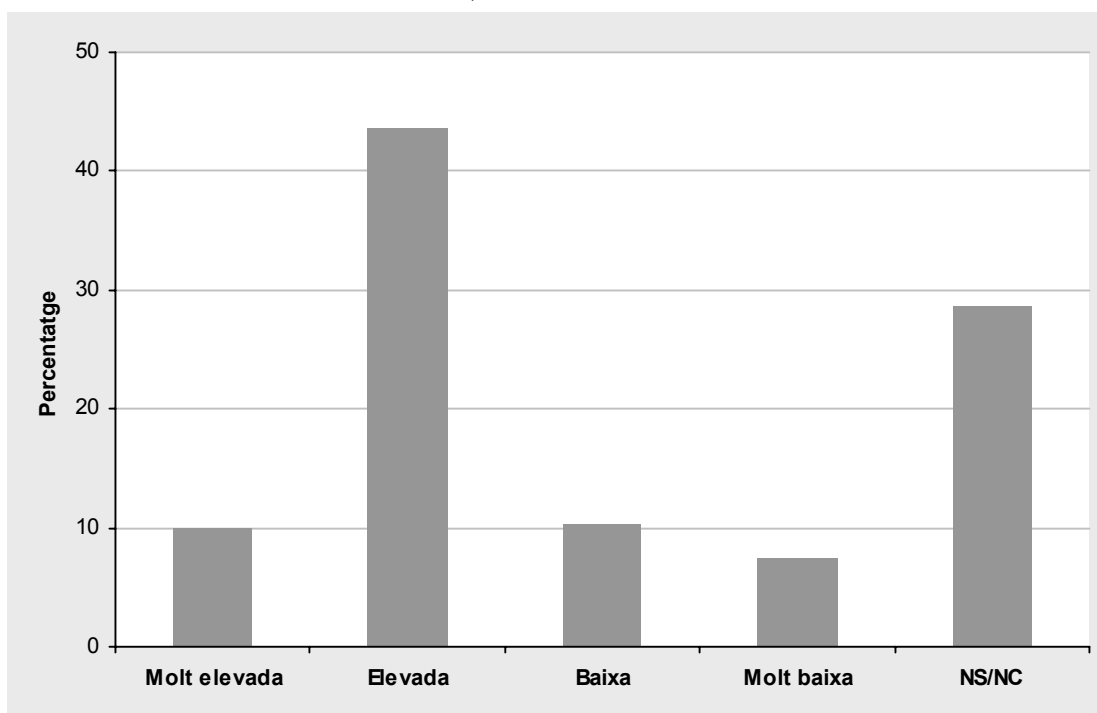
L'avaluació observada al Maresme no és, però, una excepció en el marc provincial, sinó que està en els nivells de força altres comarques, a les quals la població també està força satisfeta del municipi on viu. Només hi ha dos casos en què l'avaluació de la qualitat de vida al propi municipi es considera menys elevada, tot i que també arriba a nivells de satisfacció considerables. Aquestes dues comarques són el Barcelonès i el Vallès Occidental.

Figura 44. Avaluació del nivell de qualitat de vida al municipi de residència. Maresme, 2000

En l'Enquesta es formula una pregunta sobre l'opinió dels residents respecte de la qualitat de vida a la ciutat de Mataró i a la de Barcelona. La qualitat de vida existent a la capital comarcal –responen els entrevistats no residents a Mataró– és puntuada (5,5) per sota del propi municipi de residència. Tot i això, és destacable que la resposta majoritària és la de que aquesta ciutat disposa d'una qualitat de vida elevada.

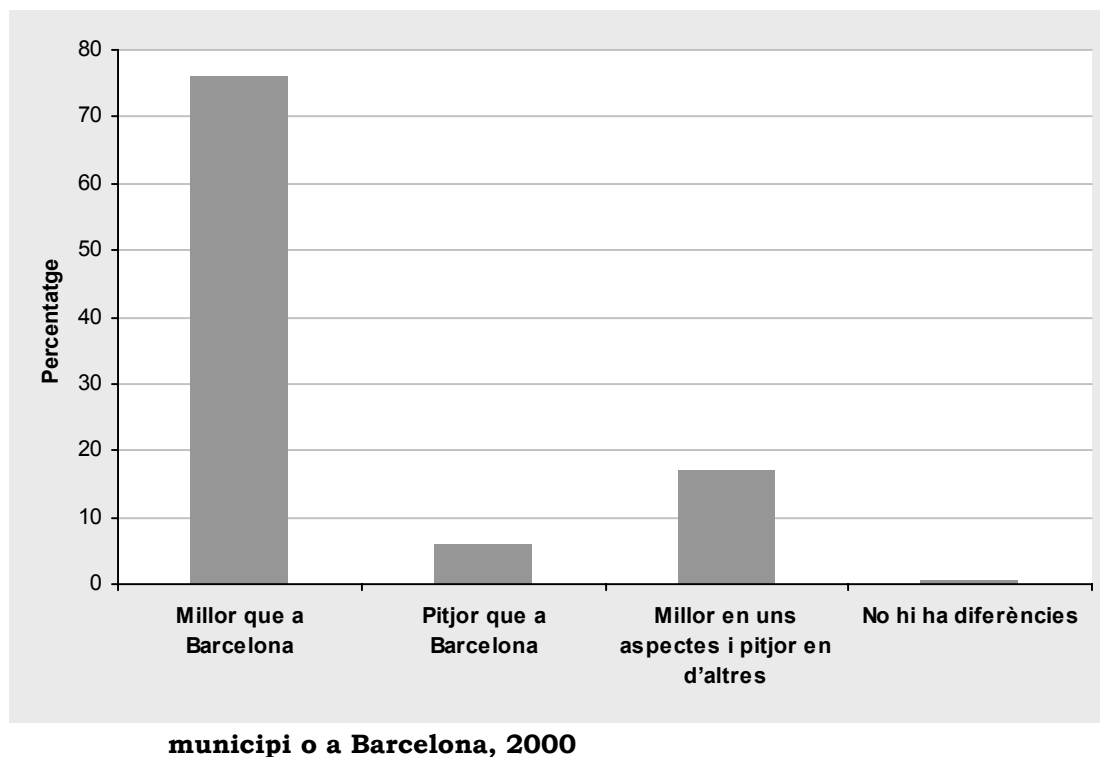
Figura 45. Avaluació del nivell de qualitat de vida a Mataró per als qui no hi resideixen. Maresme, 2000

Respecte a la ciutat de Barcelona, l'avaluació en aquest cas és força més negativa que la que es manifestava respecte del propi municipi i la capital comarcal. Quatre de cada deu entrevistats –els residents al Maresme– consideren que a Barcelona la qualitat de vida és baixa o molt baixa, i el que destaca especialment en l'avaluació dels residents al Maresme respecte d'altres comarques és l'elevada proporció de població –un de cada cinc entrevistats– que considera que a la gran ciutat la qualitat de vida és molt baixa. La puntuació que s'atorga a la qualitat de vida de la capital és de 5,2 sobre 9.

Resum de les qüestions analitzades fins ara és l'opinió dels entrevistats sobre si al seu municipi es viu millor o pitjor que a Barcelona. Les respostes obtingudes palesen clarament la preferència de la població del Maresme pel seu propi municipi de residència: tres quartes parts dels entrevistats creuen que al seu municipi es viu millor. Curiosament, també hi ha un reduït grup de població (6,0%) que opina que a la capital es viu millor que al seu municipi i gairebé un de cada cinc que creu que en uns aspectes és millor un lloc i en d'altres pitjor. Com en casos anteriors, les opinions manifestades al Maresme no són diferents de les que es reflecteixen a la majoria de les comarques de la província.

Figura 46. Opinió de la població del Maresme sobre si es viu millor al seu

Els inconvenients principals de Barcelona segons els residents al Maresme són l'aglomeració humana (27,7%), la congestió de tràfic (24,0%), la contaminació ambiental (21,0%) i, en menor mesura, l'acústica (13,1%). La seguretat ciutadana (6,7%) segueix a distància el grup d'inconvenients esmentats.

Entre els avantatges de viure a la capital, la població del Maresme esmenta, primer, el comerç barceloní (23,3% dels entrevistats), l'oferta d'activitats culturals (17,1%) i de lleure (16,7%) i també els serveis sanitaris (13,5%), així com l'activitat econòmica (7,9%).

Conclusions

Un territori amb unes estructures socials emergents

Diversos aspectes fan pensar que el Maresme és una comarca on l'estructura social es troba en formes relativament avançades, però cal fer certs matisos a aquest argument, sobretot relacionats amb l'estructura familiar.

Al Maresme s'observen estructures i pautes de comportament emergents des d'un punt de vista demogràfic i social. El creixement de la població ha estat notable a les dècades de 1980 i 1990 i, a més, ha afectat al conjunt de la comarca, tant als municipis grans com als més petits, tot i que de manera força diversa: així, mentre que la ciutat de Mataró ha crescut gràcies a desenvolupaments urbans molt importants, la resta de la comarca ha experimentat creixements més extensius, tot rebent un tipus de població de característiques força diferents de les de la població atreta per la ciutat de Mataró.

A la comarca apareixen en proporcions cada vegada més significatives les formes familiars que es consideren emergents en les societats occidentals, que són fonamentalment producte del procés d'envelliment demogràfic, però també dels canvis en les estructures socials que porten a una diversificació de les formes de convivència i de les tipologies familiars. Així, s'observa una reducció de les llars nuclears més clàssiques –parella amb fills– i de les famílies extenses, i per contra augmenta la cohabitació, les llars unipersonals i les monoparentals, o les parelles sense fills i la població divorciada. Com una de les conseqüències d'aquests processos, la dimensió de les llars disminueix progressivament.

També destaca que la població de la comarca reflecteix un alt nivell d'activitat des del punt de vista associatiu, en relació amb l'esport i amb les vacances, variables que s'interpreten generalment com a indicadors de desenvolupament social. Fins i tot, els hàbits de compra estan força modernitzats (els importants contingents de població rebuts aporten pautes de comportament que incorporen més mobilitat, combinació de compres, consum i lleure, etc.) si es comparen amb els del conjunt de la província. Bàsicament, doncs, en relació amb el seu entorn, el Maresme es caracteritza com un territori amb unes pautes demogràfiques i socials avançades.

Cal, però, tenir en compte igualment els que es podrien considerar punts febles de l'organització social de la comarca. S'ha d'esmentar, per exemple, la situació del treball domèstic, que no apunta a un canvi prou consistent de tendència, sinó que les tasques de la llar continuen sent assumides fonamentalment per la dona, tant si treballa fora de casa com si no. Sembla, doncs, que mentre que els hàbits socials i de consum han avançat significativament, les estructures familiars es mantenen relativament estables.

Atractiu residencial: un territori cobejat

L'elevada qualitat de vida és un dels aspectes sobre els quals hi ha un major consens entre els residents a la comarca. No obstant això, comencen a evidenciar-se costos del creixement, que actualment no alarmen la població, però que podrien agreujar-se en el futur.

És clar que el creixement residencial explica moltes de les transformacions que s'han produït al Maresme els darrers anys. La comarca ha acollit importants fluxos immigratoris, i és un dels millors exponents dels desplaçaments que es produeixen des del centre cap a altres indrets de la metròpoli barcelonina. Sens dubte, el Maresme ha estat un territori cobejat pels barcelonins perquè disposa d'un entorn atractiu i d'una qualitat de vida elevada, i a més està ben comunicat amb la capital; tot això suportat, en la majoria de casos, per preus relativament baixos en relació amb altres territoris metropolitans de característiques semblants. La conseqüència d'això, com dèiem, ha estat l'entrada de força població als municipis de la comarca.

En aquests anys, l'activitat constructiva del Maresme ha portat a la proliferació d'habitatges unifamiliars i d'habitatges més nous, més grans i més ben equipats que a la mitjana dels territoris de la província. Això explica que la població del Maresme estigui satisfeta, en la seva pràctica totalitat, del municipi on resideix i del nivell de qualitat de vida que s'hi disfruta, i que percebi que es viu força millor a la seva residència actual que a la ciutat de Barcelona.

Un aspecte que guarda certa relació amb aquesta qüestió és que els residents a la comarca tenen segona residència menys freqüentment que el que és habitual a la regió metropolitana. S'ha d'interpretar que, sovint, els habitatges del Maresme compleixen al mateix temps les funcions de primera residència –habitatges de qualitat i ben comunicats– i de segona –propers al mar, sovint amb jardí. No és estrany, per tant,

que la població del Maresme passi les vacances al seu habitatge molt més sovint del que es fa a la província. En aquesta realitat, però, cal entendre que conviuen situacions diverses lligades a les diferents característiques dels municipis de la comarca.

D'altra banda, el creixement demogràfic i residencial té conseqüències directes sobre el territori i tocant a les condicions de vida de la població. En primer lloc, el consum de sòl i la reducció dels espais rurals i agrícoles són un primer efecte del creixement. En segon lloc, també s'està produint un increment de la motorització i de l'ús del transport privat com a mitjà fonamental dels desplaçament intermunicipals. En tercer lloc, malgrat que la majoria de població no manifesta inconvenient respecte al seu habitatge, aquesta proporció ha disminuït els darrers anys i els problemes relacionats amb el sorolls i el trànsit s'esmenten molt més sovint, reflex de la contaminació acústica que acaba generant la motorització i l'expansió residencial, així com els problemes derivats del trànsit i la falta d'aparcament.

Dinamisme del mercat de treball amb certs punts febles

El dinamisme econòmic del Maresme, que és obvi, amaga també algunes situacions delicades que poden incidir negativament sobre l'estructura productiva. A curt termini poden provocar certs conflictes al mercat de treball; a mig i llarg termini podrien arribar a originar problemes greus pel que fa al model econòmic de la comarca.

El mercat de treball del Maresme es mostra molt dinàmic, i ha superat àmpliament algunes de les qüestions més negatives que l'amenaçaven el 1995. Actualment, la taxa d'activitat del Maresme és clarament superior a la provincial i també és més elevada la proporció de població ocupada. La taxa d'atur ha esdevingut la més reduïda de la província, i la situació més freqüent a les llars de la comarca és que els dos membres principals estiguin ocupats, mentre que el 1995 predominava el model més clàssic, d'un ocupat i un inactiu.

El mercat de treball comarcal, però, encara és molt discriminatori d'acord amb el gènere, tot i que els indicadors laborals de les dones han millorat els darrers cinc anys. En el cas dels joves, també la seva situació laboral ha canviat radicalment, fins al punt que ara la seva taxa d'activitat supera la dels adults. Però aquesta millora ha provocat que hi hagi una part dels joves que no accedeix a la formació superior per

l'atracció que exerceix el mercat de treball. Resultat d'això és que la proporció d'estudiants majors de 18 anys a la comarca és més reduïda que al seu entorn, i aquesta situació podria provocar a mig termini certs problemes, com la reducció del nivell de qualificació dels treballadors.

Com una altra cara d'aquest argument, cal esmentar que la població mostra un caràcter marcadament emprenedor, ja que la proporció de directius, d'empresaris i sobretot d'autònoms és elevada. D'acord amb aquest darrer tret, l'empresa dominant és de dimensions molt reduïdes, però pel que fa a les estructures, les mitjanes i grans són molt escasses, la qual cosa aporta flexibilitat però resta capacitat per assumir projectes d'envergadura. Tot indica, per tant, que aquest esperit emprenedor comarcal no aconsegueix generar una xarxa empresarial vertebrada que generi sinèrgies importants. En aquest sentit, el Maresme presenta la taxa més alta d'autònoms sense assalariats (el 16% de la població ocupada total) de tota la província de Barcelona (que té com a mitjana un valor de l'11,5%).

Finalment, la comarca presenta també una major proporció de treballadors sense contracte –d'economia submergida– que les mitjanes metropolitana i provincial, la qual cosa no deixa de ser, per tradicional o sabut, una debilitat de l'estructura econòmica i el mercat de treball.

El Maresme i Barcelona: entre l'intercanvi i la dependència

Les relacions territorials del Maresme podrien ser més equilibrades, amb menys fluxos d'una sola direcció amb el Barcelonès i amb més intercanvis amb les altres comarques.

L'anàlisi evidencia molt clarament l'estreta relació entre el Maresme i Barcelona, una relació que va més enllà de certs aspectes sectorials i assoleix una perspectiva global. Una part important de la població que viu ara al Maresme prové del Barcelonès; també és elevada la població de la comarca que treballa a la capital, i les relacions intenses s'estenen igualment a l'àmbit del consum –compres especialitzades– i a les activitats culturals.

Que les relacions entre els territoris de la regió metropolitana siguin intenses no ha d'estranyar, ja que els processos d'integració de tota mena constitueixen la característica que defineix un territori com aquest. Certament, totes les comarques metropolitanes es relacionen estretament amb Barcelona, però el Maresme és, en

moltes de les variables analitzades, la que hi manté unes relacions més freqüents i de majors proporcions. D'altra banda, cal destacar un altre tret molt significatiu: les relacions es produeixen fonamentalment en un sol sentit; és a dir, són principalment relacions de dependència de la comarca respecte del centre metropolità.

Cal considerar si aquests fluxos cap a Barcelona –que tenen una translació directa en l'increment de la mobilitat– poden frenar el desenvolupament d'iniciatives comarcals per l'efecte d'atracció que exerceix la gran ciutat. En principi, per les característiques demogràfiques, socials i econòmiques que presenta la comarca, es pot deduir que això no succeeix –la comarca és un territori prou dinàmic. El reforçament poblacional i econòmic de Mataró, així com la seva relativa consolidació com a ciutat de referència metropolitana, afavoreixen també el dinamisme de la comarca.

En tot cas, s'observa que mentre que les relacions del Maresme són molt intenses amb Barcelona, són encara escasses amb les altres comarques metropolitanes, malgrat la creació d'infraestructures integradores (com els túnels de Parpers).

El potencial de la comarca: reflexions per a l'acció en un futur immediat

Com hem vist, el Maresme ha canviat força els darrers anys, sobretot a causa dels importants contingents de població que han arribat a la comarca fa 10 o 20 anys. Fins a cert punt, i a vegades en indrets molt localitzats, les estructures urbanes i socials s'han transformat significativament; ha augmentat la dotació d'infraestructures (de comunicació, equipaments), tot i que també la congestió a tots els nivells. La població ha canviat, i en general també els seus hàbits culturals, econòmics i socials.

A aquesta transformació demogràfica i infraestructural cal afegir-hi un element addicional de transformació: l'arribada d'un altre tipus d'immigració, la immigració no comunitària, que ha afectat extensivament tot el territori de la comarca, encara que de manera diversa per origen, ocupació, condicions, etc. Aquesta població, que continua arribant, s'encamina cap al llindar del 10% de la població de la comarca.

Aquests fenòmens, juntament amb la plena integració funcional a la metròpoli barcelonina, han configurat noves condicions socials: nova població amb forts lligams (econòmics i personals) amb Barcelona i el seu entorn immediat, i nova població (la immigrant) amb dinàmiques socials pròpies; per tant, una davallada del pes relatiu dels lligams socials i econòmics intracomarcals, que ha vingut a afegir-se a la tradicional distinció de “tres maresmes”: l'Alt Maresme, orientat tradicionalment a la

Selva; el Baix Maresme, vinculat fonamentalment a Barcelona i el Barcelonès, i Mataró, que també es relacionava fonamentalment amb Barcelona.

A la vegada que creix i es transforma socialment, la comarca avença en els canvis que això comporta: assoleix les majors taxes de penetració de les noves tecnologies de tot Catalunya, augmenta els seus nivells de renda més enllà dels canvis conjunturals de l'economia, es dota d'equipaments universitaris... Tot això, aconseguint que la seva població mantingui una percepció certament elevada pel que fa al nivell de vida del què gaudeix.

Tot suggereix, doncs, que actualment la comarca és força diferent de la de fa 20 anys. No obstant això, hi ha un aspecte en el qual el Maresme no ha avançat com en la resta: l'estructura i les bases econòmiques de la comarca són essencialment les mateixes.

Tot i que reconvertits, els sectors econòmics tradicionals mostren encara una presència molt forta, però amb un problema important: d'una banda, la crisi del tèxtil va portar primer a la recessió d'un bon nombre d'activitats i després a la competència en costos; a la vegada, la progressiva eliminació d'aquest avantatge comparatiu ha abocat una part de la producció a l'economia externalitzada, o en alguns casos submergida. D'altra banda, el manteniment del perfil de l'oferta turística ha conduït, amb algunes excepcions, a la precarietat de l'ocupació i a l'increment de l'estacionalitat. En aquest sentit, destaca que tan sols una petita part dels llocs de treball turístics de la comarca són ocupats per residents, mentre que la presència de ma d'obra eventual (i estacional) d'altres països és un fenomen cada vegada més habitual.

Per tant, es podria dir que l'estructura econòmica del Maresme ha evolucionat per adaptar-se a les noves condicions, però manté bona part de les seves característiques més destacades; això l'ha portat a una situació que, si bé actualment funciona sense massa problemes, pot suposar inconvenients importants en el futur. La comarca ha de tenir en compte quatre factors clau, sense els quals el desenvolupament econòmic es fa difícil: la diversificació dels serveis, l'impuls de les activitats d'alt valor afegit, la importància de la formació i la globalització dels mercats. Pel que fa al primer punt, és ben sabut que l'oferta terciària creix intensament, i es diversifica cap a nous tipus de serveis per estancar-ne d'altres, sovint els més tradicionals (els exemples són especialment significatius en el comerç); en segon lloc, cal tenir en compte que el desenvolupament i la sostenibilitat en termes econòmics passa de manera gairebé ineludible per les activitats d'alt valor afegit; en tercer lloc, la creixent complexitat de les tecnologies productives obliga que les persones hagin de tenir cada vegada més coneixements i més específics en el seu lloc de treball, i que hagin de fer esforços superiors per mantenir-los actualitzats contínuament; finalment, i lligada estretament

als dos arguments anteriors, la internacionalització dels mercats afegeix un component competitiu fins ara menys present, i aquesta situació és susceptible de ser més greu en tant que hi ha països on el component competitiu del factor treball és molt més intens que a Catalunya i Espanya.

La realitat econòmica, en fi, esdevé cada vegada més complexa i, sobretot, molt canviant. Aquests quatre factors, si bé no constitueixen una solució infalible, aporten un nivell d'estabilitat que permet estar relativament al marge del cicle econòmic. En aquest sentit, cal recordar que el Maresme va patir, durant la crisi de la primera meitat dels anys noranta del segle XX, les pitjors taxes d'atur de la província de Barcelona, superiors al 20% de la població activa.

Certament, no obstant l'anterior, la comarca ha fet passos importants per tal d'engegar aquesta adaptació, però aquests encara no han assentat noves bases econòmiques estables. Sovint, les iniciatives encara són estrictament locals, i per tant d'envergadura limitada per tal d'aconseguir certs canvis. És en aquesta direcció en la qual cal insistir amb més força: abordar, mitjançant l'elaboració d'un model per a la definició del paper de la comarca a escala regional, les reformes estructurals perquè l'estructura econòmica pugui assolir una transformació que, com dèiem, la comarca ja està realitzant a nivell social.

Resum executiu

Característiques de la població i les llars

El Maresme ha estat una comarca demogràficament força dinàmica a la dècada de 1980 i 1990, amb un ritme de creixement que s'ha anat accelerant al llarg dels anys. La població absoluta va passar dels 293.103 habitants el 1991 als 355.714 habitants l'any 2001. La distribució territorial de la població comarcal presenta una divisió en tres terços: la capital, els municipis d'entre 10.001 i 25.000 habitants i els de menys de 10.000 habitants. Els ritmes de creixement dels municipis els darrers anys han estat, però, inversament proporcionals a la seva població. Així, el creixement més important l'han registrat els municipis de menys de 5.000 habitants. D'altra banda, tot i que l'envelliment avança, la comarca té una estructura d'edats lleugerament més jove que la regió metropolitana i la província.

La llar tipus del Maresme és la composta per una parella amb fills (52,9%), a la qual segueixen, per aquest ordre, les parelles soles (20,8%), les famílies monoparentals (10,2%) i les llars unipersonals (8,8%). L'evolució al llarg del període comprès entre 1990 i 2000 denota que el Maresme avança cap a una estructura social on augmenten les llars unipersonals, les monoparentals i les formades per parelles sense fills, mentre que perden pes les parelles amb fills i les famílies extenses (formades per avis, pares i fills). Resultat de tot això és que la dimensió mitjana de les llars del Maresme se situa en 3,1 membres, que representen un clar descens respecte a l'any 1995. El procés d'envelliment de la societat és una de les causes principals dels canvis que es produeixen, però també cal cercar altres causes lligades a l'evolució pròpia de les formes de convivència en les societats occidentals, com ara l'increment de separacions i divorcis, el retard en l'edat del matrimoni i de la maternitat, el predomini de la família mononuclear, etc.

Predomina la població casada (59,0%), seguida a força distància de la població soltera (26,5%). Pel que fa a la resta de grups, que són minoritaris, actualment les persones divorciades i separades superen conjuntament a la població vídua, i han augmentat notòriament entre 1995 i 2000. Cal destacar que aquests tres grups estan formats majoritàriament per població femenina. En relació amb les formes d'emparellament, la major part de la població del Maresme que viu en parella ho fa en matrimoni

(90,0%), però durant els darrers anys s'ha produït un increment de la cohabitació.

Considerant l'origen dels diferents components de la llar, el Maresme es caracteritza per tenir un substrat majoritari d'origen català (69,0% dels entrevistats) i uns segments minoritaris de caràcter mixt i d'origen no català. Això explica que en els trets lingüístics la comarca és diferenciï força de la mitjana metropolitana, tant pel que fa a la consideració del català com a llengua pròpia –més de la meitat de la població– com a l'ús social que se'n fa. El nivell de coneixement del català al Maresme s'incrementa progressivament, i la població comarcal que sap parlar el català assoleix el 83,3%, mentre que la que el sap escriure arriba al 57,1%. Cal fer esment que l'*Enquesta de la Regió de Barcelona* no recull de manera fidel el conjunt de població immigrant en situació irregular, la qual cosa modificaria substancialment els aspectes i arguments anteriors.

Habitatge

Tot i que al Maresme la majoria de la població té com a residència principal un pis (59,4%), el que caracteritza aquesta comarca respecte del conjunt de la regió metropolitana és la proporció de població que resideix en cases unifamiliars entremitgeres o adossades, que arriba a una tercera part del total. De fet, el Maresme és la comarca de la regió metropolitana amb més presència d'habitatges unifamiliars d'aquest tipus. S'ha de comptar que a la tradicional casa de "cos" característica dels nuclis antics de les principals poblacions del Maresme se li ha afegit la recent construcció d'habitatges adossats al llarg dels anys vuitanta i noranta, que han modificat significativament el paisatge residencial de la comarca.

Les característiques de l'habitatge evidencien també l'expansió de la construcció que ha tingut lloc a la comarca. Com al conjunt del país, al Maresme predomina el règim de l'habitatge en propietat (88,5%). La tendència entre 1990 i l'any 2000 apunta, a més, a un increment progressiu d'aquest règim. Pel que fa a la dimensió, tot i que l'habitatge predominant és el de superfície mitjana, concretament el comprès entre 71 m² i 100 m² (44,4%), els habitatges grans hi estan molt més representats que a la regió i la província. Les principals diferències es detecten en els de més de 130

m², que al Maresme sumen el 21,7%, per només l'11,0% a la província. D'altra banda, a la comarca també hi ha força més habitatges de construcció recent que a la província. D'habitatges que daten del període 1981-1990 n'hi ha el 20,8%, i els construïts al llarg dels anys noranta són l'11,4%.

Els habitatges del Maresme, a més de ser més grans i més nous que els de la regió metropolitana i la província, també disposen de millors instal·lacions. A la comarca és força més freqüent que a la província la disponibilitat de calefacció, de més d'una dutxa o bany a l'habitatge, de terrassa o patí, d'aparcament al mateix edifici de residència, de jardí, piscina o equipaments esportius. Pel que fa al nivell de possessió d'equips informàtics, gairebé la meitat de les llars de la comarca disposen d'ordinador personal (48,3%) –amb un creixement acusat des de 1990 (18,5%)– i les llars amb connexió a Internet arriben a la quarta part del total (24,2%), amb la qual cosa el Maresme esdevé la comarca de la província amb un major percentatge de connexions.

La població de la comarca es manifesta prou satisfeta de les condicions i característiques de la seva residència ja que gairebé la meitat dels entrevistats no expressen cap inconvenient respecte a l'habitatge. Tot i això, aquesta opinió s'ha reduït entre 1995 i l'any 2000, i ha augmentat la freqüència amb què se citen certs inconvenients, especialment els relacionats amb els sorolls. No hi ha dubte que l'augment de la contaminació acústica és, doncs, un dels resultats de les fortes dinàmiques demogràfiques i territorials que es produeixen al Maresme.

Mobilitat residencial

El Maresme ha estat objecte d'uns majors fluxos residencials que la majoria de territoris del seu entorn: gairebé una tercera part dels residents ha arribat al seu habitatge al llarg dels anys noranta i el 27,9% ho havia fet en la dècada de 1980. En relació amb els desplaçaments intermunicipals, el 16,7% de la població que viu actualment al Maresme ha canviat de municipi de residència en la dècada de 1990, i el 15,6% ho va fer durant la de 1980. Respecte a l'origen dels desplaçaments, del total de població resident actualment als municipis de la comarca, l'11,9% prové de desplaçaments dins del Maresme, mentre que, i aquest és un fet especialment destacable, una cinquena part de les famílies vivien abans al Barcelonès. De fet, l'any 2000, el Maresme és la comarca metropolitana en la qual hi ha un major percentatge de població que prové del centre de la metròpoli. És clar que el Maresme ha estat un territori cobejat pels barcelonins a l'hora d'escollir una nova residència, i exemplifica clarament els desplaçaments des del centre de la metròpoli a altres indrets d'aquest àmbit funcional.

La major part de la població que ha arribat al seu habitatge entre 1995 i l'any 2000 ja disposava d'una

residència, i s'ha desplaçat per millorar d'habitatge (31,3%), per millorar l'entorn i per millorar el règim de tinença de l'habitatge (per passar de lloguer a propietat). El canvi de residència per constitució d'una parella –que equivaldria al primer habitatge propi– afecta el 28,1% dels desplaçaments, i passa a ser la segona motivació de canvi de residència –quan l'any 1995 era la primera–, mentre que només el 0,4% canvia per independitzar-se (viure sol o amb amics).

Treball

La situació laboral de la població del Maresme destaca positivament respecte al seu entorn, tant pel que fa a la quantitat de població que està incorporada al mercat de treball com per la taxa d'ocupació que presenta i els reduïts nivells d'atur que hi havia l'any 2000. Si es considera la taxa d'activitat, són actives 79,8 de cada 100 persones de 18 a 64 anys, proporció més elevada que a la regió (74,1%) i a la província (74,4%). La taxa d'ocupació també supera la del seu entorn i se situa en el 77,0% de la població entre 18 i 64 anys. En el pol oposat, la comarca és la que té una menor proporció d'aturats de la província. La taxa d'atur és del 3,5%, la qual cosa la situa a menys de la meitat de la que es registra a la regió i a la província. En resum, durant el període 1995-2000, tot i que s'ha produït arreu una millora evident de la situació del mercat de treball, aquesta ha estat especialment acusada al Maresme.

El mercat de treball de la comarca presenta fortes desigualtats de gènere, tot i que aquestes no són excepcionalment elevades en relació amb les diferències en l'activitat i l'atur que s'observen al conjunt de la regió metropolitana i la província. Aquestes desigualtats es concreten en dues qüestions clau. Primer, el nivell d'incorporació dels homes al mercat de treball supera àmpliament el de les dones (89,7% per 68,0%). En segon lloc, tot i que la comarca ha assolit unes taxes molt reduïdes en ambdós casos, l'atur de les dones triplica el que s'observa entre els homes. D'altra banda, la millora del mercat de treball durant el període 1995-2000 ha afectat d'una forma més acusada els joves que la població adulta: la taxa d'activitat dels joves supera la dels adults, i la reducció de l'atur, que ha estat molt intensa en els dos grups d'edat, ha afectat especialment els joves (del 25,8% al 4,1%).

La situació laboral més freqüent a la comarca és la de les llars en què ambdós membres principals estan ocupats (33,7%). Les altres dues tipologies més nombroses són les de parelles en què un membre és ocupat i l'altre inactiu –principalment mestresses de casa– i aquelles en què els dos membres són inactius –bàsicament població jubilada. Respecte a les dades de l'any 1995, s'observen dos canvis significatius: el primer, un increment de les llars en què els dos membres principals treballen; i segon, una reducció de

la combinació més clàssica –que era la més freqüent el 1995– d'un ocupat i un inactiu.

El Maresme és el segon territori de la província en proporció de titulats universitaris, darrere del Barcelonès, i també està entre les comarques capdavanteres en població amb estudis secundaris. L'evolució de l'estoc educatiu de la comarca durant el període 1990-2000 denota una millora important que, sens dubte, està causada per la progressió dels joves en aquest àmbit, col·lectiu entre el qual –cal destacar-ho– ja no existeixen diferències entre gèneres en el nivell d'estudis assolit.

De cada 100 habitants del Maresme que treballen, 62 són homes i 38 dones. Per edats, els principals nivells d'ocupació es produeixen entre els 20 i els 49 anys, i comencen a descendir de forma notable a partir dels 50 anys, sobretot a causa de la inactivitat femenina (generacions en les quals encara hi ha un elevat percentatge de mestresses de casa), de l'atur estructural i, a partir dels 60 anys, de les prejubilacions.

El 88,3% dels ocupats de la comarca treballen en empreses privades, i gairebé la meitat ho fan en empreses de menys de 10 treballadors. En relació amb el sector d'activitat, el 62,0% dels ocupats es dediquen als serveis, per una quarta part que ho fa a la indústria. Aquests dos sectors han seguit processos inversos al llarg dels anys noranta: mentre que l'ocupació en els serveis s'ha incrementat, la indústria ha perdut pes progressivament (fins i tot en termes absoluts). Per la seva banda, el pes de la construcció, que aplega el 10,5% de l'ocupació l'any 2000, ha augmentat també de forma significativa al Maresme (paral·lelament a l'intens ritme de construcció de nous habitatges), mentre que el sector agrari és ja residual des del punt de vista ocupacional, bé que no des d'una òptica econòmica i territorial.

En termes generals, es pot afirmar que la categoria socioprofessional de la població del Maresme és relativament elevada respecte la mitjana provincial: per exemple, a la comarca són més freqüents els càrrecs directius (11,7%) que a la regió i la província. Cal tenir en compte, però, que una part d'aquesta població no treballa a la comarca, sinó que ho fa al Barcelonès; per tant, la major presència de directius en l'estructura professional no implica necessàriament que el teixit empresarial sigui especialment dinàmic a la comarca. Al Maresme també hi ha més població que treballa pel seu compte (16,0%) que a la regió i a la província.

El lloc de treball de la població ocupada del Maresme es distribueix pràcticament a parts iguals entre qui treballa al mateix municipi i qui ho fa fora d'aquest. Respecte a les edicions anteriors de l'*Enquesta* s'observa que la població que treballa al municipi tendeix a disminuir progressivament, mentre que s'apunta una tendència a l'increment de l'ocupació fora del municipi, com a conseqüència del procés d'integració del mercat de treball metropolità, que comporta una major mobilitat geogràfica. Atenent a la població que treballa fora del municipi, hom pot

identificar clarament dos destinacions clau: d'una banda, la població que treballa a la mateixa comarca però en municipis diferents al de residència; i d'una altra, apareix amb una gran presència el Barcelonès. Aquest fet demostra l'estreta relació entre la comarca i el centre metropolità, que pot adoptar, en certs casos, una forma de dependència que podria arribar a frenar el desenvolupament d'iniciatives comarcals. En canvi, la resta de destinacions tenen poca importància; és a dir, la comarca té una relació molt intensa amb Barcelona, però escassa amb els altres territoris del seu entorn. El temps mitjà de desplaçament al treball per part de la població del Maresme –que es realitza majoritàriament i cada vegada més en transport privat– és de 21,9 minuts per trajecte.

La dedicació parcial, que en un moment donat semblava un tipus de forma laboral en expansió –en la línia del que s'observa en altres països europeus, amb l'exemple paradigmàtic del cas holandès–, no s'ha consolidat al llarg dels anys, sinó tot al contrari. A la comarca, el 89,5% dels ocupats treballen a jornada completa, i ha tendit a reduir-se entre 1995 i l'any 2000.

El nivell de salari de la població ocupada de la comarca és relativament baix. Al Maresme són assalariats el 71,1% dels ocupats. Això comporta que la població que no treballa a sou, que supera la quarta part dels ocupats, se situï gairebé deu punts per sobre de la regió i la província. Aquest diferencial, molt significatiu, s'ha d'atribuir al percentatge elevat d'autònoms i petits empresaris que existeix al Maresme.

En relació amb el tipus de contractació, cal destacar que gairebé tres quartes parts de la població assalariada té contracte indefinit (72,5%). La tendència del període 1995-2000 apunta a un increment molt accentuat de la contractació indefinida. Pel que fa a la precarietat contractual, la població que treballa sense contracte (6,8%) duplica la que s'aprecia al conjunt de la regió i la província. No hi ha dubte que en aquesta qüestió hi té una influència considerable alguna de les especialitzacions econòmiques comarcals, com ara determinades activitats del tèxtil, així com el treball domèstic.

L'any 2000, la població inactiva de la comarca constitueix el 20,2% del total d'efectius de 18 a 64 anys, i tres quartes parts d'aquests són dones. Dels grups d'inactius, n'hi ha dos que són susceptibles d'incorporar-se al mercat de treball: les mestresses de casa i els estudiants. Tot i que la proporció de mestresses de casa s'ha reduït els darrers cinc anys, les dones que es dediquen a les feines de la llar constitueixen encara el principal estoc de mà d'obra de la comarca. En canvi, els estudiants només representen el 3,5% de la població del Maresme major de 18 anys. S'ha de destacar, a més, que el dinamisme laboral en el període 1995-2000 ha comportat una reducció de la proporció d'estudiants a la comarca.

La dedicació mitjana a les feines de la llar per part de la població del Maresme és de dues hores diàries, dedicació que s'ha anat reduint des de 1995.

Continuen existint grans diferències de gènere, ja que mentre que la mitjana femenina assoleix les 3,3 hores, la masculina no arriba a una hora de dedicació diària. Al llarg dels anys noranta s'ha observat una reducció de certa importància de la dedicació femenina a la llar, però aquesta no ha estat compensada per un major treball masculí –que s'ha mantingut pràcticament estabilitzat–, sinó que ha desembocat fonamentalment en una reducció del nombre d'hores totals que s'esmercen en les tasques de la llar.

Ingressos

La població del Maresme té tres tipus d'ingressos principals: primer, destacadament sobre la resta, els ingressos per treball per compte d'altri (46,5% dels entrevistats), és a dir, fonamentalment els de tipus salarial, seguits dels que provenen del treball per compte propi (17,3%), i de les pensions per jubilació (15,8%). D'acord amb l'exposat anteriorment en relació amb l'ocupació, els ingressos per compte propi són molt més freqüents al Maresme que al seu entorn, fins al punt que esdevé la comarca de la província amb majors proporcions d'aquest tipus d'ingrés.

La població del Maresme disposa d'un major nivell d'ingressos que la de la regió i la província, bé que les diferències no són molt accentuades. Els trams més baixos d'ingressos, els compresos per sota de les 90.001 pessetes mensuals, afecten el 21,7% dels entrevistats. Dins d'aquest grup s'hi identifica, fins i tot, un col·lectiu important de població amb retribucions per sota de les 60.000 pessetes mensuals (9,8%). Hom ha de suposar que en aquest tram s'hi inclouen grups de jubilats i pensionistes, així com la població que realitza treballs a temps parcial o bé esporàdics. El segon i tercer tram d'ingressos, els compresos entre 90.001 i 140.000 i entre 140.001 i 300.000 pessetes mensuals, agrupen cadascun d'ells una quarta part de la població comarcal; finalment, el tram per sobre de les 300.000 pessetes suposa una part força minoritària de la població comarcal.

Els ingressos de la llar poden donar una idea més acurada de la situació econòmica de les famílies del Maresme. Una tercera part de les llars (31,0%) disposa de rendes per sota dels 2,5 milions anuals de pessetes, tram que inclouria el nivell d'ingressos baixos. S'ha de destacar, però, que dins d'aquest grup hi ha col·lectius prou nombrosos que presenten ingressos molt reduïts: el 3,5% de les llars ingressen menys d'un milió de pessetes, i el 7,5% n'ingressen entre un i 1,5 milions. Cal tenir en compte que entre aquestes llars hi predominen les de persones jubilades i, entre aquestes, l'esglaió amb menor poder adquisitiu el constitueixen les dones que perceben pensions de viduïtat i que, en molts casos, formen llars unipersonals. Una altra tercera part de les llars comarcals se situen en el tram d'ingressos mitjans, comprès entre 2,5 i 5 milions de

pessetes, mentre que un grup més reduït (14,8% de les llars) ingressa més de 5 milions de pessetes anuals.

En termes generals, els indicadors patrimonials i d'inversions del Maresme superen els de la regió metropolitana i la província. La proporció de llars que posseeixen una empresa arriba al 16,0% a la comarca, mentre que a la regió metropolitana és de l'11%. La possessió de botiga ha disminuït des del 8,5% al 4,8%, reflectint la crisi del comerç més tradicional, que s'ha materialitzat especialment a la dècada de 1990.

Pel que fa al patrimoni immobiliari, com es pot suposar, el més estès és la possessió d'un habitatge que s'utilitza habitualment, del qual en disposen gairebé nou de cada deu llars dels Maresme. La disponibilitat d'altres habitatges o finques urbanes ateny pràcticament a una quarta part de les llars, mentre que la possessió de finques rústiques és molt menys habitual, i menor que la que s'observava el 1995, possiblement com a reflex del retrocés de les activitats rurals i l'expansió de la urbanització. La modalitat inversora que ha conegut un desenvolupament més extens al llarg dels anys noranta, però, ha estat la compra d'accions (18,3% de les llars l'any 2000), ja que en aquest període s'ha popularitzat la inversió en Borsa.

Consum: despeses i hàbits de compra

Les despeses d'alimentació són un capítol important dels pressupostos familiars de la comarca, fins al punt que en força llars aquesta constitueix la despesa principal que es du a terme. El més habitual és que les llars del Maresme, com les del conjunt de la província, dediquin entre 56.001 i 100.000 pessetes mensuals a l'alimentació (36,7%), seguides de les llars que hi destinen entre 36.001 i 56.000 pessetes.

Pel que fa a l'habitatge, la qüestió més remarcable és que gairebé dues terceres parts de les llars de la comarca no tenen despeses de pagament per la residència, la qual cosa significa que aquesta ja està pagada o que es tracta d'un habitatge heretat o cedit. Si s'analitzen només les llars que encara no han acabat de pagar l'habitatge de propietat, les quals són, en bona part, llars de població jove o adulta, gairebé la meitat suporta un cost d'entre 56.001 i 100.000 pessetes al mes, i el 16,2% ha de pagar més de 100.000 pessetes mensuals. L'evolució al llarg de la dècada de 1990 evidencia de forma diàfana l'increment del cost que ha de suportar la població que accedeix a un habitatge.

En l'escolarització dels fills són majoria les famílies (59,3%) que no tenen despeses directes per aquest concepte, en tant que la xarxa de centres públics i, per tant, d'escolarització gratuïta, arriba a tots els indrets del Maresme. En les llars que suporten despeses d'escolarització, predominen els nivells compresos entre 16.001 i 36.000 pessetes. En canvi, és més

habitual que les famílies de la comarca hagin de costejar despeses per a la realització d'activitats extraescolars. A més, aquest tipus d'activitats suposen un dispendi no gens menyspreable, ja que la majoria gasten de 7.501 a 16.000 pessetes.

El fenomen de la mobilitat i dels costos que l'hi són associats han sofert fortes transformacions els anys noranta. Només hi ha el 13,1% de les persones entrevistades del Maresme que no tenen despeses de transport –de gasolina o transport públic–, mentre que l'any 1995 eren gairebé una tercera part (31,1%), i a més, el nivell de despeses s'ha incrementat en aquest període, tot constituint el tram més freqüent el comprès entre 7.501 i 16.000 pessetes al mes. Destaca que el Maresme és la comarca de la província amb menys població sense despeses de transport i, en segon lloc, quan hi ha despeses, aquestes són superiors. Les despeses en activitats de lleure presenten una situació bastant similar a la del transport, i es pot concloure que la població de la comarca destina significatives despeses a les activitats d'oci.

En les compres quotidianes –aliments– la població troba al mateix municipi una oferta comercial suficient ja que aquests s'adquireixen principalment en un àmbit de proximitat, fonamentalment al barri (43,1%). A pesar d'això, el Maresme destaca respecte de la resta de comarques de la província per l'elevada proporció de les compres que s'efectuen en altres municipis. Aquest tret diferencial es pot explicar, primer, per l'existència de nombroses poblacions de petites dimensions en les quals es provoquen fugues comercials, i d'altra banda, per la localització de grans superfícies en termes municipals propers a Mataró. Les compres no quotidianes –vestit i calçat– es realitzen menys al barri i, en canvi, guanyen pes les que es duen a terme al centre de les poblacions, en altres poblacions o indistintament. Això no és sorprenent, ja que aquestes són compres esporàdiques, per les quals la població està disposada a buscar més i a desplaçar-se més per adquirir els productes. Entre les compres que es realitzen fora del municipi destaquen especialment les que es duen a terme a la ciutat de Barcelona; això confirma la relació estreta entre la comarca i el centre metropolità, tant en termes de treball com també de consum.

Pel que fa a la periodicitat de les compres, dues terceres parts de les llars de la comarca realitzen la compra principal d'aliments una vegada a la setmana. Entorn d'aquest assumpte s'ha de considerar que al llarg de tota la dècada dels noranta les compres principals s'han anat espaiant cada vegada més, fins al punt que el Maresme és actualment la comarca de la província on es registren unes compres més espaiades.

Pel que fa al tipus d'establiment, els aliments frescos es compren fonamentalment en les botigues tradicionals, que conserven encara la seva preeminència en aquestes compres més quotidianes, a les quals segueixen els supermercats i els mercats municipals. Entre 1990 i l'any 2000, el canvi principal que s'ha produït ha estat la irrupció de les compres d'aliments frescos en supermercats, que eren molt minoritàries a principis de

la dècada dels noranta, i que s'ha dut a terme a costa de la reducció de les compres en mercats municipals i, en menor mesura, en botigues tradicionals. En la localització dels aliments envasats, les compres es realitzen fonamentalment en establiments en règim d'autoservei, i destaca que gairebé dues terceres parts de les llars compren aquests productes en supermercats, molt per sobre de les que ho fan en hipermercats (19,4%). Hom ha de suposar que l'extensió dels supermercats pel territori en la darrera dècada ha comportat que aquests passin a constituir una xarxa comercial de proximitat, però que té els avantatges de l'autoservei i de permetre la compra de tota mena de productes en un temps relativament reduït. En canvi, en aquest període, les superfícies comercials més grans –els hipermercats–, que estan situades fora dels nuclis urbans i, per tant, requereixen l'ús de l'automòbil per realitzar les compres, han perdut quota de mercat respecte dels supermercats.

En relació amb els procediments de pagament destaca la gran expansió que han experimentat les targetes de crèdit al llarg del darrer quinquenni, tot passant de ser utilitzades habitualment per un terç de la població el 1995 a més de la meitat el 2000. Destaca, en aquest sentit, que el Maresme és la comarca de la província on s'observa un ús més gran d'aquesta modalitat de pagament.

Motorització

El cotxe és una de les possessions més freqüents a les llars del Maresme (88,5%), que assoleix uns nivells de motorització força més elevats que els conjunts metropolità i provincial. A més, la disponibilitat de cotxe ha augmentat progressivament des de 1990. Un exponent clar del procés de motorització és l'increment del nombre de vehicles a la llar ja que, malgrat que predominen les llars amb un sol cotxe (47,7%), ja n'hi ha gairebé un terç que en disposen de dos i, fins i tot, el 8,5% de llars tenen més de dos cotxes.

Cultura i lleure

Les dues activitats que dominen el lleure de la població comarcal dins de casa són: primer, veure la televisió o el vídeo, i en segon lloc, llegir. Pel que fa a televisió, i també a la ràdio, la principal diferència que s'observa respecte a les audiències entre el Maresme i la resta de la regió metropolitana és el major predomini a la comarca dels canals de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, i conseqüentment, de mitjans que s'expressen exclusivament en català.

L'activitat que més població realitza fora de l'àmbit domèstic és la de passejar, que de fet és una activitat que molt sovint s'associa o es complementa amb

d'altres. A força distància se situa un segon grup d'activitats tan diverses com la pràctica esportiva, anar al cinema i trobar-se/xerrar amb amics o el xicot/a. La resta d'activitats són citades amb menys freqüència.

Com dèiem, l'hàbit cultural més característic en l'àmbit domèstic és la lectura. Els lectors habituals –els que llegeixen cada dia o alguns dies a la setmana– són quatre de cada deu entrevistats. Tot i les dades exposades, que no es poden catalogar com a positives però que són molt semblants a les que es registren a la regió metropolitana i a la província, els hàbits de lectura de la població del Maresme han progressat al llarg dels anys. Així ho evidencia que els grans lectors – els lectors diaris– han passat de representar el 14,7% el 1990 al 20,6% l'any 2000. La lectura de diaris és un hàbit més freqüent que la de llibres. En conjunt, més de la meitat de la població major d'edat del Maresme llegeix diaris cada dia o alguns dies a la setmana. Respecte a la resta de la regió i la província, a la comarca hi té més presència la premsa escrita en català.

L'any 2000, una mica més d'una tercera part de la població del Maresme realitza alguna pràctica esportiva assíduament; això representa una millora substancial respecte a les taxes observades els anys 1990 i 1995. S'ha de destacar també que el nivell de pràctica esportiva dels residents al Maresme està força per sobre del que es detecta a la regió i a la província.

Gairebé tres de cada quatre residents al Maresme van fer vacances l'any anterior a la realització de l'*Enquesta*. Aquesta xifra és molt superior a la que es registrava l'any 1995, i situa al Maresme com una de les comarques de la província on hi ha més població que fa vacances. La singularitat principal del Maresme fa referència a la destinació de les vacances, ja que una tercera part de la població que en fa es queda al seu habitatge habitual, mentre que en el conjunt de la província aquesta situació representa només el 16,6%.

L'evolució del món relacional de la població del Maresme, que es belluga en dues esferes –la familiar i la de les amistats– presenta un canvi substancial que consisteix en una pèrdua de pes de les primeres relacions i un increment de les segones. Normalment, aquest tipus de canvi es produeix en les societats avançades ja que en aquestes se substitueixen les relacions que s'anomenen primàries –fonamentalment de familiars i veïns–, per relacions secundàries – fonamentades en els lligams d'amistat.

La taxa d'associacionisme de la població del Maresme s'ha incrementat al llarg dels anys, fins arribar a l'any 2000, en què el 58,8% dels entrevistats pertanyen a una entitat associativa, un nivell força més elevat que el que es produeix a l'entorn metropolità i provincial. La pertinença a associacions es distribueix en un ventall molt ampli de tipologies, entre les quals predominen, però, les entitats esportives (30,6% dels entrevistats); les segueixen, formant un segon grup, les

associacions culturals, veïnals, entitats ecologistes i ONG i associacions professionals.

Al Maresme, el sentiment identitari es distribueix gairebé a parts iguals en tres preses de posició: la població que se sent únicament catalana, la que se sent més catalana que espanyola i la que se sent tant catalana com espanyola. Són minoritaris, en canvi, els col·lectius que se situen en la línia identitària espanyola; és a dir, els que se senten més espanyols que catalans o únicament espanyols. A la comarca, doncs, i considerant el conjunt de respostes obtingudes, predomina un sentiment identitari català, i aquesta presa de posició és més acusada que a la regió metropolitana, en el conjunt de la qual la resposta "tant català com espanyol" destaca per sobre de la resta.

Equipaments, medi ambient i qualitat de vida

En conjunt, la disponibilitat d'infraestructures i serveis urbans –enllumenat, asfaltat i neteja– és valorada a la comarca, ja que els tres conceptes que es contemplen en aquest àmbit reben ponderacions positives. En relació amb els equipaments, els que es consideren amb més suficiència són els col·legis de primària (74,2%), als quals segueixen els casals d'avis. La resta d'equipaments considerats –zones verdes, parcs infantils, escoles bressol, instituts d'ensenyament, centres cívics, centres sanitaris i mercats municipals– assoleixen la consideració de suficient per una xifra entre el 50 i el 60% dels entrevistats. Hi ha dos casos, però, en què les avaluacions de "insuficient" i "no n'hi ha" superen la meitat de les respostes: són els equipaments esportius i les biblioteques municipals, mentre que els centres sanitaris estan en el límit entre la consideració positiva i la negativa. En el cas del transport intramunicipal, la resposta majoritària és que no n'hi ha, la qual cosa respon a una realitat òbvia, ja que la majoria de poblacions comarcals no disposen d'aquest servei. La situació respecte el transport intermunicipal és més positiva, ja que més de la meitat de la població consultada considera suficient el servei (53,1%).

Tot i que, en termes generals, reben avaluacions positives, hi ha un nombre de serveis i d'equipaments en els quals la qualificació "en mal estat" o "en molt mal estat" supera la tercera part de les respostes. En aquest grup hi figuren els equipaments esportius, els centres sanitaris, les biblioteques municipals, els parcs infantils i les zones verdes, d'una banda, i els serveis de transport –tant l'intramunicipal com l'intermunicipal– d'una altra. S'ha de tenir en compte que la majoria d'aquestes variables també eren qualificades amb els percentatges més alts de disponibilitat "insuficient". Per tant, es pot deduir que existeix una demanda o un nivell d'exigència més elevat dels serveis i equipaments esmentats, tot i que, a la

majoria dels municipis, aquests hagin augmentat força les darreres dècades.

Hi ha dues qüestions ambientals que sobresurten pel seu nivell de conflictivitat, i que estan relacionades amb la motorització. La primera és l'aparcament, respecte el qual 6 de cada 10 entrevistats manifesten percebre molts o bastant problemes, i en segon lloc, la circulació, per la qual està molt o bastant afectat el 46,0% del total. Hi ha un altre assumpte relacionat amb la circulació –la insuficiència o el mal estat dels camins i les carreteres–, que es pondera menys però, tot i això, és considerat molt o bastant important per una cinquena part dels entrevistats.

La població comarcal considera molt positiva la qualitat de vida al seu municipi. Concretament, el 95,3% dels entrevistats opinen que al seu municipi la qualitat de vida és elevada o molt elevada. En canvi, l'avaluació respecte de la ciutat de Barcelona és força més negativa que la que es manifesta sobre el propi municipi: quatre de cada deu entrevistats consideren que a Barcelona la qualitat de vida és baixa o molt baixa. Davant la pregunta sobre si al seu municipi es viu millor o pitjor que a Barcelona, les respostes de la població del Maresme palesen clarament la preferència pel seu propi municipi: tres quartes parts dels entrevistats creuen que al seu municipi es viu millor.

Annex metodològic

1. Fitxa tècnica de l'Enquesta de la Regió de Barcelona 2000

Les característiques tècniques i metodològiques de l'Enquesta de la Regió de Barcelona (ERB 2000), el treball de camp de la qual s'ha realitzat l'any 2000, no han variat gaire respecte a les edicions de l'Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona del 1985, 1990 i 1995. Les modificacions més rellevants incorporades a aquesta nova edició fan referència a l'ampliació de l'àmbit territorial d'estudi a tota la província de Barcelona i, en conseqüència, a l'increment i la redistribució territorial de la mostra. Les característiques tècniques de l'ERB 2000 són, de manera resumida, les següents.

Àmbit territorial: La **província de Barcelona**, que comprèn **310 municipis** pertanyents a les comarques de l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Berguedà, el Garraf, el Maresme, l'Osona, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental més el municipi de Fogars de Tordera, que pertany a la comarca de la Selva. Aquest territori té una superfície de 7.718 km² i una població de 4.628.277 habitants, segons el Padró municipal d'habitants de 1996, els quals representen el 76% del total de població de Catalunya.

Unitat d'anàlisi: A efectes de representativitat estadística, la unitat de recollida d'informació de l'ERB 2000 és l'**individu**, tot i que la informació que recull el qüestionari permet esbrinar tant el conjunt de característiques dels individus entrevistats com les del grup familiar i les de cadascun dels membres que resideixen a la llar.

Univers estadístic: La totalitat d'individus majors de 18 anys residents al territori de referència, que representen un total de 3.762.462 persones.

Disseny de la mostra: Aplicació de la tècnica de mostreig aleatori estratificat d'acord amb:

- a) Construcció d'estrats de població homogenis a partir d'una sèrie de variables socioeconòmiques identificatives de les seccions censals de la província de Barcelona, contingudes al Padró municipal d'habitants de 1996.

- b) Càlcul de la grandària mostral segons el volum de població total i l'estimació de la seva variabilitat.
- c) Distribució dels efectius resultants als estrats prefigurats amb el criteri d'afixació òptima de Neyman, segons el qual quan més gran i variable és un estrat, major proporció de mostra se li assigna. Amb el nombre mostral de cada estrat es procedeix a l'assignació proporcional de quotes de mostra en termes d'individus corresponents a cada secció.
- d) Restitució del valor real de les freqüències ponderant el seu pes en el conjunt i garantint, així, una mostra estrictament aleatòria.

A més d'aquesta estratificació basada en criteris socioeconòmics, comuna al disseny de les mostres d'edicions anteriors de l'*Enquesta de la regió metropolitana de Barcelona*, s'han sobrerrepresentat els efectius corresponents a les comarques de la província de Barcelona que s'incorporaven per primera vegada a la mostra i, en general, a totes les que tenen menys de 200.000 habitants (Alt Penedès, Anoia, Bages, Berguedà, Garraf i Osona). D'aquesta manera, doncs, s'incorpora al disseny mostral una nova estratificació basada en criteris territorials, la qual implica una ponderació mostral afegida.

Efectius de la mostra i marge d'error: El nombre de persones entrevistades ha estat de 6.830, seleccionades aleatòriament dins de cada secció censal a partir del Cens Electoral de 1999. El marge d'error per al conjunt de la mostra és del $\pm 1,5\%$ per a un nivell de confiança de 2 sigma. A la taula adjunta es presenta la distribució de la mostra per comarques i el marge d'error corresponent.

	Habitants majors de 18 anys	Efectius de la mostra*	Marge d'error
Alt Penedès	58.839	280	4,74
Anoia	68.812	280	5,90
Bages/Berguedà	124.793	344	6,00
Baix Llobregat	509.829	889	3,04
Barcelonès	1.780.805	2.719	1,84
Garraf	72.400	280	4,30
Maresme	252.400	520	3,28
Osona	98.603	280	5,29
Vallès Occidental	539.686	857	3,21
Vallès Oriental	224.040	381	5,77
Total	3.762.462	6.830	1,52

* El nombre de persones efectivament entrevistades ha estat de 6.830. Aquesta xifra, però, no coincideix sempre amb el nombre total d'efectius que apareixen a les taules estadístiques a causa de l'aplicació dels coeficients de ponderació necessaris per restituir la mostra de la província de Barcelona.

Qüestionari: El qüestionari de l'ERB 2000 inclou 190 preguntes, majoritàriament precodificades, 605 variables directes i 1.027 posicions d'ordinador. La durada mitjana per entrevista està calculada en 55 minuts aproximadament.

En general, les preguntes que conté es refereixen a la persona que contesta, tot i que algunes recullen situacions familiars o de llar, i d'altres es plantegen referides a cadascuna de les persones que conviuen amb la persona entrevistada.

Aquest qüestionari, l'estructura i el contingut del qual no han variat molt en relació amb l'utilitzat a edicions anteriors de l'*Enquesta de la regió metropolitana de Barcelona*, està subdividit en 18 apartats o àmbits temàtics. La seva estructura resumida és la següent:

Apartats temàtics	Preguntes	Observacions
A. Estructura familiar	1 a 13	Dades de cadascú dels membres de la llar
B. Procedència geogràfica dels membres de la llar	14 a 18	Dades de cadascú dels membres de la llar
C. Llengua dels membres de la llar	19 a 23	Dades de cadascú dels membres de la llar
D. Nivell d'estudis dels membres de la llar	24 a 31	Dades de cadascú dels membres de la llar
E. Situació laboral	32 a 40	Dades de diversos membres de la família
E1. Persones ocupades	41 a 68	Dades de la persona entrevistada
E2. Persones aturades	69 a 85	Dades de la persona entrevistada
E3. Persones inactives	86 a 93	Dades de la persona entrevistada
Cobertura sanitària	94	Dades de la llar
E4. Treball domèstic	95 a 98	Dades individuals i de llar
F. Ingressos	99 a 110	Dades individuals i de llar
G. Consum	111 a 122	Dades individuals i de llar
H. Habitatge	123 a 136	Dades individuals i de llar
I. Percepció del barri i de l'entorn	137 a 146	Dades individuals i de llar
J. Ús i imatge del territori	147 a 159	Dades de la persona entrevistada
K. Cultura i lleure	160 a 183	Dades de la persona entrevistada
L. Relacions socials i associacionisme	184 a 190	Dades de la persona entrevistada
M. Fitxa d'observació	191 a 198	A omplir per l'enquestador/a

Treball de camp: Realitzat, entre gener i novembre de 2000, per l'equip de treball de camp de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona. Aquesta fase de treball inclou, a més de la realització de les entrevistes, la

formació dels enquestadors, el tractament de la informació (codificació i gravació de les dades) i l'estructuració i la depuració de la base de dades.

El treball de camp d'aquesta enquesta presenta un alt nivell de complexitat, ja que tant el disseny de l'organització i la formació d'enquestadors com els nivells de control incorporats (revisió del 100% dels qüestionaris, control a domicili del 25% d'enquestes i doble gravació informàtica de les dades) es programen per minimitzar els errors en tots els processos de recollida d'informació i codificació i garantir, per tant, una gran fiabilitat de les dades obtingudes.

Processament de dades: El *software* emprat per al tractament informàtic és l'anomenat *Statistical Package for Social Sciences* (SPSS).

2. La construcció de la mostra

Les característiques de la construcció de la mostra de l'ERB 2000 segueixen bàsicament els mateixos criteris de les edicions anteriors de l'*Enquesta de la regió metropolitana de Barcelona*. Tanmateix, l'ampliació de l'àmbit territorial d'estudi al conjunt de la província ha obligat a incorporar elements de sobrerrepresentació mostral a les comarques de menys de 200.000 habitants, amb l'objectiu de possibilitar l'explotació de resultats a escala comarcal amb uns marges d'error, si més no, equiparables als de la resta de comarques metropolitanes.

En el disseny d'aquesta mostra es va establir com a objectiu l'elecció d'una mostra representativa dels individus majors de 18 anys residents a la província de Barcelona, univers poblacional amb un total de 3.762.462 persones segons dades del Padró municipal d'habitants de 1996, mitjançant criteris de tipus estadístic i basats en la tècnica de mostreig aleatori estratificat, atesa la gran heterogeneïtat que caracteritza la població objecte d'estudi.

El procés de construcció de la mostra estratificada contempla dues etapes principals: primer, la construcció dels estrats homogenis, i segon, la distribució en aquests dels efectius de la mostra a partir de la determinació de la grandària mostral.

La construcció dels estrats

Amb la construcció dels estrats homogenis de població s'aconsegueix l'objectiu de garantir que a la mostra hi siguin representades una sèrie de característiques

de la població –i els fenòmens que en depenen–, que es consideren rellevants a l'*Enquesta* i són conegudes prèviament. Aquestes característiques de la població es van obtenir del Padró municipal d'habitants de 1996 a partir d'una sèrie de variables socioeconòmiques identificatives de la població en termes de la totalitat de seccions censals que componen la província de Barcelona. El tractament d'aquesta informació, per tal d'identificar i caracteritzar els estrats de la població, es va fer mitjançant la utilització de dues tècniques d'anàlisi multivariant independents i complementàries: l'anàlisi factorial de components principals i l'anàlisi de classificació automàtica.

Amb l'*anàlisi de components principals* es pretén reduir la informació original per tal d'obtenir les dimensions independents fonamentals de diferenciació de la població de la província. Alhora, aquestes dimensions o variables estructurants de la població serveixen com a criteris d'estratificació d'aquesta a través de l'aplicació de l'*anàlisi de classificació automàtica*, que dóna lloc a l'obtenció dels estrats de població, els quals són l'expressió de conjunts de població el màxim d'homogenis com a conjunt, i el màxim d'heterogenis entre ells. Aquesta classificació s'efectua sense tenir en compte cap restricció de contigüitat territorial, per la qual cosa el resultat final va ser un mapa de seccions de la província de Barcelona dividit en uns 9 estrats amb una caracterització socioeconòmica clarament diferenciada i que, a efectes de mostreig, representen un guany en la precisió.

El supòsit bàsic acceptat en aquest tipus de disseny mostral consisteix en afirmar que una bona classificació de les seccions censals en relació amb les variables utilitzades permet una bona classificació dels individus, atès que les dades atribuïdes a les seccions tenen, en els individus que hi pertanyen, el seu origen, i hi constitueixen a més un nivell de desagregació suficient.

L'afixació de la mostra

D'aquesta manera, una vegada determinats els estrats com a expressió de conjunts homogenis de seccions censals, es procedeix a la distribució en aquests dels efectius de la mostra a partir de la determinació de la grandària mostral.

El càlcul de la grandària de la mostra s'inscriu en la fixació dels paràmetres bàsics: donat el nombre total de la població, les estimacions de la seva variabilitat –amb la seva corresponent mitjana–, el nivell de significació i l'error mostral.

Com a mesura de la variabilitat es va considerar la distància euclidiana de cada secció al centroide global del núvol de punts en l'espai dels factors

dimensionalitzats, i com a paràmetre la mitjana d'aquesta distància. D'aquesta manera s'aconsegueix estimar i reflectir a la mostra, no tan sols una característica determinada d'interès de l'estudi, sinó tot un conjunt, atès que es pren un punt mitjà i una desviació d'aquest conjunt de característiques dimensionalitzades a partir de les dades padronals.

Si considerem un nivell de significació de 2 sigma i un error mostral relatiu del $\pm 1,5\%$, el càlcul de la grandària mostral es va fer aplicant la fórmula:

$$n = \frac{z^2 \cdot \sigma_y^2}{e^2 \cdot \bar{Y}^2}$$

on: z : Nombre de sigmes de nivell de significació.

σ_y^2 : Variació de la distància quadràtica euclidiana de les seccions censals al centroide de la totalitat del núvol.

e : Error mostral relatiu.

\bar{Y} : Mitjana de les distàncies quadràtiques euclidianes.

Amb el nombre d'individus resultant es procedeix a la distribució entre els diferents estrats. L'homogeneïtat amb què s'han caracteritzat aquests estrats ens permetrà una millor assignació dels individus que pertanyen a les seccions censals d'un estrat determinat, segons el criteri d'afixació òptima de Neyman. És amb aquesta operació, l'afixació, amb què s'obté l'efecte real de l'estratificació de la mostra. Amb el criteri d'afixació òptima de Neyman, la distribució dels individus no s'efectua de forma estrictament proporcional a la població de cadascun dels estrats, sinó que a efectes d'optimització, és a dir, de guany en la precisió de les estimacions, s'adopta un doble criteri segons el qual com més gran i més variable és un estrat major proporció de mostra se li assigna, i que s'expressa en la fórmula:

$$n_h = \frac{N_h \cdot \sigma_y^h}{\sum_{h=1}^k N_h \cdot \sigma_y^h} \cdot n$$

on: n_h : Grandària mostral de l'estrat h (h = 1... 9).

N_h : Població major de 15 anys de l'estrat h.

σ_y^h : Desviació estàndar de la distància quadràtica euclidiana de les seccions censals de l'estrat h respecte al centroide del seu estrat.

n: Grandària mostral obtinguda.

Una vegada determinada la grandària de mostra corresponent a cada estrat s'assignen les quotes de mostra entre les diferents seccions censals que formen cada estrat. Amb aquest repartiment es garanteix l'acompliment de l'aleatorietat de la mostra en l'elecció d'un individu que pertany a una secció determinada. L'assignació de quotes es fa segons la fórmula:

$$n_{sh} = \frac{N_{sh}}{N_h} \cdot n_h$$

on n_{sh} : Quota de mostra de la secció s de l'estrat h.

N_s : Població major de 15 anys de la secció s de l'estrat h.

N_h : Població major de 15 anys de l'estrat h.

n_h : Grandària mostral de l'estrat h.

L'assignació obtinguda va donar quotes de mostra no enteres per a cada secció censal, per la qual cosa, a efectes d'elecció dels individus, es va procedir a l'arrodoniment d'aquestes: a l'enter inferior si el decimal arribava a 0,5 i a l'enter superior quan el sobrepassava. Per l'efecte de l'arrodoniment la grandària mostral es va establir finalment en 6.250 efectius, als quals s'han afegit 580 efectius corresponents a la sobrerrepresentació de les comarques menys poblades. La grandària final de la mostra ha quedat establerta, doncs, en 6.830 efectius.

Cal assenyalar que aquest disseny mostral suposa l'afixació no proporcional de les quotes de mostra de cada estrat. Segons la grandària poblacional de l'estrat i la variabilitat de les característiques socioeconòmiques pròpies d'aquest, hi haurà individus majors de 18 anys que tindran una probabilitat major de ser elegits a partir de la quota que s'assigna a l'estrat on s'ubica la secció censal a

què pertany, és a dir, no es garanteix el criteri d'equiprobabilitat quan un individu és elegit a l'atzar. Aquest criteri té un sentit instrumental perquè ens assegura la presència a la mostra d'aquelles característiques menys freqüents a la població, atès que constituïran fenòmens amb una major variabilitat; alhora, però, sobredimensiona la presència dels individus que les posseeixen. En conseqüència, una vegada obtinguda la mostra es restitueix el valor real de les freqüències tot ponderant el seu pes en el conjunt per tal de garantir una mostra estrictament aleatòria.

Aquesta ponderació és una magnitud que transforma la probabilitat real que un individu hagi estat escollit en la probabilitat teòrica sota hipòtesi d'èstricta aleatorietat, i que es pot expressar amb la següent relació:

$$\text{PES} = \frac{\text{Probabilitat teòrica}}{\text{Probabilitat real}} = \frac{N_h / N}{n_h / n}$$

on N_h : Població major de 18 anys de la secció censal h.

N: Població major de 18 anys de la regió.

n_h : Quota de mostra de la secció h.

n: Mostra total.

És a dir, atorgant un menor pes als individus que tenen una probabilitat major de ser elegits, i un major pes a aquells altres amb una probabilitat inferior.

Atès que el mètode de construcció de la mostra està dissenyat per tal d'assolir la representativitat i la màxima eficiència respecte al total d'individus de la província de Barcelona, qualsevol anàlisi de les dades recollides a l'*Enquesta* que fan referència a les llars, s'ha d'entendre com el context familiar dels individus entrevistats; en cap cas, per tant, la mostra és representativa de llars.

Per finalitzar, cal assenyalar que el nombre elevat de mostra garanteix tant la possibilitat d'obtenir un alt nivell de precisió ($\pm 1,5\%$ d'error mostral relatiu) del conjunt de la mostra com de fer l'anàlisi de resultats referida a submostres del conjunt. És a dir, amb les dades de l'Enquesta es poden fer tractaments de submostres per a àmbits territorials més restringits o fenòmens i grups socials específics, amb un marge d'error mostral suficient que garanteixi les anàlisis

posteriors d'aquestes poblacions. En aquests casos, es considera l'error mostral introduït i es du a terme una ponderació, pròpia de tota mostra estratificada.

3. La distribució de la mostra per municipis i comarques

Alt Penedès					
<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08013	Avinyonet del Penedès	5	08206	Sant Cugat Sesgarrigues	6
08027	Cabanyes, les	0	08222	Sant Llorenç d'Hortons	8
08058	Castellet i la Gornal	7	08227	Sant Martí Sarroca	14
08065	Castellví de la Marca	6	08232	Sant Pere de Riudebitlles	9
08085	Font-rubí	8	08236	Sant Quintí de Mediona	9
08091	Gelida	14	08240	Sant Sadurní d'Anoia	34
08094	Granada, la	0	08249	Santa Fe del Penedès	0
08122	Mediona	9	08251	Santa Margarida i els Monjos	15
08145	Olèrdola	10	08273	Subirats	12
08146	Olesa de Bonesvalls	0	08287	Torrelavit	6
08154	Pacs del Penedès	0	08288	Torrelles de Foix	7
08164	Pla del Penedès, el	0	08304	Vilobí del Penedès	6
08168	Pontons	0	08305	Vilafranca del Penedès	95
08174	Puigdàlber	0		Total Alt Penedès	280

Anoia					
<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08008	Argençola	0	08152	Orpí	0
08025	Bruc, el	0	08161	Piera	23
08028	Cabrera d'Igualada	0	08162	Hostalets de Piérola, els	0
08031	Calaf	14	08165	Pobla de Claramunt, la	10
08036	Calonge de Segarra	0	08170	Prats del Rei, els	0
08044	Capellades	18	08176	Pujalt	0
08048	Carme	7	08185	Rubió	0
08060	Castellfollit de Riubregós	0	08189	Sant Pere Sallavinera	0
08063	Castellolí	0	08226	Sant Martí de Tous	6
08071	Copons	0	08228	Sant Martí de Sesgueioles	0
08102	Igualada	102	08250	Santa Margarida de Montbui	29
08103	Jorba	0	08257	Santa Maria de Miralles	0
08104	Llacuna, la	0	08286	Torre de Claramunt, la	12
08119	Masquefa	18	08292	Vallbona d'Anoia	0
08133	Montmateu	0	08297	Veciana	0
08143	Ódena	10	08302	Vilanova del Camí	31
				Total Anoia	280

Bages

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08002	Aguilar de Segarra	0	08138	Moià	9
08010	Artés	7	08139	Mura	0
08012	Avinyó	9	08140	Navarcles	10
08018	Balsareny	6	08141	Navàs	10
08034	Calders	0	08178	Rajadell	0
08038	Callús	0	08182	Pont de Vilomara i Rocafort, el	7
08047	Cardona	17	08191	Sallent	11
08053	Castellbell i el Vilar	5	08192	Santpedor	10
08059	Castellfollit del Boix	0	08212	Sant Feliu Sasserra	0
08061	Castellgalí	0	08213	Sant Fruitós de Bages	12
08062	Castellnou de Bages	0	08218	Sant Joan de Vilatorrada	16
08079	Estany, l'	0	08229	Sant Mateu de Bages	0
08084	Fonollosa	0	08242	Marganell	0
08090	Gaià	0	08258	Santa Maria d'Oló	0
08098	Sant Salvador de Guardiola	10	08262	Sant Vicenç de Castellet	15
08113	Manresa	103	08274	Súria	13
08127	Monistrol de Montserrat	10	08277	Talamanca	0
08128	Monistrol de Calders	0	Total Bages	280	

Baix Llobregat

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08001	Abrera	9	08158	Papiol, el	6
08020	Begues	7	08169	Prat de Llobregat, el	77
08056	Castelldefels	82	08196	Sant Andreu de la Barca	24
08066	Castellví de Rosanes	0	08200	Sant Boi de Llobregat	100
08068	Cervelló	13	08204	Sant Climent de Llobregat	5
08069	Collbató	5	08208	Sant Esteve Sesrovires	9
08072	Corbera de Llobregat	15	08211	Sant Feliu de Llobregat	45
08073	Cornellà de Llobregat	107	08217	Sant Joan Despí	39
08076	Esparreguera	20	08221	Sant Just Desvern	26
08077	Esplugues de Llobregat	58	08244	Santa Coloma de Cervelló	5
08089	Gavà	48	08263	Sant Vicenç dels Horts	29
08114	Martorell	23	08289	Torrelles de Llobregat	6
08123	Molins de Rei	25	08295	Vallirana	13
08147	Olesa de Montserrat	21	08301	Viladecans	62
08157	Pallejà	10	Total Baix Llobregat	889	

Barcelonès					
<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08019	BCN districte 1. Ciutat Vella	116	08015	Badalona	272
08019	BCN districte 2. Eixample	289	08101	Hospitalet de Llobregat, l'	343
08019	BCN districte 3. Sants-Montjuïc	202	08194	Sant Adrià del Besòs	43
08019	BCN districte 4. Les Corts	111	08245	Santa Coloma de Gramenet	171
08019	BCN districte 5. Sarrià-Sant Gervasi	209			
08019	BCN districte 6. Gràcia	136			
08019	BCN districte 7. Horta-Guinardó	208			
08019	BCN districte 8. Nou Barris	223			
08019	BCN districte 9. Sant Andreu	152			
08019	BCN districte 10. Sant Martí	244			
Total Barcelona		1890	Total Barcelonès		2719

Berguedà					
<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08011	Avià	6	08132	Montmajor	7
08016	Bagà	7	08142	Nou de Berguedà, la	0
08022	Berga	20	08144	Olvan	0
08024	Borredà	0	08166	Pobla de Lillet, la	5
08045	Capolat	0	08175	Puig-reig	6
08049	Casserres	5	08188	Sagàs	0
08050	Castellar del Riu	0	08190	Saldes	1
08052	Castellar de N'Hug	0	08216	Sant Jaume de Frontanyà	0
08057	Castell de l'Areny	0	08255	Santa Maria de Merles	0
08078	Espunyola	0	08268	Cercs	0
08080	Fígols	0	08293	Vallcebre	0
08092	Gironella	7	08299	Vilada	0
08093	Gisclareny	0	08308	Viver i Serrateix	0
08099	Guardiola de Berguedà	0	08903	Sant Julià de Cerdanyola	0
08130	Montclar	0	Total Berguedà		64

Garraf

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08043	Canyelles	8	08231	Sant Pere de Ribes	62
08074	Cubelles	18	08270	Sitges	64
08148	Olivella	0	08307	Vilanova i la Geltrú	128
Total Garraf				280	

Maresme

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08003	Alella	16	08155	Palafolls	11
08006	Arenys de Mar	19	08163	Pineda de Mar	43
08007	Arenys de Munt	8	08172	Premià de Mar	37
08009	Argentona	11	08193	Sant Iscle de Vallalta	0
08029	Cabrera de Mar	7	08197	Sant Andreu de Llavaneres	13
08030	Cabrils	8	08203	Sant Cebrià de Vallalta	0
08032	Caldes d'Estrac	4	08214	Vilassar de Dalt	12
08035	Calella	25	08219	Vilassar de Mar	29
08040	Canet de Mar	22	08230	Premià de Dalt	16
08075	Dosrius	4	08235	Sant Pol de Mar	10
08110	Malgrat de Mar	22	08261	Santa Susanna	0
08118	Masnou, el	25	08264	Sant Vicenç de Montalt	5
08121	Mataró	125	08281	Teià	10
08126	Montgat	14	08282	Tiana	10
08153	Òrrius	0	08284	Tordera	14
Total Maresme				520	

Osona

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08004	Alpens	0	08215	Sant Hipòlit de Voltregà	8
08017	Balenyà	8	08220	Sant Julià de Vilatorça	0
08026	Brull, el	0	08224	Sant Martí de Centelles	0
08037	Calldetenes	0	08225	Sant Martí d'Albars	5
08067	Centelles	13	08233	Sant Pere de Torelló	6
08070	Collsuspina	0	08237	Sant Quirze de Besora	5
08083	Folgueroles	8	08241	Sant Sadurní d'Osormort	0
08100	Gurb	8	08243	Santa Cecília de Voltregà	0
08109	Lluçà	0	08246	Santa Eugènia de Berga	8
08111	Malla	0	08247	Santa Eulàlia de Riuprimer	0
08112	Manlleu	34	08253	Santa Maria de Besora	0
08116	Masies de Roda, les	0	08254	Santa Maria de Corcó	5
08117	Masies de Voltregà, les	11	08265	Sant Vicenç de Torelló	8
08129	Muntanyola	0	08269	Seva	11
08131	Montesquiu	0	08271	Sobremunt	0
08149	Olost	0	08272	Sora	0
08150	Orís	0	08275	Tavèrnoles	0
08151	Oristà	5	08278	Taradell	11
08160	Perafita	5	08280	Tavertet	0
08171	Prats de Lluçanès	6	08283	Tona	12
08183	Roda de Ter	11	08285	Torelló	25
08195	Sant Agustí de Lluçanès	0	08298	Vic	60
08199	Sant Bartomeu del Grau	7	08303	Vilanova de Sau	0
08201	Sant Boi de Lluçanès	0	08901	Rupit i Pruit	0
Total Osona					280

la Selva

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08082	Fogars de Tordera	0
Total la Selva		0

Vallès Occidental

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08051	Castellar del Vallès	22	08223	Sant Llorenç Savall	4
08054	Castellbisbal	7	08238	Sant Quirze del Vallès	14
08087	Gallifa	0	08252	Barberà del Vallès	26
08120	Matadepera	14	08260	Santa Perpètua de Mogoda	22
08125	Montcada i Reixac	34	08266	Cerdanyola del Vallès	63
08156	Palau de Plegamans	14	08267	Sentmenat	7
08167	Polinyà	6	08279	Terrassa	199
08179	Rellinars	0	08290	Ullastrell	0
08180	Ripollet	33	08291	Vacarisses	6
08184	Rubí	59	08300	Viladecavalls	8
08187	Sabadell	225	08904	Badia del Vallès	23
08205	Sant Cugat del Vallès	71			
				Total Vallès Occidental	857

Vallès Oriental

<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>	<i>Codi</i>	<i>Municipi</i>	<i>Mostra</i>
08005	Ametlla del Vallès, l'	11	08134	Figaró-Montmany	0
08014	Aiguafreda	6	08135	Montmeló	10
08023	Bigues i Riells	8	08136	Montornès del Vallès	14
08033	Caldes de Montbui	17	08137	Montseny	2
08039	Campins	0	08159	Parets del Vallès	13
08041	Canovelles	19	08181	Roca del Vallès, la	8
08042	Cànoves i Samalús	0	08198	Sant Antoni de Vilamajor	6
08046	Cardedeu	12	08202	Sant Celoni	19
08055	Castellcir	0	08207	Sant Esteve de Palautordera	0
08064	Castellterçol	9	08209	Sant Fost de Campsentelles	11
08081	Fogars de Montclús	0	08210	Sant Feliu de Codines	7
08086	Franqueses del Vallès, les	12	08234	Sant Pere de Vilamajor	6
08088	Garriga, la	14	08239	Sant Quirze Safaja	0
08095	Granera	0	08248	Santa Eulàlia de Ronçana	8
08096	Granollers	55	08256	Santa Maria de Martorelles	0
08097	Gualba	0	08259	Santa Maria de Palautordera	7
08105	Llagosta, la	14	08276	Tagamanent	0
08106	Llinars del Vallès	8	08294	Vallgorguina	4
08107	Lliçà d'Amunt	15	08296	Vallromanes	0
08108	Lliçà de Vall	7	08306	Villalba Sasserra	0
08115	Martorelles	7	08902	Vilanova del Vallès	6
08124	Mollet del Vallès	46			
				Total Vallès Oriental	381